

KNIHOVNA KAZATELSKÁ.

Sbirka. děl homiletických.

Redaktor:

Tomáš Novák,

farář v Libšicích nad Vltavou.

Spolupracovníci:

Ant. Buchtel, vikář v Kyšperku. — Fr. Černoňouz, děkan v Dobrovici. — Fr. Daneš, děkan na Peruci. — Fr. Al. Diviš, farář v Bohdalicích. — Ant. Dlask, děkan v Kouřimi. — Em. Doležal, děkan v Minicích. — Boh. F. Hák, farář v Hořicích. — Dr. V. Hronek, farář v Chotětově. — Jan Ev. Hulakovský, katecheta v Třeboni. — Fr. X. Janků, kaplan v Praze. — Jos. Kasper, vikář v Rokycanech. — Jos. Krejčí, farář v Proseči. — Ant. Marek, děkan v Libuni. — Jan Němeček, kaplan v Červ. Kostelci. — J. Páchl, probošt v Roudnici. — J. Pavla, notář ve Vetli. — Fr. Perůtka, katecheta v Uhersk. Hradišti. — Mat. Procházka, gymnasiální profesor v Brně. — Frant. Rošický, farář v Košticích. — Karel Tippmann, katecheta v Roudnici. — Jos. Ulč, kaplan v Rokycanech. — Fr. Vávra, kaplan v Brandýse n. L.

Svazek VII.

EXHORTY K STUDUJÍCÍM.

Od Františka V. Perůtky.

V Praze.

Nakladatel Fr. A. Urbánek, kněhkupec.

1875.

Exhorty k studujícím

na

vyšších školách středních.

—

Sepsal

František V. Perútka,
gymnasialní katecheta v Uherském Hradišti.

V Praze.

Nakladatel **Fr. A. Urbánek**, kněhkupec.

1875.

~~~~~  
**(Všecka práva vyhrazena.)**  
~~~~~

Veledůstojnému pánu

panu

JOSEFU VYKYDALOVI,

věrnému synu církve a vlasti,

faráři, děkanu na posv. Velehradě, k. a. komisaři
c. k. vyššího gymnasia v Uh. Hradišti, konsistorialnímu radovi
atd. atd.

na památku Jeho 25letého kněžství

a

na důkaz své úcty

věnuje

FRANTIŠEK PERÚTKA.

Řeč začátečná.

I.

Již uplynuli krásní léta dnové; příroda již odívá se hávem jeseně smutečným. Bujará zeleň a zlatoskvoucí klas, již netěší oko naše na paloucích a polích. Podzim započal přírodu ovládati, uváděje nám živěji než slovo kazatele na paměť nevyvratnou pravdu, že pod sluncem všechno křehkosti a pomijitelnosti jest podrobeno. Tak i vám, mladiství přátelé! již se ukončily dny ^{okamžiků} zelených prázdnin, dny, jež byly určeny k zotavení a okřevení ^{ducha i těla} ducha i těla. Krátká doba ta jako krůpěj vody splynula s nesmírným nekonečně věčnosti mořem, a okamžik vážný otevřel vám opět bránu do chrámu věd — bránu do ústavu, v němž pracovati vám jest na díle velevznešeném. Nám učitelům jest úlohou, bychom vám učeníkům chléb ušlechtilých vědomostí lámali vedle potřeby a schopnosti vaší. Vy ale, přátelé! podjali jste se té povinnosti, byste ducha tímto chlebem živili, silili, s chutí díla toho krásného se chápali, u konání jeho svědomitě setrvali a s pomocí Nejvyššího šťastně k svému a bližního blahu je ukončili. — Opravdu, veliké to dílo, o něž usilovati máme! — Vznešený to cíl, jenž vám jest vytknut; neboť z množství druhů souvěkých povolání jste, abyste jednou vyspěvše v muže jako učitelé, vůdcové, rádcové a podporovatelé člověčenstva působili. Nás učitelů úkolem jest, bychom vás k takovému povolání připravili, k uskutečnění jeho návod vám dali. Pročež mám za to, že nebude od místa, pakli na začátku roku školního vám oznámím podmínky, jichž šetřiti jest, abyste cíle svého se docílili. A které jsou ty podmínky?

a) Dobrý úmysl,

b) vytrvalá pilnost a

c) upřímná zbožnost; o čemž když mluviti započnu, Duch Boží žehnej slovům mým!

a) „*Ad quid venisti?*“ tázal se často sv. Bernard překročiv prah kláštera Citeaux. Bernarde! proč jsi (sem) přišel? Který řídil úmysl kroky tvé na toto místo? Proč zde meškáš? Takové otázky vezdy našemu světcí objasňovaly cíl, jehož dosažení ne-unavnou věnoval píli.

Tutéž otázku: *ad quid venisti?* opětuji i každý z vás nejen dnes, ~~alebrz~~ každý den uvodiž sobě na mysl, že dle učení naší sv. víry úmysl jest základem našich úkonů, jest jejich měřítkem, kteréz buď vniternou cenu jim podkládá aneb je zavrhuje.

Leč který úmysl má vaše duševní namáhání říditi, který úmysl má ducha vašeho oživovati ve vašich studiích? Žádný jiný než ten sv. naší věrou určený: byste Boha oslavovali a sebe i bližního oblažovali. Tentýž úmysl byl povždy heslem všech přátel Božích, afsi na křeslech královských povýšených, afsi pracemi duševními i vzdáleným potomkům památku zanechavších aneb šlechtnými skutky bližním na těle a na duši dobřečinivších. Heslo těch křesťanských veleduchů budiž i zásadou vaší, pakli Božího zdaru a požehnání dojíti a sebe chcete posvětit. „*Jako poslušenství synové*“ — píše sv. Petr (I. 1. 14—15) — „*řídte se dle svatých, abyste sami svatými byli ve všem obcování.*“ Církev naše k světcům ponkazujíc vede si jak učitel, jenž chtěje žáky v kreslení neb malbě dovednými učiniti jim mistrné vzorky předkládá; tak i ona studující mládež seznamuje s muži, již jí vůdci a vzorové mají býti na bludné a kluzké tohoto života stezce. Sv. Augustin, Jan Zlatoústý, Aloisius, Václav, Stanislav Kostka a jiní díla svá nesmrtelná k úpatí kříže složivše nám dali na um, že zdar těch děl od Boha posel a jemu za to čest a chvála přísluší. „*Non nobis, non nobis Domine, sed nomini tuo gloriam*“ (Ps. 113.). Poklesku tedy nemalého by se dopustil, kdo zabočiv na dráhu vědy po ní toliko proto chtěl by kráčet, aby ve světě čestnějšího než jiní zanimal místa, snadnějšího a pohodlnějšího se dodělal života a lidské chvály. Věru marna a bezcenna byla by pošetilce toho veškera snaha, veškera námaha, pravým úmyslem nejsouc oživena. „*Oleum et operam perdidit.*“

b) Leč s úmyslem dobrým musí i vytrvalou pilnost pojití, kdo před Bohem a lidmi poctivým býti chce dělníkem. Pracovitost, pilnost jest tudíž druhou nezbytnou podmínkou tomu, kdo cíle svého hodlá dojíti. Zákonu práce každý jest podroben. „*K práci se člověk rodí jako pták k letu*“ (Job. 5. 7.). A přísloví naše dí: „*Bez práce není ovoce.*“ Bez namáhání nelze na světě čeho se

dočiniti. Tot kletbou hříchu prvotného: „*V potu tváři své budeš jísti chléb, dokud se nenavrátiš do země, z které vzat jsi*“ (Gen. 3. 19.) a Horaciov výrok: „*qui studet optatam cursu contingere metam, multa tulit fecitque quet sudavit et alsit*“ neodnáší se toliko k namáhám tělesným nýbrž i duševním. Všichni, již buď vědomostmi buď jiným prosluli způsobem, zajisté jen železnou vytrvalostí stali se muži na slovo vzatými. A zdobí-li pilnost každé stáří, čím více jí potřebí mládeži? Kdo mládí v zahálce trávil, marně bychom v dospělém u něho věku hledali pilnosti. Jako rolník nemůže nížádné nadíti se úrody, nevzdělal-li pole své, nelze ani nečinnému mládenci očekávati ve stáří nějakého ovoce. Trní pozdní lítosti, hloží bídného života bude údělem věku dospělého. Jak mizerný to pohled skýtá člověk, jehož život mladistvý v nečinnosti byl uplynul; věru bídák on všech bídáků, s nímž nikdo soustrasti nemá. O příteli, mládenče! usmysli si záhy, bys kdysi nepodlehl strašnému tomu osudu. Používej darů Bohem ti uštědřených, abys pět neb deset jiných si dobyl hříven.

◀ Euklides z Megary, učeník Sokratův, ani nebezpečnoství smrti se nelekaje, denně do Athén přestrojen spěchal, by mileného mistra slyšel. Takové oběti ovšem od tebe, příteli! se nežádá; ale žádá se, bys pravidelně pracoval, zaměstnáváje se tím, což oboru tvého jest, a číně nejprv potřebnější než užitečnější, a užitečnější dříve než co příjemnější jest; — bys pracoval s vytrvalostí. Příroda prosta jest každého přechmatu; podobně se věc má i v životě duševním, na poli vědeckém. Zkušenost učí, že nikdo ve vědách zdaru a úspěchu nedocílil, leč vytrvalou pilností. Pročež nikdy, co povolání tvé ti velí, neobmeškávej, pamětliv jsa slov moudrého Seneky: „*Nesluší muži potu se štítiti*“ (Ep. 13.).

c) Avšak mají-li první dvě známky křesťanského dělníka na poli vědy právě nepostrádati ceny; nutno, aby s důležitou ještě se pojily známkou, totiž s nábožností. Byť bys na stupeň vědy sebe obvyšnější dostoupil, nezasluhna před Bohem jest snaha tvá, nezdobí-li tě srdce zbožné. Či nelze vědu sloučiti s nábožností? Nemusí, kdo po moudrosti a vědomostech touží, i nábožného piletí života? „*Velmi bloudí, dí sv. Augustin, kdo mní, že přes všechny zlé mravy pravdu by naléztí mohl*“ (De agone Christi c. 13.). A může-li jinak býti? Bezuzdná vášeň ochabuje pozornost, otupuje rozumu bystrost, mate úsudek, plodí bludy a klamy. Proto všichni velikáni vědy křesťanské zároveň se stkvěli spanilostí mravné povahy.

Přátelé milí! toť prvotiny letošních k vám řečí posvátných; toť ono vademecum, jež vás v tomto roku na každém místě, v každé době má řídit, byste účele vám určeného šťastně se dočinili. Snažice se ducha vědomostmi obohatiti, nezapomínejte i srdce pravou zbožností a vzorem křesťanských ctností zdobiti. I zasvěcujte učení dobrým úmyslem, vytrvejte v povolání svém a dbejte obzvlášť vroucné zbožnosti. Napomenutí to má na zřeteli zejména vás, již do vyšších jste postoupili tříd. Dobrý váš příklad budiž mladším soudruhům „*oním světlem, kteréž — jak dí Pán (Mat. 5. 16) — všem lidem má svítiti, by vidouce dobré skutky vaše slavili Otce nebeského.*“ Ale však varujte se všech skutků a řečí ctnost bližního zahrožujících, jsouce pamětlivi hrozného výroku Ježíšova: „*Běda člověku, jímž pohoršení přichází*“ (Mat. 18. 7). Svornost a pobratimská láska budiž páskou druha s druhem pojící. Pak ubezpečuji vás, že zdar a Boží požehnání bude dědictvím vašim.

Ku konci dnešního rozjímání vás všechny srdečně vítám a vroucí pronáším přání, aby „*pokoj, nikoliv jak svět, ale jak Bůh ho dává*“ (Jan 14. 27) byl s učelištěm naším a s jeho učeníky. Amen.

II.

Starobylá města Elis, Korint, Delfi, Nemea jakousi kouzelnou vábila k sobě mocí květ národa řeckého; neboť tam spěchali z celého Řecka jinochové k šermům národním, by napínáním tělesných sil vavříků si dobovše kýžených, u vítězoslávě do drahé otčiny se navrátili. Zraky všech na ně upřeny byly. — I vy, draží, mladiství přátelé! z blízkých a dalekých luhů vlasti naší zavítali jste do našeho města za tím účelem, byste napínáním mohutností duševních dočinili se cíle vznešeného, vzdělání ducha a ošlechtění srdce, byste dospěli na muže, již by opatření jsouce potřebnými vědomostmi a mravnou působností kdysi zastávati mohli úřady a hodnosti církví Boží neb státem k vlastnímu a bližních svých blahu vám svěřené. Ó kéž by nikdo z vás naději, již obě tyto od Boha zřízené mocnosti ve vás kladou, nikdy nezklamal! A naděje ta na pevných bude spočívati oporách, dokud státi budete oněm podmínkám, jež jsem vám v první své řeči byl nastínil; dokud obzvlášť píleti budete upřímné zbožnosti, a pokud veškeré vaše jednání a chování proniknuto bude duchem svatě

víry. Leč což jest duch svaté víry, jímž u povolání svém se řídití máte? Odpověď na tu otázku uvažujme této posvátné hodiny.

Snahou vaší jest, abyste právě si osvojili vzdělanosti. Snaha ta již vás nyní druží k vzdělaným; leč marně byste mněli býti vzdělanými jsouce prázdni ducha víry, ducha náboženství. — Byť i kdo učeným a moudrým slul, není proto již vzdělaným. Kdo několika pravidlům se přiučil, si osvojil i některých vědomostí, sličně si vykračuje, uhlazených v zacházení s jinými spůsobů dbá, ten ještě nikterak vzdělaností pravou se honositi nemůže. Vlastností těm, ač naprosto nijakž bezcenným, nedostává se onoho přesvědčení, jímž člověk pravých na vzdělanost nabývá nároků, přesvědčení, že Bůh středem veškerého snažení a skoumání jest. Každé studium má se odnáseti vezdy k Bohu, zdroji vší pravdy a moudrosti, má směřovati k oslavě jeho nejvyšších vlastností, má vás přiučastniti světla veškeren svět osvětlujícího. má vás vésti k svatobázni, k svědomitému vůle Boží konání. Toť jediná cesta k pravé vzdělanosti; toliko po ní lze jest dostoupiti vrcholu moudrosti, neboť dí písmo: „*Initium sapientiae timor Domini*“ (Eccles. 1. 16.).

Žasnouce patříme na výkony člověka. On skoumá povrch zemský a prohlubeň mořskou; on rozkazuje nepřátelským živlům, by jemu sloužily; on proniká dráhy hvězd, měří jich velikost a zpytuje jich vzájemné k sobě postavení; on novověkými vynálezy stýká se s národy nejvzdálenějšími u neobyčejné rychlosti; on jemnými zvuky zpěvu a hudby čarovnou vyvívá moc na miliony, jež po okršku zemském rozptýlení žijí. V skutku, nevšední to úkonové, jichž člověk se odvážil; světlo nebeské bleskotá v duchu jeho! Ale však nemá-li věda jeho zření k Bohu, neopírá-li se skoumání jeho o Boha, přičítá-li vědomosti své toliko světlu ducha svého, pošetilostí jest podjat, ana takéž svým skoumáním Boha nenalezá, hmotu a síly přírodní zbožňuje a sama sebe bohem zove, ješto jí dopřáno poněkud do tajuplného ústrojí přírody nazíratí. A tato člověka pošetilost se rozmáhá, čím vyšší zaujímá stanovisko, jehož v oboru lidské vědy se dočinil. Tu pak jako druhdy hrdý Farao praví u zpupné zarozumělosti: „*Kdo jest Hospodin . . . neznámť Hospodina* — Boha nad sebou!“

Slovům těm nasvědčují dějiny všech věků, dějiny jednotlivců i celých národů. Toliko onomu pokolení, jež ve vědách světských

neobyčejných se dodělalo pokroků, avšak na poli náboženském do přílišné zabředlo spustlosti, možno bylo bohoslužby se zbyti a rozum lidský modlou nazvati, kdežto syn pouští všudy ve vznešených aneb hrozných přírody objevech božskou bytosť tušil, avšak postrádaje svědla zjevení na pouhé idej jediné božské bytosti nepřestával, nýbrž ji všelijak znásoboval. Sličně tudíž tvrdí sv. Bernard: „*Věda bez bázně Boží plodí pýchu; věda s bázní Boží vzbuzuje ctnosti.*“

Věda bez víry a bázně Boží vede k bludu a pýše. Pravda ta nastíněna již v pohanském bájesloví. Titani, již proti nebi se vzbouřili, zobrazují ty, kteříž ve svém skoumání Boha nehledají, s Bohem na roveň sebe kladou, sebe zbožňují! A čím vyššího dosáhla stupně věda lidská, tím hlubší jesti pád pýchy její! Ouplná pošetilost, šílenost bývá konec její, což stvrzeno opět dějinami odvěkými.

Jen kdo naskrz proniknut tou věrou, že „Bůh všemohutným slovem: budiž! život dal veškeru tvorstvu, že Bůh vesmír mocí svou zachovává, že Bůh bezrozumná zvířata opatřil pudem, by přístojných pokrmů sobě vyhledávala, nepřátele své poznávala, zbraní jí uštědřenou proti nim se hájila, že Bůh i obrovský cedr na Libanu i ploužící po ssutinách mech rosou svlažuje, že Bůh i člověka z ničeho učiniv nejkrásnějšími duševními a tělesnými silami jej oštědřil, jistě jemu povolání opatřil, by vykázané dílo konal, že předvídaje osud jeho jej laskavě a moudře řídí“ — jen kdo touto věrou proniknut jest a ji v životě veškerém, tedy i v usilování a snažení o vědomosti okazuje, jen ten dochází moudrosti, jen ten nabývá práva vzdělanosti!

Takový jest tedy duch sv. víry, jenž vám má býti průvodcem na dráze k vědám. Přátelé! snažte se, by tento duch nikdy vás neopustil. Buďte pamětlivi slibu, jež jste dobrým rodičům dali, dříve než jste domu otcovskému „s Bohem“ řekli. O dbejte toho, byste drahocenný tento poklad opět do otěiny přinesli, by byl vaší nejkrásnější ozdobou na pouti životem pozemským. Než chtějíce poklad ten zachovati, nezapomínejte denně za to Boha prositi, neboť víra jest dar Boží. Tudíž spojíte s duchem víry i ducha nábožnosti vroucné, pak odoláte i všem útokům, jež nepřítel často bude opětovati, by vás oloupil o dobro nejvyšší.

Moudrý Hillel měl učeníka, jenž Maimon sloul. Hillel velikou měl radost z vloh a rozumu žáka svého. Než nastojte! tu spozoroval, že Maimon příliš si zakládaje na své

moudrosti modlitbu naprosto zanedbává. Neboť takto mudroval mladík: „Nač se modlit? Či potřebuje vševědouce Bůh našich slov, by nám pomáhal a milostí uděloval? Tuh by byl člověkem ale nikoliv Bohem. Může-li lidská prosba a tužba rady Boží změnit? Bůh nejvýš dobrotivý dáť nám sám od sebe, co dobré a užitečné jest!“ — Tak myslil jinoch. — Leč Hillel skormoutil se, že Maimon svou moudrost vynášel nad slovo Boží a předsevzal si, že se přičiní, by jej poučil. — Maimon přišel jednoho dne k mistru svému; Hillel seděl v zahradě své pod stinnou palmou opíraje hlavu o loket. I tázal se mládenec řka: „Mistře! o čem rozmýšlíš?“ Hillel vztýčiv hlavu řekl: „Poslechni; mám přítele, kterýž se živil z důchodů svého statku, ježž dosud bedlivě vzdělával, z čehož nemalý těžil užitek. Již však pohrdna rádem a rýčem nechati chce pole ladem ležeti. Tak zajisté schudne a bídu mu třiti bude.“ — „I jaký to zloduch zmocnil se toho muže, či pomínul se rozumem?“ tázal se mladík. „Nikoli,“ odvětil Hillel, „přítel můj jest zkušený v moudrosti božské i lidské a má zbožné srdce. Avšak praví: Hospodin jest všemohoucí, tedy jest jemu snadno mne potřebným ošetřiti pokrmem, aniž mně šiji skláněti bylo; on jest nejvýš dobrotivým i požehná pokrmu mému a opět nových darů poskytne mně. — A což můžeme proti řečem takovým namítati?“ — „Jakže bychom nemohli? I není to tak, jako Boha pokoušeti? A to jsi jemu neřekl, mistře?“ — Úsměv rozhostil se na tváři starcově, načež pravil: „I řeknu mu to. — Ty, milovaný Maimone! jsi tím přítelem, o němž já mluvím.“ — „Já?“ vece jinoch a jako ohromen stojí před učitelem svým. Tento však dí jemu: „Nepokoušíš-li i ty Hospodina? Není li i modlitba prací, a má duchovní užitek menší do sebe cenu než úroda polní? — Či není ten, jenž ti velí šiji skláněti pro úřadu polní, týž, kterýž ti praví, bys zraků k nebesům povznášel a duchovních dober se příúčastnil? — O synu můj! koře se nejvyššímu věř a modli se!“ — Tak končil Hillel a vděčně k nebesům pohlížel. Maimon však, uznávaje pravdu nauky mistrovy usmyslil si a nikdy již neopomenul modlitby. *)

Drazí přátelé! spatřuji ve vás mladíky nevšedních vloh, a radost mám z vaší dobré vůle a ušlechtilé snahy. Byl-li by však mezi vámi někdo, jenž by onomu mládenci v podobenství uvedeném se podobal, na duševních vlohách aneb na nepatrných si

*) Krummachers Parabeln. III. Band.

zakládaje vědomostech, a modlitby by nedbal, ten uváživ slova moudrého mistra jeho, záhy ať cestu zbožnosti pravé nastoupí. Ano vzhůru upírej denně zrak svůj, bys síly nabyt ku konání svých povinností. Jako květina outlá květ vždy k slunci obrací, by z jeho světla vzrostu a zdaru nabyla, tak i ty mysl svou k nebesům povznášej, by Bůh žehnal snaze tvé; neboť „*všelike dání výborné a každý dar dokonalý s hůry jest, stupující od otce světél*“ (Jak. 1. 17.).

Již tedy přátelé! udal jsem vám v těch dvou prvních řečech ony podmínky, jež dodržeti musíte, byste vytknutého vám cíle dosáhli. Nuže snažte se, by dobrý úmysl se pojil s vytrvalou pilností a upřímnou zbožností čili jak dnes zevrubněji podotknuto s duchem sv. víry.

Jako vojínu, když na jistém stanovišti stráž jemu vykázána jest, udává se heslo, jímž přítele od nepřítele lze rozeznati, tak i každému, již jste otevřením roku studijního nové zaujali stanovisko, sděluje Bůh heslo, jímž nastoupenou máte řídit dráhu. A kteréž jest heslo to, jež Bůh vám udává?

„Všechno čin se mnou, nic beze mne.

Me duce carpe viam!“ Amen.

Neděle 19. po sv. Duchu.

První, kdož do církve Kristovy měli vstoupiti, byli židé. Mojžíšem a proroky byli připravováni, Ježíšem a apoštoly byli zváni, aby se přidružili království nebeskému. Než volání Boží milosti bylo oslyšeno: ano tvrdošíjnost židovská dostoupila až stupně ukrutenství, zahubivši sjímané posly Páně. Proto přikvačil je Bůh trestem dada město Jerusaleml i s obyvateli do rukou Římanův. Místo pozvaných židů zaujali pak pohané s radostí do církve vstoupivší.

Leč i za našich dob jsou mnozí, již jménem křesťana se honosí, v Ježíše Krista ústy věří, ale však zákonem jeho se neřídí a víru příhodnými neosvědčují skutky. Ti nedbajíce milosti Boží v den soudný budou ku přísnému účtů skládání přidržáni a trestem věčným zastíženi. Ješto tedy mnozí volání Božího u nevděku hnusném oslychají a z těch, již hlasu toho uposlechli, mnozí rouchem dobrých skutků ozdobeni nejsou, bude z množství

vyvolených k blaženosti věčné málo jen povolaných. Toť doslovný význam podobenství přečteného. Avšak vedlé učení svatých otců zahrnuje ono jiný ještě smysl, totiž: Svatba jest stůl Páně, svatební roucho čisté srdce, s nímž ku stolu Páně máme přistoupiti.

Rozjímaní smyslu toho budiž předmětem dnešní mé řeči.

Ve jménu Páně!

Prastav, v němž člověk byl stvořen, oplýval dokonalým štěstím. Člověk, opatřený svatostí a spravedlností, těšil se bezprostředněmu s Bohem obcování a neznal podstaty hříchu. Než tentýž člověk měl také svobodu vůli a tudíž mohl pro dobro neb zlo se rozhodnouti. Aby svobodu svou osvědčil, dáno mu přikázání již v ráji. Přikázání to, ač snadné, člověk však přestoupil. S hříchem i všechno zlo světa se zmocnilo. Přeblahý prastav vzal za své, roucho posvětné milosti Boží člověka již nezdobilo, obcování s Tvůrcem již nestávalo. Zlo za zlem pronásledovalo ho bez ustání, až dokona pro neposlušnost podlehl osudu veškera tvorstva — smrti. Avšak i smrti věčné, záhubě věčné člověk podroben!

Leč týž spravedlivý Bůh jest i nejvyšší milosrdný. On člověka nezavrhł na věky, ale poslal jemu příslibeného již v ráji Syna svého za Vykupitele, jenž pak na Golgotě krev svou do poslední až krůpěje vyliv věčného nám spasení vymohl. Ve své církvi ustanovil svaté svátosti či prostředky ku dosažení ztracené milosti. Křtem bývá člověk zbaven prvotného hříchu a všech již časných již věčných trestů, bývá znovu opatřen rouchem milosti Boží, rouchem nevinnosti původné. Než bohužel! šťastný stav ten netrvá dlouho; člověk jakmile rozumu s to jest užívati, hřeší osobně. Roucho nevinnosti opět ničí a opět smrti podlehá. A věčně běda bylo by člověku padlému, kdyby dobrotivý Spasitel nebyl jinou svátost — pokání ustanovil. Avšak Kristus Ježíš nedal apoštolům a jich nástupcům toliko moc hříšníky odhřešiti, alebrž on svojince i k nebeským hodům zve, při nichž vlastním tělem, vlastní krví jich živiti a s nimi co nejúžeji chce se spojit. „Vezměte a jezte, totoť jest tělo mé. Pijte z toho všichni: neb toť jest krev má.“ (Mat. 26, 26—28). „Kdo jí mé tělo a pije krev mou, ten zůstává ve mně a já v něm“ (Jan 6, 57). Tak mluví nekonečná láska Syna Božího. Hostina ta, již nás zázračně sytí a s sebou pojí, jest nejsvětější svátost oltářní.

I kdož by toho laskavého volání Spasitele mohl oslyšeti, kdož by opomenul duši u pramene, jehož vody do věčného plynou života, občerstviti. — Vy, přátelé! ovšem jen třikrát v roce k stolu Páně přistupujete, byste požadavkům zákona vyhověli; o kéžby každý z vás s citem zbožným, touhou vroucnou a srdcem čistým přítomen byl hodům těmto nebeským! Pak by nebylo mezi vámi nikoho, jenž by se podobal člověku, o němž dnešní evangelium vypravuje, že vstoupiv do večeřadla, neměl roucha svatebného. Což bylo ovšem známkou jeho nevšímavosti a opovrhování milostí krále, jenž, jako toho obyčej na východě ano i u židů zavládlý požadoval, každému hostu v předsíni roucho slavnostné přichystal. I onen nevděčník mohl rouchem tím se přiodíti, kdyby on byl se staral neb je přijal; než nedbaje obvyčeje toho vmísil se ve všedním šatu mezi hodovníky. Což tudíž divu, že král takovou drzost a nevšímavost přísně pokáral řka k němu: „*Příteli! kterak jsi sem vešel, nemaje roucha svatebného? Tehdy řekl král služebníkům: „Svážice ruce i nohy jeho uvrzte jej do temnosti zevnitřní. Tam bude pláč a skřehot zubů“* (Mat. 22, 12—14).

Chce-li tedy kdo s Kristem ve velebné svátosti se spojit, nutno, by oděn byl rouchem svatebným. Co roucho svatebné jest, vykládá sv. Pavel (1. Kor. 11, 28--29.) řka: „*Zkusiž pak sám sebe člověk. a tak z toho chleba jez a z kalicha pij; nebo kdo jí a pije nehodně. odsouzení sobě jí a pije, jelikož nerozsuzuje těla Páně.*“ Zkoušení sama sebe, jak apoštol národů je žádá, jest však zpytování svědomí jakožto prvá podmínka hodného přijímání svátosti pokání, jímž hříšník opět nabývá čistého svědomí, neposkvrněného srdce čili roucha svatebného. Kdo sebe sám pilně zkouší, bedlivě zpytuje svědomí, upřímně hříchů lituje, pevný má úmysl život svůj polepsiti, hříchy své úplně a pokorně vyznává, uslyší z úst pak zpovědníkových útěchyplné slovo Páně: „*Odpouštějí se tobě hříchové tvoji.*“ — Zpovědnice jest tudíž ona předsíň, v níž hříšník znovu rouchem svatebným oděn bývá, aby pak hoden byl nebeských hodů, stolu Páně se přiúčastniti. Kdo však bez toho slavnostného roucha k stolu Páně přistupuje, jako onen člověk v evangelium oněmí, an Pán jednou jeho se otáže: „*Jak tys mohl se odvážiti s nečistým hříšným srdcem k stolu mému se přiblížiti?*“ A jako onoho, tak i toho smělého vetřelce k hostině svatebné zachvátí trest strašný. Jak onen neměl účastenství v hodech pozemských, tak i tento nevděčník vyloučen

bude od hodů věčné blaženosti: „*neboť kdo nehodně jí a pije, odsouzení sobě jí a pije.*“

Křesťanský jinochu! Než tedy k stolu Páně přistupuješ, zkoušej útrobu svou přísně a nestranně ani sebe ani zpovědníka neklamaje. Boha všemohoucího klamati ti nelze. „*Siquid forte mali aut facias aut mente volutes, ut lateas homines, certe Deus omnia cernit*“ (M. A. Muretus). Přísná budiž zkouška tvá, dříve než svátost pokání přijímáš; pak oděn budeš rouchem svatebným a hodně účast bráti budeš v hostině svátosti oltářní. Avšak zkoušky té neodkládej, příteli! až ku přijímání svátosti pokání; alebrž denně než na odpočinek se odebíráš, taž sebe, zdali jsi roucha svatebného hříchem naprosto nepozbyl aneb jeho neposkvřnil. Nalezneš-li vinu v srdci svém, pak lituj poklesků a pospěš, bys due budoucího napravil, co tvá lehkomyšlnost dosud byla kazila. O kéž bys každého večera a před každým svátostí pokání a oltářní přijímáním svatého toho návyku šetřil! Pak bys blažen byl tou zárukou, že jsi netoliko z těch mnohých, již ku svatbě života věčného jsou povoláni, nýbrž že přináležíš i k těm nemnohým, kteříž jednou budou vyvoleni. Amen.

Neděle 20. po sv. Duchu.

Přirovnávajíce událost v evangeliu k příběhům rodinného života našich dob pozorujeme, že srdce otcovské i nyní těmitěž city, touž láskou, touž pečí proniknuto jest jako před dvěma tisíci let. Jako nyní pudí otce z přistřeší péče o umírající dítě, aby pomoci jemu vyhledal, podobně i královský úředník z Kafarnaum spěchal do Kany, kde božský divotvůrce Kristus Ježíš prodléval. S důvěrnou nadějí přiblíživ se Spasiteli prosbným pravil mu hlasem: „*Pane, sestup, dříve nežli umře syn můj*“ (Jan 4. 49.). A skutečně i tu okázal Vykupitel neskončenou lásku k pokolení lidskému řka potěšitelné slovo k zarmoucenému otci: „*Jdi, syn tvůj živ jest*“ (Jan 4. 50). Ó té radosti, kterou pocítila ona rodina, jejíž miláček zázračně ze smrtné nemoci povstal! — Avšak ne každému otci, ne každé matce dostává se toho štěstí, by dítě své, po němž jižjiž nelítostná smrt rázně vztahuje, opět zdravé spatřili. Mnobým rodičům jest dny a noci u lůžka stonajícího dítěte probdíti, dokudž nepodlehne všeobec-

nému zákonu přírody — smrti. Není pro takové rodiče, není pro nemocného, ano i pro nás všechny postel nemocného člověka pravou školou života? V této škole útrapy a bolesti chci nyní s vámi několik okamžiků prodlít, abychom moudrosti se tu přiučili, a proto rozjímati budeme:

1. bídu, kterou nemoc působí a
2. povinnosti, jež křesťan vzhledem k nemocnému má.

Bůh přispějž nám svou pomocí!

1. Jakou bídu působí nemoc?

„*Nemocnému zdravý neuvěří*“, dí naše přísloví. A v pravdě, kdo sám nezakusil, co nemoc, co bolest jest, nesnadno to chápe. Než pozorujme nemocného, pak snad aspoň temný obraz bídy jeho si můžeme představit. Ejhle! jak tu leží beze vší síly, nemoha povinnosti svého povolání plnit; dílo jeho vázne. Ach, jaká to strast pro člověka příčinlivého! — Nemůže Bohu v chrámě sloužiti ani ostatním požadavkům křesťana dostáti. — Jaká to strast pro křesťana zbožného! Nemocný — odpočívá tu jako mdlé dítě; ani léky, jež bolesti jemu umírniti, jej vyhojiti mají, nemůže k ústům si podati. Pokrm se mu oškliví, ano i jídla, kteráž dříve chuti jeho zvláště lahodila, jsou tak říkáje žlučí a peluňkem okořeněna. Ani sousta nelze mu užiti. — Palčivá žízeň trápí jeho rty; zimnice lomcuje všemi údy a ve dne v noci nemá klidného okamžení. — A bolestný když se chýlí k večeru den, touží po spánku nočním; než nastojte! tento nebeský balsam nesílí unylá víčka jeho. Čítá jednotvárné tepání hodin doufaje, že budoucí hodina nebude rušiti sen jeho. Avšak marně čeká. Již se šeří — a chuďas dosud bdí. Ó té předlouhé noci! — Nyní touží po kmitu prvých červánků vesmír oživujících; snad nový den umírní bolesti; — bohužel opět doufá marně. Den nastal, a s ním nový bol.

Bolesti tělesné zvyšuje často i bolest vniterná. Srdce nemocného hořem sklíčené klesá, a neduživce bývá jasné myšlenky a úvahy neschopen. „*Crede mihi, miseros prudentia prima relinquit*“ (Muretus). Pohled na ty miláčky lůžko obkličující a hořkými slzemi je svlažující mu srdce jako břitký meč proniká. — Vzpomíná na dny v rodině strávené, na dny minulé; patří na mnohé dobré skutky, jichž obmeškal, vidí, jak povinnosti své po-

vrchně jen konal, ano příkázání Božích často si nevšímal. S úžasem přivodí si na mysl přísného soudce, jenž snad brzy od něho bude žádati účtů z života pozemského. A osud nejisté věčnosti rozrývá útrobu jeho.

Přátelé! Toť asi stav nemocného; běda, komu se stane údělem! Což jemu prospívá vznešený úřad? Bídnejší jest chudého nádenníka, jenž zdravé ruce má, který s nimi vezdejšího chleba sobě vydělává. Co mu prospívají jeho poklady, jimiž ani jedinké blahé noci si nemůže zjednat? — Co mu prospívá sebe větší přízeň a ochrana vznešených smrtelníků, již nedovedou, pakli dle úradku Božího umění a vědomost lékaře jsou bez účinku, ani jeho nemoc zapuditi ani zmírniti? Bídny to stav, v němž nemocný se nachází. Svatou pravdu hlásá tudíž kniha Sirachova řkouc (30, 14—16.): *„Lepší jest chudý zdravý a silný než bohatý mdlý a ztrápený neduhem. Zdraví duše v svaté spravedlnosti lepší jest než všeliké zlato a stříbro; a tělo silné než bohatství nesmírné. Není bohatství nad bohatství zdraví těla; a není potěšení nad radost srdce.“*

2. Které povinnosti však má křesťan k nemocnému?

Křesťan má jej navštěvovati a těšiti, a může-li, i skutkem mu přispěti a za něho se modliti.

a) Nemocný bolestmi sklíčený jest takřka osamocen a opuštěn; poněkud jest již vyloučen z lidské společnosti. Nemocný cítí, že všechno na světě jest marnost a vzdychá se Šalomounem: *„O vanitas vanitatum — omnia sunt vana!“* Bolest by mu zajisté působila, kdyby i jeho nejvěrnější přátelé se ho stranili, osudu žalostnému jej ostavující. *„Mementote mei saltem vos amici!“* volá se svatým trpitelem Jobem. A věru ulehčí se těžké jeho břímě, když vidí, že není zcela opuštěn a zapomenut, aspoň ne od těch, s nimiž dobře smýšlel, jimž dobře činil. Jak jej těší křesťanská návštěva takových přátel! A byť tito jemu ani pomoci nemohli, již slovo potěšitelné, slovo soustrasti upřímné, srdečné napomenutí k zbožnému strádání, k odevzdání se do vůle Boží, napomenutí k statnému trpění bolesti dle příkladu umučeného Spasitele, usouzené matky Boží, slovo naděje v brzký prospěšný obrat nemoci vlévá hojící balsám do utrápené hrudi jeho. Ano, přátelská rozmluva, již předlouhý čas jemu se ukracuje, již hodina minutou se stává a on na bolest poněkud zapomíná, jest jemu

velevítanon. — Přátelé! neopomeňte soudruha nemocí skličného často navštěvovati a vždy srdečnou soustrasť jemu osvědčovati. Těšte jej, pamětlivi jsouce slov písma svatého: „*Neopomíjej plačících těšiti a s kvílicími chod — nelenuj navštívit nemocných, neboť pro takové věci utvrzen budeš v milování*“ (Sir. 7. 38—39.).

b) Vydatnější však podniká křesťan službu, skutkem nemocnému přispívaje, což jest druhou jeho povinností. Povinnost tu konal dle slov dnešního evangelia královský úředník svému synu; ji plnil také milosrdný samaritán svému nepříteli, židu, jenž do rukou loupežníků upad, od sourodáků svých, židovského kněze a levity, bez pomoci opomenut byl. Povinnost tu může mnohý křesťan, obzvlášť zámožný, konati, buď o vhodné ošetřování nemocného péči máje, záležitosti jeho svědomitě obstarávaje aneb rodinu jeho, ana nemocí otce neb matky nedostatkem jest postižena, podporuje. — I chudý má příležitost, aby milosrdné skutky na nemocném konal, pak-li trpícího obsluhuje a u zámožných pomoci pro něho vyhledává. — Ano i ty, mladistvý křesťane! krásnou tu povinnost konati můžeš. Ejhle rodiče tvé poutá nemoc na lůžko; ó, kolik služeb ti tu možno jim vykonati a tak se jim odměniti za velikou lásku, již tobě v útlém dětství prokázali! Jmenovitě můžeš skutkem nemocnému spolužáku přispěti. Jeho osud jesti dvojnasobně smutným, an vzdálen jsa domu otcovského nepožívá ani soustrastného ošetřování milovaných rodičů. A pak-li za dnů zdravých často zakouší, co jest vzdálenu býti od příbytku rodinného, čím více cítí svou opuštěnost nyní v nemoci! Zda-li nezasluhuje takový neduživce tvého slitování? Ó přispěj mu ku pomoci, jakkoli, kdy a kde můžeš. Pak jsi uskutečnil jednu z nejkrásnějších křesťanských ctností, a více za těch okolností ani Bůh od tebe nežadá.

Následuj tu krásný příklad dobrotivého Ježíše, jenž konaje úřad učitelský nejvíce mezi chudými, nemocnými a hříšníky meškával. Kdož by mohl sečísti všechny rány, které zacelil a tak vezdy soucitným přítelem se osvědčil! Svým vzorem i nám ošetřování nemocných za zvláštní povinnost uložil; a když v soudný den vyřkne: „*Nemocný jsem byl a vy jste mne navštívili. Pokud jste to učinili jednomu z těchto bratrů mých, mně jste to učinili*“ (Mat. 25. 36. 40.), i nám odplatí dle zásluhy naší.

c) Avšak za nemocné máme také se modliti.

Láska křesťana má býti všeobecná, ke všem i zdravým i

nemocným se odnášejíc. A máme-li dle napomenutí sv. Pavla „*Prosím pak přede vším, aby činěny byly prosby, modlitby . . . za všechny lidi*“ (1 Tim. 2. 1.), za všechny se modliti, zajisté nám to činiti obzvlášť za nemocné, aby Bůh jejich utrpení ulehčil a jim úplného zdraví opět popřál. Povinnost ta nikoho nevylučuje: bys i skutkem nemocnému nemohl přispěti, pak to můžeš vroucí modlitbou.

Prátelé! Bídu nemocného na mysli vždy majíce neopomeňte také oněch povinností, které jemu plniti máte. Navštěvujte, těšte jej, i skutkem, seč síly jste jemu pomáhajte a za něho ku všeslitovníku vřelé modlitby vysýlejte; pak můžete i vy kdyši připočtení býti k těm, již uslyší z úst spravedlivého soudce spasitelné to slovo: „*Nemocen jsem byl a navštívili jste mne. Pojdte požehnání Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa*“ (Mat. 25, 36. 34.) Amen.

Posvěcení chrámu.

(Neděle 21. po sv. Duchu.)

Dějiny církevní vypravují, že křesťané prvních tří století krvavě pronásledováni jsouce od sveřepých pohanů služby Boží nikoliv veřejně, alebrž skrytě, toliko v podzemských kryptách, v jeskyních a houštinách lesních odbývati směli. Teprv vítězstvím, jehož Konstantin Veliký nad pohanstvím dobyl, byl křesťanskému náboženství volný průchod popřán po vší říši řecko-římské. Tu počaly i svatyně nad hrobkami mučeníků se povznášeti, tu církev Kristova, jako neporušená jeho nevěsta z katakomb se vyšinuvši na povrch, útrobám země památky dějin vítězoslavné své doby, ostatky svatých mučeníků, zanechala. Ó zajisté veliká byla radost vyznavačů Kristových, když jejich obětmi a pilností kostel někde zbudován a biskupským posvěcením k službám Božím uspůsoben byl. Památný den posvěcení chrámu první křesťané u veliké konali slávě každoročně. Řádem tím povstala slavnost posvěcení chrámu.

Jelikož však pro všeliké osudy, jichž ten který chrám zakusil, den jeho posvěcení na jisto se určití nemohl, během času nařízeno, by posvěcení chrámu všudy týmž dnem oslavováno bylo. A den ten zavítal nám dnes; ano dnes slavíme narozeniny všech katolických kostelů. Proto i dnešní evangelium vhodně vypisuje

příchod Páně do domu Zachéova; jako tomu příchodem Ježíšovým stala se spása, tak stává se spása každému chrámu, do něhož Kristus první obětí mše svaté přichází a jež on, v nejsvětější svátosti oltární pod způsobou chleba přebývá, za stálý příbytek přijímá.

Avšak této spásy účastní se i všichni křesťané, do velesvatyně nového zákona vcházející a Bohu svému se blížíci. Než pak, drazí přátelé! do tohoto stánku vstoupíme, jest nám, abychom spásy hodni byli, obuv svou svléci, to jest všeho před chrámem zanechat, co by ho zohyzdilo, poskvrnilo a zhanobilo, slovem, musíme se zbožnou úctou do vnitra vstoupiti a v něm též e úcty šetřiti; což budiž předmětem dnešního rozjímání. Ve jménu Páně!

Poměr, jímž postavení člověka k Bohu jest určeno, povzbuzuje onoho, aby v chrámě, v příbytku svého Boha, slušně a uctivě se choval. Tvůrce, pán a král náš, viditelným způsobem ve svato-stánku velebnost svou ukrývá, a my objevujeme se před ním jako jeho tvorové, sluhové a poddaní. Ó jak tepe srdce člověku, jak se chvějí kolena, jak se trhá hlas jemu, an před pozemského vládce předstoupil a jemu záležitosti své přednáší. Kolik tu zevnějších obyčejů a jak přísně mu jich třeba dbáti, aby u nemilostí panovníka nepadl? Běda tomu, jenž by z nedbalosti, lehkomyšlnosti aneb zpupnosti řádu stanoveného nechtěl tu šetřiti! A Bůh, pán pánů, neměl by taktéž požadovati, aby člověk do svatyně jeho vstoupivší mezi slušnosti a uctivosti dbal? Či není svatyně ta domem modlitby, v němž Bohu záležitosti své duše přednáseti máme? Ovšem nebesa i země plna jsou velebnosti Nejvyššího, a nižádný prostor není s to, aby Boha neobmezeného, nesmírného objal, a předce volí tentýž nedostihlý Bůh na zemi jistá místa, kdež „*jméno jeho jest, aby slyšel modlitby naše*“ (3. Král. 8, 29.), kdež chvály naše přijímá.

Moudrost a dobrota, svatost a láska jsou jemu pohnůtkou, že si volí místa, kteráž nám jeho blízkost živě před oči staví, k jeho službě mocně nás povzbuzují a jeho vznešenost velebiti prikazují. A místa ta bychom neměli v úctě míti? „*Domum tuam decet sanctitudo Domine.*“ „Domu tvému přísluší svatost, Hospodine“ (Žalm 92, 5.). Ano zbožnost vniternou i vnější žádá dům Boží. Zde, člověče, stojíš před tváří Boží, mluvíš s ním, avšak kdo jest Bůh? Kdo jsi ty? Odpověď na otázky ty líčí ti i smýšlení, s jakovým chrámu Páně se ti blížíti, s nímž uvnitř ti pro-

dlévati jest. Smýšlení tomu má i vnější se chování býti přiměřeno, ono musí býti pokorné, skromné, neroztržité. Vlastností takového se chování snadno jest se dočiniti. Vždyť k úctě a zbožnosti všeckno tu povzbuzuje; není tu ničeho, co by na Boha, věčnost, duši a spásu její neukazovalo.

Chrámů výše a velkolepá rozsáhlost uvádí ti na mysl vznešený prostor nebes, kdež Bůh svým vyvolencům tváří v tvář se zjevuje a jich největší jest odplatou.

Ozdoba jeho ukazuje na božskou slávu a moc, již vesmír stvořil z ničeho; na čistotu a krásu, již chrámové našich těl mají býti opatření.

Kříže odevšud ti kynoucí pamatují tě na vykoupení, na smírnou smrt Kristovu a jeho oběť lásky a svatou povinnost, abys lásku tu láskou splácel a také sebe jemu obětoval.

Obrazy kráslicí stěny a oltáře, vzpomínají ti Boží skutky, ctuosti svatých a jiné důležité vznešené pravdy svaté víry.

Věčné světlo ukazuje tajuplnou září na světlo osvěcující každého člověka, jenž přichází na tento svět; ukazuje na plamennou zbožnost, již obzvlášť na místě posvátném útroba naše má hářati.

Zpovědnice živě představují tvou hříšnou minulost i přítomnost; jsouť zároveň svědectvím neskončeného milosrdenství tvého Boha, pobudkou potřebného pokání, jemuž se často lehkovážně vyhýbáš.

Kazatelna jest takřka sama hlasatelem slova Božího, z něhož jeho požehnání se nám proudí; ona ti oznamuje onu dobu, v níž slovo kazatele jako břitký meč srdce tvé proniklo, Šavla v Pavla proměnil.

Oltáře krví beránku pravého svlažené, oznamují ti dobrotu Boží, jenž tak miloval svět, že svého jednorozeného Syna za něj obětoval.

Tabernakul, velesvatyně to, v níž poklad pokladů, Spasitel, celý svět láskou svou objímající, ve dne v noci přebývá, hlásá nám neobmezenou v skutku božskou lásku.

Křtitelnice hlásá ti ouen převelebný okamžik, jenž divotvorným obrodem dědicem tě učinil království nebeského, spoludědicem Krista Ježíše.

Klekaadlo, při němž nebeským chlebem a krví Boha člověka duši občerstvujeme, upomíná tě na tvé první svaté přijí-

mání, na okamžik, kdež jsi s dětinnou vroucností ku stolu Páně se blížil.

Všechny tyto významné předměty uvažuje, a obklíčen jsa kruhem věřících, vznešeností místa a vřelou nábožností proniknutých, přítomností Boží ovládaných, mohl bys lehkomyšlností, chladností a pýchou chrám Páně zneuctiti?

Ó pak vy bezživotné kameny, vy sloupy, obrazy a oltáře, pak vzývejte! vy Boha, klaňte se vy jemu, když člověk cit svůj zapírá a mlčí! Bohužel! že mnozí mládenci lehkovážnost svou i do kostela přinášejí. Do něho vstupují na význam jeho ani nemyslíce, křížem sv. pitvorně se znamenají, neslušně poklekají, na vše strany všetečně se ohlížejí, nepokojně se chovají a s toužebností východu z něho očekávají; v pravdě na těch lze pozorovati, že nevědí, co chrám Páně jest. Či snad místa toho se štítí aneb jim přítomnost a blízkost Boží nepříjemna a nemila jest?

Mnozí z našich mladíků s myslí chladnou, se srdcem ledovým prah kostela přestupují. Roztržitost, vlažnost, ospalost pozorovati na jejich zevnějšku. Krátkou modlitbu retnou, při níž srdce od Boha daleko vzdáleno jest, považují za službu Bohu prokázanou! Viděti jest na nich, jak se dlouhou chvílí v kostele nudí, nemohouce ani konce služeb Božích se dočekat.

Mnozí mladíci nemohou pýchy a hrdosti ani na posvátném místě se zbýti, počínajíce si tu, jakoby k sobě rovným mluvili, aneb Bohu nějakou milost prokázati chtěli! Ó kdež jest tu uctivost, kdež skromnost? Stydí se do kropenky sáhnouti a svěcenou vodou znamení své spásy na čelo vtisknouti, v mravopočestném postavení setrvati, z knihy modlitební aneb jinak pobožnost svou na jevo dáti.

Leč mládenče! což jsi ty v kostele? Žebrák. Či snad přicházíš sem, abys Boha obohatil? Tyť přicházíš, abys sám něčeho obdržel; a k tomu má napomáhati pýcha a hrdost tvá? Co máš činiti v kostele? Se modliti; a tu si připomeň, že základem modlitby jest pokora. Ó skloniž hlavu a kolena před trojjediným Bohem, *jemuž andělé se klaní perutěmi tváře si zastíňující* (Is. 6, 2), *před nímž padají starci . . . a koruny své před trůnem skládají* (Zjev. 4, 10.).

Vstupuješ do chrámu, abys si vyprosil zdaru a požehnání. Neuvaluj pak na hlavu svou kletbu! Neproměňuj *místo modlitby v peleš lotrovskou* (Luk. 19, 46.) šepotem, neslušnou všetečností rozpustilostí a drzostí.

Již na cestě ku chrámu připravuj se na vstoupení do něho, uvažuje, před koho ti vstoupiti. Vstoupiv do kostela, uctivě poznamenej se svěcenou vodou, poklekni aspoň při nejhlavnějších posvátných úkonech a s pozorností buď přítomen službám Božím vně neb vniterně pobožností svou vykonávaje.

V kostele nedbej jiných tam přítomných, alebrž toliko s Bohem se zaměstnávej. Pokojně očekávej konec služeb Božích a vycházej ze svatyně s citem bolesti, že tak záhy ti loučiti se jest s místem posvátným.

Tak přáteli! do chrámu Páně vstupuje, tak v něm se chovaje a z něho vycházej, budeš jednou udůstojněn, připočtenu býti k oněm blahým duchům, již zde na zemi věrně pro česť Boží a pro úctu jeho svatyně horlili, budeš připočten k oněm, z nichž každý jako pravý milovník oslavy jména Božího zvolati může: „*Domine dilexi decorem domus tuæ et locum habitationis gloriæ tuæ: Hospodine, miloval jsem okrasu domu tvého a místo přebývání slávy tvé.*“ (Žalm 25, 8.) Amen.

Na den všech věrných zemřelých.

Neděle 22. po sv. Duchu.

„*Memento vivere, memento mori!*“ Málo to slov, ale dosah jejich ani hrobem zamezen býti nemůže. Dokladem toho jsou dvě slavnosti, jichž církev naše v těchto dnech odbývá. Jedna majíc za základ blaženost věčnou nese na sobě ráz radosti; druhá, jsouc kalena trudnými upomínkami na našince smrti nám odňaté, rouchem hoře a smutku se zahaluje. Včera ve svátek všech svatých odbývána slavnost první, dnes koná se druhá — památka všech věrných zemřelých. Ano dnes hlučněji než kdy jindy doráží k sluchu našemu vážný hlas: *memento mori!* Hlas ten zdá se pronikati celou přírodu, ana k spánku zimnímu se připravuje. Pole a louky jsou pusty, květiny života zbaveny. Stromy strmí tu s holými větvemi mlhou hustou zabalenými. Den se krátí, noci přibývá. Často mnoho dnů uplyne, než slunce přívětivou tvář na okamžik nám objeví; mdlé paprsky sotva s to jsou, by téměř neprobledný závoj mlhový pronikly. Všechno, všechno v přírodě volá: Človče! i tobě jednou se přiblíží podzim a pak dlouhý spánek zimní následovati bude. „Člo-

věče! zříd' dům svůj, nebo umřeš a nebudeš živ.“ (Is. 38, 1.)
Memento mori!

Tak odráží se i ozvěna od náhrobků, jež dnes navštěvujeme; tam odpočívají v libém spánku, kteří za života se milovali; avšak i ti, kdož se tu nenáviděli. Tam odpočívají pokojně, již bohatstvím oplývali v blízkosti oněch, kteříž sotva soustem chleba hlad ukájeli a obstaranou záplatou chudobn těla kryli. Již jsou si rovni, stejně bídni „*Toliko hrob jim pozůstal*“ (Job 17, 1.). Všichni ti i nám volají: „*Tak i tobě se ustele. Memento mori!*“

Církev a příroda dnes mocným hlasem nám připomínají úmrtí naše; možno-li za těch okolností úvahu jinému předmětu věnovati než smrti všeobecně hlásané? Avšak pozoruje květoucí vaše líce domnívám se, že mnohý z vás v duchu mně namítá: řeč o smrti příliš se protiví mladistvému věku našemu. Ovšem že se vám protiví a já ze srdce toho si přeju, aby se vám protivila, abyste řeč tu až do nejtajnějšího úkrytu srdce mladého vstúpili; pak vaše smrt' kdysi sama zbavena bude přílišné bázně, přílišného strachu, jelikož jste již dříve s touto nezbytnou navštěvovatelkou dobře byli se seznámili.

Obyčejně mají lidé o smrti hrůzostrašné představy. Já však pravím vám: Toliko hříšník se jí strachuje, ale křesťan moudrý, zbožný vítá ji co přívětivého anděla, jenž jej doprovoditi má do pravé otčiny nebeské; protož prost jest přílišné bázně, ana smrt' jemu se blíží.

Přátelé! učme se od něho pravému ponětí o smrti.

Jak smýšlí tedy moudrý křesťan o smrti?

Abychom otázku tu k blahu svému zodpovídati mohli, budiž nám Bůh nápomocen.

Vznešeným, velkolepým může nazván býti vesmír náš. Sebe učenější duchem neproniká jej leč až po jisté meze, pak cítě obmezenost svou ustává ve skoumání a s obdivem velebí díla božská, moudrost a lásku Boží. Než vesmír ten tak krásně upravený nepotrvá vždy v téže podobě. Božím dopuštěním má jakýs zlý duch volný průchod ve veškerenstvu, dílo jeho jest zhoubu, jeho jméno — smrt'. Veškerenstvo stane se jeho kořistí! (Ano i člověk, pán viditelného tvorstva, krotitel sebe mocnějších a divějších šelem, a mocný přírodních živlů podmanitel, i člověk přesile smrti jest podroben.

Smrť — umříti — vážné, významné to slovíčko! Strašná to myšlénka, musiti kdysi se odloučiti ode všeho, co nám milým jest a drabým, musiti opustiti milené svojince a sám se proměnit v prach pozemský, jenž bývá ložiskem červa ohyzduého! Strašná to myšlénka! — Leč tak myslí jen člověk, kterýž život za největší všech dober považuje. Jinak smýšlí o smrti moudrý křesťan; on nestraňuje se jí, ana jemu se blíží, jsa přesvědčen:

1. že smrť jest branou, jíž člověk z této průpravny pozemské do říše věčného dokonání vchází.

Všechno smrti jest podrobno a není, co by železnému jejímu žezlu mohlo ujíti; kníže, žebrák, učenec, mladík, stařec, spravedlivý, hříšný — všichni podlehají moci smrti.

„Omnes eodem cogimur; omnium
versatur urna; ferius ocyus
sors exitura et nos in æternum
exsilium impositura cymbæ.“ praví Horác.

S hříchem i smrť opanovala svět. Jím příroda člověka — dříve nesmrtelná, utrpěla změnu; stalaf se smrtnou. Adam, kdyby nebyl hřích spáchal, byl by Bůh lidi jiným způsobem, beze strachu a bázně na místo blahoslavenců přijal. „*Smrť jest tudíž odplata za hřích*“ (Řím. 6, 23.).

Ovšem že přirozenost i moudrého křesťana se vzpírá proti smrti, neboť život jest naším živlem, a toliko šílenec aneb zoufalec s to jest, aby na život sobě sáhl. Křesťan však moudrý nezakládá si nikdy na životě pozemském co dobru nehynoucím, jsa si vědom toho, že nynější živobytí jest jen poutí a „*že zde nemáme místa zůstávajícího, ale budoucího hledáme*“ (Žid. 13, 14.), že teprva po smrti pravé své vlasti dojdeme. Proto nechvěje se v hodinu smrti, že má bydlisté zemské opustiti, a konec jeho bývá blaženým; neboť „*blahoslavení mrtví, kteříž v Pánu umírají*“, dí písmo sv. (Zjev. 14, 13.). Křesťan pravý si přeje se sv. apoštolem Pavlem býti rozdělen a býti s Kristem dávno kýženým.

2. Křesťan moudrý považuje smrť za konec všeho utrpení. Zkušenost každodenní nás učí pravdě v knize Jobově (14, 1.) vyřknuté: „*Člověk narozený z ženy krátký živ jsa čas naplněn bývá mnohými bídami.*“ Či není člověku v potu tváři se trápit, aby jen vezdejšího chleba se dočinil? Jak obtížnou a unavnou bývá mu jeho úloha! Jak často musí o uznání těžké své práce usilovati, nehledaje pochvaly lidské, alebrž toliko budoucnost si zabezpečuje! Soka a protivníka má každý smrtelník, aťsi on učený

afsi neučený, ano právě onen, jenž se snaží člověčenstvu pravou vzdělaností, osvětu dáti a proto jeho největším jest dobrodincem, jenž trvalými chce je opatřiti zásadami a vždy po dráze pravé kráčí, jenž, byť i dle slov básníka: „*si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinae*“ (Horác), vesmír se sbortil, prost bázně v jeho ssutinách raději se pohrbíti dal, než aby zásadám svým se stal nevěrným, právě tentýž nejčtetnějšími bývá obklíčen protivníky, an duch světa vezdy nepřitelem jest skutečné osvěty a nelíčené ctnosti.

Rád útrapy všelike snáší člověk činný; než jak často pracuje nadarmo! Jak často vidí dílo rukou svých, dílo ducha svého zničeno! Kamkoliv obrátíme zrak, všudy nám kyne nouze, strast. A ejhle! všechnu tu bídu rázem ničí — smř. Tato jinak než smyslnému člověku představuje se moudrému křesťanu. Tomu jest ona jasnou stálicí, ana mu svítí na dráze z pozemského zálaře v lůno pravé svobody. Se zrakem pevným patří na ni k němu se blížící. Jemu umírajícímu jest jako horlivému žaku, jenž ve školním roku mnoho bídy zakusil, na konci roku však se těší krásným prázdninám, bojnou odplatu v náhradu mu skýtajícím za útrapy snášené! Blahý tento pocit bývá zvýšen útěšnou myšlénkou, že bída ta jednou ukončená nikdy se nevrátí. Smř jest zakončením všech strastí, jest, jak dí sv. Zlatoústec: „*útulkem po životě strastném a útekem bídy*.“

3. Křesťan moudrý považuje smř za začátek všech radostí. Jako v přírodě slunce s deštěm, tak v životě lidském se střídá radost se žalostí. „*Člověk musí míti nějakou radost*,“ praví přísloví. Než nezávidme nikomu radosti, které svět mu poskytuje. Člověk smyslný bez víry hledí života všemožně užiti. Byť však i číši všech slastí až na dno vyprázdnil, můžeme ho šťastným nazvati? Nikoliv, ana rozkoš jen tehdy půvabu pravého zbavena není, jest-li dovolena a zasloužil-li ji člověk a mírně-li jí užívá. Šetří však smyslný, bezbožný člověk těchto tří podmínek radosti se oddávaje? Odpověď tu záporná. A čím pak jsou jeho radosti než hříchem, přečinem!

Pozornjeme-li křesťana moudrého, snad statky mnohými obdařeného, jest tento vždy šťastným, a byť i všelikou dovolenou radost si mohl zjednati? Velmi často hlodá tajná žalost v srdci jeho, třeba i svět jej za šťastna má. A nic-li jiného jej netrudí, již ta myšlénka, že radost jeho nesetrvá, rmoutí jej; není tedy radosti přesné, již by krůpěj trpká přimísena nebyla. Proto jako

každý člověk tak i moudrý křesťan touží po slasti nebynoucí, teprv ve věčné otčině dostižitelné. Právem dí tehdy sv. Augustin: „*Inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te Deus!*“ A což medle uvádí křesťana zbožného v lůno radosti nokonečné? Není to smrt? Neotvírá ona jemu vchod do oněch posvátných stánků, kdež oplývá šťastný oslavenec onou slastí, „*kteréž oko nevidalo, ucho lidské neslýchalo, aniž na srdce člověka vstoupila ona radost, kterou Bůh připravil těm, již ho milují*“ (1. Kor. 2, 9.).

Nuže, křesťanská mládeži! uč se i ty s moudrým křesťanem nebáti se smrti, alebrž ji považovati za bránu, jíž z pozemské průpravny vkrácíme do říše věčného dokonání, za konec všeho utrpení a začátek všech radostí.

Než kdy bázně a strachu smrti se sprostíš? Když víru zbožnou zachováš a křesťanský život žítí budeš, pak ovšem, ať dříve neb později smrt tě překvačí, aby ku poslední pouti nezbytné tě vyzvala, šťastně skončíš běh života, blaženou očekáváje budoucnost; pak s úplnou nadějí v Boha svého ssinalými rty budeš moci ku konci zvolati: „*Otče, do rukou tvých poroučím ducha svého!*“ (Luk. 23, 46.) Amen.

Neděle 23. po sv. Duchu.

Dovedná malba, zdařilý obraz zajisté není posledním předmětem, jemuž člověk útlého citu, vyššího vzletu schopný všemožnou věnuje pozornost. Čím mistrnější dílo oku jeho se představuje, tím více bývá duch jeho jím upoután a dojat. Mezi plody umění malířského nezaujímá posledního místa vyobrazení události v dnešním evangeliu líčené. Snad jste sami již měli příležitost obrazu tomu pozornost věnovati. Krásný to obraz! Ježíš tu běře umírající dívku za ruku, ona vstává s posvátnou ostýchavostí na Bohočlověka patříc; k tomu se druží strach otce, úžas matky a pozornost tří apoštolů. Pozadí obrazu zaujímají najatí píštcové a zástup hluchí. Opětují, krásný to obraz; ano tak krásný, že nebude od místa, pak-li jemu v dnešním rozjímání veškerou pozornost věnovati budeme. Zevrubně vysvětluje pak obraz ten, chci býti vaším mluvčím, jehož vy bez roztržitosti v myšlénkách následujte. Ve jménu Páně!

Nikdo nepochybuje, že mezi všemi osobami na obraze vytknutými první zaujímá místo dívka, svým vzezřením pozornost na sebe poutajíc. Věru zajímavá to postava! Ještě objevuje se útlé to dítě jako mrtvola, jako z vosku jest její obličej, celá postava téměř průzračná; než ona povstává božskou rukou tajemného vzkřísitele jsouc podporována; z očí jen povlovně se otvírajících prozírá život nový. Jestliť to obraz dítěte stojícího na prahu svět tento od onoho dělícím, než ono povstává, oko otvírá a Pána nad životem a smrtí spatří, zdá se, jako by z říše smrti k nám prohlíželo. Čím více naň zříme, tím více cítíme, jako by chladná ruka smrti nás se dotýkala, jako by umrlčí puch z hrobu nás ovíval; a předce ihned jsme si povědomi vřelého tisknutí ruky života a světla živého vlašného věterku, jenž přes hrob k nám dovívá; tu viděti, že smrt jest jista, že jí nikdo ani útlé květoucí dítě ujíti nemůže. Kdo nikdy aneb zřídka aneb povšechně na smrt myslí, pozoruj tento obraz; pohled na dítě ze sna smrtného se probouzející líčí nám smrt velmi dojemně. Že však smrt není úplným zničením, že život mocnější jest smrti — i to představuje nám živě obraz ten, „*neboť neumřela dívka, ale spí*“ (Mat. 9, 24.) a právě se probouzí ze sna. „*Kdo věří v Syna Božího, živ bude.*“ byť i z e m ř e l. A ti, jenž v hrobech odpočívají, nejsou mrtvi, toliko spějí; a kdybychom já a ty dnes neb zejtra umřeli, žítí nepřestáváme. Vždyť duše jest nesmrtelná, tělo vstane z mrtvých, toť hlásá ti obraz náš a na něm postava dívčina.

Než kdo oživuje mrtvé? Před dívkou stojí Ježíš. vyšší, božská to bytost; jeho vážný, přívětivý pohled tkví na mrtvole a oživuje ji jako světlo slunečné deštěm schýlenou růží; z úst vzkřísitelových jakoby dosud znělo: „*Dívko vstaň*“ a ruka jeho chápe ssínalé rámě dívčino a tato — povstává. Pán života všemohoucí chce, a co mrtvé bylo, žije. Neproniká tě pohled jeho citem uctivosti, jakýms tajuplným úžasem; nepocítils oblažující přítomnosti Bohočlověka, nepocítils, co znamená, v Ježíše věřiti?

Témuž učíme se i od ostatních osob zázračné události přítomných. Patřte na o t c e d ě t ě t e, s jakým úžasem a svatým roznícením lokty rozpíná; — n a m a t k u, jak s uslzeným zrakem, s ubledlou tváří mateřským rukoma po miláčku sáhá, an z bezživotí k životu se vrací. Kristovo vzkřísování mrtvých za rozličných okolností v písmě svatém se líčí. Vzkříšení dívky tím se vyznamenává, že tu oba rodiče jako svědkové zázraku přítomni jsou, an mrtvý mládenec z Naimu u přítomnosti toliko máteře,

Lazar, otce, matky nemající, jen v blízkosti dvou sester životu byl navrácen. Blažení rodiče, kteří udůstojnění byli vzkřísení vlastního dítěte ve vlastním příbytku býti přítomnu, naň vlastníma zrakoma patřiti! Líčiti nelze úžasný pocit těchto rodičů dítě obživlé opět objímajících. Sv. evangelium nevypravuje nám, že by při obživení milované dcery otec neb matka cos byli mluvili. Veliká radost, úchvatný úžas člověka činí neschopným řeči. — Cos podobného dalo se s arciotcem Jakobem, když synové jeho z Egypta se navrátili a z daleka již volali: „*Josef syn tvůj živ jest, a on panuje ve vsi zemi egyptské.*“ Což uslyšev Jakob a jako z těžkého sna procitna, nevěřil jim, ale oni vypravovali všecek pořádek věcí. A když uzel vozy i všecky věci, kteréž byl poslal Josef, ožil duch jeho a řekl: „*Dosti mi jest, jestliže ještě Josef syn můj živ jest, přijdu a uvidím ho, dříve než umru*“ (1. Mojž. 45, 26—28.) Podobně líčí se otec marnotratného syna. Dlouho měl jej, milovaného syna, za ztracena, dávno ho za mrtvého oplakal, a ejhle! on se vrací, objímá kolena otcova a prosí za milost; a jaká tu slast naplňuje srdce otcovské! Tento syn můj byl mrtev a živ jest opět; byl ztracen a nalezen jest. Než kdo pochopí strast otce, matky, jimž jedináček umírá; kdož vyličí nám jich bol, ani mrtvolu miláčka horkými pokrápějí slzami? Kdo jest s to, líčiti jejich radost, pakli mrtvý opět života nabývá, ztracený se vrací?

Ano, dítě může otci, matce mnoho útrap způsobiti, avšak totéž dítě může strast tu proměnit v nevýslovnou slast; obé můžeš — než co volíš ty, křesťanský jinochu? Zpřítomni si obraz náš co nejživěji, přístup ještě jednou k němu; tu se učíš tušiti, věřiti a doufati radost budoucího se shledání svojinců; toť však jen tehdy se umožní, spojí-li nás Kristus — víra a láska jeho. I tu jest Kristus prostředníkem mezi rodiči a dětmi, jest původcem života a radostného se shledání.

Takové as byly také myšlenky a city, jimiž ovládání byli onino tři apoštolové vzkřísení dívčíně přítomní. Jejich vzhled, tvář, celá jejich postava prozrazuje žasnutí a obdivující pozornost. Kéž by i nám se bylo dostalo toho štěstí, s oněmi učeníky býti svědky události podivuhodné, abychom i my touž věrou živou byli proniknuti, tímže plamenem horoucí lásky rozníceni k mistru božskému, s touž důvěrou po životě věčném roztouženi, tak že by nám se sv. Janem zvolati bylo: „*Přijď, Pane Ježíši!*“ (Zjev. 22, 20.) a po výroku sv. Petra, *abychom příchodu Páně čekali snažice*

se neposkvrněni, neporušeni v pokoji před něj vstoupiti (Sv. Petr 3. 14.).

Pozadí obrazu zaujímají ještě pištcové a kvílící zástupy. S jistotou nelze určit, jak lidé toho druhu se tvářili, ana vzkríšená dívka do jejich středu vstoupila, ani rodičové omilostnění jméno Ježíš velebiti počali. Avšak pohled jejich nás snad může poučiti, jak asi ti, kteříž ještě nyní z učení Kristova si úsměšky tropí, se budou jednou tvářiti, když přijde soudit živých i mrtvých, ani uslyší radostný jásot věřících ale i srdcejemné výkřiky zoufalých nevěrců; jak se budou tvářiti, ani sami padnou u zoufalství! Řadě těch nešťastných abyste vy, přátelé moji! se nikdy nedružili, jest mé nejvroucnější přání a má snažná prosba k soudci věčnému. Vy, křesťanští mládenci! abyste nekonečné záhubě ušli, snažte se, aby obraz dnešního sv. evangelia utkvěl v srdci vašem, abyste často naň pohlížíce naučili se v Boha věřit, doufat a ho milovati. Amen.

Neděle 24. a poslední po sv. Duchu.

*„Cuncta fluunt, nihil est toto quod perstet in orbe;
Ipsa quoque assiduo labuntur tempora motu“* (Ovid).

Tak píše as 30 let před narozením Krista Pána básník římský. Dokladem slov jeho jest nám dnešní neděle, poslední roku církevního. Jak rychle uplynul rok ten za soudruhy svými do moře minulé časnosti! A tak spěchá rok za rokem, až všechny, sotva že jsme se toho nadáli, konce dojdou a nastane dlouhá věčnost. Podivně dopadá evangelium dnešní s touto pravdou. Dvojí chová ono v sobě věst: prvá prohlídá k záhubě Jerusalema, druhá ku konci světa. — Prvá již stala se skutkem. Jerusalem, města velikého krále (Mat. 5, 35.), vzalo za své. Chrám, chloubu to a svatyně národu židovského jest ztroskotán, tak že kámen na kameni nezůstal; říše židovské dny jsou sčítány. Někdejší obyvatelé její rozptýlení po celém okršku zemském bloudí ve světě, nemajíce nijakého soustředění, ani chrámu, ani obětí, ani kněží, ani krále. Povlovné naplnění prvé předpovědi Páně jest zároveň zárukou jistou, že i druhá část přečtené perikopy, konce světa se týkající, taktéž do slova a nezvratně skutkem se stane. Což medle bylo příčinou zavržení lidu vyvoleného, záhuby Jeru-

salema a celé državy jeho? Hřích. Židé učení Kristova, přecetnými zázraky ztvrzeného, nepřijavše k spasitelnému napomenutí srdce zatvrzelé měli a v nekajicnosti dobrovolně setrvali, ano i mesiáše ukřižovali. Proto Bůh jich navštívil strašnými avšak zaslouženými tresty, kteréž jim dlouhá léta před touto událostí dal oznámiti. Nástrojem trestů těch byli Římané za Vespasiana a jeho syna Tita, zhoubnou jich překvačivše válkou. Tato válka dává mi látku k rozjímání dnešnímu. Neboť válka jest 1. následkem hříchů a 2. metlou Boží na pokolení lidské.

Objasnění této pravdy zaměstnávejž nás v této posvátné hodině.

1. „*Veškeré štěstí člověka,*“ praví důmyslný francouz Gaume v jednom náboženském spise svém, „*napsáno jest na listu jedinkém.*“ A věru nemaje zření k nehynoucímu štěstí nebešťanů, nenalézáš na světě ani v minulých ani v přítomných dobách pravého přesného štěstí, leč v prastavu prvních lidí v ráji. Tu naši prarodiče neznali hříchů, jsouce jednoho srdce, jedné mysli. Co chtěl jeden, chtěl i druhý. Snaba, aby se laskavému Otci nebeskému zalíbili, byla páskou, jejich srdce pojící a blažící. — Než nastojte! sotva hřích byl spáchán, bylo i veta po prvotné blaženosti lidské. Porušen byl srdcí soulad, jichž kruté se zmocnily vášně. Důkazem toho jest první bratrovražda. Od té doby panuje v menších, větších společnostech nenávisť, pronásledování, na cti utrhaní, pomluva a jiné výbuchy msty a zloby lidské. Sváry a různice ovládají často společnost nemnoho členův čítající a v náhledech jednotlivců se rozcházející. Odtud to pořekadlo: „*Quot capita tot sensus — kolik hlav tolik smyslů.*“ Jaké sváry a různice bývají teprv v rozsáhlejších společnostech člověčenstva mezi jednotlivými národy a říšemi! Každý téměř list dějin krví popsany zřejmě dává toho svědectví. Což medle jest podstatnou trestí událostí světových než líčení válek a hnusného násilnictví svárů a různic společnosti lidské?

Válka tedy všudy zuří. Což však toho příčinou? Hřích — prvotný a osobný. Nenávisť, závisť, msta, ctižádost, pánovitosť, podlost a těm podobné náruživosti jsou ony pekelnice veškerou válku podněcující, zbraň proti zbrani tasící. — Ač hříchem první lidé souladnost srdcí ztratili, nebyli zbaveni svobodné vůle. Touž má člověk sebe ovládati, zlým náklonnostem všemožně odpírati, každou zlou vášně hned v jejím vzniku tlumiti. Není-li

člověk vládcem náruživostí, jsou tyto vládce jeho a rozněcují ho ku svárům, různicím, válce.

Tum cades hominum generi, tum proelia nata,

tum brevior dirae mortis aperta via est (Tibullus I, 10.)

Válka jest tudíž výronem hříchu.

2. „Svět by rájem byl, kdyby nebylo zlých lidí,“ říkáváme.

Věru druhým rájem. Člověk by již na zemi zakoušel nebeských slastí a cítil by pravdu Spasitele řkoucího: „*Blahoslaveni jsou pokojní*“ (Mat. 5, 9.). — Avšak jako v ráji již největší nepřítel míru, ďábel, nejšťastnější dvojici lidskou o blaženost a poklid srdce oloupil: podobné i nyní má stoupence mezi lidmi, již nezaujímá větší rozkoše, leč jiných slovem a jednáním zarmucovati, jim pokoj srdce odjímati, škodu na cti, statku, právu činiti. A jak plesají ještě často nad zdařilým činem tím, když bližní jich zlobou konečně klesá do jámy úkladně mu strojené! Tak vznikají různice, rozbroje ve společnostech užších; tak jednotlivci m ztrpčují se dnové života skrovně vyměřeného. Není to metla na jednotlivé členy téže společnosti? A což dím teprv o válce mezi národy povstalé? Pustošení, boření a vraždění jsou činy stopu její naznačující. Kde ona zuří, tam strach, tam krveprolití.

Představme si v duchu bojiště, na němž anděl smrti hojnou sklízí žeň. Mrtvoly nesčíslné odpočívají bez ladu a skladu krví zbrocené. Tam ve skomolených tdech zdá se život k svému právu hlásiti; zde u křečovitě bolesti vzpíná se umírající a srdcejemné vzdechy naplňují vzduch výparem umrlčím nakvašený. — Tam v povzdálí naznačují šedé kotouče dýmu spáleniště, na němž před několika hodinami klidná ves neb město bylo. Obyvatelé bloudí nyní po lesích a horách, zakoušejíce nejtrpčí nedostatek. — A kdo vyličí nám hrůzostrašné následky války? Nemoc, mor často více obětí zachvacuje než meč smrtonosný. Obchod, průmysl vázne; dílny utichly, pole a žirné nivy, kopyty bujných ořů ušlapané, podobají se poušti. Léta uplynou, než půda umrtvená opět oživne a úrodu zplodí. Zatím zdivočily mravy, mládež jest zanedbána, škola a chrám jsou válkou zneuctěny. Blahobyť četných rodin jest zničen na léta mnohá. Všecko to jest nepatrným toliko obrazem nepřehledné bídy válkou na zemiště a jeho obyvatelstvo uvalené.

„Hoj vizme vřavu divokou,

jak bouří plání širokou,

jak bratr s bratrem zápolí,

že srdce mocně zabolí,“ dí náš básník.

Lépe nikdo velikost zhouby válkou způsobené nevyjadřuje než pláč Kristův nad Jerusalemem. „*Vida město plakal nad ním*“ (Luk. 19, 41). Slzy Spasitelovy nad válkou, anaž židy zachvátila, více než s důstatek osvědčují, že válka jest strašnou metlou na člověčenstvo.

Než namane se tu otázka, proč medle Bůh takové zlo na lidi dopouští? Stává se to velemoudrou prozřetelností jeho. Bůh nechává zlých mezi dobrými a dopouští fysické a mravné zlo ku spáse lidské. Protivenstvím tím má člověk u stálé bdělosti býti zachován, aby v duševní ochablost neb vlažnost neklesl; pronásledováním skytána mu příležitost ku cvičení se ve všelikých ctnostech: v trpělivosti, setrvalosti, udatnosti, snášlivosti a laskavosti; konečně bývá nepřátelstvím i trestán za poklesky života. Taktéž se to má, an Bůh národy válkou navštěvuje. Tu chce úplné záhuby sprostiti, válkou z mravné ospalosti k sebevědomí, k činnosti probouzeje; tu trestá jiný národ pro hříchy spáchané, čehož dokladem jest lid židovský. Již pohané považovali válku za dopuštění — fatum bohův svých. Božské zjevení učí, že válka skutečnou jest metlou Boží. „*Jestliže opustíte Hospodina a budete sloužiti bohům cizím, odvrátí se od vás a trápití bude vás a skazí, potom když vám prokázal dobré věci*“ (Jos. 24, 20). I dějin svědectví nezní jinak, než že Bůh v dobách bezbožných touto metlou co nejprísněji káral národy hříšné. Bohužel že i nevinní neštěstím tím bývají zachvácení; avšak i to děje se zajisté za úradkem Božím, aby totiž tito měli příležitost u ctnostech se cvičiti a tím větší zásluhy aby si získali.

Křesťanští jinochové! Válka jest, jak jste slyšeli, následkem hříchu a metlou Boží. Jak mnoho neštěstí různicemi ve společnostech užších, jak mnoho bídy a strasti válkou v celých národech bývá natropeno, taktéž jest na oce. Zlo to nutká nás, bychom s církví svatou často Boha prosili za odvrácení jeho, volajíce úpěnlivě: „*Od moru, hladu a války vysvobod nás Pane!*“ Ó vzdychejme opět a opět k němu, aby nám míru a pokoje popřál, bychom u sv. službě jeho po všechny života dny nebyli nikdy rušení. O zevnitřní pokoj usilujíce mějme však s toutéž péčí na paměti, že nám také vniterný boj podstoupiti jest proti zlému, proti vniterným i vnějším nepřátelům ku hříchu nás svádějícím. Setrvejme v boji tom s obezřelostí a udatností, pak i vniterního pokoje se dočiníme a tam na věčnosti vítězoslavné palmy míru nekonečného dosáhneme. Amen.

Neděle 1. v adventě.

Minulou neděli, u podvečer to roku církevního, důraznými slovy nebeského mistra byli jsme napomínáni ku bdělosti nad svou duší; dnes na úsvitě nového roku sv. církve napomíná nás podobně jeho učeník. Co jednou sv. Pavel ku křesťanům v Římě napsal, to uvádí se nám jako rozkaz dnes na mysl: „*Bratři vězte, že hodina jest, abychom již ze sna povstali, neboť nyní bližší jest naše spasení, nežli když jsme uvěřili*“ (Řím. 13, 11.). „*Prohledněte a pozdvihněte hlav svých*“ (Luk. 21, 28.). Tím napomenutím zahajuje církev svou činnost budoucího roku. Mnozí slyší volání její, než jako kdys Idumeané táží se: „*custos quid de nocte?*“ (Is. 21, 11). Strážný, co z noci? Není se nám čeho báti? Můžeme ještě si odpočínouti? Církev odpovídá slovy proroka: „*Tážete-li se, tažte se (právě)*“ (Is. 21, 12.), totiž jako ten, jemuž jde o spásu, obraťte se. Odvrzte skutky temnosti, nestřídmost v jídle a pití, žádost smyslnou, svár a závisť, oblect se v odění světla, pilíce čistoty, panictví, mírumilovnosti a střídmosti jak v užívání pokrmů tak nápojů. Prátele! neoslýchejme i my toho hlasu nás všech se týkajícího a k polepšení, k dokonalosti nás vybízejícího. Prostředek k sebe zdokonalení udává nám dnešní epištola o střídmosti jednající. Střídmost jest zbraň, již moc zlého bývá zlomena a moc dobrého utvrzena. Nuže chopme se zbrani té a rozjímejme dnes

1. že rozum člověka k střídmosti pobádá,
2. jak nestřídmost jemu škodí a střídmost prospívá.

Bůh budiž s námi!

Dvojí ovládá zákon za výrokem apoštoloým člověka, zákon těla a zákon ducha. Kterému má svobodná vůle člověka se nakloniti a odkloniti? Slovo Boží i rozum velí jí, by duchu se přidružila, an tomuto obraz podobenství božského vtisknut, a ana vůle jedna z jeho mohutností jest; tudíž by vůle ve vlastním příbytku vzpoury se dopustila, duchu se protivíc. Tělo četnými pomocníky a druhy jest opatřeno, kteříž proti duchu takoruka se spikli, často jedovatými svými střelami proti němu měříce. Jeden z těchto pochopů těla a zarytý nepřítel ducha jest nade vši pochybnost — nestřídmost. Či nenasvědčuje tomu zkušenost? Nevypudila ona naše prarodiče z ráje? Nebyla ona příčinou potopy

světa? nezaprodala ona za nepatrnou sočovici práva prvorozenství Esanova? Vůči těch smutných událostí nabývá nenepatrné důležitosti výrok Hospodinův ku Kainovi: „*Pod tebou má býti žádost jeho (hříchů) a ty panovati máš nad ním*“ (Gen. 4, 7.). Ovšem že tělu nelichotí, když člověk žádost na uzdě drží; než vůle nesmí tu k tělu nižádného míti zření, alebrž musí se řídití předpisy náboženství, rozumu a zkušenosti. Tělu střídmostí se dobře činí; ano jí osvědčuje se vůle nejupřímnějším přítelem těla. Jak často nestřídmost a chlipnost podnětem nemocí a neduhů smrtonosných? *Pro nestřídmost mnozi zemřeli; a kdo střídmost jest, přiloží sobě života*“ (Sir. 37, 34.). „*Střídmost*“, dí sv. Jeronym, „*jest matkou zdraví, poživavost však matkou nemocí*“. Seneka žil za dob nepřilišnou mravností se honosících: jeho důmyslný duch nieméně vynutil mu vyznání, že příroda málo požaduje: „*Jedno roucho proti zimě, něco pokrmu proti hladu a vody proti žízni. Každá jiná žádost prý jest nepřirozena*“.

A proto i obezřelí zákonodárci k této ctnosti zvláštní měli zření. Lykurg touže ctností učinil ze Spartanů lid mocný a neohrožený. Psychologie čili duševěda shoduje se úplně s pohanskými spisovateli a filosofy líčícími ony věky za doby zlaté, v nichž člověk prostou se uskrovnil stravou, ukájeje hlad ovocem přírodou mu skýtaným; doby železné prý započaly, když strojení pokrmů způsobem nmělým se stalo a stoly přčetnými a hojnými pokrmý obtěžkané se probýbaly. Právem a o svědectví dějin světových se opírajíce můžeme tvrditi, že nikoliv mohutní světoborci ni zdivočilé voje nýbrž nestřídmost, zhejřilost a chlipnost nejmocnější národy z obzoru země vytlačily. Tyto náruživosti byly nepřátelé ve vlastní rodině, usňadňující vnějším nepřátelům se slabením, ochabováním po dráhnou dobu před jich útokem na říši učiněným vítězství; neboť národ teprv hyne, když mravně sešel, čehož podnětem jest chlipnost a nestřídmost.

Rčením tím rozjímaní naše do oboru duchovního zabočilo, současně zahrnujíc také všelikou spoustu, již nestřídmost i zde vyvodí. „*Kde poklad tvůj jest, tam jest i srdce tvé*“ (Mat. 6, 21.). Duch člověka labužnictví oddaného zda-li neotupí se v nadšení pro myšlénky krásné, ušlechtilé a netrpí-li valně vývoj vloh jeho? Nemusí-li to, čeho důvtipem, opatrností a ctností dobyl, se utlumiti a naposled v nivec se rozpadnouti? Nestřídmostí, chlipností duch stává se loutkou v záhubný sen ukolébanou.

A což více škodí jemu, ne-li spánek ten? Duch má stále býti strážcem člověka; pakli spí, tu utěsném davu dorážejí nepravosti útokem na duši, zbrání smrtnou jsouce opásány. Ostatních nepravostí předstihuje a upředčuje smilství, žádostí nečistou líce majíc uzarděny. Jemu tovaryši rozpustilost v chování, pohledu, posuňcích; tuto sprovází neoddílná její sestra — ukřutnost. Připomínám tu body, při nichž dcera Herodiady krvolačné tancem se honosila, a jichž zakončením bylo stětí sv. Jana Křestitele. Následuje pak nevěra: „*Jejich Bůh břicho jest*“ (Filip 3, 19.). Co tato modla jim vnuká, za pravdu považují. Družkou té bývají často zoufalost s plápolající pochodní ohlušujícího svědomí; naposled kráčí v pozadí černým závojem pekla zahalená někdy — samovražda. Toť konec nestřídmosti.

Naopak jak vlnadný obraz skýtá střídmost, mírnost! Známa jest vám událost, ana s Danielem a jeho třemi tovaryši se sběhla u zajetí babylonském. Prostá strava, střídmost povznesla jich do řady popředníků krále pohanského, nad to došli obzvláštní milosti Boží, vědomostmi a moudrostí byvše obdařeni. Danieli dal Hospodin *i dar rozumnosti všech vidění a snův* (Dan. 1.). Vizte tedy ušlechtilé ovoce střídmosti: zdraví, květoucí tvář, vědomosti a snadná chápavost a zvláštní milosti Boží; dary to, pro něž, vy přátelé! u svatém nadchnutí ctnosti střídmosti máte piletí. Úspěšný vývoj vašich sil tělesných a duševních jest úlohou ústavu, jež navštěvujete, úkolem vaší mladosti. Střídmě, mírně tudíž užívejte pokrmů a nápojů, vůbec čiňte, seč síly jste: pak i od Boha můžete očekávati, čeho sami si dáti s to nejste. Nepřím toho, že onu událost Starého Zákona zvláštní vliv Boží řídil, avšak nesmí také nikdo upírat, že by v Novém Zákoně svatá střídmost podobným způsobem odměněna nebývala. Svatý Antonín jsa mladíkem patnáctiletým podjal se života poustevnického, aniž by pak jiného pokrmu, leč kořínků, bylin a chleba trochu osoleného byl požíval; a ejhle, skončil ve stáří 105 let, byv prvním mudrcem a učencem svého času a zářící hvězdou svatosti v třetím století. A kdož může mně jmenovati světce, jenž by byl svatosti se dočinil nedbaje ctnosti střídmosti? Prohledněte obzor a rcete, zdali mužové, již za našich dnů vrcholu křesťanské vědy a zbožnosti dostoupili, nejsou členové spolku střídmosti Ježíšem Kristem zaraženého a tímto heslem se řídícího: „*Nepečujte říkajíce co budeme jísti aneb co budeme pít*“ (Mat. 6, 31.). „*Jestliž pak zisk veliký pobožnost s dostatečností*“ (Tim. 6, 6.). „*Jezte*“, poučuje

Pán učeníky své do světa je vysílaje, „*jezte co vám předloží*“ (Luk. 10, 8.).

Tak velí i vám Spasitel, tak křesťanská mravouka, tak i vaše blaho časné a věčné. V duchu za všedního ducha musí považován býti, kdo o ničem jiném než o jídle a nápoji mluví. Moudrý pohan Sokrates říkával: „*Jím a pijí, abych žil*“ a křesťan by se nezastyděl před pohanem a větu tu u znění opácném slyšeti chtěl?

Přátelé! dnes začínáme dobu adventní, dobu přípravy svých duší na hodné příští Páně o hodě vánočním, příprava ta skládá se ze skutků kajcnosti, modlitby a umrtvování zlých žádostí. Příležitost k sebezapření skýtá sv. Církev nařízeným postem ve středu a v pátek, o kterých dnech ujma v jídle se nařizuje. Většina z vás ovšem tímto postem není vázána, an teprv uplynulým rokem 21. povinností se stává. Avšak nebylo-li by chvalitebno, kdyby každý z vás v pokrmu, nápoji, ano i v zábavách si ujmu učinil a umrtvenou žádost Jezulátku k jeho narozeninám za vínek přinesl? Ku konci dávám vám na uvážení slova Horácova:

„*Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
quos ultra citraque nequit consistere rectum*“.

Vy pak synové katolické církve! v poslední den adventu ano i v hodinu smrti suďte sami, zdali jste meze střídmosti, postu nepřekročili a tak milosti svého Spasitele nehodnými se nestali. Amen.

Neděle 2. v adventě.

Jan u vazbě a vězení! — Věhlasný Kristův předchůdce, neobrožený mravokárce, jenž srdce svých vrstevníků na přijetí učení mesiášova v říši nové byl připravoval, ten veliký prorok úpí ve tvrzi Macheruntě! — Proč? Snad že se dopustil nějakého přečinu, nějaké nepravosti? Snad provedl pých nad státními zákony? — Nikoliv. Strádá a úpí v žaláři pro věrné konání povinností. Neboť jsa hlasatelem pravdy nesměl mlčeti, pozoruje hříšný život krále Heróda; protože Janovo přísné: „*nesluší tobě*“ bylo obtížné, dal jej uvězniti. — Z Macheruntu vyslal Jan dva učedníky své ku Kristu, by z úst jeho nabyli nezvratného přesvědčení, že on jest pravý mesiaš; by tito a všichni Janovi učeníci čerpali

u zdroje pravdu, jejíž hlasatelem byl. Kristus ukázav na zázraky, jimiž po předpovědi Isaiášově (34, 4.) mesiášem se osvědčil, propustil posly; načež chvalné vydával o Janu svědectví lidu přítomnému.

Přátelé! přidružme se i my v duchu k zástupu tomu a uvažujme této posvátné chvíle ono krásné svědectví, jež Pán předchůdci svému dává. Ve jménu jeho!

„*Když pak oni (učni Janovi) odcházeli,*“ vypravuje svatý evangelista Matouš, „*počal Ježíš mluvití zástupům o Janovi: Co jste vyšli na poušť vidět? trtínu-li větrem se klátící? Aneb co jste vyšli vidět? člověka-li měkkým rouchem oděného? Aj, kteří se měkkým rouchem odívají v domích královských jsou. Aneb co jste vyšli vidět? proroka-li? Jistě pravím vám, i více nežli proroka. Tentof jest zajisté, o němž psáno jest: Aj já posílám anděla svého před tvaří tvou, kterýžto připraví cestu tvou před tebou*“ (Mat. 11, 7—10.).

Po odchodu slavného poselství Janova počíná Ježíš líčiti vznešenou ctnost a uloženou naň činnost veřejnou na poušti. Chvála ta podobna jest záplavě slunečné na obličejí mučéníka uleblé. Chválu svou pronáší Pán pohnutým takměř způsobem v otázku ji obléčeje: „*Co jste vyšli spatřit? Trtínu-li větrem klácenou?*“ Zástupové odevšad vycházeli k Janovi na poušť, když kázati počal a mnozí přijali křesť od něho. Ač byli svědky svatého života jeho, neoblomné jeho v dobrém stálosti a nezvratné mysli, předce někteří z nich domněli se, že Jan pro nějaký přečin do vězení uvržen byl. Tudy Pán, cti přítele nepřítomného se zastáváje, volá k zástupu přítomnému: „*Co jste vyšli uzříti na Janovi? Kterak jste tenkrát, když jste na poušť k Janovi vyšli a život jeho pilně ohlédali, kterak jste o něm smýšleli? Či jste jej za nestálého člověka považovali? Byl-liž v něm stín lehkovážnosti a proměnlivé mysli? Možná-li, aby on byl zviklal se a jistoty v tom svém o mně osvědčení pozbyl nyní, an právě hlásání své o mně tolikými potvrzeno spatřuji zázraky?*“

Pán druhou klade otázku, an dí: „*Zda jste vidět vyšli člověka měkce oděného? Tu prohlédá k oděvu, jaký nosil Jan, byv oblečen v roucho drsnaté, v kůži velbloudí totiž a pásem opásán podle způsobu starozákonných kajeníků. Měkké roucho nosí se v palácích královských a paláce jsou protiva pouště, na níž se sv. Jan zdržoval. Dí tedy: „Jan není rozkošný, rozmařilý, labužný, ne-*

baží po podobném živobytí, aby za tou příčinou mysl jeho podvrácena býti nemohla. Po druhé tedy Pán se táhne k úsudku posluchačů svých o Janovi.

Avšak i po třetí tolikéž činí, an vece: „Co jste vyšli proroka nvidět? Ano víc než prorok jest; onť jest předchůdce a posel mesiášův, jak o něm věstil Malachiáš: „*Jáť posílám anděla svého před sebou.*“ Pán jmenuje dále Jana větším všech proroků, poněvadž prorokové druzí jenom ode vzdálí Krista předpovídali, ale Jan na něho nejen prstem poukazoval, nébrž i lid mu připravoval, ano jej i křtil (Mat. 11, 9—12.). Veškeren jeho život klestil dráhu Pánu Kristu a byl vzorem sebezapření.

Jak poučná jest řeč ta Kristova!

Jsou mnozí, kteří ve společnostech o nepřítomných se rozhovořiti zvykem mají. Často sobectví, podlost mnohého zavádí, že o bližním nepřívětivě, neprospěšně se pronáší, ač v jeho přítomnosti lichotivými slovy s mnohými úklonami k němu mluvívá. Takový ani nepředvídá, jak velice dobrému jmenu spolubratra pomluvou škodí. A přece jest česť, dobré jméno drahocným, ano někdy i jedinkým pokladem člověka. „*Lepší jest jméno než bohatství veliké,*“ praví písmo svaté (Přisl. 22, 1.). „*Ztráta cti — veliké neštěstí a se cti chudoba lehčí než hanoba,*“ dí ruské přísloví. Avšak jak snadno bývá člověk o poklad ten oloupen zlým jazykem! A kdo uvážiti s to jest škodu pomluvou a na cti utrhaní způsobenou? „*Fama malum, quo non velocius ullum*“ (Virg. Aen. IV. v. 174.). Zlá pověšť nabývá rozměrů nepřehledných s větrem o závod prostory pronikajíc. Proto nelze často utrhači škodu bližnímu učiněnou nahraditi, byť by i chtěl, nevíť, kolik srdcí jedem zlého jazyka nakvasil.

Než jak máme my se zachovati, slyšíce nepřítomnému bratru na cti utrhati? Tu budiž nám ředidlem dnešní sv. evangelium. Jako Kristus ujímejme se i my cti bližního, hajme dobré jméno jeho. Nedejme nikdy zlé pověsti o nepřítomném spolubratru vzniknouti, utlumujíce ji v počínku. Zastávejme se ho slovem a skutkem; neumlkejme, když česť, dobré jméno bližního hyzděno bývá. Jinak těžký by lpěl hřích na svědomí našem. — Nemůžeš-li však vyvrácením pomluvy a vynášením dobrých vlastností, jež nepřítomný bratr skutečně má, pomluvači ústa zavřítí, pak opusť raději společnost tu, dáváje tím na jevo ošklivost nad nelidským si počínáním utrhače. Že povinností jest, cti bližního se ujímati, vysvítá i z výroku Spasitele řkoucího:

„Všecko, cožkoli chcete, aby lidé vám činili, i vy činite jim“ (Mat. 7, 12.). Jak by nás bolelo, kdyby někdo po naší cti útokem bnal a nižáden se nás neujal? Na opak, jak blahý cit proniká hruď naši, víme-li, že upřímný přítel dobré jméno naše hájí, střeží! Tutěž blahost cítí i bratr náš pomlouvaný. Pročež vezdy vznešeného příkladu Kristova následujme, česť bližního hájíce.

Ze ctností, kteréž svatého Jana Křtitele zdobily, obzvlášť jmenuje Kristus jeho setrvalost, jakouž ke svým zásadám stál, jeho mužnou povahu, an vece k lidu: „*Co jste vyšli na poušť spatřit? trtínu-li větrem se klátící?*“ — Jak důležité to napomenutí pro nás spočívá ve slovech těch! „*Slovo dělá muže,*“ dí naše přísloví. — Jak naši slavní předkové slynni touto ctností, dosvědčují jiná pořekadla obecná: „*Čech dí, Čech splní. České slovo, totiž poctivé.*“ — Avšak i jiní národové starověku v nevšední mívali vážnosti tuto ctnost. Čím prosluli dřevní Řekové a Římané? Pevnou, mužnou povahou a svými vědomostmi! Nepříznivou událostí jejich mysl neochabla, štěstím nezpyšněla; mluva jich nebyla líčena, ale vždy pravdiva, rozhodna a důmyslna; mravy byly prosty a nezkaženy, ovládány ctností a bohabojností, bez přetvářky a lichocení. Takové byly ty ctihodné postavy řeckých archontů a členů gerusie jakož i pravých Římanů za dob republiky. Dokladem toho jsou slova Horácova (oda 3, 3.):

„*Si fractus illabatur orbis,
impavidum ferient ruinae.*“

Drazí přátelé! Ctíme-li pohanů pevnou, mužnou povahu a zasloužené vážnosti jí upříti nemůžeme: čím více sluší křesťanu, aby též nezvratné povahy pilen byl! Pročež dbejte i vy vzorného příkladu Jana křtitele, abyste hned v mládí si osvojili ctnost, kterouž kdys co mužové ozdobení býti máte. Či domnívá se někdo, že mu bez ctnosti té bude možno jednou místo vykázané se ctí zaujímati? Ten ať uváží, že vám člověčenstvo, církve, stát, rodina svěří svá nejdůležitější a nejsvětější dobra: zdraví a život, právo a spravedlnost, náboženství a mravnost, vychování a školu. Vše to však nesmíte s povahou vrtkavou, sobeckou zastávati. Nuže již nyní tedy mějte vždy na paměti mužného křtitele; již nyní nenávidte všelikou vrtkavost, pokrytství a lež; utvořte si probudoucnost skálopevné, mravné zásady, jimž abyste se nevěrnými nestali, střežte se již nyní každého proti nim poklesku; varujte se každého uvolnění proti mravnosti čelícího, chtějíce snad jiným se zalichotiti neb službu prokázati; nikdy ani slovem se nepro-

hřešujte proti své dobré přesvědčenosti, šetříce však vždy vnější slušnosti. Tak připravíte si pevný základ k povaze mužné; a byť i někdo pro neohrožené jednání vám někdy křivdil, moudří lidé zajisté mravnou cenu vaši uznají, snad i veřejné chvály vám přičknou, jak Pán svého přítele Jana u přítomnosti zástupů.

Křesťanská mládeži! v této posvátné hodině uvodili jsme si na paměť dvě pravidla, jimiž nám jest v životě se řídit, by láska naše k bližnímu, láska ku právu a pravdě vždy skutkem se osvědčovala. Prvému ředidlu učí nás vznešený vzor všeliké dokonalosti — Kristus Ježíš, druhému jeho pochvalný výrok, kterýmž svého miláčka a předchůdce Jana vyznamenal. Prvé praví: hájiž čest bližního, bývá-li u jeho nepřítomnosti uražena, druhé dí: osvojiž si pevnou, mužnou povahu. Přátelé! spravujte se i vy těmito pravidly, nepřipouštějce, by lichý prospěch, vlastní neb cizí, na bezcestí vás svedl. Neobdivujte se toliko krásným naukám křesťanským, nébrž hleďte, aby nauky ty i srdce vaše pronikly; tomu nasvědčuj veškerý život váš: pak bude totéž srdce i hodným příbytkem božského Spasitele. Amen.

Neděle 3. v adventě.

Malíř Leonardo, proslulý umělec, dohotovil obraz, nejmisternější dílo ruky své. Z krajín vzdálených přicházeli milovníci a a znatelé malířství, žádající uzříti a obdivovati mistrovské dílo Leonardovo. Snadšením mluvilo se všude o tomto překrásném obraze velikého mistra. Během takovým došla o tom pověst také jistého člověka, který ode dávna tajné jakési zášti v srdci chovaje k Leonardovi, jen po vhodném dychtil okamžení, aby se pomstíti mohl šlechtnému umělci. Jednoho dne, když byl Leonardo odešel z domova, vloudil se člověk ten do dílny umělcovy, zohavil nejprvé skvostný obraz ten špínou a blátem a prořízl jej kříž na kříž. Leonardo vrátiv se domu, přiblížil se nemaje o tom zohavení díla milného ani tušení k slavnému obrazu, který mu mnohou činil radost. Než nastojte! co vidíte? Místo ušlechtilých tahů patří holou špínu a nešvaru, místo skvostného obrazu nalezá úplnou

spoustu! — Ach jak trudno a bolno tu umělci! Lomě rukama oplakává svou velikou, převelikou ztrátu. —

Mládeži křesťanská, co tomu říkáš? co soudíš o zlostníkovi, který dílo umělcovo tak zničil? — Avšak nejednáš-li ty mnohem hanebněji, nevděčněji, an onu krásnou malbu, kterou Bůh v tvé duši uložil, zanedbáváš, poskvřňuješ aneb snad do konce zohavuješ, duši svou vraždíš? Myslíš, že to Bohu, vznešenému původci obrazu, nebude k bolesti, uvidí-li, kterak ty nakládáš s mistrovským jeho dílem, se svou duší? uvidí-li, kterak ji zanedbáváš, hyzdíš, hubíš? Onomu zlostníku tedy podobá se i lžišník, zejména lhář. Člověk každý miluje osobnost svou láskou nerozdílnou; i míní často, že by mohl blaho své zlepšiti, kdyby buď lží a neslušným vypínáním sebe postavil v nejjasnější světlo aneb přetvářkou a líčenou pokorou ctihodným stínem se odil. Než co činí? Lží, přetvařováním, pokrytstvím hanobí jako onen nepřítel Leonardův podobenství a obraz Boží a pravdomluvnost dala výhost duši jeho. — Jak zhola jinak dbal sv. Jan křtitel blaha duše své! On jsa tázán: „*Ty kdo jsi?*“ mohl poukázati na své zázračné narození, na vzácný svůj rod. Avšak jsa muž pravdomluvný a skromný, nevynášel se svými přednostmi, alébrž toliko prohlédal ku své nicotě, an tazatelům vyznal a nezapřel řka: „*Já nejsem Kristus — ano ani nejsem hoden, rozvázati řemínků u obuvi jeho*“ (Jan 1, 19—27). Ó té pokory, té pravdomluvnosti!

Bohužel, že za našich dob mládež těchto krásných ctností si pramálo všímá! Abyste však vy, přátelé moji! téhož poklesku se nedopustili, budeme dnes s pomocí boží rozjímati:

1. že pravdivost a upřímnost jsou ctnosti rovněž tak nezbytné, jako že

2. lež a přetvářka jsou nepravosti nebezpečné.

Pravdomluvným zoveme, kdo smýšlení vniterné bližnímu prostě bez obalu sdílí ať slovem ať skutkem. Této ctnosti schopen jest toliko člověk svobodnou vůlí obdařený; tímto darem právě poznává se býti přednějším všech tvorů.

Jako malíř od rána do večera na podobizně pracuje, chtěje obraz, jenž duchu jeho se představuje, věrně na plátno neb na dřevo přenést: tak má a musí i člověk od rána až do večera svého života se snažiti, by obraz Boží, jak vniterné a vnější zjevení duchu jeho jej představuje, víc a více sobě připodobnil.

Mojžíš na hoře Sinai před Hospodinem prodlévaje byl zevrubně poučen, jak by stánek úmluvy měl zřídit. Celek měl buď z ryzého zlata aneb aspoň pozlacen býti. Naposled pravil Pán k němu: „*vzhlédni a učiň podle vzoru, kterýž tobě na hoře ukázán jest*“ (2. Mojž. 25, 46.).

Rozkaz ten odnáší se, milí přátelé! k nám všem. Každý z nás má v útrobě své Bohu stánek zřídit. I ten má býti vně a vniterně ze zlata — odznaku pravdy; — a i my máme stánek ten zhotoviti dle vzoru, jenž v Bohu tam na nebeské hoře nad hvězdami se nám ukazuje. — Pravdomluvný jest Otec, „*neboť všecka přikázání jeho jsou pravda*“ (Žalm 118, 172.). Pravdomluvný jest Syn, an jest „*cesta, pravda a život*“ (Jan 14. 16.). Pravdivý jest Duch sv., an zove „*Duchem pravdy, jenž i šeliké pravdě učí*“ (Jan 16, 13.). My však svatým křtem s nejsvět. Trojicí jsme co nejúžeji spojeni a proto i pravdomluvností co nejpřísněji zavázáni. Dí-li písmo sv.: „*Buďte svatými, neboť já, Bůh váš svatý jsem*“ (3. Mojž. 11, 44.), jest to tolik jako: Buďte pravdomluvní, upřímní, nebo já Bůh váš pravdomluvný a věrný jsem.

Druhý neméně vážný důvod, abychom pravdomluvnosti a upřímnosti pílili, jest tento. Zde na světě žijeme ve společnosti, rozličné jsou poměry, jichž mezi námi a společností stává, poměry to ani nám ani lidstvu vůbec nijakž lhostejné. Má-li člověk těmto poměrům vyhověti, jak Bůh a svědomí toho žádá, nutno, aby pojídlem společnosti lidské byla pravdomluvnost a upřímnost. Jako hudebnímu stroji nemůžeš uchvatných, srdcejemných zvuků vylouditi, struny-li souladně nezvučí: tak i mezi lidmi nenalezneš lásky, pokoje a svornosti, nemluví-li duše jejich mluvu pravdy a upřímnosti. Svět byl rájem, pokud pravda jemu vládla, svět se proměnil v slzavá údolí, když ďábel první lži pravdu usmrtil. Proto dí písmo svaté: „*Pravdu kup a neprodávej moudrosti*“ (Přisl. 23, 23.). I kup si, příteli! pravdu a neprodávej ji více. Pak budeš z těch, o nichž Isaiáš dí v nadšeném chvalo zpěvu: „*Otevřte brány, ať vejde spravedlivý, ostríhající pravdy*“ (26, 2.). Otevřte brány věčné blaženosti, praví prorok, aby vešli ti, jež v pravdě a spravedlnosti dokonali. Ejhle, pravda vrací se k Bohu, od něhož vyšla, vrací se v průvodu duší věrných, jež i zde na zemi jako žehnající anděl spravovala. —

Co dosud o pravdomluvnosti a upřímnosti jsem pronesl, ovšem nelze upírati. Avšak tázal-li se kdys Pilát: „*Co jest pravda?*“, jest nám za našich dob tázati se: kde jest pravda?

Kolik lidí uzavřelo příbuzenství s tím, jenž k pramáti naší řekl: „*nezemřete, Bohu podobni budete*;“ a k Pánu: „*všechno tobě dám, padna-li se mi budeš klaněti*.“ Úmysl podváděti a lháti a tak lži Tvůrce cti a tvory jich blaženosti zbavovati, jest zásadou zlého ducha. On jest protivou Boha. Bůh jest pravda, ďábel jest lež. „*Satan-li lže, z vlastního mluví*“ (Jan 8, 44.). A ten, kdož lži se chápe, stává se synem ďáblovým, účastí se jeho zkaženosti, jeho vášivé mstivosti. Bohužel, že zlo to vniká v člověčenstvo a rozmáhá se velice.

„*Všecko mám*, říkával Ludvík XI., král francouzský, „*toliko jednoho se mi nedostává — pravdy*.“ Lži a přetvářky užívá se od mnohých jako peníze berného, jímž si mnohý z rozpaků a nouze vypomáhá. Mnohý hejčká lež jako zamilovanou loutku, a přece by ji měl nenáviděti pro původ a ošklivost její. Ač domnívá se, že lži nějakého prospěchu se dočiní, konečně musí uznati, že lež a přetvářka jemu škodí. Právě dí přísloví: „*Každý lhář lže na svou hlavu*.“ Sotva že lži se dopustil, vytýká mu svědomí dvojsmyslné jednání, chování a spojení jeho s Bohem se ruší, k němuž ani zraků svých pozvednouti s to není. A čeho od lidí je mu se nadíti? Že mu nevěří, byť i pravdu mluvil. „*Ze lži lidé neumírají, jen že potom víry více nemají*,“ dí přísloví maloruské. Ano tito zírají na něho asi pohledem, jímž patříme na hodiny jinak bijící, jinak ukazující, opovrzení jest jeho údělem. Tím dá se také vysvětliti, že hřích ten, ač velice rozšířený, přece tak nenáviděn jest. Spíše urážku než lež člověk s to jest snést. Císař Trajan měl lež v takové ošklivosti, že ty, již se ji dopustili, na loď bez vesla a bez plachet dal vložiti a vlnám rozbouraného moře vydati. O témže císaři vypravují dějiny, že králeviče z Thrakie, jenž věznem u jeho dvoru byl a nemalé přízně jeho požíval, křesla královského ve vlasti jeho proto zbavil, že příznivce svého jen jednou obelhal. Třeba bychom upřílišněnou přisnosit tohoto pohana neschvalovali, nemůžeme jinak než jej ctíti, že pravdu tak velice miloval a jí, nedada se másti ani ohledem na osobu sebe vznešenější, skutkem svědectví vydal.

Než přátelé! jak se to má s vámi u věci té? Či jste i vy z těch, již s větší ochotou praotci lži než Bohu — věčné pravdě se klaní? Bohužel! že mládež naše na mnoze poklesku toho se dopouští; zkušenost každodenní jest nezvratným toho dokladem. Ovšem chybiti — toť lidské; ale chybu svou zapíratí, tajiti a tím způsobem zasloužené důtky a pokutě se vyhýbatí — toť hanebné.

Příteli! zavinils-li něčeho, neodívej vinu pláštěm lži; nestyď se viny své, alébrž vyznej ji upřímně a tak opět oděn budeš rouchem pravdy. Bůh i lidé ti odpustí a vážnost tvá nejen že neutrpí nižádného příkoří, nýbrž účta, česť tvá se rozmnoží. Ó těch krásných slov dnešního evangelia: „*vyznal a nezapřel.*“

Drahá mládeži! vynasnaž se, aby každý, aťsi přítel aťsi nepřítel, také o tobě totéž tvrditi mohl. Pevný budiž tvůj úmysl, že nikdy lži a přetvářky se nedopustíš a byť to stálo, co stálo. Pamatujte, že každá lež jest hanebná, byť i byla prospěšná. „*Mentiri noli; nunquam mendacia prosunt,*“ (M. Ant. Muretus). „*Ohavnosti jsou Hospodinu rtové lživí*“ dí kniha přísloví v písmě svatém (12, 22.). Protož budiž jen pravda vaším heslem vždy a všudy. Amen.

Neděle 4. v adventě.

Čím více dnové ku sklonku adventu se chýlí, tím kratší a pošmournější jsou; každým dnem roste tma a zima. Podobně i během oněch 4000 let před příchodem Páně temnost, ducha pokolení lidského obkličující, rok za rokem se rozmáhala a život člověka stal se nepřívětivým, an do proudu povšechné nepravosti člověčenstvo bylo zabředlo. Konečně dostoupila temnota ta svého vrcholu. Přípověď v ráji prvním lidem daná a arciotcům starozákonním často opěťovaná měla již skutkem se osvědčiti. Proroci dobu plnosti času rysy značnými a jasnými byli vylíčili — a doba ta jižjiž docházela svého konce. Poslední z proroků na hranici St. a N. Z. stojící pozvedal karného hlasu, Pánu a Mesiáši cestu do srdcí lidských klestě. A tentýž hlas ozývá se dnes i nám naposledy — hlas to volajícího na poušti. Posvátná noc se blíží — ona noc, jež zbožnými upomínkami na tajemství vtělení-se Krista Ježíše jest zasvěcena. Oslava tohoto přeradostného tajemství i pro nás bude slavností svaté radosti, pak-li jsme hlasu Jana Křtitele uposlechli upřímným pokáním srdce své na duchovní příchod Páně připravivše.

Než jest zvykem zákonitě stvrzeným, že my neoslavujeme společně vánoce. Pročež hodlám dnes již s vámi svátky vánoční slaviti a touto posvátnou záležitostí této chvíle sebe a vás zaměstnávati. Zejmena budiž předmětem našeho rozjímaní každá

důležitá okolnost narození se Syna Božího podle písma sv.

Bůh vzezříž ku pomoci naší!

Augustus císař římský vydal příkaz, by všichni poddaní v Judstvu tehdaž pod nadvládou Římanův jsoucím sečtení a jich statky odhadnuty byly. I putovali všichni do rodiště své rodiny, kdež by sepsáni býti mohli. Josef a Maria z královského rodu Davidova odebrali se do Betléma rodiště Davidova. V městě však nebyli pod střechem přijati, any všechny hospody pocestnými byly přeplněny. I vyšedše vně města našli jeskyni, pastýřům za chlév sloužící. Ješto pastýři stádce právě pásli, prázdná byla jeskyně. Maria a Josef vstoupivše do ní, připravili si tu chatrný nocleh. I stalo se, že té noci skutkem učiněno, co o příští Spasitelově v St. Z. bylo přislíbeno. Mesiáš se narodil. Maria vzala dítě, obvinula je plénkami a položila v jesle, protože nebylo vhodnějšího a slušnějšího v chlévě proň místa.

Všechny ty na pohled nepatrné okolnosti narození Páně jsou před důležitého dosahu a významu.

Maria a Josef bydleli v Nazaretě, a v Betlémě měl Spasitel v podobě dítěte světlo uzříti. Císař Augustus, kdyby příkaz onen byl dříve neb později vydal, nebyli by Josef a Maria ve dnech naplnění se přípowědi St. Z. do Betléma zavítali. Tak i rozkaz pohanského mocnáře k uskutečnění oné přípowědi musel přispívati. Tím způsobem vždy a všudy panuje božská prozřetelnost, veliké i nepatrné události všech a jednotlivých řídí. S jakou důvěrou můžeme tedy i my do budoucnosti prohlížeti! Dobré a zlé jest od Boha. Ano i *ty vlasy na hlavě jsou sečteny*, dí Syn Boží; *ani vrabec bez vědomí a vůle Otce nebeského se střechy nepadá*. (Mat. 10, 29. 30.). I klaňme se tudíž v každé době božské prozřetelnosti, aniž bychom kdy se opovážili ji haněti, s ní se nespokojiti a proti Bohu reptati.

Kristus Ježíš se narodil. — „*Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha*“ (Jan 1. 1.). Od věčnosti byl Syn v slávě Otce; avšak sestoupil s trůnu své *velebnosti a slávy*, již u Otce měl, *dříve než svět byl* (Jan 17, 5.). „*Slovo tělem učiněno jest*“ (Jan 1, 14.). Syn Boží jsa jako Bůh bez začátku, bez konce, stal se člověkem, by za lidi trpěl, za lidi umřel a jim nebesa hříchem Adamovým uzavřená otevřel. Třicet tři léta v podobě lidské na zemi živ byl, rovnaje se člověku ve všem mimo hřích. Jak ošlech-

těna jest příroda a důstojnost lidská tím, že sám Syn Boží ji přijal na sebe! Než vtělení se Kristovo nás všechny pobádá, abychom důstojnost a hodnotu svou nížádným neposkvrnili hříchem; ctíme ji na sobě i na jiných. I ten nejchudší a nejnepatrnější spolu-bratr náš jest obrazem Božím, synem téhož Otce podle těla, bratr téhož Krista Ježíše, jest i náš bratr a povolán k téže blaženosti.

Ježíš Kristus narodil se v Betlémě.

„A ty Betléme Efrata, maličký jsi v tisících judských, z tebe mi vyjde, jenž bude panovníkem v Israeli,“ prorokoval Micheáš (5, 2.) o rodišti Páně. Kristus narodil se za vlády Heróda Idumeovce cizince, aby se vyplnilo, co umírající Jakob synu svému Judovi byl předpověděl řka: *„Nebude odňata berla od Judy a kníže od beder jeho, dokud nepřijde, který má poslán býti, a on bude očekávaní národův“* (Mojž. 49, 10.).

Kristus se narodil z domu a čeledi Davidovy, by stala se skutkem věšť Isaiášova: *„A vyjde prut z kořene Jesse a květ z kořene jeho vystoupí“* (11, 1.).

Kristus se narodil z Marie Panny. Tím dokonána jest přípověď, již čteme v knize Isaiášově (7, 14.): *„Aj, panna počne a porodí Syna a nazváno bude jméno jeho Emanuel.“*

Tím způsobem dosáhly všechny prorocké k mesiáši prohlédající přípovědi posledního svého účelu. Ježíš Kristus jejich vyplněním osvědčen jest za pravého zaslíbeného mesiáše. Ó té útěchy, že víme nepochybně, komu se máme přidružit, bychom pravého došli blaha! I klaňme se nejen o vánocích, alebrž vždy Boží moudrosti, lásce a moci; klaňme se jemu třikrát za den, an hlas zvonů našich kostelů svým posvátným zvukem nás napomíná, abychom u vděčnosti si připomínali vtělení a narození Páně.

Kristus Ježíš narodil se ve chlévě.

Pán veškerenstva, král králů, zamítl býti narozenu v nádherném paláci, ale volil světlo tohoto světa spatřiti u nejvyšší bídě a žiti, dokud na zemi přebýval v chudobě. *„Ptáci mají hnízda, lišky mají doupata, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu sklonil“* (Luk. 9, 58.). Proč medle chtěl Pán, an u největší mohl se objeviti slávě, v ponížení a nouzi na svět přijíti a v ní žiti? Aby chudým a nízkým dal svědectví, že *u Boha není přijímání osob* (1. Petr. 1, 17.). Nuže přáteli! byť i svět neznal dobré vůle tvé a ji neuznal, zná a uznává Bůh snahu tu, pakli kráčíš po stezce ctnosti. Uskrovní se tím, co máš od Boha, a nebažič po-

řád po zemských statcích, ani po důstojnostech a skvělých úřadech, ani po živobytí bezstarostném, ale miluj klidný skrytý život, byť i Bůh na vyšší stupeň tebe povolal, pak budeš jedině pravým následovníkem dokonalého vzoru — Krista — svého Spasitele.

Za tiché noci narodil se král králů, aniž by kdo událost tu světovou byl tušil.

Hlučné slavnosti střídají se v celé říši, v níž dědic pozemského krále ve skvostných komnatách byl světlo světa uzřel. A tam v Betlémě, kde vládce celého světa se zrodil, neoslavuje nikdo jeho narozeniny? I oslavuje je jeho Otec nebeský způsobem nikdy dosud nevidaným, nikdy neslychaným. Znamení s nebes jsou svědky narození Kristova.

Ejhle jaká to záře osvětluje palouky poblíž Betléma? Anděl leskem nebeským ozařuje pastýře a stádce jejich a volá k nim bázní se chvějícím: „*Nebojte se! Zvěstuji vám radost velikou, kteráž bude všemu lidu, nebo narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově.*“ A hned bylo s andělem množství vojska nebeského chválicích Boha a řkoucích: „*Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.*“ (Luk. 2, 10—14.).

Za jakou asi příčinou nebylo zvěstováno narození Kristovo velmožům a popředníkům zemským? Nevěra, pýcha a nespravedlivost všeho druhu hnízily v jejich srdci: byli lidé zlé vůle a tudíž neschopni duchovní radosti nad narozením mesiášovým, očekávající jej tolik co knížete mocného, jenž lid svůj jha římského měl sprostiti.

Proč medle narození Kristovo bylo chudým pastýřům oznámeno? Byliť oni lidé prostí, nevinní, upřímní, mesiáše toužebně čekající — lidé dobré vůle.

Přátelé! i za našich dnů jsou mnozí křesťané, jichž posvátné slavnosti církevní bez vyššího dojmu a vplyvu míjí. Nechci tu se šířiti o těch, kteří se vyznamenávají touže prázdnou útrobou jako onino popředníci židovští. Dotýkám tu toliko těch, již po celý týden hmotně pracují, o svátcích však odpočívají od díla jich ujařmujícího a čas prázdný smyslným věnují rozkošem. Ovšem ti a takoví vyššího smyslu pro slavnost vánoční jsou zhola prosti. — Vánoce — či veliká noc jest příčinou duchovní radosti toliko těm, již zbožným pastýřům betlemským se rovnají, již čisté aneb aspoň skroušené srdce mají, již pravou jsou proniknutí touhou po

milostném se zrození Krista v duši své. Jen takoví cítí to, že Kristus Pán světlo našemu rozumu, posilu naší vůli a mír našemu srdci přinesl; odtud plyne čistá jich radost a vzniká upřímná snaha, aby ve svaté oné noci obzvlášť díky mohli vzdáti štědrému dárci darů tak vznešených. Kéž bychom i my byli soudruhové těchto zbožných křesťanů, kéž bychom i my s nimi zakusili z narození Páně oněch radostí, jimiž všední péče zapuzena bývá.

„Cum semel haec animum coepit mulcere voluptas.

quaelibet huic certe cedere cura potest“ (Ovid.).

Pak-li jsme s těmito našimi bratry uposlechli hlasu volajícího na poušti, zajisté přináležíme k nim a s nimi vesele a hodně budeme oslavovati vánoce.

Křesťanská mládeži! Uváživše okolnosti, za nichž narození Páně se dalo, a důležitostí jejich se poučivše, nemůžeme jinak, než u radostném rozechvění volati s anděly: „*Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!*“ Amen.

O novém roce.

Rok — celý rok uplynul! Zmizel jak stín. — Kdež jste vy slasti, jichž nám rok minulý uštědřil? Kdež jste vy strasti, jimiž rok ten nás přikvačil. A v pravdě těchto zakusil mnohý více než oněch. Rány, jež rok 1873. do srdce jeho vryl, nezacelil polibek, jímž od něho se loučil. Uplynul rok se všemi nadějemi, které nám kvetly, do moře nedostižné věčnosti. A nezanechal nám než upomínku na sebe a na cenu našich skutků, jež jsme v něm vykonali.

Nový rok zvěstoval nám zvuk zvonu s věže. Mnozí vítají jej s radostí, mnozí s úpěním na loži bolestném, mnozí s povzdechem v chýžce bídy a nouze. — Římané představovali modlu jež jim Janus sloula, s dvojím obličejem, jeden z nich s tvářností kmeta zíral do minulosti, druhý s tvářností jinocha pohlédal do budoucnosti. Tak máme i my na rozhradí roku starého a nového dvojím patřiti zrakem, jedním do minulosti, druhým do budoucnosti. A ješto jsme včera na sklonku roku starého do minulosti hleděli, děkující Bohu za dobrodiní v něm nám přes všechny naše přečiny prokázaná, upírejme dnes na počátku roku nového zrak svůj do budoucnosti s důvěrou, že tentýž Bůh, jenž

dosud nad námi bděl, nás i v příštím roce bude od zlého chrániti, budeme-li za to jej prositi a staneme-li se jeho ochrany hodnými. Zajisté jest to nás všech vřelé přání, aby všeliké neštěstí i těla i duše naší vzdáleno bylo. A s takovým přáním novoročním předstupuji i já dnes před vás, hodlaje vám své u p ř í m n é d o b r o p ř á n í v tomto rozjímaní zvěstovati. — Ve jménu Páně!

Starodávným jestiž zvykem, že si lidé o novém roce na vzájem přání vyslovují: z d r a v í, s p o k o j e n o s t a d l o u h ý ž i v o t. Ač nejsou to dobra nejvyšší, dopomáhají přece k účelu obvyšnému. Kdyby přání takové nemělo této vlastnosti do sebe, a mysli-li člověk dále, než stín jeho se nese, bylo by křesťana důstojnější přání toho, co k dostižení cíle prospívá a byť to bylo i neštěstí, nemoc neb krátký život. Křesťan nesmí žití čítati podle let, alebrž podle ctností: dlouho žil, kdo dobře, ctnostně žil. „*Refert. quam quis bene vivat; quam diu, non refert*“ (Publ. Syrus).

Toť úvodem k novoročnímu mému přání.

Že zdraví těla vám přeji, buďte ubezpečeni; jak byste se mohli bez něho obejít u konání svých povinností? Přeji vám, abyste nečinili ničeho, co by zdraví podrylo, ano abyste všemožně se snažili, by vaše zdraví bylo neporušené. Než co jest zdraví těla bez zdraví duše? „*In corpore sano mens sana*“ — toť budiž ředidlem vašeho jednání. Člověk zdravých údů ale nezdravé duše nepodobá-li se jehlancům (pyramidám) egyptským, jež velikolepě takřka pro věčnost vzdělány byly, leč uvnitř nic než mrtvoly skrývaly? „*Co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, ale na své duši škodu trpěl?*“ (Mat. 16, 26.)

Svět i rozkoš pomine, zůstavujíc trpkou jen po sobě chuť. Toliko, co člověk v prospěch duše podniká, lahodí a jest ceny nepomijitelné. A k této stránce budiž obrácena mysl vaše v roku příštím. Rok v životě našem jest mnoho i málo. Je-li duše zdráva, můžeš mnoho pro blaženou věčnost učiniti; neduživa-li aneb dokona mrtva — i čehož může nemocný aneb mrtvý se odvážiti? Soužení, starosti a bolesti působí svojincům a všem, jimž o blaho jeho jde. Protož drazí jinoši! zachovejte si zdraví duše. Hodně přijímejte svatých svátostí — pokání a oltářní. Přijímaní jich nehodné ochabuje duši, vrhá ji na lože nemocných, jak tvrdí apoštol: „*Proto jsou mnozí mezi vámi mdlí a nemocní a mnozí umírají*“ (1. Kor. 11, 30.). Dbejte hlasu anděla strážného zvlášť tehdy,

když vás jako sv. Josefa vybízí řka: „*Vezmi dítě i matku jeho*“ (Mat. 2, 23.) a utíkej před úklady Heróda ukrutného — svého svůdce k hříchu smrtelnému ponoukajícího. A duše-li naruživostí ovládána jest, pak nepopřejte si pokoje, až bude utlumena zlovášeň v ní. Avšak buďte na pozoru, aby, an jedna vašeň vymítnuta byla, jiná místo její nezaujala, aby po smrti Heróda Archelaus vlády se neujal; „*i byly by poslední věci horší prvních*“ (Luk. 11, 26.). Šetřte příkázání Božích a církevních; ona zahrnují v sobě, co duši, co zdraví prospěšné a škodné jest. Především prohlédejte ku příkázání, jenž čistotu duše má na zřeteli. „*Čistota,*“ dí přísloví, „*poloviční zdraví.*“ A čistota srdce valně prospívá zdraví duše. Pro drahé rány Kristovy prosím vás, byste v životě pamatovali na přítomnost Boží; pak budete zdraví nejen budoucí ale každý rok — a toť mé první přání.

Druhé, co vám přeji, jest *s p o k o j e n o s t*. V ohledu tom liší se přání mé od přání obyčejného. Neboť lidé spokojí se, pak-li vnější poměry jim jsou příznivé. Než jest to pravá spokojenost? Tato nezná původu leč uvnitř člověka, v jeho svědomí. Nemá-li člověk dobrého svědomí, pak ani poklady obou Indií ani veškeré zlato Kalifornie není s to, jej opravdově uspokojiti. Často jest právě bohatství příčinou jeho nespokojenosti, ana na něm snad lpí krev a slza utiskovaných chudých. Jest-li svědomí vaše čisté, jste bohatší než Kroesus, pak spokojenost sídlí v hrudi vaší. „*Dobré svědomí nad všechno jmění*“ dí přísloví. Dobré svědomí dodávalo Danielovi v jámě lví neohroženosti, Josefa egyptského v žaláři sílilo a nevinné odsouzence za času francouzské revoluce v klidný spánek před popravou ukolébalo. Tíží-li však svědomí tvé vina aneb vašeň klid jeho ruší, pak hleď, aby z něho byly vypuzeny a skutečná se v něm rozhostila spokojenost.

Omnia trina perfecta — praví latiník. Přičiňuji tedy i já k těmto dvěma přáním třetí — *d l o u h ý ž i v o t*. Než i tu odchyluji se od obyčejného přání. Myslím, že dlouhý život někdy ani není život, ano že naopak může býti krátký život dlouhým živobytím. Přeji vám však dlouhý život. Adam, Methusalem, Lamech a Noe dožili se každý více než 900 let; než na číslici té nepřestávám. Přeju vám život delší. Ano i kdybyste se dožili stáří onoho obrovského stromu *) na ostrovech kanárských — a

*) Sluje *Dracena Draco*. Dle Humboldta vypíná se strom ten v Oroavě dřevním *Taoro*.

stáří jeho se páčí na vícero tisíc let — přeju vám život mnohem delší. Přeju vám onen život, jehož apoštolské vyznání podotýká — přeju vám život bezkonečný — věčný. A třetí to přání skutkem se stane, první-li obé pouhým přáním neostane. Zdráva-li duše vaše, čisté-li vaše svědomí, pak otevřena jest vám i brána nebes, u jejíhož vchodu život věčný začíná.

Přátelé! toť moje přání k novému roku. Přijměte je s tímtež srdcem upřímným, jak vysloveno bylo. Čeho já k uskutečnění přání toho poskytnouti mohu, toť Bůh jest mi svědkem, činím ochotně ze srdce rád; vždyť jest to nejhlavnější částí snahy mé. Ó podejte mně s úplnou důvěrou rámě své mladistvé, abych vás po nejisté stezce toho života jak vždy tak i v roku budoucím vésti mohl. Ve jménu Boha trojjediného sprovázení jsouce svatou rodinou nastupme dráhu nového roku. A tu odvráťme se od silnice všedních zásad, ješto na ní kráčetí nemožno, by nás prach a bláto neposkvřnilo. Nám kráčetí jest cestou, již církev sv. nám vykázała, nám jest obracetí duše své k paprskům Božského slunce, k Ježíši Kristu, abychom jejich blahými účinky dozráli k životu věčnému. Amen.

O slavnosti zjevení Páně.

Sotva se objevila hvězda neobyčejná nad obzorem východu z vnuknutí Božího a snad poučení tehdaž rozšířenou pověstí, kterou nám zachoval římský dějepisec Suetonius: „*Percrebuerat oriente toto vetus et constans opinio, esse in fatis, ut eo tempore Judaea profecti rerum potirentur*“ (Vita Vesp. c. IV.), ihned opustili mudrci od východu své državy a sledující běh hvězdy přehvátali do Judstva. S otázkou: „*Kdež jest narozený král židovský? nebo jsme uzřeli hvězdu jeho na východě a přijeli jsme poklonit se jemu*“ ubírají se mudrci ti do Jerusalema. Již necítí oněch strastí jichž na daleké cestě jim bylo zakoušeti. Myšlénka, že město Davidovo radostí bude proniknuto nad narozením svého mesiáše, tane jim na mysli, ani do hlavního města židovského vjíždějí. Avšak co to? Jerusalem nejeví nížádné radosti; netuší on blaha, jež se mu narodilo, a ten, jenž sedí na trůně Davidově, leká se a s ním zlý Jerusalem! Heródes se chvěje, poněvadž jsa tyranem a ukrutníkem ne bez příčiny se obává, že křeslu jeho narozením

onoho dítěte nebezpečí hrozí. Mudrcové konečně jsouce s rodištěm Velekrále obeznámeni odjeli do Betléma, kdež našli Marii s dítětem božským; „a padše poklonili se jemu a otevrouce poklady své věnovali jemu zlato, kadidlo a myrrhu.“

Přátelé! Mudrci hledali a našli mesiáše. I my máme Boha hledati. I nalezneme jej, uposlechneme-li jako mudrci jeho hlasu, jež k nám mluví zázraky v přírodě a svou milostí — zejména vniterným vnuknutím. Jako mudrcům bylo mnohou nesnáz překonati, než mesiáše našli, tak i nám se děje, než Boha zde v pravé víře a konečně tam na věčnosti nalezneme a spatříme tvář v tvář.

Mudrci na své cestě do Betléma buďtež našimi vzory, jak Boha na pozemské pouti hledati máme, o čemž v dnešním rozjímaní jednati hodlám ve jménu Božím.

1. Mudrci přípravy strojí na cestu do Judstva. — Jakým tu asi úsměškům byli vydáni, že hvězdou toliko vedeni daleké, obtížné se chtějí odvážiti cesty do krajin neznámých. A jakou teprv potupu byli by sklízeli, kdyby navrátilše se toho, jež hledali, nebyli našli! Tak všelikých stávalo překážek, které byly s to, aby mudrce v předsevzetí zviklaly. — Avšak tito nedali se jimi mámiti, hledali a konečně našli, koho hledali.

Kdo Boha chce naleznouti, musí odhodlán býti k zápasu se všemožnými závadami, musí někdy i posměch i úšklebky snášeti. „*Všichni, kdo chtějí pobožně žíti býti v Kristu Ježíši, protiventství trpěti budou*“ (2. Tim. 3, 12.). Tak bylo za časů apoštolských a po všechna století, tak jest nyní a bude vždy. Mnohý nazývá víru dědictvím prostých, bohabojnost a ctnost — pokrytstvím; a na opak jest mu nevěra osvětou a bezuzdný život svobodou. Svět užívá všelikých prostředků, jimiž nejvyšším dobrům křesťanstva, náboženství a ctnosti válku vypovídá. Tu bývá i lež a pomluva často jeho zbraní.

Pronásledování to Kristus Pán předpověděl věrným svým, an v řeči, již na rozloučenou měl, pravil: „*Kdybyste byli ze světa, miloval by svět, co jeho jest; ale že nejste ze světa, nýbrž já ze světa vyvolil jsem vás, proto vás svět nenávidí. Není služebníků větší Pána svého. Jestliže se mně protivili, i vám se protiviti budou*“ (Jan 15, 19—20.). Kdo posměchem a hanou se dá odstrašiti, by víru svou vyznal a na dráze ctnosti kráčel, ten na

Boha tváří v tvář patřiti nemůže. Toliko kdo neohroženě protivenství trpí veřejně vyznávaje víru v Krista, neodstoupaje od příkázání Božích, neoddávaje se hříchu a usiluje o dokonalost křesťanskou, jen ten na Boha v blaženosti věčné patřiti bude. „*Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, nebo jejich jest království nebeské. Blažení jste, když vás haněti a pronásledovati a mluvití budou všechno zlé proti vám lhouce pro mne. Radujte se a veselte se, neb odplata vaše hojna jest v nebesích*“ (Mat. 5, 10—12.). Křesťanští mládenci! kdybychom jako apoštolé pro Krista a jeho učení, pro ctnosti od něho hlásané všelikého příkoří měli zakoušeti, radujme se z toho, pomníce, že strádáním můžeme s Ježíšem vejíti do velebné slávy Otce nebeského.

2. Hvězda zmizela mudrcům Jerusalemu se přiblíživším. Nyní byli bez vůdce. Co měli tu počítí? Snad se vrátiti? Světlo, jež věrou jim rozbřesklo a cestu ukazovalo, zdálo se, že navždy zhasnulo. Toť nová překážka, nová pro ně zkouška. Než víra v útrobě jejich nebyla uhasla! Brzy že hvězda opět jim vzejde a cestu i dáleji okazovati bude, bylo myšlénkou jich nezvratnou. A ejhle! víra a naděje nesklamala jich.

Ač Kristus církvi své pronásledování za všech dob byl předvěstil, přicházejí jí dnové často krutější minulých. Avšak ani tehdy nedej se zbožný křesťan u víře másti. Věci ty neutěšné jsou toliko pro nás lidi novou zkouškou, bychom v dobrém setrvali. Opět časem blankyt nebeský se vyjasní; šedé mraky se rozplynou a hvězda pravdy, práva a řádu v úplném se opět zastkví lesku. Pak poznáme a vyznáme, že i za noci nejkrutějších bouří bdí nad námi oko Páně, pak díky vzdávati budeme Bohu za podivuhodné jeho řízení, velebíce jeho moc a slávu.

3. Takové asi myšlénky pronikaly útrobu mudrcův, když Jerusalema opustivše hvězdu opět uzřeli, za jejíhož vůdcovství do Betléma přišli a tam mesiáše našli. I padše na kolena před božským dítětem klaněli se jemu a věnovali jemu dary: zlato, kadidlo a myrrhu.

Mudrci neváhali mesiáše ve vzdálené zemi — v cizém národě hledati. Neoddávali se klamně domněnce, že veškerá spása v jejich jenom vlasti vznikati a prospívati může. I Syn Boží přijal jejich úctu i dary a dopustil, by jemu se klaněli, ačkoliv nebyli z národu židovského; onť jest Vykupitelem i židův i pohanův. Jednání to učí nás, jakou cenu máme lásce k národu vlastnímu a účtě jiných národův přikládati.

Největším pro nás štěstím, nejvyšší milostí jest, že jsme vyznavači Kristovi, členové svaté církve jeho. Páska téže a jedné víry, téže naděje, téže lásky víže všechny křesťany v jakékoli zemi bydlící a kteroukoli řeč mluvící. *„Zajisté skrze jednoho Ducha my všickni v jedno tělo pokřtěni budtо Židé budtо pohani, a všickni jsme jedním Duchem napojeni“*, dí apoštol národů (1. Kor. 12, 13.). Pravda to ovšem nevyvratná, že srdci každého vrozeno, abychom lásku k rodišti, k vlasti, ku krajanům a domácím mravům a obyčejům na popřední kladli místo; a hnušného nevděku by se dočinil, kdo by jinak jednal.

„Hoden potupy všech lidí, kdo se za svůj jazyk stydí.“ A touž měrou, jak o pravdivosti Ciceronova výroku, ubi bene, ibi patria, jest nám pochybovati: touž měrou nemůžeme taktéž schvalovati, když někdo vlast a národnost zase jako modlu zbožňuje a každým, kdož není jeho jazyka a vlasti, zhrdá aneb dokoná jej pronásleduje.

My však, křesťanští jinochové, milujeme pozemskou vlast svou a krajany své, zasvěcujeme blahu jejich síly a služby své. Než tu nezapomínejme nikdy, že jsme údové velenároda vyznavačův Kristových a že práva vlast naše není na tomto světě, a že nadpozemské otčiny jen tehdáž se přiúčastníme, budeme-li na zemi nejen své sourodáky a křesťany, alebrž všechny lidi bez rozdílu národnosti a vyznání náboženského milovati a jim všemožných obětí a úslužnosti ochotně prokazovati. Láska křesťanská jesti povšechna; toť duch zakladatele našeho sv. náboženství. Ten-li bude nás ovládat, bude i patření na Boha jednou naší odplatou. Nejvyšším a posledním naším cílem jest, abychom s Bohem na věčnosti se spojili. Cíle toho dosáhnouti možno, pakli na zemi vždy a všudy Boha jsme vyhledávali. Snaha ta jest zároveň vrcholem vši moudrosti. Boha však hledati máme, jak svrchu povědino, dle příkladů sv. mudrců, ani žádné závady se nelekejíce ani v hledání neochabujíce. Mudrci jsou tudíž vznešeným vzorem všech křesťanů obzvlášť vzorem studující mládeže. Vaše snaha odnáší se k vědám a křesťanské moudrosti; proto dnešní slavnost jest i slavností vaší, slavností studujících. — S mudrci sv. evangelia na poli věd a moudrosti Pána Ježíše hledejte, s nimi mesiáši se klaňte a dary jejich jemu obětujte totiž: zlato neúhonného ctnostného života, kadidlo nábožné modlitby a myrrhu trpělivosti ve strastech a souženíchездеjšího žití. Pak dárce všeho dobra

dá se i vám naleznouti — zde na světě ve vašich studiích a na všech vašich cestách ve zbožné víře — tam však na věčnosti v nebeské slávě a velebnosti. Amen.

Neděle 1. po zjevení Páně.

Dnešní evangelium jest jedno z nejkrásnějších a nejzajímavějších roku církevního. Evangelium to zdá se býti vonnou kyticí, jež uvita jest z drahocenných květin skromné zahrádky svaté rodině v Nazaretě patřící. Mladec a stařec, rodiče a děti nalezají v ní květinu, ana mluvou obraznou předůležitou jim připomíná nauku mravnou. Nuže uchopme se i my rukou cudnou kytice nazaretské a popatřme, které z kvítek jejích nám nejvíce do očí bije. Aj! jak barví zrak náš stolistá růže — obraz to lásky plameenné — lásky dětí k rodičům. „*Byl jim oddán*“ (Luk. 2, 51.). Tak volá i k tobě milý synu! ono kvítko, abys i ty rodičů svých miloval. Dětinská láska k rodičům budiž tedy předmětem dnešního rozjímání. Počínám ve jménu Páně!

Miluj rodiče své! Tak velí ti rozum, přirozený cit, dějepis národů a písmo St. a N. Z.

a) Miluj rodiče své, neboť jsou tvoji nejlepší přátelé a největší po Bohu dobrodinci, to praví ti rozum, přirozený cit.

Rodiče tvoji nejsou přátelé v tom smyslu, jak obyčejně svět mnohým přezdívá. Mnohý chce místo přítele tvého zaujímat, leč dokud šťasten jsi a blažen. Sotva však neštěstí obzor tvůj zatemnilo, již není toho, jenž ti přítelem slouží. Právě dí Ovid (Trist. I., 9, 5.):

„*Donec eris felix, multos numerabis amicos:*

Tempora si fuerint nubila, solus eris.“

Rodiče jsou přátelé naši v nejušlechtilejším slova smyslu. Co jest přátelství? Onen krásný poměr, jenž ve strastech i slastech lidi co nejúžeji spojuje, upřímného a důvěrného účastenství u věcech osobních na vzájem vyžaduje, tak že je takofka jedna jen duše oživuje; jest to poměr, jenž vzájemnou pomoc a snahu o ušlechťení a zdokonalení lidí na zřeteli má.

Přátelství pravé jest pouhá láska, ctnost za základ mající. Té-li všudy postrádáme, v domě otcovském ji dojista nalazáme.

Rodiče jsou, mládenče křesťanský! tvoji nejlepší přátelé. Láska nejčistší, nejslechetnější hárá v nich k tobě. Strast a slasť tvou cítí oni jako ty; jim můžeš nejtajnější stránku srdce odhaliti, v každé nouzi jim si postěžovati. Jejich nejvroucnějším přáním jest, aby duch jejich v tobě vezdy žíti mohl. Rodiče tvoji bez ustání usilují o blaho tvé, byť i sebe větších jim bylo přinášeti obětí; zejména pečují oni o tvé zušlechtění a zdokonalení; nuže rei, kdež nalezneš větších dobrodinců?

Mládenče! uvažuj lásku rodičů. Lásku mateřskou nelze vyliciti; srdce mateřské jest s to, by ji cítilo; dítě vděčné 'může ji jen tušiti. Tobě věnovala matka svůj čas, své síly, všechno. Tys byl její radostí, její útěchou, její péčí. Zdar tvůj blažil matku tvou; tu netoužila ona po jiné rozkoši — kolébka tvá byla jí nade vší rozkoš. — Stonal-lis — ach jak tu krvácelo srdce mateřské; s jakou podivuhodnou péčí šetřila dítě nemocné! Ve dne v noci nevzdálila se od lůžka tvého, chtějíc bolesti tvé umírniti a zapuditi. Jak vroucí modlitby vysílala k Slitovníku všech tvorů, aby miláčka z objetí nelítostné smrti vyrvati ráčil! Jinochu! toť ta mateřská láska k tobě ve stáří, kteréž jsi takřka ve snách prožil.

Avšak neménší byla láska matky tvé, an jsi ze sna dětiného se probudil, sebevědomí a řeči nabył. Se světem tebe obkličujícím, s prvními pojmy náboženství ona tě obeznámila. A když matka o život tvůj vniterný všemožně pečovala, měl otec blaho tvé vnější na zřeteli, on staral se o výživu tvou, o výživu celé rodiny.

Tato péče starostlivého otce, dobré matky dosud trvá. Či nejsou toho důkazem ty mozoly na ruce otce tvého, ty vrásky matky tvé? Ach kolik bezsenných nocí bylo rodičům tvým probditi, než jsi nynějších dob se dožil! I můžeš-li upíratí převelikou lásku rodičův svých k sobě?

Avšak co žádá jejich láska od tebe? — Opět lásku! Tak velí ti příroda sama. Či nevymáhá již vniterný pud jakous náchyllost ku dobrodincům vůbec? A to dítě utlé! jak ono ručinky své vztahuje po otci, po matce! Jak skrývá bázlivě tvář svou, an cizý obličej jemu se objeví! Dříve než jmena otce, matky s to jest vyřknouti, tuší a cítí, že tito jsou jeho největší dobrodinci. Teprv když duševné vlohy povlovně se byly vyvinuly, začíná důvody této náchylnosti a lásky k rodičům uvažovati a vroucí

láska mocněji než jindy proniká hruď jeho, jsou osobnou úctou k rodičům utužena.

b) Miluj rodiče své — pozývají tě nejkrásnější příklady lásky dětinné.

*„Aequa diligito caros pietate parentes,
nec matrem offendas, dum vis bonus esse parenti.“*

Dionysius Cato.

Řekové a Římané jsou tu vzorem ušlechtilým. Kimon Athen-
ský v žaláři navštívil otce nešťastného, by za něho pouta nésti mohl.
Říman Koriolan, jež prosby patriciův nebyly s to pohnouti, aby
upustil od obležení rodného svého města, slzemi své matky byl ob-
měkčen. S jakou pečlivostí vodil a šetřil Kornelius slepého otce!
Proto vůbec slepcova berla t. j. Scipio byl nazván. A kohož tajny
jsou obřady, jimiž čínský císař v novém roce mateři své úctu
vzdává.

Příklady, jež písmo sv. na mysl uvádí, jsou známy. Josef
egyptský již v útlém věku nejlepším synem svého otce sloul. —
Dobrá Rut z lásky k tchýni své opustivši vlast, živila ji v cizině
prací rukou svých. A co mám říci o lásce mladého Tobiáše
k rodičům jeho? Dotýkám jí slovy matky jeho řkoucí: *„Tys
radost očí našich, podpora našeho stáří, útěcha našeho života.“*

Než nejdokonalejším vzorem lásky dětí k rodičům jest Kri-
stus Pán; on, král nebes a země od útlého mládí až do veřejného
svého učitelství byl poddán rodičům svým. Umíraje na kříži byl
ještě pamětliv matky své, odevzdávaje ji péči milého sobě Jana.

Lásce té nasvědčují i mnohé jiné doklady ze životopisů v
světcův a světic Božích.

Ano i zákony občanské všech národů s důrazem nalehaly
na lásku dětí k rodičům, pokutující porušení svých příkazů tresty
přísnými. Řekům a Římanům bylo dovoleno nezdárného, nevděč-
ného syna zavrhnouti, do otroctví zaprodati aneb liktorům ku
potrestání odevzdati. Hodné, zdárné děti však vezdy byly nej-
krasší ozdobou, největším štěstím rodičův. *„Ejhle přítelkyně má!
toť má ozdoba,“* děla kdys šlechetná Kornelia, matka Grakchův,
ukazujíc na své syny, matroně, ana u veliké sobělibosti svým
stkvostem se honosila (Valer. Max. l. 4. c. 4.).

c) Miluj rodiče své — velí písmo St. a N. Z., z jehož
četných výroků toliko tyto budtež zde uvedeny: *„Cti otce svého
i matku svou, abys dlouho žil na zemi, kterouš tobě dá
Hospodin a dobře se ti vedlo“* rozkázal Bůh za hřimaní a blesku

na hoře Sinai. „*Synové poslouchajte rodičů ve všech věcech, nebo to jest libé Pánu*“ (Kol. 3, 20.).

I svatí Otcové často pozývají děti k lásce rodičů. „*Kdo rodičů svých nemiluje,*“ dí sv. Petr Damiani, „*nepřipravuje si nižádné otčiny v zemi živých*“ (lib. 8. c. 8.).

Rodičů nemilovati jest tedy velikým hříchem. A kdo by hříchu toho se chtěl dopustiti? Nanejvýš jen ten, v němž všecek cit lidský by byl umrtven.

Vy však, přátelé drazí! jste již onoho věku dožili, v němž prevelikých obětí láskou rodičů vám prokázaných uvážiti a oceniti můžete. Vy zajisté rodiče srdečně milujete, čehož od vás tím více nadíti se jest, an k vzdělaným se počítáte a také v této ctnosti jiným za příklad sloužiti máte. Čiňte tak, usilujte o neúhonnost mravů, vytrvalou pilnost ve studiích, bohabojnost a velikou ctnost, čímž nejlépe dokážete svou lásku k rodičům. Milujte těchto svých největších přátel a dobrodinců; milujte je, jak to velí rozum, přirozený cit, množství příkladů všech šlechetných lidí a dobrých křesťanů. Uposlechněte hlasu Božího a napomenutí písma svatého a sv. otců církve. Pak budete i vy útěchou, berlou a podporou rodičů svých; pak i vám bude uděleno ono požehnání, jež Bůh zdárným dětem přislíbil. Amen.

Neděle 2. po zjevení Páně.

V tiché samotě trávil světa Spasitel mladistvý věk s mateří a pěstounem svým v Nazaretě, městečku pět hodin od Jordanu, sedm hodin od moře a dvanácte mil od Jerusalema vzdáleném a v krásném údolí ležícím. Třicátým rokem věku Spasitelova počíná však nové občasí v jeho životě. Již byl v Pánu usnul sv. pěstoun Josef, odebrav se s radostnou věstí k otcům do lůna Abrahamova; jeho úmrtím byla odstraněna poslední páská vizíci Vykupitele ku klidné chýžce v Nazaretě. Tudy vidíme jej podlé slov dnešního evangelia z úkrytu jeho do veřejnosti ponejprv vystupovati. Janem již byl pokřtěn, o čtyřcetidenní osamělosti postu a modlitbě se oddal; již první si vyvolil učeníky a nyní ubírá se do Kany na svatbu, k níž s matkou a s učeníky byl pozván.

Jakže, Pán se účastní radovánek? Či neučí, aby člověk se mrtvil, sebe zapíral? Jak shoduje se učení jeho a jednání? —

Přátelé! právě tímto jednáním dal Pán důkaz, že i křesťanům dovoleno v radostech podíl bráti. Pán a jeho církev neprotiví se veselosti, radosti vůbec, alebrž toliko radostem a zábavám, jež jsou mravům nebezpečny. A kdož medle mohl by proto Krista neb jeho církev haněti? Církev, jíž vytknuto, aby duše pro nebesa připravovala a vzdělávala, ovšem nemůže dopustiti, aby se děti její radovánek takových účastnily, kteréž by byly závadou spasení jejich, ano ona nemůže a nesmí od této péče nikdy upustiti, ana jest učitelkou dokonalé vzdělanosti; neboť prohlédá při vzdělávání svých svěřenců

1. ku všem silám duševním
2. ku vzdělání tělesnému a
3. k společenským poměrům; protož tedy církev touto trojí péčí zaměstnaná budiž i předmětem dnešní úvahy.

1. Každý věk má zvláštní snahy své a tužby a klopotně se bere za kýženým ideálem. „Bohatni a požívej!“ totě heslo na mnoze našeho věku. Vyhledávání blahobytu — totě snahou jeho, ne-li jedinou, alespoň nejřednější. Co by pouhým prostředkem býti mělo k dosažení účelů v pravdě lidských, samo se stalo za věku našeho koncem a cílem lidských snah. Ký tedy div, že se často jedině tomu ceny přikládá, co přímo neb nepřímou aho i cestou křivou vede ke zdrojům bohatství a požitku? Ký div, že mezi vědami ty, které odmykají brány hmotných pokladisk, jsou nejoblíbenější? a že věda náboženská skorem za macechu bývá pokládána? Ký div konečně, že i škola ponoukána k tomu jsouc duchem časovým, skoro výhradně pěstuje rozum na zjevnou újmu ostatních mohutností duševních a tím porušuje nejřednější zásadu paedagogickou, kteráž jí ukládá souměrné rozvíjení všech vloh duševních? Že církev věčné blaho svojinců na starosti mající o vzdělání a vychování jejich jinak si vésti musí a vede, jest na bíledni. Než pozorujme činnost její podrobněji.

Že slovo vzdělanost ve smyslu všelikém se slyší, známof. My výkladu slova toho na své váze a míře nechávajíce prohlédáme tu k vzdělanosti vůbec, a sice jak o ni církev usiluje. Při snaze té má církev na paměti onen prastav člověka, v němž prvotně stvořen byl; i pílí toho, aby ho k praobrazu Božímu, podle něhož z ničeho učiněn jest, připodobnila. Obraz ten hříchem prvému velmi zohyzděn a zatemněn byl. Duše znovuzrozením na křtu sv. ovšem bývá zděděné skvrny sprostěna; než trouď zlé žádostivosti v člo-

věku ostává a tudíž i církvi daleké, široké pole ponecháno jest k vzdělávání člověka. I počíná ona vzdělávati, an člověk sebe-vědomého myšlení a chtění schopen jest. Tu pěstuje rozum jeho seznamujíc ho jednak s podstatou Boží a podstatou lidskou, s poměrem, jehož mezi Bohem a člověkem stává, jednak se záměry, jež Bůh oproti člověku chová, i učí ho, že na těchto záměrech spočívá povolání člověčenstva. „*Bůh chce, aby všickni lidé spaseni byli a k poznání pravdy přišli*“ (1. Tim. 2, 4.). Církev učí, že rozum lidský sám sebou nikdy by poznání těchto nadpřirozených pravd nebyl dostihl, kdyby Bůh sám nebyl jich zjevil; že však právě proto nám jest věřiti v zjevení Boží, byť i mnohá pravda rozumem pochopena býti nemohla: „*Bůh není jako člověk, aby klamal*“ (Num. 23, 19.). „*A pravda Hospodinova zůstává na věky*“ (Ž. 116, 2.). Církev vzdělávajíc člověka poučuje jej zjevením Božím, anižby rozumové činnosti jeho vylučovala, ano — rozum a zjevení z téhož zdroje, z Boha pocházejí, ani sobě odporovati nemohou, pak-li rozum z mezí svých se nevymyká.

Pak odnáší se snaha církve ku vzdělání srdce a vůle. Touž měrou, jak temnota rozumu se jasní, mají city bázně a lásky k Bohu také srdce pronikat. Boha poznávati rozumem, jej ctíti, milovati, jemu se klaněti, vůlí jemu sloužiti a tím jednou věčně blaženosti se účastniti — jest povoláním člověka a účelem té vzdělanosti, o niž církev usiluje. Vůli vzdělává ona nadějí a bázní.

Když totiž člověk mocným a stálým pokušením jest sklíčen aneb krutými ranami osučen skormoucen a útrapami všeho druhu zemdlen, tu těší ho církev myšlénkou, že na světě všechno miji, a utužuje jej v setrvání a strádání, povznášejíc zrak jeho k nebesům, kdež ho očekává štěstí věčné, jemuž vezdejší strasti nikdy nemohou se přirovnati: „*mám za to, že utrpení tohoto času nejsou rovna budoucí slávě, kteráž se zjeví na nás*“ (Rom. 8, 18.). A není to naděje, jež křesťanu v hoři a v žalu klesnouti nedá? Právem vybízí k ní proslulý Dionysius Cato člověka říka:

„*Rebus in adversis animum submittere noli;*

„*Spem retine; spes una hominem nec morte relinquit*“

Nechce-li však vůle bujností rozjařená uposlechnouti a spásitelných napomenutí církve nedbá, nýbrž ponoukáním a žádostem těla, světa a zlého ducha povoluje: tu církev vzbuzuje bázeň v člověku, vyhrožujíc přísným soudem a věčnou záhubou. „*Kdo neuvěří, zahyne*“ (Mar. 16, 16.). „*Lid nerozumný (neposlušný) bit bude*“ (Os. 4, 14.). Tím způsobem neustává církev obraz Boží

v člověku zachovávat i původní tvarnosti jej připodobiti čili mohutnosti a síly duše podle vůle Boží vzdělávat. Že vzdělání to naprosto se liší od vzdělání lichého u mnohých za našeho století, jest očitě.

2. Církev však nevypouští z oboru vzdělávacího i druhou část člověka — totiž tělo. Vzdělání těla děje se tu současně a souměrně se vzděláním duše. Kdo duši vzdělává, vzdělává i tělo; kdo duši křesťanskou zdobí ctností, pečuje i o to, aby zevnějšek její ctnosti té byl přiměřeným. Tělo jest schránkou a nástrojem duše. Vlastnosti duševní zřítí jest i na tvářnosti těla. „*Jako ve vodě ukazuje se obličej těch, kteří do ní hledí, tak srdce lidská zjevna jsou opatrným*“ (Přisl. 27, 19.). A v knize Kazatel čteme: „*Oděv těla, smích . . . a chod člověka vypravují o něm*“ (19, 27.). A pořekadlo české: „*Po chodu a řeči poznáš člověka*“. A jak jinak by se mohlo vysvětliti pořekadlo: ten se změnil, stal se zhola jiným člověkem, ať změna ta k lepšímu neb k horšímu se dala. Změna se děje na duši, ale tuto zřítí nelze, tudíž musí změna duše smýšlení i ve vnějším jednání na těle se zračiti. Odkud patrné, že pěstitel, vzdělávatel duše i tělo vzdělává a tudíž že neoprávněná děje se církvi výtku, jako by tělo zhola z péče své vypouštěla.

3. Než církev Kristova dbá také společenské vzdělanosti a sice, jak ji pospolitě živobyti lidí vyžaduje. Či nehlásá církev ctnosti vlídnosti, úslužnosti, vděčnosti a těm podobné? Nepřikazuje, aby láska naše ke všem stejnou odnášela se měrou — ať ku křesťanům aneb k cizincům? Církev napřed emancipovala ženy, děti, otroky; právu silnějšího, jak dějiny nasvědčují, meze položila, tyranům na odpor se postavila, souboj zakazuje, tajné společnosti ztracuje, nepravostem překážky stanoví, nevinnosti se ujímá. Či nečelí tato snaha církve proti zdivočilosti lidstva a ne-napomáhá právě vzdělanosti společenské v rodině, obci, státu? Toliko neznalost anebo zloba jest s to, církev svatou považovati za nepřítelkyni společenské vzdělanosti.

Leč tu namítají protivníci církve, že prý nepřeje vzdělanosti vědecké. Avšak tážu se, odkud to, že církev a škola odjakživa dobrými byly sousedy? A nevznikly školy národní, střední, akademie a university na půdě církevní? nebyli jen mužové službě církevní zasvěcení po mnohá století pěstitelé a zástupcové vědy? Běda by bylo vědě v Evropě, kdyby církev katolická nebyla se jí ujala, jí nepěstovala! Církev, jsouc mocí duchovou, ustavičně

zápasila s divokou, neupřáhanou přírodní silou národův evropských, pozvedla je ponenáhle svým duchovým vlivem ze surovosti k ušlechtilějším mravům a ke vzdělanosti. K tomu účelu uschovávala staré knihy četnými opisy a skládala nové časovému stupni vzdělanosti přiměřené, i zarážela četné, květoncí školy v klášterech a vedle chrámů. Když pak křesťanští národové v Evropě porozuměli veliké myšlénce své jednoty v Kristu, povznesla se věda a vědecká vzdělanost pod ochranným vlivem církve na vrchol dlouho nevidaný. A nahledneme-li do našich knihoven, zdaž právě katoličtí mužové nebyli spisovateli největší části děl dosud tu obdivovaných? Jak mohlo by církvi přezdíváno býti nepřítelkyně vědecké vzdělanosti? Nebo Duch, kterýž ji řídí a spravuje, jest Duch moudrosti, a Bůh, jemuž ona se klaní, jest Bůh moudrosti — *nebo Bůh jest Hospodin umění* (1. Král 2, 3.). Kde kříž církev katolická vstúpila, tam i mravnost a vědecká vzdělanost utkvěla; ano vůkol kříže řadí se nástroje ke vzdělanosti vědecké, započínajíce obyčejným rádlem a končíce hvězdnatou nebes koulí. Kříž jest v pravém smyslu slova školou škol.

Z toho, co tu povědíno, zřejmo, že církev katolická v skutku jest pěstitelkou pravé vzdělanosti, usilujíc jednak o vzdělání duše a těla, jednak pečujíc i o společenské poměry. Nuže, přátelé! s důvěrou odevzdejte se církvi svaté, ochotně příkazů jejích plňte; tak nabudete pravé vzdělanosti a osvěty, jejíž cena daleko i za hrob sáhá. Amen.

Neděle 3. po zjevení Páně.

Na západní straně jezera genezaretského vynikají dva vrcholové nad vysočinou, jež podobně amfiteatru pod oněmi vrchy se snižuje. Pohled s nich jest překrásný. Na vysočině té konal Pán onu nejdelší řeč, ve které povahu a ráz říše, jíž založit přišel, vyslovil a vylíčil. Pro etnosti, jež božský učitel tu hlásal, a ty, jíž etností těch pílají, blahoslavlil, zove u křesťanů ona vysočina horou blahoslavenou.

Na hoře té Pán učil, duše sílil, srdce hojil. Nyní již sstoupá s hůry té nebeských náuk ke svízelným vezdejšího života. Okusivše již lidé sladkost učení jeho, následovali ho, dále sami v tom již moc jeho pocíťující! Následují ho zástupové, lid obecný, náказы

farisejské prostý. Šel Pán do Kafarnaum, „*A aj,*“ dí sv. Matouš, „*člověk malomocný klaněl se mu, řka: Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti.*“ Pán vyslyšev prosbu jeho, vztáhl ruku a dotekl se ho, řka: „*Chci buď čist.*“ A slovo Páně nezůstalo bez úspěchu; tudíž očištěn byl od malomocenství svého. Posléz když byl uzdravenému zapověděl o dobrodiní sobě učiněném mluvit, přikázal mu, aby „*ukázal se knězi a zákonem Mojžišovým předepsanou oběť díky přinesl,*“ načež opustil jej.

„*Když pak vešel do Kafarnaum, přistoupil k němu setník, prose ho a řka: Pane, služebník můj leží doma nemocen náramně se trápě.*“ Kristus přislubuje, že přijde a jej uzdraví. Setník slyše, kterak Pán strojí se vejíti do domu jeho trne takoroka pokoron a strachem a tudy vyznává svou nehodnost jeho příchodu řka: „*Pane, nejsem hoden, abys vešel pode střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdraven bude služebník můj.*“ I podivil se Pán víře, pokoře a důvěře pohanského setníka a řekl jdoucím za sebou: „*Amen, pravím vám, nenalezl jsem toliké víry v Israeli.*“

Jak krásného se tu dostává uznání setníkovi za důvěrnost a upřímnost víry jeho; a na opak jak důtklivě vytyká Pán nevěru židům. Avšak neprohlédá důtka ta i k nám křesťanům? A čeho máme činiti, abychom se účastnili onoho uznání Páně?

Odpověď na dvě tyto otázky hodlám s pomoci Boží podati v dnešním rozjímání.

Život náš není než ustavičný zápas se živly nepřátelskými. Tito dorážejí na nás dvojím směrem: vně a vniterně. Jedním z těch našich nepřátel a sice velmi nebezpečným jest zajisté i vlažnost u víře. Jak často slycháme za našich dnů nejen mnohého člověka pronášeti ta slova: „*víra jako víra, když člověk jen dobře žije.*“ I tážeme-li se takových lidí: co jest to vlastně dobře žítí? odpovídají: „Dobře žije, kdo ničádnému na mohovitosti, statku a na dobrém jméně neškodí. Ale, tuť namítáme jim, což žádá víra naše cos jiného, než abychom dobře, totiž tak žili, jak Boží přikázání tomu velí? A nevymáhají i tato přikázání téhož, co křesťan vlažný pravidlem žití svého stanoví? Nejsou základní zákonové každého řádu vryti na kamených deskách Starého Zákona? Nevelí i tu přikázání: Neuškodíš nikomu na cti a na dobrém jméně? Nežádá-li se i tu pravdomluvnost a nedotknutelnost statku cizího? Ano i žádost po ma-

jetku bližního se zapovídá a trestá (2. Mojž. 20.). Leč tamtéž dí Pán na místě prvním: „*Já jsem Hospodin Bůh tvůj.*“ Opět dí příkaz jiný: „*Nevezmeš jména Hospodina Boha svého nadarmo; pomni, abys den sváteční světil.*“

Proč tedy přikázání jedno zachovávající nešetříme i druhého, anaž všechna téhož jsou božského původu? Avšak toť právě zasluhuje výtky. Mnozí tvoří si víru svou podle vlastního zdání, věrice, co jim po chuti a zavrhuje, co proti ni čelí. Než vy- znejte, přátelé! možno-li za věrného sluhu pokládati, kdo příkazy pána svého zřídka a jen jak se jemu líbí, koná?

Světlo a temnota jsou dvě protivy; taktéž odporují vůli Boží požadavky světa. *Nelze oběma touže dobou sloužiti, aniž bys jednoho miloval a druhého nenáviděl.*“ praví Kristus. „*Kdo vztahuje ruku ke pluhu, ohlídá se nazpět*“ t. j. kdo rukou po věcech božských sáhá, máje srdce přilnuté k pozemským věcem, *není způsobilým ku království Božimu*“ (Luk. 9, 62.). Může-li ten nazván býti věrným sluhou, jenž současně i pánu svému i jeho nepříteli nadržuje? Již v obecném živobytí štítíme se člověka, o němž dí přísloví, že „*dva jazyky v ústech nosí.*“ I možno-li k takovému člověku úctu míti? Má-li zásada ta volný průchod u věcech světských, čím více u věcech, spásy duše se týkajících! Praví zajisté Bůh: „*Vím skutky tvé, že nejsi ani studený, ani horký; ale že jsi vlažný a nejsi studený ani horký, vyvrhnu tě z úst svých*“ (Zjev. 3, 15. 16.).

Vlažnost duchovní jest zhoubou veškerá dobra. Duchovní nákazou nadchlý podoben jest zrádci Jidášovi, an postrádaje dostatečné odhodlanosti, aby naprosto od Boha upustil, zevně sice jeho se přidržuje, avšak svým srdcem dávno již od něho se byl odloučil. Čím jsi, tím budiž celý. Nemělo by totéž průchod míti i v životě duchovním? — Mnohým z vás bezpochyby není neznámou ona důmyslná povídka starých řecků — Herkules na rozcestí. Herkules měl si voliti buď život rozkošný ale neslavný, anebo život klopotný a bojovný, avšak vítězoslavný. Který si vyvolil, taktéž vás není tajno. Podobně nutno, aby i každý, kdo učeníkem a stoupencem chce býti Kristovým, volil mezi Bohem a světem. Zlatého středocestí tu nestává, po němž bychom k vytknutému cíli dospěti mohli; a kolísání se na obou stranách jest člověka i Boha nehodné a tudíž trestu zasluhuje.

Proto vybízí Pán své věrné, by se všeho, co jim milo a draho odřekli a jeho následovali. A když jeden z učeníků prosil jej, řka:

„*Pane, dopust mi své odejiti a pochovati svého otce*“, odůšl mu Ježíš: „*Následuj mne a zanech mrtvým pochovávat mrtvé*“ (Mat. 8, 21—22.). Což znamená: Jelikož není láska dětinská a svatá k rodičům přítulnost příčinou tvé výmluvy, nýbrž holá neodhodlanost a nelibost, podnikati nesnáze pro mne: tedy ty, jakožto k říši živých patře, mne následuj, mrtvým, k této říši dosud nepatřícím, pohřbení mrtvých zanechaje. Že toto Páně vybídnutí nás všech bezvýminečně co nezbytný rozkaz se netýká, vysvitá zřejmě z toho, že církev je toliko za radu ku dosažení vyšší duchovní dokonalosti naznačuje.

Než čím mírnější a snadnější jsou přikázání Páně k nám všem se vztahující, tím nepodstatnější bude jednou omluva těch, kteří jich neuznávají. Tou měrou, jak Bůh naše křehkosti promijí a rozkazy jeho jen naše blaho pozemské a věčné na zřeteli mají: máme i my tím větší ochotou býti povzbuzeni, abychom jeho svatou vůli vždy a věrně konali.

A kdož jest s to, větší nám poskytnouti odplaty než Bůh? Komu můžeme více důvěřovati, nežli jemu? Či chtěl bys, příteli, naději na lidech zakládati? I čehož mohou nám tito dáti, co by sami nebyli obdrželi a byť i nám vše darovali, co mají? Nesprovází každý dar tohoto světa to trpké pomyslení, že byť i zde setrval, předce smrtí za své vezme? Tato bolná upomínka jest s to, aby ztrpčila sebe lepší a výdatnější dar, jenž nám na okamžik lahodí. Kdybychom voliti měli přesný a nepravý draho-kam, zajisté že bychom všichni po pravém sáhli; a zpozdlým bychom nazvali toho, kdož by přese všechnu výstrahu nepravého se uchopil. Tak i nám jest voliti mezi Bohem a světem, dobrem a zlem — věčnou a konečnou radostí. „*Svědky vzývám dnes nebe i zemi, pravil Mojžiš k lidu, že jsem vám předložil život a smrt, požehnání a zlořečení. Vyvoliz tedy život, abys i ty živ byl . . . a miloval Hospodina Boha svého a poslouchal hlasu jeho i přidržel se ho*“ (5. Mojžiš 30, 19—20.).

Toť budiž i naším nezvratným úmyslem. Vší vlažnosti u víře a lásce k Bohu na vždy výhost dadouce, milujme ho z celého srdce, služme jemu, zachovávajíce přikázání jeho. A byť i hrůzné mraky nad hlavami se vznášely, zhoubné bouře nás ohlušovaly, úsměchu blesky nad námi se křížovaly, propasti smrtonosný jícen na nás otevíraly: následujme Pána neobroženě a důvěrně, pomníce, že jsme křesťané, jeho učeníci, a že těmi chceme z celého srdce býti. Amen.

Neděle 4. po zjevení Páně.

Přečtené evangelium líčí Krista — Boho-člověka. Jako člověk spal v lodičce — obraz to velebný vniterného svatého pokoje a ukryté nad živly vlády mocné. Jako Bůh věděl ve spánku o bouři a všemocným slovem pobrozil vichrům a vlnám; a ejhle, ihned poznal tvor tvůrce svého, ač nám se zdá bezcitým býti.

Odjakživa se v zázračném příběhu tom spatřoval dvojí oznak, oznak církve a oznak života lidského. Loď představuje nejprvé církev v Kristovu světem jako nějakým mořem se plavící a nás do přístavu nebeské blaženosti dovéztí hodlající. Avšak přecasto zmítána bývá vlnami pronásledování a zdá se tytýž, že Pán spí, an lodičku církve ve hru vlnám zůstavuje. Než nedobře tenkrát malověrným býti; bdí zajisté a pečuje Pán i za svého zdánlivého spánku o církev svou a povzbuzuje se v čas svůj na prosbu sluhův svých, aby přítrž učinil strastem církve své. — Jest však bouře ta spolu obrazem lidského života. Plavíme se jako jezerem po tomto světě a neschází nám tu větrů a bouří i úskalí, a loď života našeho pokušením, strastí okřývá se a potopuje. Odkad to, leč jediné odtud, že Ježíš, t. j. víra naše v Ježíše zesnula. Spí Pán, když pokoření dopouští, když člověk v nedbalost o víru a spásu klesá a na modlitbu zapomíná.

Tak i váš život bouří, úskalím mnohého pokušení bývá zmítán a ohrožen; a jako lodník mapou mořskou řídí plavbu, aby bouří a úskalí se uvaroval, tak i mladíku dostává se pomůcek, jimiž by důležitou plavbu života spravovati mohl. Tu vytknuta bývají nebezpečná místa a úskalí, by bedlivě jich se vystříhal a vznešeného dosáhl cíle.

Dvojím úskalím bývá plavba mladistvým životem nebezpečně zahrožena: *a)* zahálkou, *b)* svůdnými řečmi a spisy.

Toť látka dnešního rozjímaní. Ve jménu Páně!

a) Nebezpečným plavbě života úskalím jest zahálka.

Vichry a bouře vydávají velikému nebezpečí lodníka. Každý okamžik zdá se, že bude posledním jeho života. Povlovně však mizí bázeň jeho; myšlénka, že z podobného nebezpečí často již vyvázl pomocí nebes, dodává mu důvěry a neohroženosti. Avšak nebezpečnější a strašnější než bouře jest lodníku na moři ticho, úplně — bez větru. Loď v něm se octnuvší často několik dní vězí

na témže místě, ní vánkem nebne se plachta, ni vesla nejsou s to korábem pohnouti. Žhavé slunečné paprsky palčivým pronikají vedrem loďstvo. Voda a pokrm pozbývá záživné síly: loďník zabrožen zahynutím. I bylo by jemu podlehnouti návalu nepřátelského živlu, kdyby konečně bouře smrtonosné tišiny nezapudila.

Mladiství přátelé! Bouře jest nebezpečna a mnohému zhoubo-
nosna; avšak užitek z ní plynoucí předčí škodlivost její, na př.
nedá ve spojení s jinými zjevy přírody vodě mořské zhníti. Po-
dobně jsou i bídy a strasti lidského života vůbec prospěšnými:
probuzují člověka z pohodlí a dřímavosti, oživují zkoumavost a
jsou pohnutkou nejdůležitějších vynálezů aneb původem pokroku
ve vědě a umění. Křesťanu však skýtají i příležitost, by si osvojil
nejkrásnější ctnosti, jako trpělivost, důvěru v Boha, zbožnost, sou-
strast, pokoru a j. Leč naprostá tiseň jest loďníku vezdy velmi
nebezpečna, mohouc jej i úplně zkaziti. Taktéž i nečinnost, leni-
vost, zahálka naprosto škodí každému člověku a zejména mla-
díkům.

Ona ochabuje síly tělesné, nejsou-li stále činny. Tělo člověka
zahálce oddaného stává se neobratným, neohebným, jsouc nespů-
sobilé k namáhání sebe nepatrnějšímu. Duševné vlohy a mohut-
nosti zahaleče taktéž chabnou a nedostačují obyčejným požadav-
kům jeho povinností. Den ode dne upadá zahaleč u větší zmalatnělost,
kdežto zase smyslnost jeho vzmáhá se touže měrou. Zlé žádosti
a naruživosti vzbuzují se a mocně otrásají útrobou jeho; i nena-
lezá již dostatečné síly a odvahy, by jim odporoval a je ovládal.
A chtěje užívati rozkoší, páše hřích na hřích.

V skutku zahálka jest nebezpečným úskalím mládeže, neboť
*„mládenec kráčeje cestou svou, když se sestará, neuchýlí se
od ní. Kdo následuje zahálky, naplněn bude nouzí“* (Přisl.
22, 6., 28, 19.). Nebezpečnost tohoto úskalí naznačuje i obyčejné
porekadlo: *„Zahálka — počátek všeho hříchu.“* A sv. Jan
Zlatoústý praví: *„Zahálka jest hnízdo všelikou zlobu plodící.“*

Z toho, co zde povědíno, milý příteli! můžeš poznati, jak
nebezpečným úskalím jest zahálka obzvlášť tvému věku. *„Sapienti
sat.“* Měj ji v ošklivosti vždy, bys vytčeného dočiniš se cíle.
*„Pracuj, dokud jest den, neb přichází noc, kde nikdo nemůže
působiti“* (Jan 9, 4.).

b) Druhým velmi nebezpečným a záhubným úskalím na plavbě
života jest svádění slovem a písmem.

Zjevné nepravosti naprosto se leká mladý věk. Často však odívá se ona v roucho světlého anděla, mluví mluvou nevinnosti, by mladíka nepodjatého spíše mohla oklamati. Strůjci nepravostí jsou svůdcové se vydávající za „*apoštoly svobody a pokroku, za spasitele ujařměného člověčenstva*.“ Svůdcové ti berou na sebe roucho vroucí soustrasti nad osudem svých spolubratří, žalují nad velikou bídou lidstva a předstírají, že všechny lidi jen oblažiti chtějí; ve skutečnosti však se pídí po vlastním zisku. Tito farizeové zvlášť na mládež upírají svůj zřetel, dobře vědouce, že účelu nejlépe dostihnou, když se podaří dospívajícího pokolení se zmocniti. Tu bývají jich řeči obsahem jalové sice, ale na oko velmi slibné, jimiž nezkušené srdce mládeže do svých sítí a záloh vábívají. Tu mluví takový pokrytec o dobrotě Boží, ač jeho svatosti a spravedlnosti ani se nedotýká. „Užívej života — volá — Bůh tě stvořil k radosti. Nebuď příliš úzkoprsým v rozkoši. Mladost — radost; až budeš stár, tu se ti již odnechce! Pakli jen zevně se objevíš pořádným člověkem, jež zákon z ničehož nemůže vinit, toť dostačuje.“ „Nedrž se příliš zastaralých zvyků, jimiž Bůh za našich dnů ještě se od mnohých uctívá. Ty ho cti jakýmkoli chceš způsobem. Podstatou všeho náboženství jest vždy pouhá lidskost!“

Tak asi zaznívají řeči těchto oblažitelů světa, již za příkladem ďábla Krista pokoušejícího i výroky písma svatého tytýž užívající je překrucují a tak vlčí svou podstatu tajiti chtějí. Věru jsou to praví synové onoho hada, jenž předstíraním světla osvěty a neslýchaného štěstí v ráji prvou dvojici lidskou a tou všechny její potomky do přeneblabé uvedl záhuby.

Svůdníci našich časů blásají své nekalé zásady buď živým slovem neb písmem. Jsouť přesvědčeni, že takto jedem bludův a nepravosti i ty mohou nakvasiti, k nimž osobného nemají přístup. Aby pak i do vznešených kruhů lichou osvětu dopravili, oblécejí mnozí zhoubné učení lahodným rouchem, vydávající je ve skvostných svazcích uhlazených básní, zábavných spisů a lákavých obrazů. Kdo však sladkým slovům těm věří, tomu se brzy rozední, an pozná, že med jejich smrtný v sobě chová jed — *in ore mel, in corde fel*. — Blaze tomu, kdož dostatečné síly ještě a odhodlanosti má, by zprostil se vazby, již od svůdníků těch upoután byl.

Křesťanská mládeži! cíle svého chtějíc dostihnouti a plavbu životem šťastně ukončiti, střež se i tohoto druhého úskalí. Vyhybej

se svůdníkům, nedej se másti jich lahodnými slovy. Nečítej žádné knihy, jež ti od starostlivých rodičů neb učitelů svědomitých schválena nebyla; nečítej spisů bezbožných a škodných. Řiď se vždy slovy moudrého Šalomouna: „*Synu můj, jest-li že tě lákali hříšníci, nepřivoluj jim, nechod s nimi, zdrž nohu svou od stezek jejich, nebo nohy jejich ku zlému běží*“ (Přisl 1, 10. 15. 16.).

Člověka život podobá se tedy plavbě, na níž mnohého úskalí jest se varovati. Nejnebezpečnějším mládeži úskalím jsou zahálka, svůdné řeči a spisy. Jako lodníku potřebí kompasu, aby bouří jsa zmítán do přístavu vytknutého mohl zabočiti a úskalím se vyhnouti: tak i mládež takového řididla potřebuje, a tím jest svědomí člověka. Lodníku jest i severka (hvězda točňová) neméně užitečnou než kompas, jsouc za jasného povětří bezpečnějším než tento. Naši severkou jest slovo Boží, vždy pravé a nezměnné. — Kompas a severka — svědomí a slovo Boží jsou naši vůdcové na plavbě tímto životem. Ó plujte, drazí přátelé! vždy směrem, který tito vůdcové nám naznačují, straňte se bedlivě všech zkázonosných úskalí, nenávidíce obzvláště zahálky, svůdných řečí a bezbožného čtení, pak s Boží pomocí bez úrazu dojdete svého cíle pozemského a někdy přistanete v přístavu věčného míru a pokoje. Amen.

Neděle 5. po zjevení Páně.

Sv. Jan evangelista navrátil se z vyhnanství z ostrova Patmos do Efesu, navštěvoval sousední obce křesťanské, aby za účelem svým apoštolským věřících těšil, poučil a vše, co by jim potřebí bylo, nařídil. Tu zpozoroval v zástupu mladíka ohnivého ducha a vnímavého srdce. I svěřil biskupu obce mládce toho, řka jemu: „U přítomnosti obce tvé doporučím jinocha toho tvé otcovské péči.“ Biskup maje schovance svého po nějakém čase v dobrém již za dosti utužena, uvolnil péči své. Než nastojte! Tento octna se ve zlé společnosti na bezcesti, zabředl do nepravostí, až posléze i náčelníkem loupežnickým se stal. Opět zavítal jednou sv. Jan do oné obce a tu pravil k biskupovi: „Vydej mně mladíka, ježž jsem ti byl odevzdal, duši bratra žádám od tebe.“ I odvětil biskup, slovy těmi jsa ohromen: „Ten — zemřel.“ „Jakou smrtí?“ táže se Jan. „Bohu odumřel, stav se loupežníkem,“ dí na

to biskup. *) — Jak apoštol do hor za ztracenou tou ovčí spěchal, ji našel a co dobrý pastýř na ramena vložil a k stádcí přinesl — toť neprohlédá k věci naší. Chtěl jsem vám příkladem tím objasniti ona slova v evangelium: „*Když pak lidé zesnuli, přišel nepřítel a nasek koukol mezi pšenici — a když bylina vzrostla, ukázal se i koukol*“; a chtěl jsem vás i pozorný učiniti, že jako Jan biskupu onomu mládence, tak každému z nás Bůh duši v ochranu odevzdal; jak Jan od biskupa jiného nazpět žádal, tak bude i od nás Bůh duši žádati. Kéž by nikdo pak se sklopeným zrakem nemusel vyznati: Tať umřela! Kéž by nikoho z nás netýkala se nikdy ona slova: *Když lidé zesnuli, přišel nepřítel a nasek koukole mezi pšenici*.

Slova ta nevšedního dosahu jsou a významu; nebude tudy od místa, uvážíme-li je v této posvátné době za pomoci Boží.

Že spánek velikým jest dobrodincem, kohož by tajno bylo! Mnobému jest on blahem téměř nejvyšším na světě. Věznům snímá pouta, chudinu sprostuje nouze, stísněnému odstraňuje předmět žalu a hoře, unaveného sílí novou svěžestí údy jeho pronikaje. Účinky ty však vyvodí spánek toliko zdravý; chorý spánek více tělo ochabuje než sílí, více truí než ukájí. — Totéž lze i v životě duchovním pozorovati; i tu dvojí se jeví spánek, zdravý a chorý. Onen zove se nevinností duše; kéžby nikdo z toho spánku nikdy se neprobudil! Tímto slove lžišnost její; kéž by nikdo do něho neupadl!

Člověk nejlépe poznává cenu dobra, když je postrádá: na př. nemocný zdraví, stařec želí mladosti. *Ó mihi prateritos si referat Jupiter annos!* — vzdychá s Virgilem mnohý, jenž i drahý čas i nevinnost duševní ztratil. Blažen, kdo spí zdravý spánek nevinnosti, jehož dosud neruší vášeň; tvář jeho ovládá sladký mír, takměř nebeští serafové obletují ho a neodolatelnou mocí ten neposkvrněný chrám Boží vymáhá úcty naší. — Leč nastojte! za zdravého spánku nevinnosti vysílá peklo své nástroje, by símě zlé — plevel — vložilo do srdce nevinného. Símě toto pokrývá ono símě pšeničné, a tudíž, ač později seté, současně se semenem dobrým může vyrůst a toto i udusiti. Což bohužel často se děje. Mnohý otec, mnohý učitel vzpíná ruce volaje: Ach! čím to je?

*) Clem. Alex in epist. I. Joan.

Vždyť dítě to bylo tak dobré, nevinné jak beránek, bezelstné jako holubice, a aj! nyní o překot uhání cestou hříchu! Jak to možno? Či neseli jsme slovem a příkladem símě dobré? Odkud ten koukol, ten plevel, ta nepravost? „*Toť nepřítel učinil.*“ — Když lidé zesnuli — když synáček snil sen svatě nevinnosti, tu zlý duch v podobě zlého člověka cosi mluvil, činiti radil, o čemž onen dosud ani ponětí neměl. Slovo to však padlo jako doutnající jiskra do srdce a vypudivši nevinnost z něho, zanechalo tam spáleniště mravné spousty. — Kdož jsou ti pomahači a sluhové toho zlostníka? Nehodlám otázku tu přímo rozřešiti, avšak zapřisahám těch z vás, jenž dávno již poznali co dobré, co zlé jest, a jmenem nejvyššího Boha jich prosím, aby nemluvili, nečinili ničeho, co by utlou mysl maličkých z libého sna nevinnosti probuditi mohlo. „*Ubi peccat aetas major, male discit minor*“ (Publ. Syrus). „*Běda tomu, kdo by pohoršil jednoho z těchto maličkých*“ (Mat. 18, 6. 7.). Vy ale mladší nezapomínejte nikdy, že Bůh vám přítomen jest a anděl strážný po boku vám stojí. Varujte se zlých soudruhů, nebuďte všeteční a každého jitra odevzdávejte se ochraně nejčistší Panny blahoslavené matky Boží Marie. Pak zajisté símě zlé nezakoření se v srdci vašem, aniž pak může símě dobré býti oním udušeno.

Než stává i spánku chorého. Tam, kde zdravý v duchovním životě končí, počíná spánek chorý. Nevinnost a hřích stýkají se ve veřejích srdce. Mýlil by se, kdo by mínil, že nepřítel, zámyslu zhoubného dosáhnuv, ustane ve svém díle. Ó nikoliv! i když lidé ve spánku hříchu jsou pohrouženi, přichází on denně přesívaje opět a opět semenem zlým osení nepravosti; víť, že mocnými hlasy hříšník ze sna bývá probouzen. Znáť on moc svědomí, moc slova Božího, modlitby, moc vlivu událostí nenadálých buď šťastných buď neblahých. I usilujeť, aby hříšný sen oběť jeho pevně v náručí udržel, až konečně smrt u prostřed hříšného spánku život jí odjímá. Odtud pochází to věčné ponoukání a lákání ku hříchu, ustavičné vychvalování smyslných rozkoší, úsměšné pronášení se o ctnosti a pobožnosti, zvětčování poklesků a zmenšování jich, a pak snadno plodí se hřích z hříchu, až člověk do nepravostí zabřednuv vznáší se nad propastí věčné záhuby.

Drazí přátelé! S obavou starostlivou tážu se vás: bdíte všichni? nespí nikdo z vás spánek chorý — spánek hříchu smrtelného? Vyznali jste se v každé sv. zpovědi ze všech hříchů? Či

jste snad ten největší, nejhnusnější, nejzakořenilejší semenem plevelu přeseli? Nevytýká vám ničeho svědomí? praničeho? Zodpovídejte si ty otázky sami, avšak upřímně.

Když zesnuli lidé, přišel nepřítel a nasel koukole. Věty ty i ve smyslu doslovném slyšeti sluší. Dosud praví přísloví: „*Noc má své právo*“, a slavný básník římský dí: „*ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones*“.*) Ale nejen loupežníci a vražední lidé za temnosti noční řemeslo své provodí, i zlí duchové tou dobou se strojí k loupeži a vraždě duší. Nemoha za dne svou oběť smyslnou žádostí opojiti, v noci přichází nepřítel, aby do srdce nepravost nasel; tu nečistými sny a oplzlými obrazy oživuje obraznost, rozdmychuje krev a vyvodí účinky cudnou duši strachem a chvěním-se naplňující. Zakusil-li kdo z vás cos podobného na sobě, nebudiž myslí nepokojné; neboť dokud duch dobrovolně nejedná — volného jednání ve snách však není — nemůže ani o hříchu řeči býti: avšak kdyby na základě nečistých myšlének za dne vzniklých takové sny povstaly, aneb kdyby někdo se probudiv v nich se kochal, aneb úmyslně jich nerušil, pak hřeší.

Za těch okolností radno jest, abychom se při procitnutí ihned svatým křížem poznamenali, nejsvětější jména Ježíš a Maria vzývali a tak všeho přivolení ku hříchu se vystříhali. „*Pamětliv jsem byl i v noci na jméno tvé, Hospodine, a ostříhal jsem zákona tvého*“ (Ž. 118, 55.).

Ze slov těch poznáváte, přátelé, že ďábel neustává ve své činnosti, by duši naši zkazil; snaha ta však učí vás, jakou cenu duše má. Namahá-li se tento nepřítel spasení našeho, aby nás zhubil, čím více jest pak nám o vlastní věčné štěstí usilovati! Pročež vzhůru k boji! Ozbrojte se, jak napomíná sv. Pavel, *přilbicí spásy, mečem duchů* (slova Božího) *a pancířem spravedlnosti, majíce podpásána bedra pravdou a nohy obuté evangeliem pokoje, abyste útokům ďábla odolati mohli* (Ef. 6, 14—16.).

Střežte nevinnost, čistotu a blaze bude vám na zemi, blaze na věčnosti. Amen.

*) Horatius in ep. ad Lollium v. 32.

Neděle 6. po zjevení Páně.

Rychlostí podivuhodnou rozšířilo se křesťanství po veškerém světě. Ač nepatrné a neúhledné počátkem omohutnělo úspěchem a vlivem svým. Nikoliv britkým mečem ani vědou a uměním, ani přízní velmožů, anobrž několika neučenými a chudými rybáři uprostranilo se učení křesťanské po všech končinách zemských. Toliko zbraní slova Ukřižovaného bojovali blahověstové Kristovi proti židům Zákon starý slepě zastávajícím, proti vzdělaným Řekům a Římanům víru v Syna Božího za bláznovství považujícím; slovem dobyli světa veškera. — Po tři století bylo jméno křesťanské do klatby dáváno, po tři století bylo vyznání učení Kristova přednětem nejtrpčí nenávisti a krvavých pronásledování; avšak „*krev mučedníků*“, dí Tertullian (apol. c. 50.) „*stála se semenem křesťanů*.“ V náhradu umučených křesťanů však povstávali zase přemnozí z pohanů, jsouce horliví vyznavači Ježíšovi. Zrno hořčičné onou krví zvlažované vzrůstlo v mohutný strom, rozkládající po všem okršku zemském své ratolesti. v jehož stínu veškerí národové požívají ochrany, útěchy a pokoje. A tak i do krajů naší drahé otčiny české zavítalo učení Kristovo.

Zajímá-li vlastence poznati obšírně mnohou událost k otčině prohlédající, zajisté musí i nás křesťany neméně zabývatí otázka: kým, kdy a jak byli naši pohanští předkové na víru křesťanskou obráćeni?

Rozřešením této historické otázky budeme se obíratí v přítomném rozjímání. Začínám ve jménu Páně.

Ač slovanští naši předkové nebyli posledními, již se k stádcí Kristovu přivtělili, přece nemohlo křesťanské náboženství dlouho se zakořeniti na půdě moravské a to z všelikých příčin. Veliká vzdálenost naší vlasti od kolébky křesťanstva, nedostatek prostředků obchodních, houževné lpění na bludech pohanských vadily velmi pokřesťnění Moravy. Těmto překážkám však předkuje cizí jazyk, jímž němečtí kněží z Řezna, Pasova a Solnohradu naše předky s učením Kristovým seznamovali. Neúhledné a skrovné byly proto také jejich úspěchy, jichž tu docílili. —

Avšak zcela jinou tvářnost vzalo na sebe dílo obráćení Moravanů na víru Kristovu, když okolo polovice 9. století víra křesťanská byla hlásána mateřským jazykem předkům našim;

proto i oni dva věrověstové, již Slované na Moravě a v Čechách a i jiné kmeny slovanské učení Kristovu získali, se zovou apoštolové slovanští. Jména těchto blahověstů jsou Cyrill a Metod.*) — Oba tito bratři pocházeli ze Soluni. Dílo své missionářské počali u Chazarů na poloostrově Tauridském, kdež Cyrill ostatky sv. papeže Klementa (r. 101.) v Chersonesu umučeného našel. Pak rozšířili símě sv. evangelia v Bulharsku, kde Metod osobně pokřtil knížete Borisa, obrátiv ho zvláště obrazem posledního soudu na víru Kristovu (r. 861.). A když Rostislav, kníže veleříše Moravské od řeckého císaře Michaele III. křesťanské věrověsty téměř touž dobou byl žádal, poslal mu tento oba bratry Cyrilla a Metoda, ani slovanského jazyka úplně mocni byli. Roku 863. zavítali konečně tito nebes poslové z říše byzantinské do drahé naší vlasti, kdež s neobbrozenou myslí ihned počali osvětovati plápolem ducha svého temnoty pohanské; a ejhle za půl páta roku dokonali klidným, apoštolským způsobem obrácení Moravy na víru křesťanskou.

V jak krátké době docíleno úspěchů podivuhodných! — Vzrůstu horčičného semínka víry Kristovy nemálo přispívalo, že nejen ústné poučování, alebrž i obřady posvátné se konaly v řeči všem srozumitelné, mateřské. — Odtud také vzala vznik slovanská liturgie.

Než pokřtění našich předků na Moravě není poslední zásluhou bratrské této dvojice. Zásluhy jejich musí uznávati veškerý svět slovanský, an jim děkuje rozvoj a rozkvět literatury své. Důvtipný Cyrill byl vynálezcem zvláštní azbuky slovanské; on přeložil na staroslovanský jazyk evangelia a některá řecká a latinská díla, čímž položil základ k našemu písemnictví. Veliký papež Mikuláš I. povolal oba věrověsty moravské do Říma r. 867., jelikož od Němců byli nařknuti, jakoby bludného se drželi učení. Přišedše do středu křesťanstva, nezastihli ho však více na živě, avšak nástupce jeho Hadrian II. uvítal je slavně a přesvědčiv se o jejich pravověrnosti, posvětil je oba na biskupy, jejich pak průvodce na kněze a jáhny. Cyrill tu však ochuravěl a tuše blízkost úmrtí svého oděl se v posvátný oděv řeholný a po čtyřiceti dnech již

*) Cyrill sloul vlastně Konstantin a pro svou učenost nazýván byl filosofem; jméno Cyrill přijal nejspíš teprv při svém do kláštera vstoupení; tímto posledním názvem se u nás vůbec jmenuje jako Metod zase ač nepravě Strachotou sluje.

život v klášteře sv. Benedikta dokonat (dne 14. února 869.) Na loži smrtelném napomínal ještě bratra Metoda k setrvání v díle počatém řka: „Hle bratře, posavad jsme dva soupeři byli oba jednu brázdou táhnouce; nyní já na líše padaje končím věk svůj. Ty však setrvej v díle spasitelném a nedej se láskou k domovu zavést, abys je — Moravany — opustil.“

Vrátil se tedy Metod přes Pannonii, kde u knížete Kocela pobyl, na Moravu a pracoval tu jako metropolita církve Moravské a Pannonské neunaveně, obdržev také od papeže Hadriana dovození ve slovanském jazyku liturgii konati.

Poněvadž však arcibiskupové Solnohradští v rozsáhlých krajinách slovanských, kde Metod po svém návratu z Říma duchovní provozovati se jal právomoc, starší práva k tomu míti se domnívali, tedy znesnadilo se tím valně postavení Metodovo. Žalovali ho opět u papeže Jana VIII., že prý liché nauky rozsívá a bohoslužbu v jazyku slovanském vykonává. Povolán jsa podruhé k zodpovídání se zašel opět do Říma (880), a dosvědčiv, že víra jeho úplně se srovnává s věrou církve římské, potěšil tím plnou spokojeností velepastýře církve a obdržel dovolení bohoslužby v jazyku slovanském i dále konati, avšak s nějakým obmezením. Jakož hned při první návštěvě v Římě ústně a písemně se zavázal, že ve všem všudy věren zůstane víře křesťanské, tak i nyní dán mu zde návod, jak by církev Moravskou zříditi a spravovati měl. Navrátil se Metod do Moravy dokonat roku 884 překlad všech ostatních písem svatých ve staroslovanském jazyku a posvětil v Brně chrám sv. Petra. A po nesčíslných útrapách a pracech v apoštolském povolání svém, jichž papež Jan VIII. s pochvalou uznával, skonat tu konečně dne 6. dubna 885 a pochován jest na Velehradě, v jehož okolí s bratrem Cyrilem dílo missionářské na Moravě byl počal.

Touž dobou dostihl nástupce a synovec Rastislavův Svatopluk vrcholu občanské slávy. Církevní však uspořádání vlasti naší nebylo ještě ukončeno. Od smrti Metodovy zůstávalo arcibiskupství Moravské následkem pletich u dvoru Svatoplukova a pronásledování nejvážnějších žáků Metodových neobsazeno po 14 let. Potom pak žádal Mojmir kníže Moravský papeže Jana IX., aby dal říši jeho arcibiskupa s dvěma biskupy, čemuž ten ochotně vyhověl. Bavorští biskupové však protivili se tomuto ustanovení. Brzo na to přišla osudná bitva u Břetislavi (Pressburg) (907), kterouž veleříše Moravská od divokých Maďarův jest

stroskotána a nesmírné pohromy na naše předky uvaleny. Ne-
přátelé ti štěstím válečným vzbudili až do roku 955 i do Ně-
mecka daleko loupeživě zabíhající, úžasně na Moravě řádili a
všeliký vývoj církve moravské téměř nemožným činili. Proto tato
po mnohá leta biskupství Řezenskému a od r. 873 biskupství
Pražskému v církevním ohledu podřízena byla, až konečně r. 1063
zařízením biskupství v Olomúci opět samostatnosti došla.

Od oněch dob byli nástupci sv. Metoda a kněží moravští
vždy pamětlivi napomínavých slov umírajícího Cyrilla, pečující
jednak o zdokonalení-se Moravanů ve víře Kristově, jednak o
ušlechtnění jich mravů. Za tou příčinou zakládány po milené vlasti
Moravské na všech místech chrámy, kláštery a školy, v nichž
synové našich slovanských apoštolů neunavně učili předky naše.
A tak dočinila se naše otčina pomalu oné přívětivé tvářnosti,
kterouž nyní oko naše okouzluje a boдрé své syny k obětavé
lásce rozněcuje.

Tam kde kdysi Perunovi, Radohosti, Živě, četné přinášivali
pohanští žreci žertvy, tam skvěje se nyní svatý kříž, tam koná
se denně Bohu nekrvavá oběť nového zákona. A čím dála se
tato vlasti změna utěšitelná, čím mravy Moravanův byly ušlech-
těny? Učením kříže! Pročež vroucně děkujeme Otci světél, že i
naše předky světlem své víry osvětil; děkujeme i oněm horlivým
mužům, již jim světlo to roznítily, sv. evangelium hlásající. Bez
jejich namáhání potápěli bychom i my se dosud v temnostech bludu,
pověry a nevěry. A proto díky své osvědčujte vroucím přilnutím
ku Kristu, jeho učení a církvi. Denně prospívejte nejen ve vědě
světské, ale tím více ve vědě náboženské. Prospěch ten však
ukazujte i ve svém životě. Studem bylo by se zardítí tomu, kdo
maje jméno křesťana, by nepílel i skutků křesťanských. Studem
by se musel zardítí, kdo čině nároky na název křesťana vzděla-
ného, napodobil by v životě mravy nevzdělanců nebo nevěrců! —
Jako učením Kristovým pohanská Morava jednou v krásnou se
proměnila štěpující Páně: tak i srdce vaše, milovaní přátelé! mocí
slova Božího a novou jeho milostí proměňte se v štěpující von-
nými květy křesťanských ctností ozdobenou. Pak dozravše k věku
mužnému zajisté i vydávati budete hojné ovoce ctnosti, což vám
Bůh splatí přijatím do věčné blaženosti. Amen.

Neděle devítník — septuagesima.

Odliv a příliv, příliv a odliv — toť vždy a opět tentýž zjev na hladině mořské. Podobně děje se i v životě národů a jednotlivců. Srdce naše jest taktéž ač nepatrným mořem s neustálým přítokem a odtokem. Tu kypí radostí a slastí, tu bořem a žalem se úží. Toť žádá rovnováha. „*Jest čas pláče a čas radosti*“ (Eccl. 3, 4.). Táž pravda i zřízením roku církevního se jeví a více než jindy bije nám do očí dnes, kdež nová v něm doba posvátná začíná. Od vánoc až do dnešní neděle byli dnové radosti. Viděli jsme Spasitele jako hospodáře v dnešním evangeliu na úsvitě — při jeho narození — vycházeti a pastýře s mudrci za dělníky pro vinici svou najímati; viděli jsme jej o hodině třetí vycházeti a apoštoly s učenníky za nástupce své voliti; viděli jsme jej o hodině šesté a deváté vycházeti a učením i zázraky počet svojich věrných množiti. Již nadešla jedenáctá hodina a v životě Bohočlověka počíná se tmíti. Ještě jednou vychází, aby všechny, kteří na tržišti světovém stojí, zahálejíce a v nevěře a v nepravostech jsouce zabředlí, křížem svým a svým utrpením k činnosti pro nebesa povzbudil. Nadbývá ještě 70 dní a přiblíží se hodina výplaty, kdež nikoliv mzdu dělníkům nébrž jejich dluh nebeskému Otci splatí, a onoho všem stejně užitečného pokladu vydobude. Pakli všichni o dosažení pokladu z kříže budou pracovati, všichni se ho přiúčastní. Ovšem všichni se snaží, avšak nedbají pokladu toho — nýbrž pokladů pozemských. Jelikož těchto stejnou měrou nedocházejí, jako oni dělníci v evangeliu, i proti Bohu i proti více majícím reptají. Než těm platí výrok hospodáře nebeského: „*čili oko tvé jest nešlechtné, že já dobrý jsem?*“

Ačkoliv celé dnešní evangelium velepoučné jest, hodlám v tomto rozjímaní toliko řečených slov se držeti a za jejich návodem o závisti k vám mluvit.

Bůh pomáhej nám!

Závist jest žalost nad štěstím bližního aneb radost nad neštěstím jeho. — Závist jest hřích zpozdlý a zhoubný.

1. V daleké Indii, jak vypravuje se na východě, přišel Alexander Veliký k řece ráje. Čerstvá její voda velmi mu chutnala. Umyv jí svou tvář, omládl, jak se zdálo, velmi. I sledoval proud rozsáhlými pouštěmi, až konečně dorazil k branám

ráje. „Otevřte mně!“ zvolal tu, „neboť já jsem podmanitel světa, král země.“ Než odpověděno mu: „Tys krví poskvřen, protož odejdi! Toť brána svatá, již toliko spravedliví vcházejí.“ „I poskytněte mně, vece Alexander, aspoň něco na památku, že jsem zde byl!“ A podána mu lebka umrlčí. S nevolí přijal ji. Lebky tíže rostla každým okamžikem, takže ji nemohl dále nésti. Konečně zdálo se mu, že všechno zlato, jehož dobyl, všechny poklady Persie a Indie ji nadvážíti s to nejsou. Zarmoucen tázal se jednoho mudrce, co by lebka ta znamenala. „Hlava ta,“ vece mudrc, „jsi ty sám. Dokud zrak tvůj prozírá, nemůžeš se nasytiti zlatem a stříbrem; než viz! když posypu hlavu prachem a pokryji hrstkou prsti, ihned bude lebka lehká jako jiná lebka.“ Sotva tak učinil, stalo se, jak řekl.

Podobenství to znázorňuje, že závist nikdy nelze ukojiti. „*Avarus animus nullo satiatur lucro.*“ (Publ. Syrus). Závistník byť i sebe větších statků měl, baží ještě po jiných. Hlava jeho jest těžší všech pokladů světa. Jenom hrstka země sprostuje ho konečně nesmírné tíže těžkých starostí. Což medle tíži mu působí a množí? Vědomí, že jiní také něco mají a šťastni jsou. On by rád sám vše měl a všeho užíval. Proto se raduje, pakli jiné potká neštěstí, ale rmoutí se, když jiným se daří aneb když uznání a zasloužené pochvaly se jim dostává. V pravdě sám jest si katanem, dnem i nocí se souže, aniž může šťastným býti, an vždy šťastné vůkol sebe vidí. Společnosti se vyhýbá. Tvář jeho jest bleďa, vpadla, postava shrbená, spánek prchá od něho, aneb sní o lidech šťastných, což žalost jeho množí. Vniterný ten boj škodně působí i na ústrojí těla i na jeho síly. Právem tudíž dí písmo: „*Hnis kostí jest závist.*“ Slovnutý Horác praví: „*Invidus celerius macrescit rebus opimis.*“ Závistník baživým zíraje okem po cizém dobru ztrácí obyčejně co má.

Každý jiný hřích člověku, byť i sebe menší, vyvodí nějaký úspěch aneb smyslnou radost; závist však vždy jest zdrojem boře a žalu. „Závist“, říkává Polák, „nejhorší nemoc“. Neníť tudíž ona velmi pozdílým hříchem?

2. Závist jest nepravostí záhubnou.

„*Závistí ďábla přišel hřích na svět*“ (Moud. 2, 24.). Zloduch pekelný záviděl lidem štěstí již v ráji, závidí dosud nám blaženost, k níž povoláni jsme; i nyní ponouká k hříchu, chtěje člověka věčné blaženosti zbaviti. Hříchem prvotným vzešlo veškero zlo na světě a tudíž jest závist jedinkou jeho příčinou.

Závist jest matkou mnohých jiných hříchů. — Ona radí a svádí k prostředkům nejbroznějšího druhu, aby cizý statek člověk si přisvojil aneb aspoň bližního štěstí umenšil. Ona plodí lež a pokrytství, na cti utrhaní, pomluvu, podvod, rozněcuje pomstu: a jak často již brousila i meče a otrávila nápoje k násilí, k vraždě a loupeži podnět zavedla!

Či nezvlažila závist mladou zemi krví, an Kain bratra nevinného usmrtil? V krajině Dothain pásli synové Jakobovi stáda. Tu vyslán byl Josef, miláček Jakobův, k nim, aby vyzvídal, jak se jim daří. Tito však nenáviděli ho, a v závisti zvolali, an se blížil k nim: „*Aj! snář přichází, pojďtež, zabijme jej a vrzme do cisterny staré a díme: zvěř nejhorší sežrala ho a tehdaž ukáže se, co mu prospějí sny jeho*“ (1. Mojž. 37, 17—20.). K návrhu Rubenově uvrhli jej do cisterny. Pak prodavše ho kupcům ismaelským, poslali jeho sukni v krvi kozelce smočenou otci, řkouce mu: „*Tuto našli jsme: pohleď, jestli to sukně syna tvého čili nic?*“ Tak stali se bratři Josefovi lháři, podvodníky a bratrovrahy. — A co vzbudilo vražedné myšlenky v srdci Saulově proti nejvěrnějšímu jeho vůdci? Závist. — Žid Naboth jsa na liché svědectví dvou bohaprázdných svědků obviněn z rouhání-se Bohu a uražení královského veličenstva byl kamenován; a což zavinilo skutek ten ohavný? Závist; neboť král Achab rád by byl majetkem nazýval vinici Nabothovu blíž královského paláce v Jezrahelu ležící. Nemohouc Jezabel spravedlivým způsobem přání svého muže krále uskutečnit, dopomohla jemu k vinici té neprávím. — Závist farisejská přibila Bohočlověka na kříž; Fariseové zneuznali čas příchodu mesiáše a zrakem závisti obestřeným neviděli toho, jehož tisícové let byli toužebně očekávali. Závist jest příčinou, že Židé nejsou více lidem Božím.

Závist tudíž jest nepravostí záhubnou. — Či mám vám totéž dokázati příklady našich dnů! Pozorujtež. Všudy je naleznete. Závist přebývá i v palácech velmožů i v chýžích chudiny. Čím vyššího kdo místa dostoupí, tím více závistivých naň poblíží, tím více jest jemu se obávati, že uměle nastrojenými úklady a nekalými skutky bude svržen aneb aspoň v štěstí svém zkormoucen. Ano i žebrák, jenž od dveří do dveří vchází, by si almužny vyžebra, žehrá proti spolubratru, když větší dar jemu byl udělen. — A prohlížíme-li k pohnůtkám mnohých činů jiuak velmi chvalitebných, jest nám se podiviti, že ze závisti se vyronily. Někdy běře závist na se tvářnost dobrodince, konajíc na oko dobrý

skutek, až konečně za vhodné chvíle škrabošku sundá, aby oběti tím důraznější zasadila ránu a z jejího neštěstí u ďábelské vítězoslávě se radovati mohla. Což pak jsou často všechny ty do nebes vychválené výsledky některého odvážlivého vítěze než zjevné výbuchy závidění, ctižádosti a sobectví? Aj! svět jásá nad ohromnými těmi nepravostmi přezdíraje jim velikých činů! Genius však pokolení lidského pérem v slzích a krvi trpících nešťastníků smocným zaznamenává hnusné ty zjevy do knihy odplaty!

3. Leč táži se: nehnízdí i v srdci studující mládeže tato ohavná vášeň? Na otázku tu ani záporné ani kladné odpovědi nedávám, nemoha do útroby vaší nahlédnouti. Však vy, přátelé drazí! zkoušejte se sami a pak snad mým slovům přisvědčíte.

Či není to závist, když ty, příteli! se rmoutíš, protože rodiče tvého spolužáka zámožnější jsou než tvoji? Či není to závist, když spolužák tvůj pro vzorné chování, stálou pozornost a pro neunavnou pilnost pochvalu sklízí a proto nešlechetným naň pohlížíš zrakem? Když spolužáka viníš z poklesků, nikoliv aby se napravil a hříchu se uvaroval, alebrž aby trestán a zahanben byl, nejevíš tím závist? Když v srdci se raduješ, že spolužák tvůj důtku zaslouženou aneb trest dostal, aneb nepříznivou známku z úspěchu obdržel, neovládá závist mladistvé srdce tvoje? Zpytuj svědomí a pravé se ti dostane odpovědi.

4. Avšak jak jest nám se zachovati, bychom záhubné této nepravosti se uvarovali? Čili kterých prostředků máme použiti proti závidění?

Uvažujme často tuto pravdu: nic neděje se náhodou. Bůh jest otcem naším, jenž mondroou prozřetelností svět spravuje a zvlášť osud člověka řídí. Čehož nám potřebí, to přislíbil a to též od něho očekávati můžeme. Dal-li komu více než potřebuje, toť obzvláštní milostí, na níž nikdo oprávněných nesmí činiti nároků. — On každému zvláštní vytknul stanoviště a opatřil ho potřebnými silami, aby přiměřenou stavu svému práci konati mohl: Bůh povyšuje, on ponizuje. Jsouť vyšší dobro než bohatství, přízeň vznešených smrtelníků, hodnosti a důstojenství. — Naši nejprvnější křesťanskou povinností jest láska, bez níž nelze spasenu býti. Nebe jest místo neporušitelné blaženosti. Závidník není způsobilým k dosažení jejímu, an by — kdyby i Bůh na místo to jej přijal, což však nemožno jest — i tu jiným vyššího stupně blaha záviděl a tudíž opravdově blaženým býti nemohl.

Neměla by upřímná úvaha těchto křesťanských nauk býti s to, aby nás závisť oprostila aneb ji udusila? — Přátelé milení! Závisť jest nepravostí zpozdilou a záhubnou. Mějte ji v ošklivosti a často rozjímejte poučení, jež jsem vám dnes přednesl. — Panovala-li by mezi vámi závisť, doufám, že nebude ještě nepravostí ale toliko vadou. Utlumujte ji již v zárodku. Co budoucím užitečným členům církve a státu jest vám již záhy v mládí navykati lásce k bližnímu. Pakli by kdo z vás již nyní závistivě žehral na spolužáky neb na jiné lidi, nebyl by ani později obětavé lásky k bližnímu schopen a v žádném by stavu kýžené nedočinil se spokojenosti.

Leč závisť šlechetnou vám všem doporučím. Když totiž spolužáci pilností a vzorným se chováním vás daleko předstihují, tebdáž ať rmoutí vás neunavná snaha a jest vám pobudkou, abyste jich co nejdříve dostihli. Závisť taková není hříchem, alebrž zove se chvalnou řevnivostí, již každému ze srdce musíme přát. Závisť ta budiž heslem vaším; pak dojdete, kdybyste i v hodině pozdní pracovati byli započali, u večer svého života želané a zasloužené mzdy. Amen.

Neděle 1. po devítníku.

Mnohý z vás snad již pozoroval a obdivoval neunavnou vytrvalost mravence. Právě dí o něm Horatius:

*„Parvula — nam exemplo est — magni formica laboris.
Ore trahit quodcunque potest atque addit acervo.“*

Snad jste také již patřili, s jak čilou péčí mláďatům svým ptáci přinášívají pokrm, jak se radují, když s nimi poprvé vyhlítní! Všechno ochotně se lopotí a truí, pakli namáhání prospívá. Dělník nedbá mozolů, když prací jen výživu rodině své opatří. Studující zapomíná na napínání sil duševních, odbyv s úspěchem zkoušky své.

A tak i kněz obětavě koná, co jeho úřadu jest, těší a povzbuzuje, varuje a napomíná, prosí a hrozí. Než často, jak učí dnešní evangelium, neodpovídá výsledek jeho namáhání. Někdy padá símě slova jeho vedle cesty, an nepřítel duší pýchou a ctižádostí dobré semeno ze srdcí věřících vypuzuje; tytýž padá mezi trní, any statky pozemské vzrůst jeho udušují; jindy zase na skálu

a tu útoky pokušítele je ničí. Tam odpadají od slova Božího ti, kteří, jak se zdálo, ve víře již byli utvrzeni. Trpkou tuto pravdu, přátelé, zakusila církev Kristova nezřídka. Kolikrát povstali bludaři, množství svěřencův Kristu odcizující a nároků na blaženost nebeskou jich zHAVUJÍCÍ. Když věrnost a stálost u víře, přílnulost k církvi Páně měli osvědčiti, odpadli. Zapomněli, že jen jediný jest ovčinec, jako jest i jeden toliko pastýř — Kristus Ježíš. On jedinou jen církev založil, jež jediná jistě a spolehlivě věřícím ukazuje pravou cestu k věčné blaženosti, mimo ni není spásy. Což jest pravdou božskou, nezvratným učením víry.

Jak učení tomu církev svatá rozumí, uvážíme v této posvátné hodině. Ve jménu Páně!

Žádný článek víry katolické nepotkává se s takovým odporem, jako tento o samospasitelnosti církve. Jak rozumí církev tomu učení, že jest samospasitelnou? Církev vykládá učení to takto: ona samojediná majíc učení a všechny prostředky spásy, vede pravou cestou k spasení a tudíž jest každý povinen, aby se jí přivtělil; pročez všichni svou vlastní vinou v kacířství, v rozkolnictví neb v nevěře žijící a po poznání pravdy a spojení s církví upřímně netoužící věčného spasení se přiúčastniti nemohou. Nestává tu otázky, kdo bude spasen, alebrž co jistě k spasení dopomáhá; učení katolické neprohlédá k odsuzování jinověrcův, ale dí jen: Ty hřešíš a dnu svou hubíš, pakli dobrovolně poznání pravdy se protivíš.

Přátelé! může, kdo tento výklad uváží, církev tvrdošijnou a svéhlavou nazývati? Nepraví zdravý rozum člověku, že by církev sama v témž okamžiku, kdyby jinak učila, do bludu a kacířství zabředla a jediné pravou církví býti přestala? Jí nelze jinak než učení bezprostředně od Boha zjevené, od Syna Božího vyřčené, od apoštolův hlásané a od svatých otců přechoasto ztvrzené neporušeně hlásati. Či neřekl Kristus: „*Kdo církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán*“ (Mat. 18, 17.). To jest: považuj ho za člověka od církve a pravdy docela vypadlého. Nejsou slova ta totožna s oněmi: „*mimo církev není spásy*“? A nenazývá apoštol (Jud. 13.) bludaře a kacíře „*bludné hvězdy, jimžto bouře temnosti zachována jest na věky*“? Neznamená výrok ten tolikéž co onen: „*mimo církev není spásy*“?

Nenazývá sv. Ignác každé kacířství „*smrtným lékem*“? Nepřirovnává sv. Jeronym „*církev k arše Noemově, mimo níž obecně záhubě každý vydán jest*“ a nepraví sv. Augustin „*že mimo církev všechno najdeš kromě věčného spasení*“? Ine jsou-liž všechny ty výroky téhož významu a smyslu jako onen: „*mimo církev není spásy*.“ Ano učení to jest tak zřejmé, že rozum nepředpojatý je uznati musí.

Kristus zařídil jen jednu církev; jí svěřil jediné své učení a zjevení. Kdo by tedy tvrdil, že každé vyznání pravou ukazuje cestu k spasení, přívržence své a svojince jistým řádem k spasení přivádí, nutno, aby také tvrdil, že blud tudíž má cenu jako pravda a že to lhostejno, hlásíme-li se ku křesťanskému aneb pohanckému náboženství.

Kdo všechno to náležitě uváží, musí vyznati, že článek víry na božské a lidské autoritě spočívající ze stanoviska rozumu úplného požívá práva.

I pravím opět, že církev katolická věton: *mimo církev není spasení* — jen ty vylučuje od věčné blaženosti, již dobrovolně vlastní svou vinou mimo církev setrvají, nikdy však ty, jimž bez vlastní jich viny cesta k poznání pravdy uzavřena ostává, a sice proto jich nevylučuje, že ti všichni upřímnou jsou proniknutí touhou, aby v lůně pravé církve byli, pravou víru poznali a pravých prostředků milosti užití si žádají; proto i církev tyto právě tak za údy své považuje, jako ty, již sv. křestem jí jsou přivtělení. Tito jsou oni lidé dobré vůle, jimž platí onen chvalozpěv andělský při narození Páně (Luk. 2, 14.).

Co tu, přátelé! povědíno, není toliko mým osobním míněním, alebrž jest to učení církve, písmem a ústným podáním opodstatněné. Skutky apoštolské velebí setníka Kornelia, dříve než od sv. Petra byl pokřtěn (10, 35.): „*V každém národu, kdož se ho (Boha) bojí a činí spravedlnost, příjemný jest jemu*.“ Kornelius tedy ještě pohanem jsa byl Bohu příjemným, an pravdu hledal a až ku svému pokřtění jenom beze své vlastní viny mimo církev žil. — Sv. Pavel učí, že „*Bůh chce, aby všichni spaseni byli*“ (1. Tim. 2, 4.) a že „*Kristus za všechny umřel*“ (2. Kor. 5, 14.). Kdyby tudíž ti, již pro nezbytné závady o učení katolickém ničeho nevědí a svátostí katolických nepřijímají, zachráněni nebyli, nebylo by pravdou, že Bůh chce, aby všichni k spasení přišli a že Kristus za všechny se obětoval. — Sv. Justin píše: „*Kdo rozumně živi byli, toť křesťané*“ (apol. 1, n. 46.). Sv. A u-

gustin tvrdí: „*Spása toho náboženství . . . nikdy neminula, kdo ji hoden byl; a minula-li koho, nebyl jí hoden*“ (Epist. 102.). Čemuž i nasvědčuje církev tím, že hlásá mimo křesť vody a krve i křesť žádosti, kterýmž i ti stávají se údy a dětmi církve, již upřímně touží po spojení se s církví, avšak nemají k tomu příležitosti.

Táži se již: kdo by, ano učení to tak jasné a jednáním církve ztvrzené jest, osmělil se církev z přílišné přísnosti a tvrdostí vinit? Na opak svědčí to, co tu řečeno, o její mírnosti a shovívavosti. Právě tento článek víry proniká citlivého katolíka velikou útěchou. Či by nekrvácelo srdce naše při myšlence, že tolik duší v nevěře a bludu zabředlých věčně by muselo zabynouti, kdyby jinak určeno bylo, než jak církev učí? I můžeme se domyslit, že mnozí bez vlastní viny pravdy neznají; toť platí většině našich spolubratří křesťanských, kteří do církve nepatří a kteří beze svého zavinění mimo církev a v nezbytné nevědomosti jsouce, budou jednou souzeni dle svého osobního poznání, chtění a jednání, od Boha, jenž dí: „*Máš jest pomsta a já odplatím časem svým*“ (Deut. 32, 35.).

Konečně musím dotknouti se výtky někdy nám činěné, jako bychom tohoto článku víry: *mimo církev není spásy*, houževně se držíce, k jinověrcům byli nesnášlivými. Tu pravím: co do učení jest a musí církev býti neustupnou, ana by jinak bludům dvéře do kořán otevřela a i dopustiti musela, že dva neb více rozdílných náhledů o téže věci stejně pravými býti mohou. Než neprotiví se takové mínění rozumu a jak svrchu řečeno, i tedy pravda, kterou církvi naší hájiti a chrániti jest, jest nezměnná. Leč co do osob bloudících učí shovívavě snášlivosti a koná ji. Jako Bůh nenávidí hříchu, ale miluje hříšníky, tak i církev. Proto nikdy neschvalovala, pakli jinověrci jen pro víru svou byli pronásledováni. My velmi dobře rozumíme podobenství o milosrdném samaritánu a víme, že sv. Pavel nám přikazuje, bychom lásku všeobecnou konali.

Již však doufám, milení přátelé! že jste pochopili pravdu: *mimo církev není spásy* a že dotýčným námitkám odolati můžete. Nám, kteří z lůna církve katolické pocházíme a pravdu známe, nauku tu ve smyslu doslovném rozuměti jest. Pohan, mohamedán, žid, protestant, rozkolník může vně církve býti spasen, nikdy ale, kdo z nás by mimo církev žil; neboť „*kdo zná zákon a jeho nečiní, má hřích*“ (Jak. 4, 17.) a smrtnému hříchu odpovídá smrt věčná. Amen.

Neděle 2. po devitníku.

Neděle dnešní jest poslední před svatou dobou postní. Začátek doby té však nijak neodpovídá přání církve a každého upřímného křesťana. I zdá se, jakoby hřích v posledních těchto dnech před postem hojnou chtěl sklízeti žeň, dříve než kříž a popel světu pokání a pomijitelnost všech věcí dojímavějšími než jindy slovy kázati počne. Nepřeháním, tvrdě, že v těch dnech rozpustilosti všeho druhu se páchají. Proto nazýval sv. František Saleský ony dny masopustní (ostatky) d o b o u s v ě h o z á r m u t k u. Zármutek toho světce cítí i církev sv. v těchto dnech; a jako Mojžíš na hoře s Hospodinem rozmlouval, an lid židovský na úpatí jejím okolo zlatého telete ve své zaslepenosti skákal: tak snaží se ve mnohých chrámech našich hlouček horlivých katolíků před velebnou svátostí aspoň poněkud zadostučiniti Bohu za urážky v době té jemu učiněné. Věru volal-li kdys Šalomoun: „*marnost nad marností!*“ jest křesťanu, rejdy rozjittených vášní v době té pozorujícímu vzdychati: zaslepenost nad zaslepeností! Ó kéžby tito synové a dcery světa, kteří o těch dnech zlým žádostem svým hovějí se slepcem dnešního evangelia ku Pánu, jenž ve středu popeleční ústy svého sluhy volati bude: Zpomeň, člověče, že prach jsi a v prach se obrátíš — s upřímnou lítostí nad hříchy volali: „*Ježíši, smiluj se nad námi*“ (Luk. 18, 38.); kéž by v den ten prozřeli a poznali, co jim ku spáse jest. Avšak poznání tomu nemalou stanoví závalu jejich duchovní zaslepenost.

Abyste však vy, přátelé! vždy takové překážky poznání pravdy a spásy sprostěni byli, chei vám ji dnes ukázati a vás jí varovati jednáje o d u c h o v n í z a s l e p e n o s t i. Ve jménu Páně!

Zrak duchovní úmyslně může jako tělesný taktéž od předmětu svého se odvrátiti nebo před ním se uzavřiti. Člověk může neprozíratí, může sobě záhadným, neznámým býti. Tato duchovní slepota mnohem horších než tělesná má v zápětí účinkův.

Uvaž příteli! Ty duchovně oslepna s e b e n e z n á š a proto sebe přeceňuješ; ty se neznáš a tudíž nevíš, odkud ti hrozí nebezpečení, nevíš, čeho se vystříhati, co odstraniti, co opravití.

Duchovní oslnulost d ě á b l e m bedlivě bývá pěstována. On horlivě pracuje, aby nás stánku srdce našeho odcizil, tu užívaje vněšných radovánek, zaměstnání, zábav, aby pozornost naši od

života vniterného odvrátil, tu samolásky, již se nic tak neprotiví jako odhalení poklesků nás zabanbujících; tu lichých přátel nám lichotících, vůní nezasloužené pochvaly nás omamujících, tak že ničeho na sobě více nerozeznáváme. — Toť právě dovodí nebezpečnost slepoty duchovní, *z á h u b u d u š e p o ž a d u j í c í*: proto od zlostníka pekelného bývá podněcována a pěstována. — A v skutku! neznám-li sebe, může se mně přihoditi jako bezpečnému obyvateli domu, jenž pod ssutinami hrob nalezá, nevěda, jakého stupně již dostoupila sešlost stavby; může mně cos podobného se státi jako lodníku, jenž nepozoruje rozpukliny, kterouž vody mořské do lodi pronikají; i může se mně přihoditi jako ješitnému umělci, jenž poučením, každým důkladnějším pozorováním umění a vzorů dokonalých zhrdá, aby jen nemusel znamenati, jakým nedoukem v umění jest, aby nemusel na díle svém odtud bráti pohnutku ku vlastnímu sebezdokonalení.

Ovšem pak nevíš, příteli, že se ti něčeho nedostává a nevíš-li, co a kolik se ti nedostává, jest snaha pak nemožna. Za těch okolností život zdá se ti býti pohodlným; avšak jak jednou obstojíš, an ti do rukou soudce spravedlivého účty klásti bude? Jak zodpovídáš své jednání? Proč, táži se tě, proč ušředřil ti Bůh hojně přirozeného a nadpřirozeného světla a zda-li není ochoten i více ti poskytnouti, abys viděl, čeho se ti nedostává? Proč konáš tak povrchné zpytování svědomí před přijímáním svátosti pokání? Proč na sklonku dne nevcházíš sám s sebou v soud přísný? Proč ani čtvrt hodinky v roku nevěnuješ soukromému sebe pozorování, bys se poučil, jak se to má s tvými náruživostmi, vzmáhají-li se či jich ubývá, jak se vespolek sjednocují, jak náš duchovní příbytek podrážvají a sesutím ohrožují?

Mnohý důkladně zná povahu, mravy, jednání jiných; sám však jest si zahaleným obrazem, jehož nejznačnější obrysy jemu jsou neznámy. A co toho příčinou, že s jinými tak nelidsky duchovně slepý jedná? Přílišné přeceňování sama sebe. Odtud vznikají opovážlivé bližních posuzování, rozhořčenost, nenávisť, zášť. „*Což pak vidíš mrvu v oku bratra svého a břevena v oku svém nepozoruješ?*“ (Mat. 7, 3.).

Dle pohanských mudrců vrcholí v sebepoznání nejvyšší moudrost; proto oním *γνώσις σεαυτόν* doporučeli sebepoznání a udávali návod, jak by se v něm člověk cvičiti měl. A my, jímž vniknutí do labyrintu ubohého srdce zjevení a milost Boží řídí a osvěcuje, zůstáváme daleko pozadu za pohany?

Křesťanský mládenče! Ty usiluješ o vědomosti. Uplynula léta, jež jsi věnoval pilnému učení; a snad obmyšlíš ještě mnohý rok vynaložiti, abys rozsáhlejších nabyl vědomostí. Byť bys však všechny vědy prostudoval, ale sama sebe nepoznal, byl bys největším nevědomcem a nejméně oprávněn, nároky činiti na pravou vzdělanost. Což prospívá tobě sebe větší moudrost, postrádáš-li sebepoznání!!

Zde na světě běží o dvojí poznání — jedno odnáší se k Bohu, druhé k sobě samému; poznání Boha plodí bázeň, lásku a snahu, s ním se spojití. Ze sebepoznání roní se spasitelné zahanbení, pokora a povzbuzení k dobrému. Tobě mládenče! jest sebepoznání zvlášť potřebí. Neboť v tvém věku rozvinují se náruživosti, a abys jich ve vzniku jejich utlumil, toť věc veledůležitá. To abys mohl, nutno, bys věděl, zda-li skutečně takové náruživosti v tobě vznikají, jakým způsobem s povahou tvou souvisí. Toho však, abys docílil, napřed o sebepoznání usiluj.

Nepřítel blaha našeho není nikdy činnějším, než když pozoruje, že nějaká náruživost v srdci našem vzniká; tu ji rozněcuje, podkládá pod oheň se vzrnávající opět a opět palivo, slučuje náruživost s náruživostí, přidružuje jí spojence, opatruje jí zbraní a střelami. Nemáš-li se tu na pozoru, pak nedbáš na důležité okamžiky, a zlo se zahníždilo v útrobě tvé, dříve než jsi se toho nadál, že se blíží.

„Ó synu člověčí,“ napomíná Ezechiel (8, 8. 9.), „*prokopej tu stěnu . . . vejdi a viz ohavnosti nejhorší, kteréž tito činí zde.*“ Ano, mládenče! pronikni hustou mlhu své dobrovolné slepoty, která tě skrývá tobě. Ustaň býti sobě tajemstvím. Pakli úmyslu jsi pevného, bys od zlého k dobrému se obrátil, potřebí ti přede vším sebepoznání; neboť bezužitečno jest snaha, která cíle jistého si nevytknula. A toliko sebepoznáním dostane se ti poučení, k čemu tvá píle, tvá snaha zvlášť se má odnáseti.

Mládenec zaslepený! — Srdce pronikavý naň pohled! Krásného světla slunečního nemůže spatřiti, ani pestrobarevnou přírodou své srdce obveseliti, aniž zraku do blankytu nebeského a do bujaré vesny ponoriti, a to vše ve věku, v němž život tak krásně, tak bujně plyne a takměř z každé sebe nepatrnější částky veškera tvorstva se proudí — věru toť žalostné!

Mládenec zaslepený! — Boha nezná, sobě tajemstvím jest. Světlu spasných napomenutí přístupným není!

Drazí přátelé! pomněte jak strašný byl osud slepce, o němž dnešní evangelium vypravuje; avšak zda-li není osud duchovně zaslepeného horší?! Bída tělesně slepého, byť i časem nebyla uléčena, bere za své smrtí člověka, ale bída duchovně zaslepeného, nebyla-li sebepoznáním a opravou života odstraněna, nekončí smrtí alebrž sáhá i za hrob a setrvá věčně. Proto křesťanská mládeži! volej často k Pánu, aby zrak tvůj osvítil, abys ty neusínala spánkem smrti sebe neznajíc; prosíš ho, aby ozáfil temnotu ducha tvého. Odvrhni klamnou roušku nepořádné sebelásky a odstraň onu línou zbabělost, anáž nechce viděti, proto že se nechce toho odvážiti. Či chtěla bys světlu ducha zrak uzavíratí, s prozřením otáletí, až by hrůzostrašná zář blížící se věčnosti tvé dobrovolné temnosti nelítostně osvětlila a tebe vůči veškerého lidstva zahanbila? Procež otevřiž oko světlu, kteréž ti objasňuje dráhu z pozemské tmy do říše světla světél. Amen.

Neděle 1. v postě. (Invocavit.)

Již tedy uplynuli bouřliví dnové hříšné rozkoše, jižto z dob pohanských se vloudili do církve křesťanské. Neděle uplynulého masopustu snad mnohou duši o květ nevinnosti oloupily a do záhuby uvrhly. Ó kéž by opět duše ty se vzpamatovaly a hlasu církve uposlechnuvše, oněch léků užily, jimž opětného zdraví a života by nabýti mohly. Ovšem hlas ten nyní zaznívá přísně; avšak jest to hlas lásky, ana chce léčiti a zachovati. Proto z duchovní schránky své bere léky nemocným nejprospěšnější. Láska církve podniká v době postní takovou činnost, jaké v celém roku neprovodí. Nyní, když vesna tvář země obnovuje, led a sníh taje, lesy a luka zelení naděje se odívají, chce církev týchž účinků i v životě duchovním docílit: chce, aby i lidé se obnovili, aby jemným sluncem milosti v času postním ledové srdce hříšníků roztálo, by úrodné osení etnosti vznikalo, z jehož bujaré zeleni by pak o slavnosti velikonoční duše jako jarní skřivánek vzletěla a vznášejíc se k nebesům radostně hallelujah pěla. Toť úmysl církve uvádějící v době postní své svěřence po 40 dní do samoty pokání a sebezapírání; chce, aby věřící v tom čase za příkladem svého mistra se postili a tak pokušením všeho druhu snáze odolati mohli; neboť postem se nejnebezpečnější zbraň

úhlavnímu duše naší nepříteli z rukou odjímá. Půst jest dobrým skutkem a církev uznává cenu a užitek postu krásnými slovy praeface: *že hřích potlačuje, mysl pozdvihuje, k ctnosti pomáhá i k odměně.*

Avšak za našich dnů slyšeti mnoho námitek proti postu; že nepodstatné jsou, ukáže dnešní rozjímání, jehož předmětem tedy buďž p ů s t.

Bůh pomozíž nám!

Půst jest tak starý jako pokolení lidské. Prvé přikázání tomuto dané bylo přikázání postu. „*Ze všelikého stromu rajského jez*“, dí Bůh k Adamovi (1. Mojž. 2, 16. 17.); „*ze stromu pak vědění dobrého a zlého ať nejíš, nebo v kterýkoli den bys z něho jedl, smrtí umřeš.*“ Tak jak čteme o postu na prvním listě písma, dočítáme se i na mnohých jiných. Svědomitě zachovával lid israelský příkazů těch; ano i z doby, kde národ ten v politickém i náboženském ohledu roztržen byl, uvádí nám písmo sv. devadesátiletého kmeta Eleazara a sedm synů s matkou makabejskou, kterak pro přísné zachování postu od ukrutného Antiocha k smrti mučnické odsouzeni byli.

V Novém Zákoně Kristus nikterakž postu přikázání nezrušil, anobrž dle dnešního evangelia vlastním příkladem posvětil. „*Ne-přišel, by zákon a proroky zrušil, ale aby je naplnil*“ (Mat. 5, 17.) t. j. zdokonalil. Ovšem proti farisejským přímětkám zákona horlil, ale slovem i skutkem učil, jak půst podle ducha křesťanského zachovávatí sluší. Za návodem Kristovým i apoštolé a první křesťané se postili; a v tomtéž smyslu, jak on půst ustanovil, předpisuje jej i nyní církev třetím svým přikázáním.

Než což jest účelem postu? Proč nařídil jej Kristus a proč přikazuje ho církev? Proto, že jest nejlepším prostředkem k vyhubení hříchu a vzdělání ctnosti — vitia comprimere, virtutem largitur. Obzvlášť jest půst vydatným kazijedem hříchů tělesných. Pijan a hejřil nenazývá ctností svatě čistoty vým majetkem; ovšem pílí však ctnosti té, kdo v jídle a v pití ujmu si činí, střídme žije.

„*Některé hříchy,*“ dí Kristus, „*mohou jen postem a modlitbou býti vypuzeny*“; k těm přináleží zejména hřích nečistoty. Postem nejen vzkvétá lilie cudnosti — jím plodí se i mnohá jiná ctnost. S úžasem obdivujeme vysokou dokonalost, již mnozí světci

často za krátké doby dosáhli, a tážeme se, jak to křehkému člověku možným bylo. Spůsob, jakým si výživu strojit, jest nám dostatečnou odpovědí. Úplné se zdržení každého pokrmu po mnoho dní, tvrdý chléb trochu osolený a několik kořínků bylo jich obyčejnou stravou. A předce neutrpělo skromnou tou výživou ani jich tělo ani jich zdraví; na opak dožili se vysokého stáří, kteréž obdivem nás naplňuje; proto dí církevní učitel sv. Ambrož: „v hojném požívání pokrmů již mnozí našli smrt, nikdo však v postění-se.“

Leč, čím to, že „půst“, jak praví sv. Leo V., „vždy byl pokrmem ctností“ a i nyní jest? Nikoho z nás není tajno, že duch a tělo co do chtění a žádání se rozcházejí. Avšak duch, vznešenější to a ušlechtilější část člověka má vždy přednost míti. Tudíž když tělo postem ovládáme, pomáháme duchu k vítězství, usnadňujeme jemu, aby k Bohu se povznášel a svobodně jemu sloužil. Ve svobodě však té vzniká a zraje símě ctnosti. K tomu prohlédají slova církve: (*jejunium*) *mentem elevat*. — Vy přátelé! jste zajisté již pozorovali, že kouajíce ráno modlitbu jste zbožnější než u večer. Příčinou toho není doba ranní, nýbrž ta okolnost, že tou dobou tělo není pokrmu obtěžkáno a tudy i duchu snadno k Bohu se povznášeti — se modlití. Jako půst jest matkou pobožnosti, tak i jiných ctností. Postem cvičíme se současně v ctnosti střídmosti; střídmy jest i cudným, cudný jest mírným a pokorným: pokorný jest tichým a v lásce k bližnímu činným. — Toť ta moc zneuznaného nyní postu; ejhle! jak plodným nástrojem ctností!

Již pohané spasitelné účinky postu nablíželi. Starý Hippokrates, jenž tvrdil, že hostiny více lidí hubí než válka, tak skromně žil, že od stolu vstával, aniž by úplně syt byl. Anglický cestovatel Švolkraft vypravuje, že praobyvatelé Ameriky půst u veliké mají vážnosti. Žádný mladík není tu dosti spůsobilým k svému povolání, dokud se nebyl podrobil velikému postu. Všichni jsou toho přesvědčení, že půst nejen jejich bohu Manitos zvanému velmi příjemným jest, nýbrž i prospívá k osvěžení sil a k získání si ctností, a že bedlivé zachovávání postu svědčí o duševní síle a heroismu.

Než nemluvme již o hodnotě postu. Snad již mnohý z vás si myslí: k čemu to šíření-se o věci, když většina z nás se ještě netýká? Ovšem mnozí z vás nedosáhli toho stáří, k němuž církevní půst prohlídá. Ani já nechci přísnějším církve býti. Avšak myslím, že, kdo lásku k Bohu a trpícímu Spasiteli v srdci

chová, neměl by posvátnou dobu postní nechat uplynouti, aniž by lásku tu nějakou ujmu v jídle a pití osvědčil. Ostatně uvažte, že postem nerozumí církev toliko zdržení se jistých pokrmů aneb újmu v pokrmech vůbec, nébrž postem jí sluje každý dobrý skutek sebezapírání: zřeknutí se dovolených radostí, větší horlivost v modlitbě, svědomitější konání povinností, trpělivé snášení urážky, vůbec všeho, co namáhá a smyslnosti příkoř působí. A v pravdě nedobře by pojímal ducha církevního postu, kdo by se vnějším postem tento vniterný způsob postění-se neslučoval. Onen musí s tímto se spojit, aby před Bohem cenu a zásluhu měl. „*Jen tehdaž bude,*“ jak dí sv. Jan Zlatoústý, „*půst ukájetí duše, zdobiti starce, v kázni vychovávatí mládež, učiti zdrželivé, kráseliti každý věk a pohlaví.*“

Nuže, přátelé! bytste i tělesně se nemuseli postiti, hleďte již v mládí duchovnímu postu přivykat. A tomu vás Spasitel hlasitěji než kdy jindy napomíná v době postní, volaje: „*Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne*“ (Mat. 16, 24.). Umiňte si tedy nezvratně, že volání toho uposlechnete a že nižádný den v tomto svatopostí neuplyne, aniž byste z lásky k ukřižovanému Vykupiteli v něčem újmu si učinili; ou zajisté důkazy této lásky hojně vám odplatí. Amen.

Neděle 2. v postě (Reminiscere).

Touha po otčině, již jste snad sami na sobě zakusili, jest neduh, kterýž zračitěji než kterýkoliv jiný tuhou duše s tělem vazbu osvědčuje. V duši vznikaje, brzy i tělo uchvacuje a obyčejně toliko v domově neb v hrobě uléčen bývá. Známo též, že neduh ten nejvíc horaly trudí. Zapudil-li tyto nepříznivý osud do ciziny, tu jakýsi nevyslovitelný cit táhne je k domácím horám a vzbuzuje v jich brudi touhu, již nikdo není s to ukojiti. Tážeme-li se takového neduživce, co smutku jeho příčinou, odvěti nám: „*Tam na horách, tam bych byl rád.*“ A v skutku na horách krásno jest. Blankyt jasný nad sebou, bujaré pole a palouky pod sebou, vrchy jako na pozdrav temena svá vznášející a klonící vedle sebe a dobré svědomí v sobě — i což může býti půvabnější a dojímavější! V takovém okamžiku vzdychá často slastí opojené srdce s Petrem: „*Dobře zde býti, udělejme zde stánky!*“ (Mat. 17, 4.).

Proto nedivíme se tomu, že v dějinách Páně hory a vrchy tytéž se připomínají. Na hory uchýloval se v slastech a strastech, ony slyšely jeho modlitby a vzdechy, ony patřily na jeho slzy. I dnes, jak vypravuje sv. evangelium, setkáváme se s ním na hoře, kdež přeměnil či přepodobil se. Tato událost jest v životě Páně ovšem zázrakem. Mně však vidí se býti u Krista Pána takřka přirozenou, ana vniterná jeho záře na zevnějšek probleskla a tělem jeho proplývala; vždyť na zevnějšku člověka odráží se často vnitřek jeho. Podivuhodné však jest, že Pán nízký způsob a podobenství sluby na sebe vzal a na zemi žil. Tak tomu chtěl; láska jeho k nám, k Oci nebeskému vznešenější jest veškerého pořádku přirozeného; podivně odil božskou velebnost svou podobou sluby pokorného, a toliko jednou, aby víra svých věrných posilnil, k budoucí oslavě jich poukázal, jednou jen tam na dnešní hoře, nejspíše Tábor jmenované, přivolil, že paprsky božského světla i jeho člověčenství pronikaly.

V životě Kristově staly se zázraky obyčejnými, a co přirozeným zoveme, stalo se tu mimořádným. Jinak u nás lidí; tu platí obyčejní zákonové přírody; zevnějšek tvůj obrázkem bude vnitřný pocit, radost a žalost, moudrost a zpozdilost, ctnost a nespravedlivost; a třeba nevědomost a hřích podobu zpotvořuje, moudrost a ctnost zevnějšek člověka vždy oslavuje.

A toto přirozené člověka přepodobení či oslavení budiž předmětem dnešního rozjímání!

Podivuhodná to okolnost, že <oslava Páně na vysoké hoře se dala. Soudobně v údolí prodlévalo devět apoštolů s lidem, očekávající návratu Páně. V zástupu tom byl také muž, jehož syn náměsíčným byl. Hluchoněmota nešťastníka toho pocházela od zlého ducha. Když Pán nahoře s třemi prvními apoštoli za svého přeměnění se nalezal, touže hodinou sebral nepřítel pekelný veškeru sílu a moc, aby, věda čas svůj již krátký býti, všelijak ještě moc svou provést, lidem škoditi a Kristu se protiviti mohl. Pravím, podivuhodné to; v jasných výších zjevuje se božská velebnost, a níže v údolí panuje moc temnosti; na hoře oslava, v dolině spousta.

Podobně děje se i v životě. Dokud člověk nízkým požadavkům světa hoví, nenalezá své oslavy, upadá často do temné moci nevědomosti a nepravosti, ana i jeho tvářnost hyzdí; dal-li však

nízkým a podlým žádostem výhosť, dbaje o poznání pravdy a etnosti, dochází oslavy, ana i na zevnějšku jeho zračitě se odráží.

Pravda ta platí jak o celých národech tak o jednotlivcích. Co dějiny o surových a divokých kmenech staršího a nového věku vypravují, jak jejich nevzdělanost a nelidskost i v podobě, v řeči, v oděvu, ve tváři, v posuncích se ukazuje, to spolu nás učí, jak pokrokem vzdělání i osvěta a mravnost mezi nimi zdomácněla, čehož dokladem zevnější jejich spůsoby a jednání jsou.

Pozorujme člověka — dítě, jež pečlivé matere pohřešuje, ve světě spustne; nesvědčí-li i zevnějšek jeho o vniterné spoustě, která nás tím více truí, čím větších na dítěti tom vloh spatrujeme? Avšak pohledněme na dítě osirelé ale péčí a láskou dobrých lidí vchované; i jak se přeměnilo, přepodobilo. Pakli pohled prvý nás rmoutil: s rozkoší patříme nyní v oslavenou tvář šťastného dítěte.

Mladiství přátelé! váš pohled podobá se květnici jarní; vy jste jako kvítka ušlechtilá, kvítka ve štěpnici vlasti, církve a člověčenstva, jimž bedlivého pěstování a ošetřování se dostává. Ano, vy, přátelé! honosíte se před miliony svých současníků tou předností, že ničím netrpíte nedůstatek, abyste jen z nížin hmoty se dostali k oněm výším, kdež trůní záre pravdy, moudrosti a etnosti, kdež oslavuje se důkladná vzdělanost, mravnost a šlechtnost.

Leč pravá oslava počíná uvnitř. Když Kristus na hoře byl oslaven, objevili se Mojžíš a Eliáš, jako i zástupcové starého zákona a proroků. Uprostřed nich však byl ten, jenž naplnil zákon i proroky oslaven, jako střed říše Boží a pramen všeho života jejího. I Mojžíš na Sinaji a Eliáš na hoře Horeb byli účastni oblesku Božího a přítomnosti Páně,*) onen na hoře s Bohem rozmlouval, tento u vytržení od země vzat byl. A dosud oslavuje pravda a ochotné její poznání, dosud oslavuje Boží přikázání a téhož konání člověka a oslavu tu i zevnějšek jeho projevuje. Krásná těla postava zajisté každému se líbí, a postava ta tím více nás těší, když i duch člověka svým nadebnutím pro pravdu a etnost oslaven jest. „*Gratior est pulchro veniens in corpore virtus*“ (Verg.). Surovost a nevědomost, pýcha a marnivost, bezbožnost a nemravnost dodávají zevnějšku onu tvářnost, kteráž ani sebe pravidelnějšími rysy, ani sebe bedlivějším přetvářením oku znalcově se nemůže utajiti; naopak pokora a skromnost, nevinnost a cudnost,

*) Exod. 24, 9.; 3. Reg. 19, 9.; 4. Reg. 2, 11.

pilnost a zbožnost i sebe nepatrnější obrysy jsou s to okrášliti a takměř oslaviti.

Na konci každého půlletí doručuje se vám vysvědčení vaší pilnosti, úspěchu a mravnosti. Takové vysvědčení má do sebe velikou cenu, byť mnohý z vás i nyní jí neuznával; a předce všichni si přejete, aby známky vašeho vysvědčení byly příznivy. Avšak kromě vysvědčení psaného stává ještě jiného vysvědčení nepsaného, zraku každému zřejmého, kteréž vždy a všudy s sebou nosíte; a vysvědčení to jest vštípeno vašemu pohledu, vaší tváři, vašim řečem, vašemu jednání a chování. Zvláště ve vašem věku jest obličej zrcadlem duše, ana přetvářka a všeliký zlozvyk ho dosud nezohydily. Ano tvá tvář projevuje, zdali jsi povinnost svou vykonal čili nic; v oku tvém zračí se každá i sebe nepatrnější lež; v zraku tvém prozrazují se často věci, jež jiným utajiti marně tušíš.

Prorok Daniel chtěje krále Cyra přesvědčiti, že nikoliv bezživotný bůh Bál hojný pokrm a nápoj jemu co den předkládaný trávil, alebrž že to kněží modly té se svými domácími činí, potrousil popel po podlaze chrámové, uzavřel dvěře, na úsvitě však ukázal králi šlépěje mužů i žen i dětí (Dan, 14, 12—20.). Za doby noční, any byly uzavřeny dvěře, přicházeli a dopouštěli se podvodu; za dne však byly ještě stopy značny a staly se jejich zrádci. Podobně, přátelé milí! stává věcí a skutků, kteréž ač v noci a v temnosti se konají, po sobě však zanechávají stopy, jež za dne dosud zřítí možno. Než tof nevztahuje se jen k činům zlým a zhoubným, tof platí, Bohu díky, i o úkonech dobrých, to platí i o ctnostech, o pilnosti, pobožnosti, sebezapírání, čistotě, mírnosti. I ty zanechávají stopy, kteréž dříve neb později s radostí se objevují a tvé oslavě napomáhají.

„*Zde jest dobře býti!*“ zvolal Petr, když viděl slávu Páně. Poněkud můžeme totéž tvrditi o tom, jehož život snahou a touhou po pravdě a ctnosti se oslavuje. Neboť v zacházení s takovým poctivcem, byť i mnohé oko závistníka nešlechetně náš pohlídalo, pocítujeme zvláštní slasť, přítomnost jeho nám podivně lahodí, tak že jen s bolestí na odloučení se od něho pomýšlíme. A kdo by na př. necítil se blažena ve společnosti mladíka zbožného, mravného a pilného? Onť zajisté slávou učitelů, radostí dobrodinců, útěchou rodičů, pýchou bratří a sester; a byť i pilnost a zbožnost jeho nižádného nenalezala uznání, nižádné pochvaly,

tam na hoře nebeského Tábora jest někdo, jenž otcovským naň zírá okem a s hůry zaznívá jeho hlas: v tobě se mně dobře zalíbilo. Ano tam k tomu nadhvězdnému Sionu on upírá zrak svůj, tam ho to táhne k otci do pravé otčiny, k věčné oslavě. Amen.

Neděle 3. v postě (kýchavná).

Mnobým lidem nelze někdy vyhověti. Byť někdo sebe řádnějším byl, předce někdo na něm to neb ono haní a vytýká. Tomu se není co diviti; vždyť ani ten nejsvětější nebyl s to, by všem po chuti činil. Kristus byl Bůh, život jeho byl božský, chodil od místa k místu, všem dobročině. A předce potkal se u vlastních krajanů s tuhým odporem. Žádali zázraky. Ježíš je působil, oni však přes to neuvěřili a chtějíce nevěru svou odůvodniti, podezřívali ho, že divy nikoliv vlastní mocí, nýbrž mocí zlého ducha působí. Jestliže chtěl by je prý přesvědčiti, pravili, že tvrzení jich lživé jest, ať učiní znamení na nebi. Kristus však zámyslu tomu nevyhověl, věda, že by ani takovým znamením jich neupokojil, a že by opětnou proti němu pomluvou povstali. A znamení na nebi bylo jim již dáno, když totiž při křtu Páně v řece Jordaně otec nebeský vydal hlas: „*Tento jest můj milý syn, v němžto se mi dobře zalíbilo.*“ Znamení to nemohlo jich tajno býti. Člověk mstivý neuspokojuje se žádným důkazem nevinnosti svého protivníka. Kristus neprohlédaje ku přání Židův, vlastními jejich slovy pak zahanbil je, načež tímto významným končil výrokem: „*Kdo není se mnou, jest proti mně*“ (Luk. 11, 23.). Výrok ten stává se skutkem, když člověk totiž hříchu se dopouští, zapomínaje, že Bůh svědkem jest a soudcem jeho úkonů. Což by ovšem místa nemělo, kdybychom vždy všudybytnosti Boží byli pamětlivi, neboť myšlenka ta jest nejvydatnější závadou hříchu a nejmocnější pákou dobra a ctnosti.

Proto i dnešní rozjímaní bude jednati o všudybytnosti Boží, o čemž počínám ve jménu toho, jenž uprostřed nás jest!

Bůh jest všudybytný, znamená, že jest všudy, na nebi i na zemi. Výklad ten zakládá se na písmě sv. říkoucím: „*Kamž půjdu od ducha tvého a kam před tváří tvou uteku? Jestliže*

bych vstoupil na nebe, tam jsi ty; pakli bych sestoupil do pekla, přítomen jsi. Byť bych vzal křídla svá na úsvitě a bydlil v končinách moře, i tam ruka tvá provodila by mne a držela by mne pravice tvá“ (Ž. 138.). Kdekolvěk tedy, člověče, jsi, tam jest i Bůh, a budeš-li tím své myšlenky, žádosti, řeči a skutky řídit, octneš se jednou tam, kde Bůh obzvláště přítomen jest — v nebi. Tam chceš-li přijíti, spravuj se výrokem Božím: „*Chodiž přede mnou a budiž dokonalým*“ (Gen. 17, 1.).

Tato vlastnost Boží zcela odpovídá přirozenosti člověka. Kdož nepřeje si, aby dobré jeho úmysly, šlechetné záměry a činy byly známy a došly uznání? Avšak nemá křesťan dobré skutky jen proto konati, aby lidského uznání a pochvaly došel, nébrž k tomu prohlédati má, aby jenom Bůh svědkem vnitřního a vnějšího jeho života byl. „*Nemá levice věděti, co činí pravice*“ (Mat. 6, 3.). Proto přemnozí křesťané prvních století na poušť se odebravše a tam jako hrdinové křesťanští skutky kajicné konající, trávili život svatý v úkrytě. Lidem se vyhybající žili toliko Bohu, jeho velebné přítomnosti. Pevně v ni věřice modlili se, zápasili s nepřítelem blaha svého, trpěli a umírali. Dravá zvěř sežírала těla jejich a zmizeli z obzoru zemského, jako by jich tu ani nebylo bývalo. Než jména jejich jsou vepsána do knihy života, a v jehož přítomnosti zde o život ctnostný usilovali, na toho patří nyní tváří v tvář. Ejhle! toť ovoce víry v přítomnost Boží. Sv. Basil byv tázan, komu by možno bylo vždy ctnostně živa býti, odpověděl: „*Tomu, kdož vezdy Boha vidí přítomna, všechno snadno jest.*“ Pohané neznající zjevení Božího a život ve vyšším úmyslu ponímající užili vznešených mužů, jichž vzor jim byl pohnutkou ctností. „*Duch,*“ dí Seneka, *musí míti někoho, k němuž úctu chová a jehož vznešeností i svou podstatu posvěcuje. Blaze tomu, kdož má někoho, jehož mu tak jest ctíti, že upomínkou na něho sobě usmysliti a sebe spravovati může.*“ *)

Nám, přátelé! toho štěstí zjevením se dostalo a zjevení to neustanovuje člověka, nýbrž Boha za svědka našeho mravného jednání — Boha, jenž i naším soudcem a odplatitelem jest. Nuže snažme se, aby úkony naše dobré byly lidí tajny a uspokojujeme se tím, že Bůh je vidí. Nemožno-li však jich ukryti, pak konající je, mějme úmysl, jak praví sv. Řehoř, abychom dobrým skutkem dávali sice bližnímu dobrý příklad, ale při tom přece

*) In ep. 11. ad Lucilium.

úmyslem svým, jímž Bohu jedině se zalíbíti chceme, vždy v skrytu zůstatí hleděti.

Protivou ctnosti jest nepravost. Jak ctnosti víra v přítomnost Boží prospívá, povědino již; leč i k uvarování se zla, nepravosti velmi jest užitečna. Táž samoláska, jež člověka povzbuzuje, aby dobré skutky před světem konal, má vždy po ruce i prostředky, jimiž zlé činy ukrývá. Tu vyhledává samotu, tam skrývá se čírou nocí, jinde zlí tovaryši hrůznými přísahami slibují si věrnost, jiní užívají lži, přetvářky a křivého svědectví, opět jiní vraždou svědky obavených skutků k věčnému odsuzují mlčení. Avšak, jak praví písmo, *národové smyslili marné věci* (Žalm 2, 1.). Vše to marné! Takovým počínáním lze ovšem světské hanby se uvarovati a rukoum spravedlnosti ujíti, leč před Bohem nelze se utajiti a jeho spravedlnosti se vymknouti. On jest všudy; on jest svědkem hříchu. On jest u kovkopů pod zemí pracujících, i jest u vzduchoplavce nad zemí se vznášejícího, on dnem i nocí bdí po boku našem. Jak hanebně tedy jedná hříšník, když u jeho přítomnosti jeho zákony přestupuje a Boha nejsvětějšího zákonodárce takměř nutí, aby patřil na hnusný čin jeho.

Uvažte, přátelé! zda-li by pohan — ať ani křesťana nejmenuji — myšlénku tu snéstí mohl? Nikdy. Pohané ostýchali se u přítomnosti svých bohů zla se dopustiti. „*Lidé,*“ dí sv. Cyrill, „*ztrativše víru v jednoho Boha, klaněli se buď slunci, aby v noci, když zapadlo, byli bez Boha, buď měsíci, aby za dne Boha neměli*“ (jenž by jim v býření překážel). A tím způsobem byli aspoň potud bohabojní, pokud se báli u přítomnosti svých bohů hříchy páchat.

A křesťané, ač vědouce, že Bůh všudy přítomen jest, daleko zůstávají za pohany, hříchu opět a opět se dopouštějíce. Úžasem zachvácen volá tudíž sv. Ambrož: „*Svědectví lidskému se vyhýbáme a před obličejem Božím to, co jeho nedůstojno jest, pácháme.*“ Dábel, otec lži, vnuká lidem řeči, jako: Pojďme tam, nikdo nás tam nevidí, nikdo se to nedoví. „*Nikdo nás nevidí*“ (Dan. 13, 20.), říkávají i studující bezpečně hřešice proti příkazům Božím, církevním a proti stanovám školním. Jaká to lež, jaký to sebeklam! Bůh vás vidí, Bůh vám jest přítomen! Oku jeho nelze se vyhnouti; nebo jak dí přísloví: „*Celý svět Boží oko.*“ Ustaňte tedy takovými vytáčkami hříchu otročiti a varovného hlasu svědomí utlumovati. Avšak dosti o tom; já aspoň nemohu s myšlénkou tou se spráteliti, že byste přítomností Boží aspoň

od těžkého hříchu nemohli odvráceni býti. Či v čas pokušení nemyslíte na Boha všudybytného, jenž v okamžiku hříchu vás ihned do zahynutí věčného uvrhnouti může? Nepomníte, že Bůh vás vidí, Bůh, váš soudce spravedlivý, jenž hřích věčnou trestá záhubou? Studem se zardívá vaše tvář, ani lidé při skutku hanebném vás zastihují a rychlejším tepe tlukotem srdce vaše, když hřích pášete; a před Bohem byste se neměli stydět, tu by srdce obyčejným se mělo ozývatí tepáním? Tisíce již tato myšlénka hříchu uvarovala, ani k pokušiteli neb k sobě s egyptským volali Josefem: „*Kterak mohu zlo to učiniti a hřešiti proti Bohu svému?*“ (Gen. 39, 9.). Tak i vy volejte a nikdy nebudete obětí hříchu. Nemohu vám mocnějšího proti hříchu prostředku poručiti, než abyste vždy na každém místě Boha před očima měli. Co svatý Antonín mládenci se tázajícímu, kterak by větších v křesťanské dokonalosti úspěchů docíliti mohl, radil, totéž pravím i já každému z vás: „*kamkoli jdeš, měj vždy Boha před očima.*“ Amen.

Neděle 4. v postě (družebná).

— Dnešní evangelium vypravuje jeden z největších zázraků. Jež Kristus na důkaz pravdy svého učení působil. Pět tisíc lidí pěti chleby a dvěma rybičkami nasýtil (Jan 6, 1—15.). — I zbývalo po nasycení těch tisíců ještě více chleba, než ho před tím bylo. — Proč však Kristus právě tyto lidi zázračně nasýtil? Či nebylo dosti nuzných v Judstvu? Ó zajisté! Tyto však zázračně nasýtil, ani dříve po duchovním chlebě spasitelného jeho učení byli lační, a tak se vyplnilo slovo jeho: „*Hleďtež nejprv království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko (což k životu potřebí máte) bude vám přidáno*“ (Mat. 6, 33.). — I učí nás zbožný lid ten, že naše nejprvnější snaha k věcem vyšším, totiž ku křesťanské pravdě a ctnosti musí směřovati; pak že i Bůh nedopustí, abychom nedostatek a nouzi trpěli, byť se i nezdálo, že nás jako onen lid způsobem zázračným zachovává.

Ještě mnohé jiné učení zahrnuje v sobě sice dnešní evangelium; my však bedlivě patřme v tomto rozjímaní toliko na Ježíše, onen ideal všech ctností, a návodem sv. evangelia pozorujme:

1. Ježíše před rozdělením pokrmů,
2. Ježíšova slova po nasycení lidu lačnického,

3. Ježíšovo se odstranění před hlučným díkůvzdáním.

Příklad jeho povzbudiž nás k jeho následování!

1. Dříve, než Pán chleby rozdělil, vzdával díky, modlil se. Toť bylo mu svatým obyčejem. Bez žehnání, bez modlitby nikdy ani sám čeho požíval, ani jiným uděloval, a po požívání darů Božích opět se modlil k Otci nebeskému. Taktéž i po poslední večeři konal chvalozpěv, dříve než utrpení podstoupil. — Příklad Páně následovali i první křesťané. Před jídlem a po jídle povznášeli zraků svých k nebesům prosíce toho a děkující tomu, od něhož pochází každý dar dobrý. Tak o nich svědčí na př. církevní spisovatel Tertullian, jenž na konci druhého a na začátku třetího století žil. „*Neblížíme se stolu, dříve než tento modlitbou zasvěcen jest. Taktéž po jídle se pomodlivše rozcházíme se v pokoře a v kázni*“ (apol. c. 39.).

Příklad Kristův i nyní napodobují všichni jeho praví vyznavači, jsouce sobě vědomi, že dobrota otce nebeského jim pokrmů uštědřila. K příkladu Kristově máte i vy, přátelé, státi, vroucné modlitby před jídlem a po jídle nikdy opomíjejíce. — Jaké neslušnosti dopustil by se, jenž od vznešeného pána k stolu byv pozván, po hostině by se vzdálil, aniž onomu díky byl vzdal a jemu se poručil. A tak nevděčně jedná křesťan, který darů Božích požívá, avšak ani za ně Boha neprosí, ani mu neděkuje. Ať se ustydí tvorů nerozumných. „*Znáš vůl,*“ dí prorok Isaiáš (1, 3.), „*hospodáře svého a osel jesle Pána svého.*“ — A člověk rozumem obdařený, křesťan mohl by na dobrodince svého zapomínati, nemodle se ani před stolem ani po stole? Či by chtěl důstojnost svou jako člověk a křesťan nevděkem pokáleti?

Vy však přátelé jednejte, jak vzor Kristův a zbožných křesťanů vám velí. Pamatujte před jídlem a po něm na výrok sv. Pavla řkoucího: „*An s vděčností požívám, co mám hyzděn býti pro to, z čehož já díky činím? Buďto že jíte nebo pijete, neb cožkoli jiného činíte, všechno k slávě Boží činite*“ (1. Kor. 10, 30—31.).

2. Uvažujme dále slova Páně po nasycení lidu lačného.

Pět tisíc lidí zázračně nasyceno bylo pěti chleby ječnými a dvěma rybičkami. Posléze nasbíráno více chleba než ho před

jídlem bylo. — Zázrak ten co rok opětuje se před našima očima. Málo jen semena bývá v lůno země seto, a přece přes všechny pohromy, jimiž živlové přírodní úrodu polní v těch kterých krajinách stíhají, plodí půda tolik obilí, že i lidé i bezčetná zvířata mohou se nasytiti, tak že konečně nadbývá větší zásoba zrna než půdě svěřena byla. Touž měrou dává Bůh vzniku a zdaru i jiným plodům k zachování života lidí a zvířat. Leč namane se tu mnohemu otázka, čím to, že tolik lidí míti musí nedostatek, když Bůh zemi tak veliké úrody a bojného požehnání skytá? — Toť vinou hříchu. Kdyby hřích nebyl na zem přišel, nebylo by ani řeči o vlastnictví a pak byly by pozemské statky — jako jednou v ráji — všem k pospolitému užívání svěřeny; tu by nebylo ani bídáka na obzoru zemském. Než prvotným hříchem přivozeno ponětí o vlastnictví. Ačkoliv člověku v ráji pracovati bylo, jest mu od onoho okamžení, kdy hřích spáchán byl, práce nezbytnou, těžkou povinností, i musí od té doby pracovati v potu tváře, aby potřebnou si zjednal výživu. Co prací si vydělá, právem jest jeho, jest jeho vlastnictvím. — Kdyby každý člověk všemi silami svými pracoval, kdyby každý darů Božích mírně užíval; nadbytek ke dnům nouze a k podpoře chudých bratří a sester choval, pak by i nyní jako za dob apoštolských nebylo nuzných, ač jako křesťané následky hříchu dědičného strádati musíme. Hřích tudíž osobný jest pravou příčinou, že mnozí nedostatkem jsou postiženi, aneb že bídu jim snášeti jest. — Mnohý otročí za hálce; a přece dosud platí, co před tisíci lety tvrdil Horatius: „*nil sine magno dedit vita mortalibus labore*“, jiný promrhává dary Boží. Ten i onen sám jest strůjcem nouze, do níž dříve neb později klesá; ano takový bývá i příčinou nouze cizé. Obzvlášť bezpráví toho na chudíně se dopouští, kdo srdcem k statkům pozemským nepořádně lne a obilím lakotně se zásobí a pak za drahé peníze je ošemetně prodává, ač by aspoň nadbytek za mírnou cenu chudým prodati mohl.

Pomněte, co Pán nasycenému lidu praví: „*Seberte drobtý, kteříž pozůstali, ať nezhytnou*“ (Jan 6, 12.). Těmi slovy učí Spasitel, že nemáme ani dary Boží promrhati ani jim dáti zahynouti, alebrž máme je sebrati a uschovati. Sebrati a uschovati je máme pro dny nedostatku a nouze, zejména ale k podporování chudých, již před našimi dveřmi očekávají drobtů, kteréž se stolu našeho padají.

Pročež již nyní, mládeži křesťanská! si pevně umysli, že

budeš, pakli Bůh kdy ti požehná, statků zemských za příkladem svého Božského Spasitele dobře užívati, uschovávajíc jich nadbytek k úlevě bratří a sester bídn a nouzi trpících. Někteří z vás, přátelé! již nyní jsou s to, následovati aspoň poněkud vznešeného příkladu milostného Syna Božího, aneb jsou s to, jako oni učenci lidu lačnickému chleby rozdávající státi se nástroji božské prozřetelnosti. Kdo z vás může, toho ve jménu v bídě úpících žebráků prosím, aby seč síly jest, takovým nástrojem se stal. Lámejte s lačným nuzákem chleb svůj; udělujte almužny z peněz, jež vám rodiče neb dobrodinci k dovoleným zábavám poskytují. Že takových potřebných nemusíte daleko a dlouho vyhledávati, uči vás pohled na mnohé spolužáky. Čím dříve jim milodarem přispějete, tím větší vaše zásluha bude. „*Dvakrát dal, kdo rychle dal,*“ praví přísloví. Pak také se přesvědčíte, že „*blahoslavenější jest,*“ jak pravil Spasitel, „*dáti než bráti*“ (Sk. ap. 20, 35.). Tak budete již nyní se cvičiti v obětavé lásce k bližnímu, kterouž v budoucích dobách u míře rozsáhlejší vám bude vykonávati.

3. Lid, jenž podivným způsobem od Ježíše byl nasycen, poznal zázrakem tím, že Kristus jest pravý mesiáš. Na důkaz své vděčnosti chtěl jej králem učiniti. Kristus však zamítl podávanou sobě korunu, „*ano království jeho*“, jak pravil k Pilátovi, „*není z tohoto světa*“ (Jan 18, 36.). I uchýlil se na horu, kdež o samotě setrval dobou noční na modlitbách. — Kdyby byl chtěl pozemským králem býti, byl by zajisté i v lesku pozemském se objevil.

Přátelé! připodobujme se i my onomu vděčnému lidu, velebíce vždy krále v říši pravdy a ctnosti. Avšak učme se také od Krista, hlučných díků se stranícího, jak dobrodiní udělovati máme.

Byť i mnohý křesťan sebe hojnějších uděloval darů chudým, nemá žádné u Boha zásluhy, vede-li si při tom s jakousi okázalostí, nuznému milodar udílí s hrdostí nebo jemu cítiti dává bídu jeho, nebo dychtivě očekává díků za dar sebe nepatrnější. — Jak jinak počínal si Pán, lidem dobročině! V samotě učinil, jak dnešní evangelium svědčí, jeden z největších zázraků; svět o tom nevěděl. A podobně nejraději dobrodiní podtají jiným prokazoval, jako rosa za doby noční padající a každou bylinku oživující. Často ani díků neočekával, ano někdy se jim zámyslně vyhýbal.

Taktéž jedná každý pravý jeho vyznavač. Dobře činí, kdekoliž příležitost jemu se namane, varuje se, aby svět o dobro-

diní jeho mluvil. Za příkladem Kristovým ueví jeho levice, co učinila pravice. Třeba i jmeno jeho ve veřejných se nečítá listech, třeba se nestkví nade vchodem toho kterého dobročinného ústavu, přece tomu, jenž srdce i ledví zpytuje, zřejmé jsou dar i úmysl dárce. — Pravý křesťan uštěďruje milodarů se srdcem útrpným, soustrastným; často i předchází prosbu nuzného, činí dobře, nedávaje nuznému toho pocítiti, že jeho dobrodincem jest. A sotva dobrodiní prokázal, vzdaluje se, díky neočekávaje, ani tehda neustává dobře činiti, když předvídá, že časnou jeho odměnou bude nevděk. — Kéž byste přátelé i ve věci té pravému křesťanu již nyní se rovnali, abyste u věku mužném byli s to, příkladu Kristova následovati v míře rozsáhlé nuzným dobře činíce.

Dnešní úvaha poučila nás, že před jídlem a po něm máme k Bohu mysl svou povznášeti, darů Božích máme šetřiti a nadbytek chudým uděliti; že dobrodiní máme prokazovati kdekoliv můžeme nikoliv proto, abychom pochvaly a díky u lidí došli, nýbrž z lásky k Bohu a bližnímu. Nevděk ovšem se nám protiví; než zakusivše ho tytýž, nemáme proto ustávati u podporování bližního. Nebuďme, mladiství přátelé! toliko slova Božího posluchači nýbrž buďme i jeho činitelé (Jak. 1, 22.); pak kyne nám, byť bychom i zde za dobrodiní nížádného uznání, nížádné odměny nedosáhli, tam na věčnosti koruna života. Amen.

Neděle 5. v postě (smrtná).

Dnešní neděle zove smrtnou, jelikož církev, ode dneška počínajíc, utrpení a smř Spasitele a Pána našeho způsobem názornějším než jindy věfícím připomíná. Evangelium minulého pátku jednalo o zázračném vzkřísení Lazarově. Někteří z oněch, již události té byli přítomni, oznámili fariseům, že Ježíš opět zázrak učinil. Ráno následujícího dne odbyvali tito radu, v níž nenávisť, zášť a slepá žárlivost jejich uzavřela, Krista stůj co stůj se zmocniti a na smř odevzdati. Od toho okamžiku skrýval se Ježíš občas před nepřátely až k hodině, kdy sám dobrovolně jim se vydal.

I dnešní evangelium líčí, jak Kristus v chrámě Jerusalemském od Židův uražen, vzdálil se, an čas jeho dosud nebyl přišel, kdež dílo vykoupené měl vykonati. Aby tuto událost na mysl

nám uvedla a svou bolest nad rouháním a pronásledováním Páně na jevo dala, zahaluje církev ode dnešní neděle obraz ukřižovaného rouchem modrým a vypouští z modliteb mešních až do slavnosti vzkříšení Páně chválozpěv: Sláva Otci, i Synu i Duchu sv. a t. d.

Z mnohých náuk dnešního evangelia chci v této hodině zevrubněji podotknouti slov Kristových: „*Kdo z vás bude mne trestati z hříchu?*“ (Jan 8, 46.).

Slova ta buďtež předmětem našeho rozjímání o hříchu a o d h ř e š e n í. — Pomoc Boží budiž s námi!

Toliko jeden jediný mohl i úhlavním svým nepřátelům položit otázku: „*Kdo z vás bude mne viniti a trestati z hříchů?*“ Než nikdo nepovstal proti tomu jednomu, jelikož povstati nemohl. Zamlčeli se všichni. — A tento jediný byl nejnevinnější, nejčistší, nejsvětější Syn Boží, Kristus Ježíš! — My všichni, staří, mladí — jsme hříšníci. „*Díme-li, že nemáme hříchu, sami se svádíme a není v nás pravdy*“ (1. Jan 1, 8.).

A jak přenešťastným stává se člověk jediným těžkým hříchem! Hned po skutku hříšném probuzuje se svědomí trpkými výčitkami, jichž mu zniknouti nelze, srdce hříšníka mučíc. — Či není tomu tak, mladistvý příteli? Jak ti bylo po prvním těžkém hříchu spáchaném? Ovšem i tobě otevřely se oči, tys poznal pošetilost svého jednání. Nikde nenalezl jsi pokoje, všudy obával se's, že hřích tvůj jiní odkryjí. Mnohé jinak zcela lhostejné slůvko z úst tvých soudruhů zdálo se narážeti na jednání tvé protizákonné a líce tvé studem se uzarděly. Nevinné zábavy a žerty společníků nebyly s to, by tebe rozveselily. Pokrm ti nechutnal, spánek se tě vzdaloval, aneb strašnými sny tě trápil. Či nebylo ti tak po hříchu spáchaném? — Než muky zlého svědomí nejsou ani poslední ani největší pokutou hříchu. Hříšník zbaviv se milosti Božího, zaslíbení a nároků na věčnou blaženost, uvaluje na sebe trest časný a věčný. A z nekonečné bídy té nelze ani hříšníku ani všem lidem jej vyprostiti.

Že hřích člověka nešťastným činí, cítili již p o h a n é a toužebně želali odpuštění. Sokrates, největší mudrc pohanský, uprostřed učňů svých se tázal: „*Jak možno Boha usmířiti? Jak možno odhřešení dosíci?*“ Šlechetný tento filosof upřímně vyznal, že nemá dostatečné na otázku tu odpovědi. Nemohl rozumem postihnouti, jak nezměnná svatost božská se může zbaviti nevole, kteráž nutně hříšného tíží člověka, jak vina může smyta a nepráví vyrovnáno

býti. Přes to všecko však důvěřoval v slitování Boží řka: „*Nepochybuji, že Bůh svým časem pošle lidem učitele, jenž jim odhalí nejdůležitější všech tajemství, jak totiž hříchy mohou býti odpuštěny.*“ A opět dí tázavě Platonovi: „*Kdy přijde a kdož bude ten učitel?*“ Sám pak odpovídá: „*Jestliž on tentýž, jenž tebe řídí*“ — tudy Bůh (Alcib. II.). Pohané všech časů nesnadili se o způsob, jakým by rozhněvané bohy mohli usmířiti. Za dřevních dob Egyptané přinášeli, jak vypravuje Herodot (lib. 2, c. 39.), oběti smírné, skládající vinu na hovádko obětné a prosíce bohy, by všechno zlo, jehož sami za hříchy zavinili, na zvíře uvaleno bylo. Taktéž činí Homer (I. zp. v. 92—96.) zmínku o smírných obětech Řekův. Římané užívali tytéž umývání za prostředek odhřešující, neboť praví Ovid:

„*Ah nimium faciles, quia tristia crimina cædis
Fluminea tolli posse putetis aqua*“ (Fast. II. 45. 46.).

Že vodám i dřevní Hindové moc odhřešující připisovali, nasvědčuje jejich nejstarší dějeprava; dosud mají vlny řeky Ganges za svaté, domnívajíce se, že člověka z hříchů mohou obmytí. Proto často v řece té se koupají, ano i vodu její domu přinášejí, aby ti, již k svatým vlnám putovati nemohou, jí se očistili. A jakých muk jest Bramínům podstoupiti, aby hříchy sami na sobě potrestali!

Tedy již pohané kýžili odbřešení; leč všechny ty prostředky, jimiž osvobození od hříchů se dočiniti domnívali, nijaké jim neskytaly záruky, že by hříchové jim skutečně odpuštěni byli. Teprv v Starém Zákoně setkáváme se s zřízením, jímž vyvolený lid mohl odpuštění dojíti. Jehova sám ustanovil oběti smírné a způsob jejich konání. Avšak ani tyto oběti nebyly s to, by člověka odbřešily. Píšeť sv. Pavel (Žid. 10, 4.): „*Nemožno jest, aby krev býků a kozlů shladila hříchy.*“ Smírné oběti v St. Z. byly toliko obrazy oné oběti, která později měla teprv býti přinešena, a kterouž hříchy skutečně shlazeny býti měly. Bůh však v obětech oněch měl zalíbení a lidé mohli důvěrnou nadějí v onu pravou oběť odhřešení dosáhnouti, pakli že s opravdovou kajeností oběti ty přinášeli. „*Obraťte se,*“ napomíná Ezechiel (18, 30), „*a čiňte pokání ze všech nepravostí svých; a nebude vám k záhubě nepravost vaše.*“

Oběť, již hříchové skutečně vyhlazeni byli, jest oběť, kterouž Syn Boží na dřevě kříže přinesl. Tato oběť smírná denně nekrvavým způsobem se koná na oltáři v chrámech našich. Pravá oběť smírná předpověděna byla Davidem (ž. 39.) a Isaia-

šem (hl. 53.), předobrazena měděným hadem, jež Mojžíš na poušti podle rozkazu Hospodinova na dřevě vztýčil; oběť tu věstil předchůdce Páně, řka: „*Ejhle Beránek Boží, jenž snímá hříchy světa*“ (Jan 1, 29.). A sv. Pavel píše (Tit. 2, 14.): „*Kristus dal sebe sama za nás, aby nás vykoupil od všelikých nepravostí.*“ I Kristus sám často mluvil k učeníkům o smírné své oběti: „*Jáť jsem pastýř dobrý; pastýř dobrý dává život svůj za ovce své*“ (Jan 10, 11.). On byl dobrým pastýřem, vykrvácel za nás na kříži a otevřel nám bránu nebeskou hříchem Adamovým uzavřenou. Než tutěž bránu opět uzavíráme si každým hříchem. Avšak i tu ostává Ježíš dobrým pastýřem, jenž hledá neunavně zbloudilou ovci a nalezná ji, donáší k stádcí svému. Kéž bychom i my byli dobrými ovečkami, kéž bychom hlasu jeho uposlechli a činili, co od nás žádá.

I žádá, abychom, hřešivše, z hříchů se vyznali zpovědníkům kněžím a biskupům, jakožto nástupcům apoštolův, jimž řekl: „*Jako mne poslal otec, tak i já posílám vás. Přijměte Ducha svatého: komukoli odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, komukoli je zadržíte, zadržány jsou*“ (Jan 20, 21—23.). Těmi slovy dal jim moc hříchy odpouštěti neb zadržeti. Tutěž moc mají i biskupové a kněží, jimž ji apoštolové tak odevzdali, jak ji sami od Krista byli přijali.

Vyznati musíme se z hříchu knězi, jelikož i kněz jest člověk, tudíž neví a nezná sám ze sebe hříchy a srdce naše; vyznati musíme knězi, ježto kněz jako duchovní soudce má práve souditi, zdali odhřešení hodni jsme či nehodni. Vyznati musíme knězi hříchy, jelikož jsa duchovním učitelem, přiměřené poučení nám má dáti; vyznati musíme knězi hříchy, který jako lékař duše hříšné má udati prostředky, které od duchovního úrazu pomáhají a opětného pádu vystříhati mají.

Vyznání to však musí býti skroušené, úplné s pevným úmyslem života polepšení a zadostučinění spojené. „*Nebudete-li pokání činiti,*“ napomíná Spasitel, „*všichni podobně zahynete*“ (Luk. 13, 3.). Tak i jeho apoštolové naléhají na opravdové pokání. „*Čiňte pokání,*“ volá sv. Petr k Židům, „*a pokřtěn buď jedenkaždý z vás ve jménu Ježíše Krista na odpuštění hříchů svých*“ (Sk. ap. 2, 38).

Kdo těmto požadavkům věrně a svědomitě dostál, dosáhne odhřešení, t. j. odpouštějí se jemu nejen hříchové nýbrž i tresty

věčné. Časné tresty však musí sám trpěti buď na tomto světě aneb v očistci. Opět ozdoben jest rouchem nevinnosti a milosti Boží; opět hostí v útrobě jeho klid, mír a radost; neboť co jej dosud nezpokojovalo a trápilo, toť odstraněno. Ó blahé to roz-
hřešení! Slasť ta se nedá líčiti, člověk může toliko ji cítiti. Což jest přízeň vrtkavých smrtelníků oproti milosti Boha nezměnného? Klam a šalba tam — pravda tuto! Což jest sebe větší blaženost pozemská proti radosti srdce od hříchu osvobozeného? Právem dí přísloví: „*Dobré svědomí nade všecko jmění.*“

I odvolávám se ku tvé zkušenosti, mládeži křesťanská! Jak bylo ti, když přijavši svátost pokání, svatyni Páně jsi opustila! Protož, příteli! byť bys i co chudý student byl samotný a světu neznám, předce blažilo tě tehdejší vědomí, že jest někdo, jenž tě zná a rámě své k ochraně tvé nad tebou drží. Byť bys i o mnohých radovánkách nevěděl vypravovati, zajisté žes cítil po zpovědi radost, již svět nezná, již nemůže svět ani dáti ani odjati. Radost tu působí myšlénka, že Bůh tebe opět přijal za svého syna a za dědice blaženosti věčné.

Drazí přátelé! Od poslední zpovědi zajisté že jste mnohého se dopustili poklesku, uvalivše zase na svědomí své břímě těžké. Již blíží se opět onen okamžik, kdy na rozkaz církve svaté z otroctví hříchu máte býti povznešeni do stavu svobodných synů Božích. Nuže připravte se řádně ku přijetí i svátosti pokání i nejsvětější svátosti oltářní. Svatopostí jestiž po výtce přípravou ku vzkříšení z hrobu hříchu; proto církev nás napomíná, bychom nyní obzvlášť hořké utrpení a úmrtí drahého Vykupitele a příčinu smrti jeho rozjímalí. Často tedy uvažujte: kdo trpěl? co trpěl? za koho a proč trpěl? Nemělo by upřímné a vroucné zodpovídání těchto otázek každého hříšníka k lítosti a k pokání pohnouti? Ó zajisté!

Vážně, zevrubně připravivše se, přistupte pak ke zpovědníkovu a vyznejte se z hříchů zkroušeně a úplně; nezvratný budiž váš úmysl života polepšení a zadostučinění. Zpovědníka pak na místě Božím udělí vám rozhřešení, jímž útěcha, radost a mír rozhostí se v srdci vašem, i budete hodni k stolu Páně přistoupiti, byste v nejsvětější svátosti oltářní se svým Ježíšem co nejvroucněji se mohli spojití. Amen.

Na slavnost zvěstování Panny Marie.

Kolik hvězd za jasné noci stkví se na blankytu, kolik kvítek vesna k novému budí životu, kolik krůpějí rosy za letního jitra na bylinách se třpytí: tolikrát zavznívá z bezčetných úst křesťanských po okršku zemském pozdrav: Zdrávas Maria! — Ve skrovném pokojíku v Nazaretě anděl Gabriel poprvé tak pozdravil Pannu Marii. A nyní od úst k ústům zavznívá tentýž pozdrav ve dne v noci až do skonání světa, vedle prorockých slov matky Boží: „*Aj od této chvíle blahoslaviti mne budou všichni národové*“ (Luk. 1, 48.).

Třikrát za den vybízí s chrámové věže zvon katolické křesťany, aby na okamžik od obyčejného zaměstnání ustavše, pozdrav marianský se modlili. Horliví katolíci vyzvání tomu ochotně zadosť činí a k „Zdrávas Maria“ ještě zvláštní modlitbu připojují, uvádějíce si na mysl vtělení Syna Božího a k matce jeho o přímlovu volající. Církev však na památku zázračné události, jíž Marii bylo archandělem Gabrielem zvěstováno, že matkou syna Božího má býti, zvláštní nařídila slavnost „zvěstování P. M.“ Dnes konáme památku tu, jež zároveň jest i slavnost Páně; neboť jí oslavujeme vtělení jeho.

Tudíž i dnešní evangelium o pozdravu andělském dobře odpovídá slavnosti „zvěstování P. M.“ V této hodině budiž naší úlohou, slavnostní to evangelium u bedlivé úvaze rozjímati a z něho spasitelné naučení čerpati.

1. Prarodičům v ráji již Bůh slíbil, že pošle Vykupitele. Přislíbení to během časů často opětováno a proroky lidu vyvolenému známky mesiáše zevrubně oznámeny. Čím více příchod Páně se blížil, tím větší byla i po něm touha spravedlivých starozákonných. Ano i pohané čekali a přáli sobě obnovitele uplynulých dob blažených. Konečně dostoupila plnost času svého vrchole. Bůh Otec vyvolil za matku svého jediného Syna pobožnou pannu — Marii, kteráž sice pocházela z královského rodu Davidova, ale tehdá již velmi sniženého. Maria ze vší slávy a všeho bohatství předků svých ničeho nezdělala, byvši všeho toho, co svět štěstím nazývá, zbavena. Avšak právě to ji schopnou učinilo, že tím lehčeji a vhodněji cvičení v ctnostech mohla se oddávati. Čistotou, pokorou, svatostí vynikala nade všechny dcery lidské a tudíž

i Bohem byla odůstojněna, býti matkou Syna jeho. — Toť nám poučením, že Bůh nepatří ku vnějším přednostem nýbrž jenom na srdce člověka. Milostí Boží se účastí, kdo srdce ctnostmi zdobí.

Bůh Otec čisté, ctnostné Panně po archanděli zvěstoval, že ji k důstojenství matky svého Syna vyvolil. I řekl anděl k ní: „*Zdráva buď, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná's ty mezi ženami. — Ona pak uslyševši ulekla se nad řeči jeho a myslila, jaké by to bylo pozdravení*“ (Luk. 1, 28—29.). Smysl slov těch jest: Buď zdráva a Pán buď s tebou, Maria. Tys zvláštní milost nalezla u Boha; tys nejšťastnější ze všech dcer lidských, nebos vyvolena za matku Syna jeho. Tak pozdravil Marii archanděl Gabriel.

Ó jak se tímto andělským pozdravem ustydětí musí křesťané, kteří Marii, Matku Páně pozdraviti a velebiti opomíjí. My však křesťanští jinochové! nezanedbávejme nikdy toho pozdravení krásného ani oslavy té milosti, jež nebesa Marii přede všemi lidmi udělila.

Maria ulekla se, uslyševši slova ta. Zjevení se andělovo Pannu svatou strachem naplnilo, mimo to velebné to pozdravení jeho a chvála ta neobyčejně dotkla se mysli čisté a pokorné panny Nazaretské. Či se lekala, ana chvála ta jí nezasloužená se zdála aneb se domýšlela, že by tu snad lichocení a jiné nekalé úmysly byly? Učme se tu od Marie Panny, jak nezasloužené pochvaly a klamného lichocení rozhodně znikati máme.

2. Vida anděl tu nesnáz její mysli vece k ní dále: „*Neboj se, Maria, neboť nalezla jsi milost u Boha . . .*“ Nelekej se Maria! Bůh tě vyvolil za matku svého Syna a nazveš jméno jeho Ježíš, t. j. Spasitel. Velikým bude on vznešeností svého učení, velikým svými zázraky a příklady ctností, velikým bude vůbec. Neboť Synem Nejvyššího již sluje, a Bůh, Pán nejvyšší, dáť jemu vládu nad veškerým Israelem, t. j. nade všemi jeho věrnými vyznavači v duchovním Israeli, v církvi své bude panovati jako královský velekněz od končin do končin světa na věky. A království jeho, království pravdy a ctnosti nebude konce. Staneš se způsobem, jenž i tobě nemožným se zdá, zázrakem, milostí Ducha sv., matkou Syna Božího, „*neboť nebude nemožno u Boha žádné slovo!*“

Pohledněme zevrubněji k slovům posledním.

Nuzný příteli! když trudnost tě trápí, rady a pomoci nenalezáš, důvěřuj v Pána. „*U Boha nic není nemožného*“. On, jenž

Josefa egyptského těsnou školou soužení vedl a pak na vrchol zemské slávy pozdvihl, on, jenž ubohému Danielovi do jámy lví v Babyloně pokrm z Judstva dalekého opatřil a lvům zabránil, by jemu nic zlého neučinili: on v čas sešle v osobě šlechtetného příznivce anděla svého, aby tě z nouze vysvobodil. „*Kde nouze nejvyšší, tam pomoc Boží nejbližší*“. Nesnadná-li ti některá povinnost, důvěřuj v Pána. Přičiň se a v modlitbě setrvej. „*Kdo prosí, bere, kdo hledá, nalezá a tlukoucímu bude otevřeno*“ (Luk. 11, 10.), praví Spasitel. — A usiluješ-li upřímně o zdokonalení sebe sama, avšak překonán byv mocí návyků, náruživostí a zlých příkladů, opět hříchů minulých se dopouštíš, když na cestě polepšení života již jsi byl značně pokročil: nelekej se, nezoufej nad sebou, alebrž počni opět dílo svého ušlechtění. Ten, jenž sv. Pavlovi přispěl, aby vítězně odolal hříchu, týž i tebe milostí svou posilní, abys došel vznešeného cíle svého. Pročež důvěřuj v Pána, neboť u něho není nic nemožným.

3. Řekla pak Maria: „*Aj, služka (děvka) Páně, staniž mi se podlé slova tvého. A odešel od ní anděl*“ (Luk. 1, 38.). Což byly všechny knížecí dcery israelské, což jsou všechny dcery královské na okršku zemském oproti Marii? „*Jako lilium mezi trnám, tak jest Maria mezi dcerami Evinými*“ (Cant. cant. 2, 2.). Ó, jaká to skromnost a pokora té, ana matkou Boží se státi majíc, služkou jeho nazývá se a tak protivou jest pyše prarodičů, jimž se zachtělo rovnými býti Boha! Jakou to jeví Maria poslušnost, za kterou se Bohu docela k službě oddala, opak neposlušnosti Eviny, která lidstvo v záhubu uvedla. „*A za pokoru a poslušnost tu,*“ vece sv. Bernard, „*zasloužila ta, jež se všem za služku vydávala, královnou všech státi se.*“

Učme se od Marie pokoře, skromnosti a poslušnosti; učme se pokoře nehonosíce se přednostmi, aniž jimi nad jiné se vynášejíce. Co jsme a co máme, jsme a máme od Boha. Což jsou statky pozemské než milosti Boží? Tím tedy, co pouhou milostí obdržel, měl by člověk se pyšnit? Ó té zpozditosti! — Či chtěl bys snad, příteli! si zakládati na vlohách duševních aneb na všestranné vzdělanosti? Od koho medle máš vlohy ty? Od Boha, jenž každého smrtelníka podle svědomitého užívání větších neb menších darů duševních a všech jiných darů přísné bude požadovati účty, aby spravedlivě jemu splatil práci jeho. — Či si zakládáš na zbožnosti a ctnosti? Pak ani té ani oné se ti nedostává. Pak se podobáš onomu pyšnému fariseovi, jenž zhrdaje

skroušeným a pokorným celníkem nejen že nijaké zásluhy u Boha si nezískal, nýbrž i nemilost jeho na se uvalil. -- I jak zpozdíle a nekřesťansky jedná, kdo dary duše neb těla, přednostmi skutečnými neb domnělými se honosí? „*Co máš, čeho bys nebyl vzal? Pakli jsi vzal, proč se chlubiš, jako bys byl nevzal?*“ (1. Kor. 4, 7.), napomíná i tebe apoštol národů.

Přátelé! záhy započněte se cvičiti v oněch krásných ctnostech, jichž živý se odráží obraz na blahoslavené Panně; cvičte se v pokoře, v poslušenství a skromnosti v zacházení s bližními svými. Kéž byste poznali, jak obzvlášť pokora a skromnost mládeži sluší! Pak by mnohý z vás tvrdošijně uenalehal na to, aby jeho tytýž obmezené náhledy a nepravé úsudky průchodu povšechného nalezly; pak by zajisté jemu ani u Boha ani u lidí se nedostávalo milostí. „*Mladší poddáni buďte starším. A všickni vespolek pokoru ukazujte, nebo Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost*“ (1. Petr. 5, 5.). Čest vzdaluje se od toho, kdo po ní baží, hledáť ona toho, kdo jí se vzdaluje. „*Za pyšným jde ponížení, ale pokorného duchem přijme sláva,*“ dí moudrý Šalomoun. (Přisl. 29, 23.)

Opět napomínám vás: učte se pokoře a skromnosti, nejkrásnější to dvojici ctností, mládež zdobících! A není věru žádnému cos tak nesnesitelného a protivného jako pohled na mladíka hrdého. Proto budiž heslem vašim: pokora a skromnost!

„*Tu quoque formida nimium sublimia semper*

Propositique, precor, contrahe vela tui“, dí Ovid (Tr. III.).

Často přátelé! uvažujte pravdy dnes pronešené, obzvlášť když „Zdravas Maria“ se modlíte. Pak pomyslete, že Maria — chudá panna, k nejvyšší byla povznešena důstojností, matkou Boží se stavši. Bůh neprohlédá k zevnějším okolnostem, ale k srdci člověka. Tudíž i já ctností chci píleti a uštědřených mi od Boha milostí svědomitě a vděčně užívatí. — U Boha nic není nemožným. Ten, jenž na Marii zázrakem věcí tak velikých spůsobil, týž může i mně v každé strasti, v každém soužení útěchou a pomocí přispěti. Maria odevzdala se do vůle Boží a již matkou Boží jsouc služkou jeho přece býti nepřestala. — I já chci příkladu její pokory dbáti nikdy nezapomínaje, že co jsme a máme, od Boha pochází. — Maria byla skromna v chování jak u přítomnosti anděla, tak i lidí; i já chci nyní v chování svém k jiným skromnosti a vlídnosti šetřiti.

Ó kéžby, křesťanská mládeži! tyto krásné květy ušlechtilých předsevzetí v krásné ovoce, v skutky dozrály! Tak bys zajisté způsobem nejvhodnějším účtu k Marii jevila, pak by zajisté i Maria, Boží a naše matka, stala se nyní i v hodinu smrti mocnou tvou u Boha přímluvkyní. Amen.

Neděle 1. po velikonoci (provodná).

„Dokonáno jest! — Otče v ruce tvé poroučím ducha svého“ (Luk. 23, 46.). Poslední to slova velikého trpitele. Pak skloniv hlavu skončil. Tu uzavřely se oči jeho jindy s láskou a přívětivostí na všechny patřící; tu zsránila ústa jeho, z nichž vždy jen slova božské pravdy a hojivé útěchy plynula. Ruce, jež bídým a utrápeným vezdy žehnaly, přibity jsou na kříž; nohy, kteréž se pohybovaly, aby jen dobrodiní všem prokázáno bylo, na ohavném již odpočívají dřevě; a to srdce, jež plamenem stejné lásky ke všem lidem, přátelům i nepřátelům hárало, neoživuje tlukot více. — Tak bylo tedy onomu velikánu divotvorce, tomu největšímu dobrodinci pokolení lidského umíratí jako každému smrtelníku, jen že umrtnou jeho postelí byl strastný a ohavný kříž. Se smrtí jeho podobalo se, že nevchází ve skutek ani jeho příslibení o novém království, o navrácení člověka do ztracené blaženosti. I zdálo se, že učeníkům jeho jest jen s bolestí si vzpomínati na tento krásný sen života. Největší dobrodinec Syn Boží dokonal! — Svaté jeho tělo spočívalo v hrobě.

Avšak muselo také se naplniti, co u nadšení prorockém David byl předvěstil: *„Nezanecháš duše mé v hrobě, aniž dáš svatému svému (mesiáši) viděti porušení“* (Ž. 15, 10.). Prvního dne po veliké sobotě, v židovskou slavnost velikonoční, třetího dne po úmrtí opustil Ježíš Kristus nesmrtelný a slavný jako vítěz nad smrtí a ďáblem svůj hrob. — Úžas a zármutek dosavadní učeníků a přátel Páně nad jeho úmrtím utlumeny jsou prevelikou jejich radostí ze vzkříšení a obživení mistra milovaného. Ano přeutěšenou, předůležitou udalostí bylo z mrtvých vstání Páně, jednak pro apoštoly a první vyznavače Kristovy, jednak i pro nás všechny. Neboť vzkříšením svým dokázal Pán božské své od Otce seslání a pravdu svého učení; vzkříšením svým posílil na-

ději, ano podal nám neomylnou záruku, že i my jednou z mrtvých vstaneme.

Než vzkříšení Páně budiž dnešní úvaha v jiném vzhledu věnována. Kristus, nejnevinější a nejšlechetnější, onen zneuznaný a nelidsky umučený veliký dobrodinec veškera světa žije opět. Bůh činí, že konečně pravda a ctnost musí vítězství slaviti. A to buď látkou dnešního rozjímání.

1. Věc, již Kristus zastával, o níž usiloval, byla nejlepší. Seslán byl, jak nám tvrdil, „*hledat a spasit, co bylo zahynulo*“ (Luk. 19, 10.). Všem lidem hlásal spasné učení pravdy, skutečnou to chudým blahověst. Učil jako ten, jenž moc má, tak že lid nad učením jeho žasl. Potvrzoval pravdy učení svého divy a zázraky, hojil nemocných bolesti vniterné i vněšné; posedlé sprostil zlého ducha, lačné sytil, mrtvé vzkřísil. Všudy, kde toho potřeba kázala, uštědřoval útechy a požehnání. Zacházel s hříšníky, by sobě jich naklonil a je zase vznešenému cíli, jehož nepravostmi se vzdálili, přivodil. Z lásky k bratřím svým byl i ochoten život obětovati, by je od věčné smrti vykoupil. A skutečně nekonečná jeho láska obětovala se za ně a otevřela jim nebesa prvním hříchem uzavřená. — Tak tedy se objevil jako největší lidského pokolení dobrodinec. A tento nejšlechetnější a nejlepší všech, již po zemi kráčeli a kráčeti budou, tento nejsvětější, jenž ani stínem hříchu zatemněn nebyl, měl i nepřátele. Náčelníci a popředníci lidu židovského, velekněží a vysoká rada, kněží, zákoníci a farizeové strojili mu úklady, tupíce ho a nenasytnou pronásledující jej nenávisť. „*Necháme-li ho tak, všichni uvěří v něj,*“ pravili v radě, když Pán Lazara byl vzkřísil. Jeden pak z nich, jménem Kaifáš, jenž byl toho léta velkoknězem, řekl jim: „*Vy nic nevíte, aniž pomyslíte, že užitečné jest vám, aby jeden člověk umřel za lid, a ne aby všecken národ zahynul.*“ (Jan 11, 48—50.). Od chvíle té uzavřino Krista usmrtiti.

Nevěrný učeník přispěl k uskutečnění záměru šeredného, zradiv a zaprodav Pána svého a mistra za hroznou cenu otroka, za třicet stříbrných. — Javše pak Krista, uplatili několik nešlechetníků, kteří liché svědectví proti němu, jako by Bohu se byl rouhal, vydali. Rouhání podle znění St. Z. pokutováno nsmrcením. Než svědectví oněch ničemníků rozcházela se; ani křivé svědectví oněch dvou, již naposledy proti Kristu povstali, z rouhání a z ne-

uctění chrámu jej viníce, nezdálo se jim býti dosti podstatným, aby obžalobou před římským vladařem odsouzení k smrti dosáhli. Posléze předce nenávisť a zášť židovských kněží, zákoníků a farizeů ten nejnevinnější a nejsvětější k smrti hanebné a strastné odsouzen na kříži; neboť Pilát, onen nespravedlivý soudce, více lidí než Boha se bál a nález smrti jeho potvrdil, domnívaje se, že by židé u římského císaře pro nespravedlnost často již objevenou jej obžalovali, čímž by z úřadu svého složen býti mohl.

Veliký Trpitel v mukách nejstrašnějších šlechetnou svou duší na dřevě kříže vydechnul. Tělo jeho položeno do hrobu, jehož vchod kamenem velikým uzavřen a zapečetěn, ano i stráž opatřen, aby, jak zapřísáhl nepřítel Ježíšovi mněli, učenci jeho nepřišli a tělo jeho neodnesli, zvěstující pak lidu, že vstal z mrtvých. Již zdálo se poselství Kristovo ukončeným a úkol jeho zmařeným býti. Hlouček jeho přátel byl by se záhy, nepříznivým osudem Pána a mistra zklamán jsa, bezpochyby rozptýlil, kdyby tělo jeho v hrobě bylo ostalo, ježto nejzávažnější proroků a jeho předpověď skutkem se nestala. Ani apoštolé by se nebyli odvážili učení jeho všude hlásati, kdyby nebyl mistr z mrtvých vstal. Ježíše byli by pak, ač žádného člověka moudrost a nauka ctnosti s jeho učením na roveň položena býti nemohla, za zbožného blouznivce a sebe za bezelstné lehkověrce měli. I bylo pak jim se domnívati, že i svět za takové jich považovati a, budou-li učení jeho hlásati, slova jejich oslychati bude. Opravdu ztracenou zdála se věc Kristova býti, kdyby v hrobě bylo jeho tělo ostalo.

Než ejhle! Temný hrob mrtvého opět životu navrácuje! I což zmohly veliký kámen, pečeť a stráž? — Dne třetího po své smrti Kristus, pravý mesiáš, nesmrtelný a slavný, z vlastní moci jako překonatel smrti a ďábla, jako vítěz nade lží, podvodem, zlobou a všemi skutky zlého ducha ostavil hrob. Hrůzou ohromeni zděsili se strážníci a mrtvým podobni se stali, když Kristus vstal z mrtvých. Ohrozivše a zpamatovavše se došli ku kněžím, vypravující, že Ježíš vstal z mrtvých. V nesnázi té sešla se vysoká rada, aby co činiti dlužno se rozsoudilo. I usoudila podplatiti vojíny, aby rozhlašovali aneb aby aspoň mlčeli, když se tak o nich hlásati bude, že se jim nehoda stala, že totiž zdřímli, učenci přišli a Kristovo tělo vzali. Než co prospěla matná bajka o stráži spící? — Nyní oživila a povznesla se věc Kristova. Apoštolé, ačkoliv již dříve věřili, že Kristus vstal z mrtvých a učení jeho na pravdě se zakládá, vzkříšením Páně, opětovanými jeho

po vzkříšení objevy a slovy tu od něho pronešenými úplného o věci té nabyli přesvědčení. A konečně když od Krista opatření byli dary Ducha sv., dokonale porozuměli učení jeho a neohroženě počali židům a pohanům učení to hlásati. Zvěstovali u skvělém úspěchu učení Kristovo napřed v Judské zemi, pak rozešli se do širého světa, aby i pohanstvu učení spásy věstili; práce jejich i tu podobným korunována jest úspěchem.

Vzkříšením Páně počíná nová doba svaté jeho věci. Farizeismus, lež, podvod, blud a klam, nevěra a nepravost stouliti se musely do zákoutí svého; pravda a ctnost došla na obratě nyní povšechného uznání a průchodu. Vzkříšení Kristovo tedy hlásá: Bůh činí, že konečně pravda, ctnost vítězství slaviti musí.

2. Pravdivost slov těch dosvědčuje i vlastní zkušenost. Poobledněme se po života dnech minulých. Není nám pravdě té přisvědčiti, že Bůh nikdy nás neopustil, pakli jsme upřímně o pravdu a ctnost stáli? Na zemi ovšem tytýž nedočinívá se pravda a ctnost vždy zasloužené odměny.

„In terris mercede caret per seque petenda est

Externis virtus incommutata bonis“

pěl již pohanský básník Ovid. Mnohý z nás také již trpkou tuto pravdu musel zakusiti. Někdy snad i náš šlechtný úmysl byl zneuznán, dílo naše, naše obětavost u konání povinností ani povšimnutí nedošla. Jindy snad i hájení pravdy a ctnosti trpkých muselo tržiti úsměšků. Místo uznání naší dobré vůle a místo díků zasloužených snad dostalo se nám hany, potupy a nevděčnosti. Ale konečně předce pevné zásady, pravda a ctnost dodělaly se vítězství, zjednaly si uznání. — Lepší a rozumnější část bližních našich vezdy s námi souhlasila, až nejposléze i protivníkům bylo ustoupiti a uznání, jemuž v duchu ani odporovati nemohli, museli i veřejně na jevo dáti. Proto pravdou bylo a ostane: Bůh činí, že konečně pravda a ctnost vítězství slaviti musí.

Že pravda ta s to jest, by nás povzbudila, upokojila a potěšila, kdož by mohl upírati? Všecko na zemi míjí, jen pravda a ctnost setrvají. Nuže, přáteli! usiluj vždy o pravdu a ctnost. Nedej se klamati pokušením světa, těla, ďábla. Cesta hříchu má ovšem růžový začátek, avšak trnitý jest její konec. Stezka ctnosti jest z počátku drsnata, ale uvádí člověka do zátiší spokojenosti a klidného svědomí; ona končí záhubou, tato blažeností. Kterou voliti? — I jak bys mohl dlouho se rozpakovati?

„Bůh činí, že konečně pravda a ctnost musí vítězství slaviti. Jaká útěcha plyne ze slov těch člověku pro pravdu a ctnost pronásledovanému! „*Když Bůh s námi, kdo proti nám?*“ (Ř. 8, 31.) píše apoštol Pavel. A královský prorok David dí: „*Kdo bývá v pomoci Nejvyššího, v ochraně Boha nebeského přebývati bude. — Po hadu a po basilisku choditi budeš a šlapati budeš po lvu a draku,*“ t. j. v největším nebezpečenství škody nevezmeš (Ž. 90, 1 a 13.). Život člověka tedy, jenž o pravdu a ctnost usiluje, v Boha důvěruje, již na světě jest přeblažen; ovšem všech útrap a strastí nelze mu zniknouti, tyto však nemohou sílu jeho zlomiti, nemohou důvěry v Boha jej zbavit; na opak slouží mu k osvědčení a rozmnožení ctnosti; konečně předce zde bude patřiti vítězoslávu pravdy a ctnosti. Tam však na věčnosti spatří slunce pravdy a spravedlnosti úplným bleskotatí leskem. — Pročež pilme vždy pravdy a ctnosti důvěrujíce v Boha vždy a všudy; pak již na zemi počne naše blaženost, kteráž ve vlasti nebeské u míře nekonečné setrvá věčně. Amen.

Neděle 2. po velikonoci.

„*Tempora mutantur et nos mutamur in illis.*“ Pakli kdy pořekadlo to průchodu mělo, máť ho zajisté v dobách našich u míře rozsáhlé. Jindy ručilo prosté slovo, podání ruky za vyplnění učiněného slibu neb přípovědi; nyní sebe jasnější smlouvy a zákony mnohdy podlehají u některých násilnému překrucování slov a svévolnému výkladu. Jindy aspoň většina se řídila pravdou, poctivostí; nyní lež, podvod, přetvářka, pokrytství, rušení daného slova a slibu jsou u mnohých lidí obyčejny. Toť ten červ, jež pověstná osvěta — illuminatismus — předešlého a zbožňovaná svoboda — liberalismus — našeho století lidskému pokolení do těla uhnízдила a na pokraj hrobu je uvedla. Než dobře, že ten „starý Bůh ještě jest živ,“ jsa dobrotivým v zaslíbení, věrným v plnění a nezměnným v milování. Myšlénka ta velikou jest útěchou obzvlášť za našich dob; děkujeme Bohu za tu útěchu tím více, an k této utěšené myšlénce i slova útěchy sám přičiňuje uváděje nám dnešním evangeliem skutečně potěšitelnou blahověst na mysl, řka: „*Já jsem pastýř dobrý . . . a život svůj dávám*

za ovce své“ (Jan 10, 11. 15.). Kdož by mohl tvrditi, že Kristus toliko slíbil obětovati za nás život svůj a neobětoval jeho? Či mohl by kdo zapomenouti na Jerusalem, na Golgotu; či mohl by si nevšímati těch bezčetných pomníků smrti jeho, křížů po veškeru okršku zemském vztýčených? Ano život svůj položil za nás! Kristus byl dobrý pastýř. Než on nejen byl dobrý pastýř, ale i nyní jím jest, jenž hledá, nosí a zkouší ovce své.

Toť předmětem dnešního rozjímání.

Bylo to 25. června roku 1848 o 1/28. hodině večer, když na barikádách Pařížských zuřil boj na život a na smrt. Arcibiskup města toho, Denis August d'Affre, kvapil na dějiště všeobecného zmatku, by rozvzteklý lid uvaroval pošetilého počínání. Raděno mu, by v davy rozjitřeného lidu se nemísil, jelikož by život jeho nebezpečím zahrožen byl. Na to dal tuto právě apoštolskou odpověď: Dobrý pastýř život svůj dává za ovce své. A skutečně když slova míru lidu kázal, byl smrtelně raněn a umřel po třech dnech jako mučeník lásky pastýřské. Za pobloudilými ovci spěchal, osvědčiv se učeníkem toho, jenž dobrým se nazval pastýřem, řka: „*Syn člověka přišel, aby hledal, co bylo zahynulo*“ (Luk. 19, 10.). Slova ta i k našim dobám prohlédají.

Znáni jest vám obraz, jenž představuje obraz božského Spasitele, jak s trnovou korunou na hlavě k zemi schýlen a kleče vézící v trní ovci vysvobozuje. Toť obraz dobrého pastýře Krista Ježíše zbloudilou ovci hledajícího, toť odznak jeho pastýřské lásky i k hříšníku se odnášející. Kdyby nám možno bylo pozřítí záměry Boží, tuť bychom museli pozorovati, že Pán i nyní totéž činí k zachování duší, což, na zemi viditelně přebýváje, pro blaho jich konal. Nevyzpytatelné jsou cesty milosti Boží, jež hříšníka na dráhu ctnosti přivádí. Jednoho hloubáním vědeckým a rozmluvami k poznání a zavržení hříšného života vede, jako to u studnice Jakobovy učinil. Druhému otevírá zrak, dádá jemu vymknouti se z nesnází, jež by hanou, potupou a záhubou jej byly zastihly, jako v chrámě Jerusalemském s ženou hříšnou učinil. Třetí bahnu hříchů a nepravostí uniká, byv — jako jednou Šavel před Damaškem zdrcen neštěstím a soužením; čtvrtý zanechává — jako Petr — nebezpečné místo a návyk, ctnost jeho ohrožující. — Vypravuje se, že jednou klesl pijan u kříže a usnul. Procitna, pohlédl především na obraz ukřižovaného. Pohled ten jako

blesk pronikl duši jeho a aj! nikdy již v životě svém nepřestoupil meze střídmosti. — Také o jednom studujícím, jenž všeobecně za vzor zbožnosti pokládán, ale hlasem svého svědomí na všeliké nepravosti upamatován býval, se vypravuje, že konečně na cestu polepšení se uchýlil, rozhodně sám k sobě řka: „budiz i skutečně tím, zač tě lidé mají.“ Z toho všeho nám zřejmo, že božský Spasitel rozličným způsobem hříšníka hledaje i nyní pastýřský úřad vykonává. Každý hříšník i nyní dochází dostatečné milosti, aby se obrátiti mohl. „*Nikoliv proto hynou zlí, že dobřími býti nemohli, ale že jimi býti nechtěli,*“ praví dobře jeden sněm církevní (Valence r. 855).

Běda hříšníku, jenž dobrotivého Ježíše marně hledati, volati a klepati nechává. Ale blaze onomu, jenž se nevzpěčuje, když dobrý pastýř z osidel hříchu jemu pomáhá, pro toho mění se tvářnost na obrazu dobrého pastýře. Neboť obraz ten představuje mu božského Vykupitele, jak nalezenou ovci na ramena svá položiv, s radostí k stádcí ji přináší. Jak krásně líčí obraz ten chování-se Ježíšovo ku kajicnému hříšníku! Tvář jeho září radostí. Sám dí, „*že v nebi větší jest radost nad jedním hříšníkem pokání činícím než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří nepotřebují pokání*“ (Luk. 15, 7.). On zapomíná, že pro ovci dlouho blasu jeho oslýchající noby své unavil a zranil, zapomíná, že často dlouho a marně na srdce hříšníka tepal, než mu bylo otevříno. Slasť a radost naplňuje útrobu jeho, když patří na ovci ztracenou a opět nalezenou. Již počíná s láskou a přítulností božskou místo úlohu milosrdného Samaritána u ní konati, nebo vlévá olej a víno, milosť a posilu, do ran duše dosud otevřených, obvažuje je rozhřešením zpovědníka a přináší je na ramenech svých pod přístřeší církve. Ó jak laskavý, pečlivý to pastýř! Nenechá nalezenou ovci běžeti — on ji nese! Víť on, že rány duše, byť i očištěny byly a obvázány, nejsou úplně zhojeny. Proto běře obráceného hříšníka na ramena svá a nesa jej slastí vniterního míru jej oživuje, útěchou, již duše v nábožné modlitbě nalézá, jej oblažuje; proti opětovaným pokušením k hříchu ho sílí a úsměchy, jimiž svět pro jeho polepšení mu zplácí, učí jej pokorně snášeti až „*povlovně život jeho duševní zmohutne a toho stupně moci a síly dosáhne, že nepříteli s celým vojem srdnatě boj jest s to podstoupiti, jej překonati a jím vládnouti*“ (Sv. Cyprian).

Pak vezme dobrý pastýř ovci — kajicníka — s ramenou svých,

opatrně jí láskou a milostí, přidružuje ji k ostatním zdravým ovčím, chopí se kříže a postoupiv před stádo své volá: „*Kdo chce mým učníkem býti, následuj mne.*“ Nyní posílá kajeníka, jenž v dobrém se upevnil, do školy kříže, aby tam v boji a pronásledování nabyl si vysvědčení, jež ho oprávnjuje vstoupiti do stánku nebes. Již náleží k těm, kteří u svaté vytrvalosti modlitbou, slovem a skutkem o vlastní a bližních spásu usilují, již jen žítí chtějí, aby trpěli, takto Kristu se připodobující. On náleží k těm, jenž jako sv. Ondřej s upřímnou radostí kříž pozdravují věda, že s křížem se jemu dostane i síly, aby jej nésti mohl. Pakli pod břemenem kříže klesá a se domnívá, že nelze mu dále jej nésti, tu proniká hlas dobrého pastýře ku slechu jeho: „*Pojďte ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím*“ (Mat. 11, 28.). Já občerstvím vás. Ó lahodné přesladké slovo uším smrtelníka umdleného. Tento jako dobrá ovce jde po hlasu tom a tovaryší se k onomu stádcí, jež pastýř božský nebeským pokrmem a nápojem, svým vlastním tělem, svou vlastní krví sílí a občerstvuje. A jako pocestný občerstviv zemdlené údy pokrmem a nápojem nových nabývá sil, by vytčeného cíle dojítí mohl, tak i zbožný křesťan kráčí dráhou života k cíli nejvyššímu, opatřen byv zárukou věčné blaženosti v nejsvětější svátosti oltářní.

Ejhle! přátelé! tak Kristus hledaje, ponášeje a zkoušeje koná úřad dobrého pastýře. A proč jej koná? „*Z nekonečné, neobstihlé lásky k tvorům rozumným,*“ zvolala kdysi sv. Kateřina z Janova. Ač my lásku tuto dobrého pastýře Krista Ježíše pochopiti nemůžeme, proto přece nikdy neustávejme jej velebiti a milovati, seč síly naše jsou. Hlasu jeho pastýřského následujme, jeho řízení se zcela oddávající.

Mládenče křesťanský! dej se opět najíti, hříchem-li's od stáda Kristova se vzdálil, dej se jemu z trní, do jehož srdce tvé s náruživostmi a zlými žádostmi zabředlo, opět vyprostiti. Dej se jemu nésti, jestli sis upřímně umyslíš a počal s života polepšením. Jsi-li však již za hodna uznán vřaděnu býti v počet kříž nesoucích a schopen přísným zkouškám se podrobiti, pak srdnatě a neohroženě si počínej a mužně je odbyvej. S opovržením pohlídej na svět zaletaje u blahé naději k výšinám nebeským. Čím déle žítí budeš, tím více pak ceny pozbývati bude veškera pozemskost, tím více budeš chápati smyslu slov sv. Ignacia řkoucího :

„*Jak se mně oškliví země, když pozoruji nebe!*“ Slib již dnes, nyní dobrému pastýři, že povždy chceš býti věrnou poslušnou ovečkou a pros jej, aby tě zde a tam na dobrou vedl pastvu. Amen.

Neděle 3. po velikonoci.

Poslední slova umírajícího otce, umírající matky jsou dobrým dítkám pokladem drahým, ctihodným, nezapomenutelnou památkou. „Tak mluvil dobrý otec, laskavá matka na smrtelném loži,“ říkává mnohý s pohnutým srdcem, když již i šediny pokryly hlavu jeho. A svatým dědictvím jest vždy závěť zesnulých rodičů.

Před několika okamžiky jsem vám přečetl poslední slova umírajícího, část to řeči, již měl Pán na rozloučenou k apoštolům, dříve než na smrt se vydal a z mrtvých vstana opět k Otci do nebeské slávy se navrátil. V řeči té těšilť svojince pro brzký svůj návrat k Otci, na um jim dáváje, že tento nutným a jim užitečným jest, an přijde k Otci sešle jim Ducha sv., Ducha pravdy, jenž jim připomene vše, cokoliv on, jejich učitel, jim byl mluvil, jenž jich omohutní, aby proti bludu, lži, podvodu a nepravostem udatně bojovati a o rozšíření a upevnění království pravdy a ctnosti s chutí a úspěchem usilovati s to byli.

Tím způsobem byla apoštolům trpkost rozloučení jejich s Pánem a mistrem poněkud umírněna. Ó jak utěšeným musilo jim býti poslední slovo Kristovo!

Avšak i nám musí ono slovo, jímž Spasitel od svých apoštolů se loučil, býti rovněž tak důležitým, ctihodným a svatým jako jim: i my jsme učeníci Kristovi. I naším povoláním jest, abychom proti bludu, lži, podvodu, hříchu a nepravosti bojovali a k rozšíření se pravdy a ctnosti všemožně přispívali. I nám uštědřuje Duch sv. milosti a síly, bychom před důležitému tomu úkolu dostáti mohli.

Loučící-se Spasitel pravil apoštolům: „*Maličko a neuzříte mne, a opět maličko, a uzříte mne.*“ Protož ptali se: „*co jest to, že praví: maličko*“ (Jan 16, 18.).

Než položme i my sobě nyní tuto otázku! „*Maličko!*“ Jedno to, ale významné slovíčko! Což praví nám? — Slovo to

připomíná nám velikou cenu, krátkost a pomijitelnost pozemského života a myšlénka ta zaměstnávejž nás v přítomné hodině!

„Čas platí, čas trátí,“ říkávame v obyčejném životě, chtějice cenu času naznačiti. A v pravdě, čas jest drahocenným, snad nejdrahocennějším dobrem vezdejším. Ztraceného majetku opět lze nabyti; ale kdo čas ztratil nikdy se ho nedodělá.

Má-li však čas tolikou cenu v ohledu pozemském, nabývá tím větší hodnoty ve smyslu duchovním. — Čas jestif mostem přítomnost s věčností pojícím, jest poklad, za nějž tuto zaměnití můžeme. Ten, kdo času dobře užívá, věčné se může dočiniti spásy, kdo však čas ztratil, času neužil, ztratil vše.

Pohlízejíc zpět neb vpřed rozeznáváme trojí čas: minulost, přítomnost a budoucnost. Minulost — jest již uzavřena, jí nelze nazpět přivolati — ona není již v naší moci, nenáleží nám. — Budoucnost — spočívá v rukou Božích; zdali a pokud nám náležeti bude, nikdo neví mimo Boha. — Naše jest toliko přítomnost. Leč jak rychle míjí před zrakoma našima! Co v tomto okamžiku přítomným, jest v nejbližší vteřině již minulým. Času nelze bráze postaviti. „*Tempora sic fugiunt pariterque sequuntur*“ (Ovid).

Den ubíhá za dnem, aby více se nevrátil.

Mnoho času uplyne v jednom roce. — Čtyrykrát mění země tvářnost svou, dvanáctkrát osvětluje ji měsíc úplňkem. 365krát střídá se den s nocí. Více než 8760krát připomínají nám hodiny, že opět jedna hodina proudem času jest uchváćena. A aj! všechny ty hodiny, dny měsíce jak rychle ubíhají! A každá ta částečka času jest zároveň částkou našeho života. Každou tou částečkou krátí se život náš a my blížíme se, ani značně toho postřehujice, krok za krokem ku sklonku pozemského života. A tak můžeme právem o sobě tvrditi, že denně odumíráme, totiž denně smrti se blížíme.

Takovou-li čas cenu do sebe má, tak-li rychle utíká, pak by měl každý z nás jako ti, jež po stroskotání lodě na moři vzbouřeném oběma rukama po troskách sem tam plovoucích křečovitě sáhají, věduce, že se ztrátou trosky té i poslední čáka jich zachránění zmizí, taktěž pevně se uchopiti času od Boha nám darovaného. A nebylo by pošetilostí, kdyby někdo drahého času neužil a jej na svou škodu ujíti si nechal? A přece, ač čas da-

rem nejdražším, nejnestálějším, nenabytným jest, mnohý času nedbá, pokud jej má v moci; jindy, když jej pohřešuje, ho nenalézá; když času mu potřebí, ho nemá.

Nevšímáme si času, dokud jej máme, t. j. dokud žijeme. Pohřešujeme ho a nenalezáme ho, když umíráme. Potřebí nám času a nemáme ho na věčnosti.

Člověk si nevšímá času, dokud jej má. Nepoužívá ho tak, jak Páně to vůle žádá, totiž aby v časnosti pozemské dobyl si života věčného. On ztrácí čas po částech, jako by celek věčného setrvati měl a nikdy konce mu nebylo. — V přítomnosti mnohý se těší na budoucnost ani nepomýšleje sobě, jak krátký život a jak i tato krátkost vedle slov sv. Augustina pro člověka nejista jest! — Xerxes, král perský, nemohl, jak dějiny vypravují, slzím odolati, vida ony miliony svých vojinů Hellespontem se přepravovati. Byv tázán, proč by slzel, odpověděl: „Myslil jsem na krátkost lidského života, jelikož ze všech těch tu přepravených za sto let ani jedinký nebude mezi živými.“ Nepomyslel, že několik měsíců postačí, aby ohromné to vojsko bylo potřeno!

Přátelé! i my vidíme co rok mnohem četnější muožství bližních svých nás míjeti a do oněch krajin se ubírat, odkudž dosud nikdo se nevrátil. — Kolik jest asi na této pouti těch, jichž smrt překvapila, aniž byli tušili, že tak záhy pozemskost jim bude opustiti! — Kolik z těchto na věčnost poutníků by nás napomenulo, abychom času lépe užili, než oni to učinili!

„Prosím tě otče — úpěl bohatec v propasti pekelné — pošli Lazara do domu otce mého; mám pět bratrů, ať svědčá jim, aby i oni nepřišli do tohoto místa trápení. I vece mu Abraham: Mají Mojžíše a proroky; poslouchajtež jich!“ (Luk. 16, 28. 29.).

Pročež nakládejme moudře a svědomitě s časem nám vyměřeným, dokud jej v moci máme; jinak by snadno se přihoditi mohlo, že bychom jednou jeho žádali a nenalezli.

Leč mnohý praví: Že bych již měl umříti? vždyť já chci žítí dlouho. — A jak dlouho, příteli? Snad tento rok? Aj, tof není mnoho — tof maličko. Ano mnohý bude museti, než rok tento se ukončí, na hřbitov se odebrati, a na tomto posvátném místě až do všeobecného vzkříšení odpočívati; a k těmto snad náležím i já, náleží i některý z vás! Zajisté že by mnohý, kdyby brzkou hodinu sklonku života jistě věděl, jako král Ezechiáš v strachu a házní na posteli se obracel, volaje: „*Uprostřed*

dnů svých vstoupím k branám hrobu. Hledal jsem zbytek let svých“ (Is. 38, 10.), a kdybychom museli přisvědčiti, že zbytek ten není delší než rok, než několik měsíců, ó jak bychom času chtěli užítí! Mnoho dobra i zla může se dobou tou učiniti. Člověk může i pro nebe i pro peklo dožráti.

Římané dobyvše některého města, rozsvítili svíci, jež měla určitou délku. Pokud tato hořela, skýtáno každému usmíření a odpuštění trestu za všeliký zločin zaslouženého. Sotva však dohořela, naloženo s každým vedle nejprísnější spravedlnosti. Poučný i pro nás to obyčej v dějinách římských! Není-liž hořící svíce obrazem našeho života? Dokud život, jehož délka taktéž od Boha vyměřena jest, setrvá, poskytuje Bůh každému milosti a usmíření, jehož však, když světlo života zhaslo, nikterakž očekáváti již nelze. — Pak jest již pozdě!

Jakou hrůzou musí naplňovati srdce nedbajících na smrt to slovíčko: „*pozdě jest!*“ V paláci svém hodoval král Baltasar s velmoži království svého. I rozkázal, aby přinesly se nádoby zlaté a stříbrné, kteréž byl odnesl otec jeho z chrámu Jerusalemského. I pili z nich a chválili bohy své. Touž hodinou ukázali se prstové jako ruky člověka píšícího na svrchu stěny paláce královského. Král spatřiv ruku tu zděsil se. Přivedeno pak mnoho mudrců a hadačů, kteří však nemohli ani písma čísti ani výkladu jeho oznámiti králi. Na to přivolán byl Daniel prorok. Král slíbil mu odměnu velikou; šarlatem měl býti přioděn, zlatým řetězem hrdlo jeho ozdobeno a třetím v království jeho kužetem měl býti, písmo-li jemu přečte a výklad přičiní. Načež odpověděl Daniel: „Darové tvoji tobě buďte a dary domu svého jinému dej; avšak písmo to čísti budu tobě králi a výklad jeho ukáži tobě. Jelikož jsi nepokořil srdce svého ale proti Panovníku nebeskému pozdvihl jsi se a bohy své chválil jsi, protož od něho poslán jest článek ruky, kteráž napsala, což napsáno jest: mane, thekel, fares a tento jest výklad řeči: Mane sčeti Bůh království tvé a dokonal je; thekel položen jsi na váze a nalezen jsi méně mající; fares rozděleno jest království tvé a dáno Medským a Perským. A jak Daniel byl odpověděl, stalo se. V téže noci ztratil Baltasar král korunu, království i život (Dan. 5.).

Příteli! i dnové života tvého sečtení jsou; dříve neb později, jednou však zajisté i nám blíží se hodina, kdy Pán od nás bude žádati účty, jak a k čemu jsme vyměřeného nám času užili, kdy i naše skutky na váhu budou vloženy. Pročež šetři času:

*„Utendum est ætate; cito pede labitur ætas,
Nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit.“* (Ovid).

Ó vynasnaž se, abys svého věku tak užil, bys, když hodina poslední tobě udeří, nešťastnému králi Baltasarovi podoben ne-
byl. Amen.

Neděle 4. po velikonoci.

Neděli budoucí nazývá církev křížovou a prvé tři dny týhodne s ní počínajícího: „křížové.“ Jsou to dny, o nichž ona své dítky obzvlášť k modlitbě vybízí, aby od Boha i potřebných darů časných, totiž zdaru úrody polní si vyprosili. Že od Boha jen všeho požehnání a zdaru se nadíti můžeme, k tomu již prohlíželi pohanští Římané, konajíce v květnu slavnost ambarvalií; tu vodili hovádko obětné, dříve než zabito bylo u slavnostním průvodu okolo polí, aby od bohyně Ceres (Živy) zdaru úrodě polní vyžádali.

I církev vodí o těch dnech dítky své do Boží přírody, aby Bůh pole a luky požehnáním obdařiti ráčil; neboť toho času úrodě zemské nejvíce nebezpečí hrozí.

Průvody křížových dnů před slavností na nebe vstoupení Páně zařídil sv. Mamert, biskup Vienneský ve Francouzích v druhé polovici pátého století, aby město a okolí jeho od všeliké škody uchránil. Za modlitby a zpěvu konal se svými věřícími průvod polemi a lukami, a aj! neštěstí bylo odstraněno. Příklad ten na to i jinde následován, až papež Leo III. († 815.) pobožnost tu v Římě a posléze všeobecně ustanovil.

Křížová neděle, křížové dny, křížové průvody, což jsou ony než dokladem pravdy, že rozumný člověk a zejména křesťan povinen jest se modliti? — Kdož by také o pravdě té mohl pochybovati? — Někdy může ovšem zapomenouti lehkovážný povinnosti té zadostučiniti. — A jiný, ač na ni nezapomíná, přece často od Boha oslyšán bývá, an nezná právě se modliti. My však chtějíce vždy a svědomitě povinnost modlitby konati, budeme dnes rozjímati: 1. co jest modlitba, 2. zač a 3. jak se modliti máme.

Bůh pomáhej nám!

1. Podivuhodným to zjeven, že u všech národů již s uznáním vyšší bytosti, obětmi a modlitbou se setkáváme. Nejstarší básník řecký Homer (Ilias IX. 502.—) opěvá modlitby jako dcery nejvyššího Boha, any bedlivě kráčeji za vinou člověka, chtějíce ji ulehčiti. Kdo je zbožně a laskavě přijímá, za toho u Jupitera se přimlouvají; kdo jimi zhrdá a tvrdošijně od sebe zamítá, žalují naň u svého otce a potrestání od něho vymáhají. Než odkud ta u pohanů šetrnost modlitby? Odtud, že si povědomi byli lidské křehkosti a věřili, že nad lidmi tajná vládne moc, osudy i jednotlivců i celých národů řídící, moc, na niž obzvlášť modlitba úspěšný má vliv. Proto vážné úkony modlitbou začínali. Modlitba s obětmi byla téměř střediskem veškerého života náboženského; tudíž u Řeků i Římanů jméno kněz od modlitby odvozováno bylo; oněm sloul *ἱερέας*, těmto orator. Než tažme se již, co jest modlitba? Rozmluva lidského srdce s Bohem.

Člověk ostatním tvorům vidomého světa tím právě předkuje, že pána a tvůrce svého poznává, že s ním mluvíti, jemu potřeby duše i těla přednáseti, jej za pomoc prositi, jemu díky vzdávati, jej chváliti a velebiti může. — Když srdce člověka vzbůru k nebesům se vznáší, když mysl jeho k Bohu se pozdvihuje, člověk se modlí! Tudíž není modlitba ani dlouhými studiemi ani návykem osvojenou věcí; modlitba jest, jak povědino, starší než křesťanství, ano tak stará jako srdce lidské. Prvé vzdechnutí ze stísněné útroby dítěte k Otci nebeskému jest modlitba. A první vděčný pocit, jímž Adam nad svým a veškerá tvorstva bytím se radoval, nebyl-li modlitbou?

Nezáleží tedy modlitba v pouhých slovech, alebrž ve zbožné mysli. Modliti se i tehdáž můžeme, když bychom, co duch myslí a srdce žádá, ani slovy nevyjadřovali. Toť modlitba vniterná. — Obyčejně však naznačujeme myšlenky ducha a žádosti srdce slovy, postavou, klečením, sepjatýma rukama atd. osvědčující tak nábožnou mysl srdce. Toť modlitba vněšná; ta jest prospěšnější modlitby pouze vniterné, ana zevnějším příkladem jiných k pobožnosti vybízí a sama zbožným chováním jiných k větší vroucnosti povzbuzena bývá.

K modlitbě každý člověk zavázán jest. Neboť kdo srdce nezkaženého jest, cítí potřebu modlitby. Tísní-li ubohé srdce tvé nehoda a takměř vykrvácením mu hrozí, nevzdychá-li ono žalostně k Slitovníku nebeskému, by tíže té je sprostil neb je aspoň umírnil? A srdce-li tvé radostí kypí, či nevznáší se ono

u horoucí vděčnosti k Bohu, jenž slast tu jemu uštědřil? Protož kdo modliti se zapomněl, zapírá své srdce lidské.

2. Modlitba jest naší povinností; avšak za č se modliti máme?

Návod nejkrásnější modlitby dal nám Pán, když učeníky své učil modliti řka: „*Otče náš, jenž jsi na nebesích. Posvěť se jméno tvé. Přijď království tvé. Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.*“ Smysl slov těch jest: „Ač jsem pouhý prach a popel, osměluji se předce s tebou ó Bože! mluvit; tyť jsi mým a všech lidí otcem, ty zvlášť svým vyvoleným v nebi v nedostihlé se ukazuješ velebnosti, ačkoliv všudy jsi přítomen. Kéž by svaté tvé vlastnosti a učení ode všech lidí na zemi poznáno a hříchem a nepravostí zneuctěno nebylo! Ó by království tvé, království pravdy a ctnosti, vždy více se šířilo a svatá tvá církev povznešena byla! Kéž bychom, jsouce živí členové této církve po smrti přijati byli do království věčné blaženosti! I uděl nám milosti, bychom svatá tvá přikázání s toutéž ochotností a svědomitostí jako andělé a svatí v nebi tvou vůli plní, i my konali!“

— Toť budiž vedle návodu Páně první naší modlitbou.

Žijíce však ve světě tomto pozemském, smíme, ano máme prositi i za to, čehož k zachování těla a jeho zdraví nám potřebí jest. „*Chlebě náš vezdejší dej nám dnes*“, učil proto Pán učeníky se modliti. „Dej nám“ chceme těmi slovy říci, pokrm, nápoj, šat, příbytek, zdraví a síly, abychom povinnosti své svědomitě mohli konati. Odvrát od nás zla tělesná: drahotu a hlad, válku, neúrodu a těm podobné nehody, abychom povolání svému žítí mohli! Odvrát i hřích, jenž často bývá příčinou zla tělesného. Ješto však i život duchovní nám žítí jest, říkáme slovy čtvrté prosby i to: „Dopřej nám Otče i toho, což k zachování života duchovního potřebujeme! Neodvracuj od nás milosti své, ana všechny naše dobré skutky podněcuje, sprovází a dokonává. Slovem svým nepřestávej sytiti lačného ducha našeho hodným a častým přijímáním sv. svátostí, zachovejž život duše naší.“ Toť budiž dle návodu Páně druhou modlitbou.

Třetí část modlitby Páně prohlédá opět k dobrům obvyšným. „*A odpusť nám naše viny jakož i my odpouštíme svým vinníkům! Nevodň nás v pokušení, ale zbav nás zlého!*“ — Tu prosíme za odpuštění hříchů slibující, že i my vinníkům svým odpustíme; žádáme za odvrácení každého pokušení ku hříchu aneb za pomoc, bychom mu odolati mohli, kdyby Bůh nás jeho naprosto neosvo-

bodil. Prosíme posléze za uvarování zla duchovního, hříchu, za zniknutí zla tělesného, pakli že by nepřispívala k našemu spasení aneb aspoň za tu milost, abychom je s trpělivostí a statností, kdyby jich Bůh od nás neodvrátil, snášeli. †

Tentof jest pravý způsob modlitby. Účelem prvním a posledním modlitby naší má býti vždy a všudy oslava Boží a spása naše vlastní a bližního. Za dobra tělesná můžeme, máme se modlit, jsou-li životu vezdejšímu potřebná a nepřekážejí-li našemu spasení. Tudíž napomíná Kristus: „*Hleďtež nejprv království Božího a spravedlnosti jeho a toto všechno bude vám přidáno.*“ (Mat. 6, 33.).

Zpozdlým bychom museli nazvati toho, jenž by jiným než tím způsobem se modlit chtěl. Již pohanstvo uznávalo, že pošetilostí by bylo bohy jenom za časná dobra aneb za hojnost jich prositi, a že modlitby naše zvlášť k pokladům duchovním se odnášeti mají; na př. píše římský básník Juvenal:

*Nam pro jucundis aptissima quæque dabunt dii
Carior est illis homo quam sibi*

Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano (Sat. V.):

Pročež křesťanská mládeži! modli se vždy pravým způsobem, prosíc Boha nejprv za dary obvyšné, pak nebudeš míti ani nedostatku toho, čehož k životu potřebí jest. Modli se často modlitbu Páně. Stručná jest tato modlitba, ale v těch málo slovích celý svět myšlének se zahrnuje a výše, hloubka a dosah jejích vyměřiti se nedá. Každá mysl hluboká nové hloubi v nich nachází a každá nová od Boha pošlá milost v nich nové osvětlení a nové potěšení nalezá.

Než proč mnohý křesťan, ač způsobem udaným se modlí, nebývá od Boha vyslyšen? — Proto, že modlitba jeho prázdná jest vlastností modlitby dobré.

3. Jak tedy se máme modlit?

a) Má-li Bůh modlitbu naši vyslyšeti, musí se prouditi ze srdce čistého aneb aspoň skroušeného. Neoslyší-li otec prosby dítěte, jež neposlušenstvím jej urazivši dosud poklesku svého nelitovalo, aniž otce neodprosilo? Zajisté! — Tak ani Bůh nemá zalíbení na modlitbě hříšníka nekajicného. „*Hříšníka Bůh nevyslyší,*“ dí sv. Jan (9, 31.).

b) Modlit se máme ve Jménu Ježíše.

Bůh slyší modlitbu naši, dokud milostí posvětnou s Ježíšem jsme spojeni. I máme modlitby své s prosbami Ježíše slučovati

a Otcí hořké jeho utrpení a úmrtí představivše pro jeho neskončené zásluhy za vyslyšení žádati. Modlitbě takové Ježíš přikl. vyslyšení, an pravil: „*Cožkoli budete prositi Otce ve jmenu mém, dám vám*“ (Jan 16, 28.).

c) Chceme-li, by modlitby naši Bůh vyslyšel, modleme se s pokorou. Pyšný ani u lidí nedochází vyslyšení; čím méně se ho nadíti může u Boha. Vzorem modlitby pokorné jest celný v chrámě se modlící; na fariseovi touž dobou u modlitbě se pyšním dává nám Pán příklad výstražný. Křesťan má, přesvědčen jsa o své mdlobě, nedostatečnosti a nehodnosti, modlitby sobě hleděti. „*Modlitba kořícího se oblaky proráží*“ (Sir. 35, 21.).

d) Modliti se máme s důvěrou, s vytrvalostí, s odevzdáním se do vůle Boží, živě na mysl sobě uvádějíce, že Bůh jest Otec náš, a že jen to, co dětem jeho užitečné jest, chce a jim uděluje. A byť ihned prosby naší nevyslyšel, zkoušeje a povznášeje důvěru a trpělivost naši, nemáme od modlitby ustávati, jemu ponechávající, zdali a kdy nás vyslyseti chce.

„*Modlete se bez přestání*“, napomíná sv. Pavel (1. Thess. 5, 17.). „*Nebyl-lis vyslyšen,*“ vece sv. Jan Zlatoústý (hom. in Math.) „*setrvej na modlitbách, až budeš vyslyšen. Pán-li prosby tvé ihned neslyší, nečiní toho proto, jako by tě nenáviděl aneb tvým byl nepřitelem, ale aby tě otálením déle k sobě připoutal.*“

Přátelé! slyšeli jste, co jest modlitba, zač a jak se modliti máme. Dejž Bůh, abyste vždy dle řádu udaného a způsobem pravým modlitbu konali, pak můžete se i nadíti, že Bůh vám uštědří svého zdaru a požehnání. Buďte spokojeni s každým i sebe menším dárkem od Boha pocházejícím. Ano i tehdaž, když neštěstí aneb jiného zla časného od nás by neodvracel, zvelebujte s vroucí vděčností nevystihlé cesty prozřetelnosti Boží a odevzdávejte se do svaté jeho vůle jsouce toho pevného přesvědčení, že „*co Bůh činí, dobře činí.*“ Amen.

Neděle 5. po velikonoci (křížová).

Minulou neděli pravil jsem, že církev v tomto témdni po tři dny odbývá veřejné průvody za zpěvu a modlitby, aby od Boha zdaru úrodě zemské vyprosila. Průvody ty vznikly jak známo ve Francouzích a udržely se již více než tisíc let ve vsí církví

naší. Již stáří této církevní slavnosti jest ctihodné; a proto církev neupouští ani nyní od starobylých těch pobožností, nebo chová to pevně přesvědčení, že i náš věk modlitby a pomoci Boží na nejvyšší má potřebí, jakož i že společná modlitba více může, než prosba jednotlivce, a že takové slavnější veřejné osvědčení naší víry, naší naděje a lásky Bohu jest velmi milé.

A předce často slyšeti musíme výtku církvi činěnou, že prý houževně co do vněšné bohoslužby zařízení středověkého se drží, tak jako by zařízena byla vněšná bohoslužba církve katolické teprv ve středověku? Vždyť již apoštolé a uo i první lidé Bohu způsobem zevnějším sloužili! Vněšná bohoslužba opravdu jest velmi důležitá a protož i důstojná, abychom v této posvátné hodině s ní se obírali.

Nepřátelé vněšné bohoslužby čili obřadů církve katolické nadužívají i výroků písma sv., aby jimi svou vlašnost u víře aneb úplnou nevěru zahalili. Na př. odvolávají se k slovům Kristovým: *Bůh jest duch a ti, kteří se mu klanějí, v duchu a v pravdě mají se klaněti*“ (Jan 4, 24.). Souhlasím; avšak kdo z písma sv. některé místo bez ohledu na souvislost jeho se slovy předešlými a následujícími vyjímá a místo to po vlastní chuti a potřebě si upravuje, činí násilí písmu. Tak se to má i s uvedeným výrokem Spasitele. Jest to zlomek rozmluvy, již Pán měl se Samaritánkou se tázavší, kde by se měli Bohu klaněti, zdali v Jerusalemě aneb na hoře Garizim; i odvětil jí Kristus: *„Přichází hodina a nyníť jest, kdyžto praví ctitelé klaněti se budou Otci v duchu a v pravdě. Bůh jest duch a t. d.“* (Jan 4, 23. 24.). Ne k místu, kde Bohu se klaníme, máme zření míti, ale na způsob, na ducha, jímž modlitba nadehnuta jest, míní Pán. Čelí tedy místo to proti vněšné bohoslužbě? Na opak; držíme-li se přirozené spojitosti myšlének, spočívá v slovech těch důvod pro věc naši. Má-li se křesťan Bohu v duchu a v pravdě klaněti, musí i způsob toho klanění dokonale poznati a známosti té nabývá právě církvi, jejímž úkolem jest, učení to hlásati; a naší povinností jest, hlásání jejího slyšeti. Hlásání a slyšení však slova Božího není než vněšná bohoslužba; a tak námitka protivníků sama sebou v ní se rozpadá.

Tím, co tu řečeno, však nemíním, že by veškera váha bohoslužby na zevnějšek složena byla; vím dobře, jak často haněti

bylo Spasiteli farisey pro jejich náboženský zevnějšek, i přesvědčen jsem, že i při bohoslužbě zvlášť „duch jest to, jenž oživuje“ a že „jako tělo bez ducha mrtvo jest“, také zevnější bohoslužba bez vniterné vroucí zbožnosti nemá života, nemá zásluhy.

Kdo vněšnou zavrhuje bohoslužbu, naprosto zneužívá přírodu člověka a jeho poměr k Bohu. Bůh jest sice pouze duchovní bytostí, ale nikoliv člověk, jenž složen jest ze dvou částí: těla a ducha. Obojí, i duch i tělo, jsou od Boha stvořeny. Jestli že však prorok Daniel (3.) všechny tvory vybízí, aby Hospodina velebili a na věky chválili, netáhne se slovo Danielovo i k tělu člověka, k onomu tělu, jež jest korunou tvorstva? Či nemělo by oko, kteréž Bůh stvořil, u zbožném roznícení k nebesům vzhlížeti? Mělo by ucho, kteréž Pán učinil, se uzavíratí, pakli o Tvůrci jeho řeč jest? Neměly by ruce, jichž strůjcem Bůh jest, k modlitbě se sepnouti? Jazyk by neměl se hýbatí, když se jedná o velebnost toho, jenž jej do úst vložil? Kdo by tomu chtěl, neoloupil by ten člověka o jeho povahu, přírodu; neupoutal by nejútlejší jeho pocity vazbou nejužší? Bylina vzhůru roste, skřivan k blankytu vzlétá; a člověk by žádným vnějším znamením nesměl na jevo dáti, že duch jeho se k Bohu povznesl? Co cítí, myslí, žádá, zač prosí, děkuje, co chválí, čeho lituje, to by měl zapíratí, a v modlitbě, ve zpěvu, v oběti, ve vyznání břichů toho nevyjádřiti? Toť bylo by proti přírodě a rozumu!

Pak by měli protivníci vněšných bohoslužeb povážiti, že jednají nedůsledně, Bohu závidíce toho, čeho sobě nejvíce přejí. Od svých dětí očekávají lásku, od přátel věrnost, od poddaných poslušnost a úctu a sice nejen vniternou ale i skutkem osvědčenou. A Bůh by neměl žádati, aby plamen lásky a jiné k němu směřující city těla schránku pronikaly a také zevnitřním sejevily způsobem? Či měly by tyto city neviditelným způsobem jako zápalné oběti na oltáři srdce setlíti a spráchnivěti?

Jiní namítají: Bůh jest vševědoudcí, on vidí i do útrob našich, a poměr, jehož mezi Bohem a člověkem stává, zcela se liší od poměru, kterýž druha k druhu víže. — Toť svatá pravda. Avšak i všeliké rozumování přestává, Bůh-li tomu chce. A Bůh chce, aby náboženské city k jeho chvále a velebnosti i zevně se ukazovaly; jinak by byl Syn Boží neřekl: „*Kdokoli mne vyzná před lidmi, toho vyznám i já před otcem svým, jenž v nebesích jest*“ (Mat. 10, 32.). Pak by se všichni svatí mučeníci,

jejichž krvavá oběť taktéž vněšnou byla bohoslužbou, zbytečně byli života zbavili. Avšak dosti o tom: Bůh žádá zevnější bohoslužbu, a to nám zajisté dostačuje.

Vněšnou bohoslužbu žádá také vzájemná lidí potřeba. Člověk nežije na světě o samotě, nébrž s mnohými; jako člen veliké společnosti jest povinen, mravným a náboženským životem na bližní působiti. „*Slovo Kristovo přebývejž ve vás hojně ve vší moudrosti, učíce a napomínající sami sebe žalmy, zpěvy a písněmi duchovními*“ (Kol. 3, 16.), napomíná sv. Pavel, a tak zračitě mluví o nutnosti vněšné bohoslužby v ohledu nábožensko-společenském, poněvadž vněšná bohoslužba a povzbuzení bližního k nábožnosti tak těsně k sobě přilehají, že nelze onu od tohoto odloučiti. Pozorujte jen v pobožnosti ponořeného křesťana, jehož srdce vší pozemskosti sprostěné k výšinám nadhvězdným se povznáší; nezalétá tu i srdce tvé vzhůru a necítíš, že jakýs vniterný pud tě nutká, abys taktéž na kolena padl a k Bohu se modlíš? A jak mocně nutí nás k pobožnosti teprv pohled modlícího se zástupu, kdežto každý takřka na tváři soudruha čísti může onu slasť, již přítomnost Boží a spojení s Bohem působí. V skutku pohled takový proniká jako proud elektrický duši, a srdce jednotlivých vznášejí se v nábožném roznícení k nebesům. Kdož z nás nezažil a nepocítil dojmu tak blaženého, dojmu, jímž zvlášť uchvácení bývají jinověrci, když ponejprv našim bohoslužbám jsou přítomni. „V chrámě katolickém,“ vyznal jeden protestant, Garve, „více příležitosti a pohnutí jsem našel k nábožnému sebevzdělání než v protestantském.“ Jak by také jinak býti mohlo! „Velebná ta zvonů hudba, pohled na kněze a živé z nadšených prsou na posvátném místě veřejně na rozkaz Boží hlásané učení evangelia, upomínka, že tu všechno k službě věčného Boha žehnáním církve posvěceno jest,“*) vše to musí ducha k Bohu povznášeti a srdce city zbožnými pronikati.

Leč nejráznější důvod pro vněšnou bohoslužbu jest, že bez ní by nebylo ani svatých svátostí. Kdo onu zavrhuje, zavrhuje vše, co s bohoslužbou souvisí — i svátosti. Či nejsou ony vněšná, viditelná znamení, jimiž neviditelná milosť Boží nám se udílí, a když platně a hodně jich přijímáme, víme jistotně, že v stavu milosti jsme. Křtěnec nade vší pochybnost přesvědčen jest, že hříchu prvotného i všech před křtem spáchaných hříchů

*) Z Liturgiky Lüftovy.

skutečných prázden a prost jest. Biřmovanec ví, že se jemu dostalo milosti u víře jej posilňující a t. d. Jistota ta však běře za své, nestává-li svátostí; a těch býti nemůže bez vněšné bohoslužby.

Tolik na obranu bohoslužby vněšné a její důležitosti. Doufám, že zřejmě a jasně mluvil jsem vám. Nedbejte tudíž, přátelé! oněch, již pouze o duchovné bohoslužbě mluvívají a si takové jen přejí. Zkušenost učí, jak mylného a neprospěšného jsou tito lidé náhledu. Co do učení náboženského nikdy neposlouchejte lichých řečí, ale vždy držte se církve, jež Duchem sv. jsouc řízena a spravována jest neklamna a neomylna. Mějte po všechen čas v úctě svaté obřady, vněšnou bohoslužbu; buďte zbožni zvlášť ve svatyni Páně, abyste jiným byli k téže zbožnosti pohnutkou a nikoho chováníu neslušným nepohoršili. Zejména napomínám vás, abyste hodně přijímali sv. svátostí. Čehož pilni buďte, až na věčnosti u nohou nebes krále nekonečnému sboru blažených duchů se přidružívše s těmi v pokoře a u svatém zanícení budete pěti: „Svatý, Svatý, Svatý Pán Bůh zástupů.“ Amen.

Na nanebevstoupení Páně.

„*Jdu k Otci!*“ Významné to slovo v těchto nedělích často již nám se objevilo. Slovo to učí nás, že naše pravá vlast není na zemi, ale tam, kam Kristus nás předešel. Myšlénka ta na cíl pozemské pouti živě a jasně nás upomíná. Cíl ten vzdáleným býti se zdá, dalekou, tytýž obtížnou a nebezpečnou cestu jest nám podniknouti, než setřevše pot s čela a prach pozemský s nohou přibudeme do světlého kruhu oněch, kteří obývají rodinný dům nebeského Otce našeho. Než co na tom, zdali o několik dní, několik let dříve neb později, po větších neb menších strastech cíle dojdeme, když jenom do otčiny pravé se navrátíme. Dnes však, kdy Pán do slávy Otce vešel, dnes touha po otčině té mocněji než jindy rozněcuje hruď naši a ozývá se i ze srdce našeho takměř bezděky ohlas: I my jdeme k Otci!

Leč kdo ukazuje bezpečnou cestu, po níž nám kráčetí, kdo uvaruje nás všech bezcestí a nesnází, kdož posilní a osvěží

naše síly umdlené a ochablé, kdož jest našim bezpečným k Otci nebeskému vůdcem?

Odpověď na tu otázku budiž předmětem dnešního rozjímání.

Povšimnouti si musíme nejprv rozkazu, ježž Pán před svým nanebevstoupením apoštolům dal. Nařídil, by z Jerusalema neodcházeli, nýbrž důvěrně očekávali onoho, ježž jim od Otce poslati slíbil. Toť podivuhodno! Působení Ducha Božího zajisté není nižádným prostorem, nižádným časem obmezeno; a Ježíš předce přikazuje apoštolům, aby Ducha sv. toliko v Jerusalemě očekávali. Duch sv. zajisté zná každého jednotlivce, jenž pomoci jeho potřebí má, i může jemu dary svými přispěti; a předce Pán velí, aby apoštolé vespolek setrvali; jim toliko soustředěným Utěšitele poslati slibuje. Leč co by se bylo stalo, kdyby apoštolé, domnívajíce se, že Duch sv. všudy svými dary je opatřiti s to jest, se byli rozptýlili do všech uhlů světa? Byli by i tehdaž Ducha sv. přijali a zaslíbení Kristova se účastnili? Bez pochyby že nikoliv, ješto by hned od prvního počátku rozkazu Páně byli se protivili, tedy nebyli by dostáli oné výmince, již mistr z přijetí ducha sv. byl připověděl. Avšak apoštolům cos takového na mysl ani nepřišlo, nebo takové nevšímavosti a neposlušnosti byli zcela prázdní.

Rozkaz Páně však nebyl důležitým jenom apoštolům, on i nám nesmí býti lhostejným. Neboť chceme-li přijati Ducha Božího, a pravdy, již on svědectví vydává a milostí, kterýchž on uštěďruje, skutečně se účastniti, chceme-li zaslíbení Otce nebeského ústy Syna jeho nám hlásaných se udůstojniti: jest nám v Jerusalemě setrvati a odtud lehkovážně se nevzdalovati aueb uerozptylovati, kam by kdo chtěl. Než co znamená v Jerusalemě vespolek setrvati? Starý Jerusalema, ono Boží město v St. Z. jest příznakem nového Jerusalema, jenž jest církev od Ježíše Krista založená. Proroci a apoštolé zhusta líčí církev v obrazu Jerusalema. Ve smyslu tom vidí Isaiáš všechny národy putovati do Jerusalema, aby tam slyšeli slova Hospodinova (Is. 2.); v témže smyslu mluví i Baruch (5, 4.): „*Jméno tvé, Jerusaleme! bude na věky jméno před Hospodínem!*“ V tomtéž smyslu vypisuje svatý Jan ve svém zjevení slávu a vítězství křesťanstva a pravdy jeho; v témže smyslu nazývá sv. Pavel Jerusalema nás všech matkou; a v tomtéž smyslu odnáší se i Kristův rozkaz

nám: Tam v Jerusalemě, totiž v církvi od něho zbudované jest nám setrvati, chceme-li se dočiniti jeho zaslíbení a přijati Ducha sv., jenž božskou pravdou nám i cestu ukazuje i nás po ní do vlasti nebeské uvádí. Ovšem za našich dob mnozí praví, že Duch sv. všude nás může naleznouti, afsi člověk té neb oné víře náleží. Avšak Kristus naprosto velí, bychom v Jerusalemě, totiž v jeho církvi ostali a odtud ani na píď se nevzdalovali.

Nesmíte, přátelé! se domnívati, jako bych čeho k slovům Kristovu přičiňoval, což by ono v sobě nezahrnovalo. Církev Kristova mnohým byla a bývá připodobňována věcem: ale nejvhodnější a nejkrásnější jest obraz, jímž církev se Jerusalemu připodobňuje. Tam na Sionu byl chrám pravého živého Boha, jediná to svatyně jeho za tehdejších časů; i krásou a ozdobou předčil chrám Šalomounův všem nám známým svatyním. Tam Hospodin opět a opět přítomnost svou podivuhodným způsobem osvědčil, tam byly desky úmluvy, tam divotvorná manna, tam květoucí prut Aronův a mnohé jiné nářadí, jednak ku konání služeb Božích potřebné jednak nejslavnější skutky božského řízení a zjevení připomínající. Jenom tam v chrámě Sionském směly oběti Bohem ustanovené přinášeny býti. Mimo svatyni tu neobětováno; v Jerusalemě toliko byl velekněz, jemuž příslušelo za veškerý lid obětovati, jednou v roce do velesvatyně vkročiti; on byl i splnomocněným vykladačem božského zákona. Toliko v Jerusalemě bylo kněžstvo, by předepsané oběti přinášelo a zákon hlásalo. Azariáš král přiosobiv si úřad kněžský byl hned od Boha trestán; na čele jeho objevilo se malomocenství a musil od lidí se odloučiti. K Jerusalemu lnul každý israelita duší, tělem; město to bylo slávou a chloubou jeho. Radosť Jerusalema byla i jeho radostí; žalost Jerusalema byla i jeho žalostí; tam na březích řek babylonských seděli a slzíce vzpomínali na Sion a modlíce se směrem k Jerusalemu tvář obraceli.

Již táži se vás: může-li býti obrazu, jenž by církev od Krista založenou, vhodněji představoval než Jerusalema? Jednu jen zbudoval Kristus církev a v ní jedno jen učení a jeden zákon uložil a zvláštní ústavu jí udělil. V ní upomíná všechno na nejkrásnější a nejvznešenější božského mistra skutky. Již začátek její byl nejdokonalejší obětí na kříži posvěcen a zpečetěn. Jenom v ní, jen na jejím oltáři táž oběť denně Nejvyššímu se koná. Toliko tu jest velekněz a zvláštní kněžstvo mocí božského posvě-

cení uspůsobené a uschnuté, by oběť kříže nekrvavým způsobem konalo svaté svátosti udílelo a slovo Boží veškeru světu hlásalo.

Než u jedné věci zdá se, že obraz ten nikterak se neshoduje s těmi, kteří jim předznačení býti mají. Pravý israelita totiž neznal ničeho, co by jemu bylo tak milým, tak drahým, jako Jerusalema. A poohlédněme se trochu po nynějších křesťanech katolických; aj! tu tisíce lhostejně chovají se ke svému duchovnímu Jerusalemu, k církvi Kristově. Pravý israelita vroucně se účastil Jerusalema slávy a hany, slasti a strasti, svobody a otroctví; a ti, již synové církve katolické slují, často se radují, když matka jejich, církev, roní slzy, ano i pohoršení berou ze žalosti její, těšíce se spíše tomu, když nepřátelé ji ohrožují a tupí. Kdo se odvážil Jerusalema haněti, hlubokou zasadil pravému israelitovi ránu. Avšak nikoli; pravý israelita nedopustil toho, aby jeho město Boží bylo zneuctěno a tupeno. A nastojte! mnozí z těch, kteří se za našich dob do počtu katolických křesťanů počítají, přechasto sami hanu pronášejí na matku svou duchovní v spolku s nepřátely jejími!

Dejž Bůh, aby nikdo z vás nebyl z těch, již tak nepřátelsky s církví svou jednají. Či bys mohl zapomenouti na milosti, jichž jsi se jejím prostřednictvím příuštěnil? Mohl bys snad jí býti cizým, ježto ona jest tvou mateří? Mohl bys k ní býti lhostejným, ona jest tvou štědrá dárkyní? Ty bys nechtěl církev milovati, ač psáno jest v knize přísloví: „*nechť se raduje matka tvá*“ (Přisl. 23, 25.). Ó buď vždy jejím věrným, milujícím synem! Uposlechni hlasu jejího, když příkázání Boží a svoje ti oznamuje; ochotně čiň, čeho tato dobrá matka od tebe požaduje. Věz, že ona jen má slova života, a že jen ten, kdo jí, jejímu vůdcovství důvěrně se oddává, bezpečně a šťastně zavítá jednou v nebeském Jerusalemě k Spasiteli, zakladateli jejímu. Amen.

Neděle 6. po velikonoci.

Každé z tří božských osob připisuje se zvláštní vnějšná činnost, Otci stvoření, Synu vykoupení, Duchu sv. posvěcení. Ješto v církevním roce všechny dějiny světové se opětují, nutno, by i zvláštní činnost každé božské osoby v něm naznačena byla. A tak se to i má. Neboť doba adventní připomíná nám stvoření světa

a činnost Otce nebeského ve Starém Zákoně. Od vánoc až do nanebevstoupení Páně oslavuje se spasitelské dílo Syna Božího, a doba svatodušní znázorňuje sprostředkování díla výkupného udělením milosti skrze Ducha sv. Dnešní neděle, jsouc rozbraním slavnosti nanebevstoupení Páně a hodů svatodušního, tvoří takřka most, pojící činnost Synovu s působením Ducha sv. Před třemi dny patřili jsme božského Spasitele na hoře Olivetské na nebesa vstupovati. Žalostné poblíželi apoštolé za mistrem svým a se srdcem stísněným vraceli se do Jerusalema — osiřeli. Ten, za něhož Petr z lásky plamenné chtěl umřít, na jehož srdci Jan při poslední večeři odpočíval, z jehož oslavených ran se vyronila apoštolu Tomáši milost víry — tentýž nedlel již mezi nimi a přislíbený Utěšitel dosud nebyl přišel! I což mohlo přirozenějším jich řečí býti předmětem, než sotva uplynulá minulost a blízká budoucnost, než poslední slova loučícího se mistra? Protož i dnešní evangelium uvádí, ač jen několik avšak významných slov těch. Hluboký smysl a význam slov těch nutká mne, abych s vámi se vmyslíl v onu blaženou ale i trapnou chvíli, kdy Kristus před svým odchodem k Otcí přislíbil Utěšitele, ducha pravdy. Slova, kteráž tehda k učeníkům mluvil, buďtež též obsahem tohoto rozjímání.

Duch pravdy osvitiž mne i vás!

Bezčetné a rozličné jsou milosti, jež Duch sv. lidem uděluje. Každá těchto milostí není než dokladem a pečeti pravdy učení Kristova. Neboť takto řekl Spasitel: „*Když přijde Utěšitel, . . bude o mně svědectví vydávati*“ (Jan 15, 26.). Ovšem slova ta nejprv mají zření k apoštolům. Když jim Duch sv. srdce neohroženost a horoucí pro věc Boží horlivost byl udělil, a když oni veřejně a soukromě před králi a před lidem, před soudem a ve vězení učení Ukřižovaného hlásali, svým kázáním již učence, již neučené jali, a pílí neunavnou nebesům mnohou duši byli získali — tehdaž vydával Duch sv., onoho díla apoštolského původce, svědectví o Kristu a pro Krista. Totéž však i za našich dnů činí v katolické církvi vůbec a jednotlivým křesťanům zvlášť. Ponímaní víry křesťanské neděje se okamžením, alebrž povlovně. Tytýž zatemňuje ji spustlost mravův, ač někdy opět odívá se v jasné světlo, jímž neúhonnému křesťanu zářila. „*Duch Boží věje, kde chce.*“ Prospívá-li duše co den zbožností a svatou bázni,

lituje-li syn marnotratný upřímně hříchů, pevný má-li úmysl život svůj opravit a od Boha již nežádáním hříchem se neodvrátiti — tuť vydává svědectví o Kristu Duch svatý. Ó kéž byste i vy, křesťanští mládenci! milostí mohutněli a pozbyvše této hříchem, ji opět hledali a našli! Bůh tolik dobroty, laskavosti a milostí svých vám uděluje! Nedopusťte, aby milost Boží u vás ladem ležela; užívejte milosti té, abyste se sv. Pavlem říci mohli (1. Kor. 15, 10.): „*Milost Boží ve mně nebyla marna.*“ Leč nejen svatý Pavel, nýbrž i ostatní apoštolové a svatí Boží vedle milostí od Boha jim uštědřených žili, působili a takto další výpověď božského Vykupitele naplnili. „*I vy svědectví vydávati budete, nebo,*“ jak dokládá Pán, „*od počátku se mnou jste*“ (Jan 15, 27.).

Slova ta odnášejí se i k Vám, přátelé! Již svatým křtem byli jste za členy církve katolické přijati, vstoupivše zároveň do služby Krista Ježíše. Nuže Pán váš žádá od vás věrnost a upřímnost. Oněm toliko dvěma sluhům, již svěřenou sobě hřivnu s užitekem nazpět přinesli, praveno: Pročež nad mnohým budete ustanoveni, vejděte do radosti věčné! Osvědčujte věrnost a lásku k Pánu křesťanským životem, potvrzující tak i onen slib, jež kmotrové vaši na křtu sv. byli vaším jménem učinili. Okažte vždy a všude věrnost svou k Bohu a církvi jeho. A byť i snad někdo vašemu dobrému jednání se posmíval, neupouštějte proto od Krista a přikázání jeho. Potupa bývá sice údělem poctivých, avšak spolu i jejich radostí. „*Apoštolé šli ze shromáždění radující se, že hodni učinění jsou trpěti pohanění pro jméno Ježíše*“ (Sk. ap. 5, 41.). Pavel, apoštol národů, s myslí veselou připomíná oněch strastí, jichž jemu na moři a pevnině, u krajanů a cizinců bylo zakoušeti. Toť ta obyčejná mzda, kterouž svět vyplácí těm, již Bohu věrně slouží. Což i Kristus sám předpověděl řka: „*Ven ze škol vyženo vás; ano přichází hodina, že každý, kdož vás zabije, domnívati se bude, že byl tím Bohu sloužil*“ (Jan 16, 2.).

Hořký ten osud často stíhá i studujícího mladíka, jenž více v Bohu a v jeho službě než v prostopášnostech radosti nalezá. I takový pak někdy stíhán bývá přezdívkou a všelikými výčitkami, aby jej z této cesty svedli. Nedejte se však, přátelé draží! podobnými řečmi másti. Toť není ještě krvavé pronásledování, jakého první křesťané zakoušeli; a budete-li zrakem nezvratným pozírat na kříž a na toho, jenž na něm pněl, pak takové nezasloužené stíhání ani té nejmenší vám nebude působiti obtíže. Pomněte, co dí přísloví: „*Konec teprv dílo chválí*“ Přijde hodina,

kdy ti, co vás svěsti chtěli, slovy písma zvolají: „*Toť jsou oni, jižto nám byli k posměchu a přísloví potupy. My nesmyslní měli jsme život jejich za bláznovství a konec jejich za bezectný; aj, jak jsou počtení mezi syny Boží. mezi svatými jest úděl jejich. Zbloudili jsme tedy z cesty pravdy a světlo spravedlnosti nesvítilo nám, a slunce rozumnosti nevzešlo nám. Což nám prospěla pycha?*“ (Moudr. 5, 3—8.). Ano tak budou mluvit. Na slova ta, jež v knize Moudrosti Duch sv. praví, pamatuj, lehkovážný prostopášník! Když jiných zbožnost a neuhonnost mravů tobě po chuti není; slov těch buď pamětliv i ten, jenž by rád cestu dobrou, cestu ctnosti a bohavroucnosti chtěl nastoupiti, kdyby stud lichý od kroku toho tě nezdržoval. Ach neutlumuj té doutnající jiskry milosti Boží v sobě — Duch sv. vnuká ti ty spásné myšlenky a dobré úmysly — i přičiň se, aby vzňala se jiskra ta v horoucí plamen lásky k Bohu. Již staří se řídili tímto dvojím ředidlem: „*abstine et sustine.*“ Tak i ty strádej pro Krista, seč síly jsi a a zřikej se všech hříšných slastí, jež svět skytá.

Dnešní evangelium končí těmi slovy: „*Toto mluvil jsem vám, abyste, když přijde hodina, rozpomenuli se na to, že já jsem to pověděl vám*“ (Jan 16, 4.). Podobně jsem i já přátelé! často k vám mluvil s tohoto místa posvátného, často jsem vám mnoho pověděl, což mělo směřovati nejen k rozmnožení vědomostí vašich náboženských ale i k ušlechtnění srdce; často jsem vybízel k ctnosti a varoval hříchů a nepravostí. Nevědomost vašich povinností tudíž vás nikdy nemůže omluviti; a svědomí vaše zřejmě muselo by vám vytýkati, že, ač znajíce přikázání Boží, přece proti nim jste hřešili z vlastní zlé vůle. Prosím Boha a přeji vám všem ze srdce, aby hodina ta, v níž takové myšlenky v mysli vaší by vznikaly, vás nezastihla teprv na onom světě, nýbrž aby ještě za tohoto života přišel den, kdy by uznání pravdy a ctnosti nade lží a hříchem vítězství slaviti mohlo. Prosím Boha a přeji vám, byste všichni poznali, „*že jednoho toliko potřebí jest*“ (Luk. 10, 42.). „*Boha milovati a přikázání jeho zachovávat*“ (Tom. Kemp.). Prosím Boha a přeji vám, abyste všichni pod praporek nepřemožitelného vojevůdce na kříži pnícího se sešikovavše útokům světa a ďábla srdnatě odolali a na odměnu práce své jednou na věčnosti věncem nehynoucí slávy ozdobeni byli. Amen.

Na hod svatodušní.

Dnešního dne dostupujeme vrcholu roku církevního, počínající poslední z tří jeho posvátných dob. Padesát již uplynulo dnů od svatohodu velikonočního. Proto i dnešní slavnost rčením řeckým zove πεντεκόστη (ήμέρα) čili padesátý den po vzkříšení Páně.

Ve St. Z. slula dotyčná slavnost židovská letnice. O letnicích slavíval lid israelský dvojí památku, totiž upomínku na zákona dání na hoře Sinai a upomínku na dobrodiní od Hospodina dosáhlé úrodou zemskou čili žněmi, jelikož obilí touž dobou bylo již uzrálo a tudíž každý zbožný syn Israelův o letnicích oběť díků přinášel.

I nám křesťanům jest den dnešní dvojí slavností; i my oslavujeme dnes dvojnásobnou, radostnou událost: památku seslání Ducha sv. a sklízeň čili povolání židů a pohanů do církve Kristovy čili její založení. Skutky apoštolské věrně líčí nám onen stav apoštolů a učeníků Páně po jeho nanebevstoupení. Po druhé byl je opustil; po druhé osířeli bázní před Židy jsouce proniknutí. Avšak nyní nerozptyluji se jako tehdaž, když mistr jejich byl jat; nyní setrvají sjednoceni a na modlitbách očekávajíce uskutečnění přípo vědi, jíž Pán Ducha sv. jim seslati byl přislíbil. A to díti se mělo způsobem zázračným!

Zázračné posvěcení církve křesťanské budiž proto i předmětem dnešního rozjímaní!

Duch svatý spomáhej nám!

Kdo veliké chce podniknouti dílo, nutno, aby jak důležitost věci toto požaduje, i volil prostředků k dosažení cíle nejvhodnějších. Tak na př. vojevůdce boj svésti chtěje, opatřuje se udatnými a neohroženými vojíny, panovník aby lid svůj moudře spravovati mohl, moudrými rádci. Kdo však na poli věd chce důležitému učení zjednatí průchod, volí schopné k tomu učeníky. Stavitel, aby velkolepou vykonal stavbu, vyhledává ruk díla zkušených a znalých. Tím způsobem všechno, co na světě pro svou vznešenost a velebnost obdivem nás uchvacuje, bylo vykonáno. Kde síly jednotlivce nestačily, volil tento z nejzkušenějších a nej-mocnějších přátele a tovaryše, by tito jemu radou i skutkem přispívali.

I Kristus přišel na svět, by mocné dílo, dosud nevidanou stavbu, vykonal — totiž založení a rozšíření církve své. I on vy-

volil si pomocníky, aby tito na základě, ježž on sám položil a svou krví posvětil, za přispění Božího u stavbě pokračovali a ji dokonali. Ohromné to dílo, jehož úkolem bylo, veškero člověčenstvo páskou jednoho učení sjednotiti a obnoviti, mělo by zajisté na bedra velmožův a veleučencův složeno býti, tak aspoň soudí náš rozum lidský; Pán k provedení záměrů tak velkolepých měl si voliti krále a knížata, na slovo vzaté mudrce, muže, již slávou slinuli po všem okršku zemském; Pán měl napřed se obrátiti k onomu národu za jeho času nejmocnějšímu, měl napřed si získati ono město, kteréž svou moc a slávu nade všemi známými říšemi tehdejšího světa provozovalo. Avšak „člověk *míní* a *Pán Bůh mění*“. Zakladatel církve křesťanské obrací se přede vším k národu tehdáž nejopovrženějšímu, k lidu israelskému, o jehož moci a území hrdý Říman Cicero úsměšně se pronesl, „že Bůh židovský musí nepatrným bůžkem býti, když svým ctitelům tak skrovnou krajinu uštědřil.“ A ejhle! z lidu toho vyvolil Kristus učeníky své a těch nehledal v palácích ani v nádherných komnatách velekněží, zákoníků a velerady židovské; on vyvolil učeníky z nejopovrženější části neuhledného zemiště — Galiley; vyvolil dvanácte prostých neučených mužův vší moci, vší slávy postrádajících a přemnohými předsudky a chybami obtížených. Tito mužové měli býti sloupy nové vznešené nebetyčné stavby, tito měli býti hlasateli víry Kristovy!

Alexander Veliký nastupuje výpravu do Asie daroval, jak dějiny vypravují, všechny své poklady přátelům svým. I tázal se ho Perdikkas, vojevůdce jeho, což pak sobě nechá, když vše rozdá; načež odpověděl Alexander: „Naději“, při tom pohlížeje na třicet tisíc svých chrabrých bojechtivých vojinů. Než jakou naději, ptáme se, měli apoštolé, již sebe nepatrnějším se honositi nemohli pokladem, a předce podstoupiti měli boj proti celému člověčenstvu, proti židovstvu a pohanstvu? A předce měli boj ten ukončiti s vítězstvím!

Nabuchodonozor král měl podivný sen. Viděl totiž sochu velikou; hlava její byla ze zlata nejlepšího, prsa a ramena ze stříbra, život a nohy však z mědi, železa a hlíny. Vzezření její bylo strašné. I utrlh se bez přičinění rukou lidských kámen s hory, udeřil sochu tu v nohy a zetřel ji. Tehdy potřínio jest spolu železo, hlína, měď, stříbro i zlato; kámen pak, kterýž udeřil svrchu, učiněn jest horou velikou a naplnil všecku zemi. — Částky, z nichž složena byla socha, znamenají, jak vyložil Daniel, jednotlivé

říše světové, jež po sobě následovaly; kámen však v horu velikou se změnivší značí království, jež Kristus za dnů království těch vzbudí, kteréž na věky nebude rozptýleno (Dan. 2.). Není-li vidění to v církvi Kristově uskutečněno? — Kámen — nepatrný to prazáčátek církve té, nikoliv rukou člověka, nýbrž mocí Boha věčného trhá se, potírá mocnou budovu pohanských království a vzniká nové království, kteréž veškerou zemí vládnouti a na věky setrvati má.

Začátek církve — volba apoštolů podivením naplňuje útrobu naši. I tážeme-li se, proč vyvolil Pán chudé nepatrné nástroje k budově nesmírné, jest nám odvětiti: proto abychom uznali, že ani moc ani moudrost lidská alebrž moc vznešenější dílo to vykonala; abychom poznali v mdlobě a neúhlednosti nástrojů velikost a všemoc božského stavitele. — Kdyby světa Vykupitel v lesku pozemském, v moci a slávě byl se objevil, a učení svým místo krocení a mrtvení žádostí těmto všelikého byl sliboval uvolnění, pak bychom ovšem mohútnou tu budovu obdivovali, ale z důvodů samozřejmých ani stín zázraku na ní neviděli. Jelikož však zbudování církve se dělo za okolností jí nepřiznivých, musí i nepřítel uznati a vyznati, že dílo to vzniklo a dospělo mocí Nejvyššího!

Věc ta mocněji ještě bije do očí, když uvážíme první veřejné se objevení mladistvé církve a náhlou vniternou změnu apoštolův. Pozorujme apoštoly před sesláním a po seslání Ducha sv. Ti, již ze strachu před nepřátely bázlivě se uzavírali, nyní, an Duch sv. na ně sestoupil, nabývají neohroženosti a srdnatosti. Tentýž Petr, jenž slovy služebné byv ustrašen Pána svého zapřel, o letnicích židovských z úkrytu svého beze strachu a bázně v čele apoštolů vystupuje, veřejně zástupům učení nenáviděného mesiáše hlásaje. I kdož tohoto bázlivce silou a mocí opatřil, že po jednou před lidem veřejně v nadšení víru Ukřížovaného vyznává? Odkud tato náhlá změna? Účinek to Ducha Božího, jež Pán svým věrným byl přislíbil!

Leč jiná ještě událost měla den prvotin církve Kristovy oslavit. Všichni ti rozličných jazyků národové, již téhož dne v Jerusalemě byli zastoupeni, slyší apoštoly rozumějící slovům jejich. Než, kde tu zázrak? Či v rozumnění všem jazykům, či v daru rozličných jazyků? Otázky ty skutky apoštolské o své váze ponechávající toliko k události podivné prohlédají. — Na počátku, jak praví písmo (1. Mojž. 11, 19.) byla země jazyka jednoho.

I zmocnila se pýcha a pánovitosť povahy lidské a lidé chtěli stavěti věž, jejíž vrch by dosahoval k nebi. Hospodin však zmátl jazyk jejich, aby žádný nerozuměl hlasu bližního svého. I rozdělil je Hospodin po vsi zemi. — Rozdělení tedy pokolení lidského a rozdílnost jazyků jest následkem hříchu. Hřích však Kristem vzal za své, nová budova, jenž všech'ný národy vlůně svém soustřediti, sjednotiti a věčně setrvati má, rukou Boží na skále dnešního dne jest zdělána, proto dnes také slavnost sjednocení aneb usmíření všech jazyků měla slavena býti.

Než jinou ještě znamenáme změnu na apoštolech. Že často vespolek o přednost se nehádal, známo jest nám, a že Pán pokázáním na pachole a jeho prostotu a nevinnost takovým ctižádosti objevům konec činíval, kohož by tajno bylo? Apoštolé — jak průvodno z mnohých svědectví písem — dlouho tou se zanášeli myšlénkou, že Kristus založí pozemské království, že trůn Davidův novým se zastkví leskem slávy a že oni popřední v království tom místa zaujímati budou, bylo jejich pevnou čáhou. — Avšak všechny ty sny dnes jako jednou ranou zničeny jsou; dnes jedno srdce, jedna mysl proniká církev mladistvou! Ač i dnes chovají naději, že jednou s Kristem panovati budou, jsouť zároveň přesvědčeni, že panování to a jeho království nejsou z tohoto světa. Před jejich zrakoma dnes jeden toliko se vznáší úkol: totiž učení Ukřížovaného světu hlásati; a aby úkolu tomu jedinému dostáli, i život svůj obětovati hotovi jsou!

Tak mladistvá církev Kristova zjevuje se nám vniterně obrozena; nástroje, jimiž má býti šířena, ovšem jsou neúhledny; ale veliká jest ona víra, jež mohutnou má býti pákou života nového. Zdaž někdo z těch tisíců, již dnes k apoštolům se družili, tušil, že skrovný ten hlouček jednou vyspěje v nesmírnou horu Danielem předpověděnou, že když tři staletí uplynou, ona ohromná socha pohanstva bude zdrcena a že na římském forum, kdež dosud modly všeho světa trůnily, vztýčeno bude vítězoslavné znamení křesťanstva! Již nadbíhají zvěsti udalostí těch budoucích. Již roztržena jest ona opona chrámová, již sežírá zhoubný požár národní svatyni v Římě (chrám Jovišův na kapitolu), již chrám Jerusalemský. Židé a pohané v krátké době pozbyli nejdrahocenějších svých svatostánek, svých chrámů, aby zjednána byla prostora církvi Kristově. Devatenáct téměř již století uplynulo od prvních letnic křesťanských; království a národové s povrchu zemského zmizeli, ale Kristova církev je přežila přese všechny útoky ne-

přátel násilím neslýchaným proti ní činěným; nepřátelé ti zanikli, církev setrvá. Nebo důvěřujeme v slovo Páně: „*Nebojte se, jáť jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa*“ (Mat. 28, 20.). Nuže s ním a s jeho svatou církví pevně držíme — pak blaze, věčně blaze bude nám v nebi. Amen.

Neděle nejsv. Trojice.

Trojnásobná jest láska jediného Boha ve třech osobách. Posvátná doba vánoční zpřítomňuje nekonečnou lásku Otce, zvlášť vtělením a narozením Syna se objevil. Doba velikonoční upomíná nás na nekonečnou lásku Syna, jenž svým utrpením, úmrtím a vzkříšením dílo vykoupení vykonal. Doba svatodušní připomíná lásku Ducha sv., kterýž na apoštoly sestoupil a i nás osvětil a posvětil.

Dnešní slavnost jest ouhrnem oněch tří dob roku církevního a představuje nám lásku trojnásobnou jediného Boha. Slavnost ta slove slavností Nejsvětější Trojice a vybízí nás, abychom zvlášť dnes tajuplné učení o nejsv. Trojici bedlivě rozjímalí, při čemž pomáhej nám Bůh trojjediný.

1. Nade všecky tvory vyniká člověk tou mohutností, že Boha poznati, svou mysl k němu povznášeti a jemu se klaněti s to jest. „Bůh jest,“ hlásá mu příroda. „Jest Bůh,“ volá vlastní jeho útroba. — Zbytečné by bylo tedy obšírné dokazování samozřejmé pravdy, že „jest Bůh“; proto dí královský pěvec (Ž. 13, 1.): „*Blázen v srdci svém praví: není Boha.*“ Řčení to jest významné, neboť hebrejské slovo „nabal“ značí blázna, člověka rozumu zbaveného, nevěrce. Slova ta ten smysl tedy mají: „Jenom člověk bezsmyslný může říci: není Boha!“

Nepravost všeliká ráda by udusila hlas svědomí a proto se pokouší Boha upíratí, bojíc se soudce spravedlivého a trestu věčného. — „Jest Bůh,“ hlásá nám uáboženství všech i nejsurovějších národů. Cicero dí: „*Není národu tak nevzdělaného, tak surového, který by, ať neví, jakého boha mítí sluší, nevěděl, že nějakého mítí třeba.*“ Téhož smyslu jest i výrok pohana Plutarcha: „*Šel-li bys jakýmikoli krajinami, naskytnou*

se ti města bez hradeb, bez králův, bez domův, bez bohatství, bez peněz, bez škol, bez divadel: ale nikdo neuvidí města bez chrámův“ (Plut. adv. Colot. c. 31.).

Člověk předčí tím ostatní tvorstvo, že Boha poznati a ctíti může; křesťan však předkuje tvorům tím, že Boha **právě** poznává a jemu se klaní. Dějiny učí, že lidstvo prvotným hříchem ztratilo právě poznání Boha do hnusného zabředlo modlářství, jehož ohavnost právě v národech nejvzdělanějších nejvyššího dostoupilo vrcholu. Kolik ctností a nepravostí národům těm známo bylo, tolika bohům a bohyním úcta vzdávána — a sice nejen modlitbami a oběťmi, alebrž i nepravostmi šerednými. Tu přišel Kristus, světlo světa, a rozptýlil mraky duchovní temnoty. „*Jeden jest toliko Bůh ve třech osobách,*“ bylo jeho učení. Pohané mysleli si bohy své se slabostmi lidskými a vášněmi. Křesťanství však učí Boha jako bytost nejdokonalejší, jež své nejlepší a nejdokonalejší vlastnosti má ze sebe, nepřijavši jich od bytosti jiné. „*Nebo z něho, skrze něho a v něm jsou všechny věci*“ (Řím. 11, 36.). A vlastnosti ty jsou nezměnné. „*U Boha není proměnění ani z proměnění zastínění*“ (Jak. 1, 17.). — Pohan domýšlí se, že bohové jeho sami svým jen žádostem hovějí, o život lidský nižádné péče nemají. Křesťanství učí: „*Vaši pak i vlasové hlavy všickni sečtení jsou. Ani vrabec nepadne na zem bez (vůle) Otce vašeho*“ (Mat. 10, 29. 30.). — Pohan děsil se upomínkou na bohy své, již strach a otrocká mysl vzbouzela. Žítí jemu neskytalo nižádné radosti dokonalé. Veškera jeho modloslužba nebyla než ustavičným pokusem, jak by hněv bohů se dal usmířiti. Kristus však učí nás, že Bůh Otcem naším, naší jedinou na zemi radostí v štěstí, naší útěchou v nouzi, našim největším pokladem jest. — Ó jak krásný, jak laskavý jest Bůh vedle zjevení křesťanského! Všechna příroda, velebné slunce, hvězdnaté nebe, pestrobarevná kvítka, veselý zpěv ptactva, všechno hlásá nám: „*Bůh jest Otcem tvým, Otcem laskavým, nejlepším!*“ A s vroucností padnouce na kolena vzdycháme: „*Věřím v Boha Otce!*“

2. Než nastojte! Lidé dopustili se hříchu, děti se vzbouřily proti Oci. S hříchem zastihlo všechno zlo hříšníky. Duševního toho úpadku pocítili všichni národové; čemuž nasvědčují rozličné jich báje o někdejším věku zlatém. Hněv bohů snažili se krví hovádek usmířiti a doufali, že Otec pošle někoho, jenž obnoví ztracený věk zlatý a člověčenstvu vytkne cestu, jíž by opětného

s Bohem spojení dojíti mohlo. A hle! čáka jejich nebyla marna. Otec slitovav se nad zblondilými dětmi posýlal k nim ob čas své sluhý, aby vůli jeho jim hlásající z duševního spánku je probouželi a tvrdošijným tresty těžkými vyhrožovali. „*Nejposléze mluvil k nim skrze Syna, kterýž jest oblesk slávy a obraz podstaty jeho*“ (Žid. 1, 1—3.). Syn Boží vtěliv a připodobiv se lidem ve všem — mimo hřích — poučoval pobloudilé bratry, aby záhuby věčné jich sprostil a okázal cestu k cíli věčnému vedoucí. Všechny k sobě zve volaje hlasem laskavým: „*Pojďte ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím. Vezměte jho moje na sebe a uče se ode mne, neboť tichý jsem a pokorný srdcem a naleznete pokoj dušem svým. Jho zajisté moje sladké jest a břímě moje lehké*“ (Mat. 11, 28—30.). Avšak neslibuje svým věrným pozemské statky, bohatství, radosti časné. „*Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezma kříž svůj na sebe následuj mne*“ (Mat. 16, 24.), volá on. Tak duši svou zachová a věčné se účastní blaženosti. „*Kdo ztratí život svůj pro mne, nalezne jej*“ (Mat. 10, 39.). — Syn Boží i proto stal se člověkem, aby lidi od hříchu a věčného trestu osvobodil. Ani krev tisíc obětných hovádek nebyla s to, sebe nepatrnější hřích smýti; toliko krev Syna Božího sňala hříchy s pokolení lidského. — Svým utrpením mohl Syn Boží opět vejíti do slávy nebeské, již i všechny své vyznavače chce súčastniti. „*Otče,*“ prosil v modlitbě velekněžské, „*Otče! chci, aby, kde jsem já, i oni, které jsi mi dal, se mnou byli, aby viděli slávu moji, kterou jsi mi dal*“ (Jan 17, 24.).

Spůsobem tím tedy stal se Syn Boží bratrem naším, by naznačil nám cestu k našemu cíli věčnému a aby u nesmírné své láске život svůj položil za spasení naše. Každý kostel, každá kaple, každý kříž zvěstuje nám pravdu tu utěšenou a klaníce se vyznáváme: „*věřím v Syna Božího, jenž z lásky k nám člověkem se stal.*“

3. Syn Boží osvobodiv nás od hříchu vstoupil na nebesa. Leč následky hříchu i napotom tíží nás. Zatemněn jest rozum a slaba jest vůle naše. Nesnadno často nám žádoucího docílití úspěchu u duchovním sebe vzdělání a mravném ušlechťení; jakási k pohodlí láska a ospalost duchovní vadí pokroku mravnému. Často obouzí se zlá žádost a vášně mocně jitrí v hrudi naší. Lidé zlí taktéž zlým nás nakvašují vlivem, již poboršlivě v řečech, již v příkladech si vedouce. Jak má pak símě slova Božího v srdci

kořeny zapustiti a zúrodniti se, bychom božskému ideálu se připodobili? — Než Syn Boží i tyto závady předvídaje postaral se, abychom přese všechny překážky obvyšného dosáhli cíle. V řeči, již při poslední večeři k učeníkům měl na rozloučenou, pravil: „*Já prositi budu Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby na věky zůstal s vámi. Ducha pravdy, jehož svět nemůže přijíti, nebo nevidí ho, aniž ho zná; ale vy je poznáte, neboť u vás zůstane a u vás bude*“ (Jan 14, 16. 17.). — Přislíbeného Utěšitele poslal Kristus apoštolům skutečně o letnicích židovských. Oheň Ducha sv. osvětlil jejich rozum, by učení Kristovo náležitě chápali; rozehrál jejich srdce, aby zákon Kristův svědomitě a zevrubně plnili a učení jeho i nejvzdálenějším věstili krajinám; oživil jejich jazyk, tak že v řečech všech Bohu chvály vzdávali a učení kříže všem národům neohroženě hlásali.

I nám udělen byl Duch sv. ve svátosti biřmování. Byť i mimořádné dary jeho na nás jako na apoštolech se nejevily, neustává on předce milostí svých nám udíleti: osvětluje náš rozum, povzbuzuje a sílí naši vůli, bychom vedlé Boží vůle vždy jednali. Avšak potřebí, aby milost jeho v nás činnou byla, bychom i my s ní účinkovali. I rolník musí pole vzdělávati a obsívat, chce-li úrody se dodělati; pak napomáhá zdaru osení jeho světlo slunečné a dešť — dary to Boží. — Pročež pilně pracujme, aby i Duch sv. dílu našeho duševního vzdělání a mravného zúslachtění žehnal. Varujme se, bychom všelikým pokleskem jej nezarmoutili aneb těžkým hříchem ze srdce ho nevypudili; neboť v srdci chceť přebývati a milostivou působivostí svou nám napomáhati ku každému úkonu dobrému: „*Nevíte-liž,*“ volá sv. Pavel, „*že chrám Boží jste a že Duch sv. přebývá ve vás?*“ (1. Kor. 3, 16.). Jak bychom mohli účinkův Ducha sv. na sobě poznávati hříchu se nevarující? — Přátelé! jen tehdá, když cestou od Krista naznačenou budeme kráčet, zúčastníme se moci a milosti Ducha sv. Pak odklidíme i všechny závady, jež na cestě k cíli věčnému nám překážejí a v prachu se koříce budeme volati: „*Věřím v Ducha svatého!*“

„*Tři jsou, kteříž svědectví vydávají na nebi: Otec, Slovo a Duch sv., a ti tři jsou jedno*“ (1. Jan 5, 7.). Tyto tři božské osoby objevily se při křtu Páně v Jordáně. Syn (Slovo) byl pokřtěn; Duch sv. ve způsobu holubice sestoupil na něho; Otec vydal hlas: „*Tento jest Syn můj milý, v němž jsem zalíbil sobě*“ (Mat. 3, 17.). Každá ze tří těch božských osob má nejdokona-

lejší vlastnosti; leč jest jeden toliko Bůh. — Toť, přátelé! jest tajuplné učení o trojjediném Bohu, v jehož jmeně jsme pokřtěni. I klaňme se u vroucí svatobázní vznešenému tajemství Nejsvětější Trojice. — S úplnou se oddávejme důvěrou Otci o všechny tvory se stejnou láskou pečujícímu; neodvratně upírejme zraky své na velebný příklad Syna, abychom vykoupení jeho se přiúčastnili; působme, seč síly jsou i s milostí Ducha sv.: pak zajisté žehnati bude nám svatý trojjediný Bůh Otec, Syn i Duch svatý. Amen.

Neděle 2. po sv. Duchu.

Člověk jeden, dí dnešní podobenství, učinil večeri velikou a pozval mnohé. Když se přiblížila hodina, kdy pozvaní měli se dostaviti, vymlouvali se rozličným způsobem. I rozhněvav se hospodář rozkázal služebníkům, aby vyjdouce na silnice všechny — chudé, mdlé, slepé a chromé uvedli do večeradla. — Než což jest účelem tohoto podobenství? Bez pochyby chtěl Pán jím výtky činiti lidu israelskému, jenž jsa prvozvancem všech národů i první měl hlasu Páně uposlechnouti; on sám je pozval, aby večeri veliké přítomni byli; než nechtěli přijíti. Avšak podobenství naše o mnohých jiných záležitostech slyšeti se dá na př. o vnitřném povolání k dobrému skutku, o volání Božím k pokání.

Jako pozvaní k večeri veliké rozličným se vymlouvali způsobem, jako by nemožno jim bylo se účastniti — tak mnozí z nás dosud se zpouzejí hlasu Božího k dobrému skutku vyzývajícího uposlechnouti. Leč proč — tážeme se, člověk tak jedná? Odpověď na tuto otázku budiž úlohou dnešního rozjímání.

Proč člověk často se vzpírá, hlasu Božího k dobrému skutku jej vyzývajícího uposlechnouti? Na tuto otázku odpovídá apoštol sv. Pavel: „*Libují si v zákoně Božím podle člověka vnitřního, ale vidím jiný zákon v údech svých, kterýž odporuje zákonu myslí mé a jímá mne pod zákon hříchu, jenž jest v údech mých*“ (Řím. 7, 22—23.). — Dvojí tedy zákon ovládá člověka: zákon ducha se všemi vlohami pro dobro a zákon těla čili, jak dí apoštol, zákon, jenž odporuje zákonu ducha. Obojí zákon se po-

týká a konečného dojiti chce vítězství. — Tím možno vyložiti, proč člověk často hlasu Božího k dobrému vyzývajícího neposlouchá; hlas ten citlivě se dotýká vniterných náklonností a vášní člověka, kteréž pak svým jitřením ohlušují jej. Avšak objasněme věc tu příkladem. Pán žádá, abychom byli pokojní a pokorní srdcem. I jak zpěčuje se hrdość a pýcha lidská požadavku tomu? Pýcha, ana dosud na vrcholu býti se mněla, má nyní sestoupiti s domnělé výše, nyní má, kdož všech chyb a vad za sprostěna se měl, uznati, že se klamal, má dobré vlastnosti své Bobu — jeho milosti — nikoli však sobě přičítati, má cizým zásluhám uznání a pochvalu vzdáti, každého člověka, i sebe nepatrnějšího, za bratra považovati, ke všem přívětivým a laskavým býti. Ano ještě více žádá Pán, i svým vinníkům má odpustiti, má milovati ty, kdož jej nenávidí, zlé dobrým spláceti a za pronasledovatele své se modliti. — Nezatíná takový požadavek náklonnostem a vášněm člověka do živého? Podobně se to má i s všelikým jiným požadavkem, každý zlý návyk, každá náruživost má se vykořeniti a zničiti. Lehkomyslný má se státi vážným, nedbalý činným, hněvivý pokojným, svěhlavý ústupným, lakotný štědrým, nelidský milosrdným. — Což znamená vše to, než aby člověk starého člověka svlekl a nového oblekl? — Jak nesnadný to obrat! — Kolik krutých bojů jest tu podstoupiti, kolik závad odkliditi, kolik nesnází překonati, nesnází, jež tím více vzrůstají, čím hlouběji kořeny zlo zapustilo!

Kdož by se tu divil, když mnohý, neočekávaje úspěšného výsledku, sebedůvěry pozbývá a jako onen bobatý mládenec v evangelium odchází, neuposlechna rozkazu a rady Páně.

Jinou neméně závažnou příčinou, proč mnohý hlasu Božího si nevšímá, jest přítulnosť k statkům a radostem pozemským. Což vadilo pozvancům dnešního evangelia přijíti k večeři ustrojené? — Tažme se jich. „*Popluží koupil jsem*,“ vece první. „*Spřežení volů koupil jsem*,“ dí druhý. „*Ženu jsem pojal*,“ odvěti třetí. (Luk. 14, 18—20.). — Pílení věcí pozemských, radostí časných často nadvažuje snahu a touhu po věcech Božích nebynoucích. Radost světa více milují lidé než tichou útěchu čistého srdce a dobrého svědomí. Ctnost, pravý to poklad na zemi, může člověka toliko uvnitř blažiti, k dokonalým radostem a slastem toliko na onom světě jej odkazujíc. Člověk však, jehož srdce na prachu pozemském lpí, žádá si radostí a rozkoší okamžitých a těch toliko svět jemu s to jest skýtati.

Jak možno lidem tak smýšlejícím hlasu božského hospodáře poslouchati? Jeden si přeje živobytí pohodlné, veselé a rozkošné. Než toho není bez bohatství se dočiniti. Bohatství však si zjednati můžeme poctivostí, pracovitostí, vytrvalou pilností, ale také nespravedlností, lichvou, podvodem, a prostředky tyto více usnadňují dosažení cíle než onyno. — Jiný baží po cti a slávě svět-ské; rád by vrcholu jejího dostoupil. K tomu napomáhají zá-sluby, vyznamenání, duševní vlohy; avšak i dovedný pochlebník zná cestu svou k cíli kýženému, pokrytec umí klamati, a ejhle! záhy poštěstilo se jim, unavujícím pokusům poctivce předejítí šalbou a klamem. — I což oni dbají toho, zdali cesta, po níž kráčeli, byla přímá, počestná, zdali jednání jich se svědomí se shoduje čili nic; dosti na tom, vede-li rychle k cíli. Že jiní téhož pokusu se odvážili, ale záměrů svých neuskutečnili, to jim nevadí. „Kdo prý srdce si dodává, se štěstím se setkává.“ Že radosti světa srdce člověka nejsou s to ukojiti, to jim nevadí; na opak povzbuzuje je, aby opětých si získali rozkoší. „*Podobajíť se,*“ jak dí sv. František Saleský, „*vodnatelností postíženým; čím více pijí, tím více žízněji.*“

Zkušenost odvěká je poučuje, že člověku jest rovněž tak se světa jíti, jak na svět přišel, že ničeho s sebou nepřinesl a ničeho mimo dobré skutky sebou do hrobu a na věčnost nevezme; často slyší a vlastní svědomí jim to ohlašuje, že jednou účet nám bude klásti ze všeho jednání a že spravedlivý soudce a přísný nás očekává soud; leč nastojte! trní — jak praví Pán — udušuje dobré símě, zlé žádosti umrtvnjí dobré předsevzetí a nedají člověku, by se zpamatoval, a z bezcestí na cestu pravou se uchýlil. Kdo však do nepravostí již zabředl a v kalu nemravnosti zatonul, ten považuje obrat života již za nesnadný, již za nemožný, a na konci setkává jej tentýž osud, jenž zastihl onoho, kterýž ostýchaje se úsudku lidského, polepšení až na poslední okamžik života odkládal, avšak smrtí byv překvapen, s strašnou kletbou odevzdal duši tomu, jemuž za živa sloužil.

Než co nám činiti — tážeme se — an zákonu ducha se protiví zákon těla? Svatý Augustin odpovídá nám řka: „*Dokud nemůže jinak býti, než že hřích, to jest žádostivost v našich údech setrvá, přičiňme se, aby jí vláda byla odňata.*“ Jak vlády té ji zbaviti můžeme, učí sv. Tomáš Akvinský, an dí: „*Chceš-li jednomu z dvou zápasníků ku pomoci přispěti, hleď, abys jednomu zjednal nových sil, druhého však jich zbavil;*

duch a tělo taktéž neustále s sebou zápasí; duchu-li k vítězství chceš dopomoci, rozmnožíš síly jeho a to se děje modlitbou; tělu však odejmi jich a to působí půst.“ Tedy spolupůsobiti jest nám, pomáhati duchu a odzbrojovati tělo, což abychom s úspěchem konati mohli, potřebí napřed, abychom sami sebe zevrubně poznali; seznati nám jest ony náklonnosti, jež zvlášť činnými jsou a jiným podnět k působení dávají; ty když jsme poznali, záhy protitlakem na ně musíme účinkovati. Proti udatnému nepříteli staví obezřelý vojevůdce své nejsrdnatější a nejlepší voje; a nejslabší části pevnosti, již mu chrániti jest, věnuje největší péči, nejlepší své síly.

Čím horlivěji však o vykořenění zlých žádostí budeme usilovati, nebudeme-li s bojem duševním otálet, s tím větší důvěrou můžeme i pomoci Boží očekávati a snáze vítězství nad nepřítelem blaha svého docíliti. Jistý poustevník procházel prý se s jedním svých učeníků v háji cypřišovém. Jsa tázán, jak možno co nejsnáze čistoty a neporušenosti duše se dočiniti, rozkázal mistr tázajícímu se učňovi, aby čtyři vytrhl cypřiše, jež mu dříve byl naznačil. První, jenž byl dosud útlý, vytrhl učeník velmi snadno; i druhý, ač větší prvního a hlouběji zakořeněn, nevymáhal veliké práce. Než však třetí vytrhnul, musel několikrát pokus ten opětovati. Když posléze čtvrtý chtěl vytrhnouti, marné bylo jeho namáhání, jelikož úplně a pevně již se byl zakořenil. — Jako se dělo tomu učeníku trhajícímu cypřiše, podobně děje se i tomu, jenž se vzpouzí, zlo ihned při jeho vzniku utlumiti a vykořeniti. Pročež pamatuj, příteli, co dí slovutný Ovid:

*„Principiis obsta; sero medicina paratur,
Cum mala per longas convaluere moras.“*

Záhy započni zlým žádostem odolávati, aby cos podobného se ti nestalo, jako oněm pozvaným v evangeliu, kteří ovládání jsouce návykem, raději svým náklonnostem zlým hověli, než aby laskavého volání božského hospodáře byli uposlechli a proto právem od hostiny byli vyloučeni. — Nepřestávejme na pozvání, čili jak praví Spasitel na povolání (Mat. 20, 16.), alebrž i ochotně uposlechněme hlasu Božího, bychom také přináleželi k těm, již od věčnosti jsou vyvoleni. Amen.

Neděle 3. po sv. Duchu.

Ve Španělsku žil kněz, jenž třicet devět let svou duchovní vrchnost žádal za dovolení, aby za věrověsta mezi pohany se odebrati směl. V čtyřicátém roce opětoval prosbu svou, kteréž konečně vyhověno. Vstoupil na loď, jež do jižné Ameriky měla plouti; avšak na moři velikou škodou jsouc zastížena, musela k břehu přistáti. Náš misionář uchýlil se pak na západ, a uraziv kus cesty zpozoroval v dáli dým, kterýž z chudé chatrče vystupoval. Překročiv prah její, spatřil stařečka na smrtelné posteli odpočívati. Sotva tento sluhu Páně zočil, zvolal: Konečně, konečně přichází jeden z nich! Rychle mne pokřti, dříve než ze světa k tomu velikému duchu se odeberu. Čtyřicet již let prahnu po této milosti. — Sluha Páně ukončiv posvátný obřad, tím však také i poselství své ukončil, nebo brzy na to rozstonal se a umřel. (Dle Fabera). — Událost ta, přátelé! hlásá totéž, co podobenství dnešního evangelia zvěstuje: lásku Boží k hříšníku, nekonečnou cenu duše lidské. Připomeňme si, čeho bylo podniknouti, aby jediná ta ztracená ovečka opět byla nalezena! Nejprv bylo potřebí, aby Bůh člověkem se stal, učil, zázraky činil, prorokoval, trpěl, krvácel a umřel. Ustanovena musela býti církev katolická se svátostmi pro tuto jednu duši. Kněží museli býti posvěceni a jeden z nich musel po čtvero desítiletí za dovolení prositi, aby za misionáře vyslán byl. A tato duše musela čtyřicet let po milosti Boží lačněti.

Podobně se to má s každou jinou duší, zejména hříchy poskvrněnou. Nebe a peklo tu zápasí a nadchází boj, jenž často až do hodiny smrti trvá. Zvítězí-li peklo, pak marné jest všechno, co pro zachování duše té bylo podniknuto; — ó té hrůzy! — všechno, všechno marné! A často člověk sám nejen o vlastní záhubu pracuje, nýbrž i jiné do ní uvrhnouti usiluje. Nezmiňuji se o těch, již cizích hříchů znáti nechťejí — jsouť oni taktéž pomocníci ďáblův. Leč ptám se, nejsou-li takoví, již duši bližního zlému duchu zaprodávají? Kéž by nebyl nikdo ze studujících soudruhům těchto svědků z cesty ctnostné! Bohužel předce některý z nich kolikráte jest dovedným učitelem nepravosti, buď že skutečně jiné ku hříchu svádí aneb alespoň pohoršení jim dává. Aby nenepatrný počet těchto nešťastníků i některým z vás rozmnožen nebyl, umyslil jsem si dnes o pohoršení promluvit. Ve jménu Páně!

Genseric, král Vandalský, zaplaviv svými divokými voji Itálii, s takovou zuřivostí všechny památky umělecké zejména v Římě rozkotal, že až podnes podobnému jednání vandalismus se přezdívá. Jak dějiny dosvědčují, stávalo v každém století takových zuřivců, jež ovšem, pokud hmotným úspěchům společnosti lidské zhoubným svým jednáním uškodili, lze sečísti. Než nesčetni jsou zhoubci, již na poli duchovním takové hanebné dílo prováděli. Neboť třeba tu uvážiti, že k těmto škůdcům náleží každý, kdo pohoršení dává, ježto i on drzou rukou umělecké dílo věčné moudrosti boří a duši bližního do strašné propasti vrhá.

Co jest tedy pohoršení? Každá řeč, každý skutek, jímž mravnost, ctnost bližního ohrožena bývá. Hrůza zmocňuje se tu člověka, když na svůdné jednání a strašnou zodpovědnost toho pomyslí, kdo pohoršení dává. „*Běda světu pro pohoršení běda člověku, skrze něhož pohoršení pochází*“ (Mat. 18, 7.). V Starém Zákoně rozkázal Bůh Israelitům, aby pohanské Kananity, již by jich víru a mravy svou modloslužbou a spustlostí mohli nakaziti, naprosto vyhladili. Tu zajisté se nebudeme tedy diviti, že týž Bůh jednou bez milosrdenství a slitování zakročí i proti křesťanům, již koukol seli mezi pšenici, pohoršení dávajícíe. „*I pošle syn člověka anděly svoje a seberou z království jeho všechna pohoršení a činitele nepravosti a uvrhnou je do peci ohnivé, tam bude pláč a skřípot zubův*“ (Mat. 13, 41. 42.). Výstrahu tu ať hluboko vstoupí do srdce mládež, jež hříchu tomu velmi přístupnou bývá. Bůh co den dává jí své milosti; ona co den dává pohoršení! Výstrahu tu připomeň si, mladíku, v tom okamžení, kdy loupežnického se podjímáš řemesla na duši bližního, kdy jako vyslanec pekelných temností drzou saháš rukou po drahocenném pokladu nesmrtelné duše. Na výstrahu onu si vzpomínej, když ze rtů tvých se řinou necudné řeči a oplzlé písňe, jež rozdmychují jiskru dosud doutnající v srdcích nevinných, brzo však tělo i duši v strašné proměňují spáleniště. Pamatuj na výstrahu onu, když smyslnou žádost nestoudnými posuňky rozněcuješ a planými omluvami sebe sama klamaje, hříchu se dopouštíš. Pamatujtež na výstrahu tu i vy, kdož do rukou nezkušených knihy a spisy špatné kladete a v nevinných srdcích vlažnost a lhostejnost k náboženství, pochybnost o jsoucnosti Boha, nesmrtelnosti duše, o vzkříšení těl, o věčné odplatě a posléze holou nevěru vzbuzujete. Pamatujte na onu výstrahu, kdož v chrámu Páně při mši sv. aneb jiných pobožnostech si mnoho na tom za-

kládají, když neslušně a drze se chovají a ani před Bohem pokloniti se nechtějí. Či myslí, že jsou mocnější než Farao se svým vojskem? A ejhle, „*vody přikryly vozy i jezdce vojska Farao-nora*“ (2. Mojž. 14, 28.). Či rámě jeho již zkráceno jest, že by nezastihlo i těch, kdo símě pohoršení vysévají? Ó kdož by o tom mohl pochybovati? Jak Bůh druhdy pohoršení mstil, tak činí i nyní. Cham dal pohoršení bratřím svým a trestán jest od Boha; David dal pohoršení, a i jeho zastihl trest Páně. Oba tito mužové jediného jen se dopustili pohoršení! I jak mstíti bude se Bůh na těch, již často vinu toho hříchu na se uvalili? V skutku, Neronovi, Domicianovi, Dioklecianovi jednou snad mírnějšího se dostane soudu než těm, kdož dávají pohoršení. Tito ukrutníci svou nelidskostí bezděky nesčíslným přístup do nebes uvolnili, kdežto tito úmyslně davy nesmrtelných duší do pekel vrhají. Protož opětuji: „*Běda člověku, skrze něhož pohoršení pochází!*“

Pohoršení nebylo by ani tak hrozným hříchem, kdyby nikdo pohoršení nevzal. Jestli šíp z luku puštěný do země se zaryje, co škodí! Leč bohužel zřídka se stává, že by pohoršení dané nenalezlo i obliby a bližního k smýšlení a jednání hříšnému nesvedlo. Ono se podobá oněm stromům, jež v Guyaně americké na močálech tak bujně vzrůstají, že bujaré jich větve až k zemi se ohýbají a z kořenů hluboko v bahně zapuštěných nové stromy se pnou a tu na způsob sítě tak se zapletají, že toliko sekerou lze jest cestu jimi si proklestiti. Také pohoršení větve své do srdce bližního schyluje, kořeny zapouští, pevně se ujímá a nové vyhátní větvičky — svedený svádí jiné. Kdyby Voltaire, Diderot, D'Alembert, Rousseau a stoupenci těch nebyli našli čtenářů svých nevěreckých spisů, nebyli by nikdy se stali nebezpečnými. Jelikož však pohoršení od nich dané mnohým se zalíbilo, jedovaté plody jejich ducha rozum a srdce čtenářův mocně zaujaly: nakažena byla povlovně duševním tím morem tehdejší veškerá Evropa. — Podobně působí pohoršení i na jednotlivce. Snad mnohý z vás již zakusil na sobě cos podobného. Ač doufám, že nikdo z vás dosud nižádného pohoršení nedal, rozpakuj se tvrditi, že by pohoršení nebyl vzal. Či jsem na omylu? Nuže, milý příteli! pomni na svou minulost a pak se snad přesvědčíš: to jsem viděl, to slyšel a domýšleje se, že totéž musím mluvit, činiti, přivolil jsem . . . V pravdě, „*slepý-li slepého vede, oba do jámy padnou*“ (Mat. 15, 14.). Příklad toho máme na Alypiovi, šlechtěném mládenci. V největší ošklivosti měl gladiator-

ské šermy (ludi circenses), při nichž Římané divokou jevíli radost nad krví tu prolitou. Kdys sešel se se soudrubu, kteří ho donutili, by s nimi cirkus navštívil. „*Tělo mé,*“ vece jim Alypius, „*můžete ovšem na sedadlo umístiti, ale oči nebudete s to mně otevřítí.*“ Odevšad ohlušovaly jej neustálé výbuchy divoké libůstky; leč Alypius seděl tu se zrakoma zavřenýma. Kéž by — praví sv. Augustin, jenž udalost tuto (confessiones 6, 8.) vypravuje — kéž by i uši si byl zacpal. Když totiž mezi diváky povstal blučný pokřik, otevřel Alypius oči a v témže okamihu zasazena srdci jeho rána mnohem smrtnější té, kterou touž dobou v areně jeden ze zápasníků byl obdržel. I rozkochal se pohledem na krev prýšící se a neuzavřel již očí, a víc a více upíraje na dějiště zraky, opájel smysly ohavnou rozkoší, až konečně opustil místo to s tou touhou, by co nejdříve opět přítomen býti mohl podobnému zjevu, I neměl pak větší radosti, než do cirkusu choditi a jiné tam přiváděti. Ejhle! tak množí se ony stromy v Guyaně, toť účinek pohoršení vzatého! Chceš-li úskalím tím bez úrazu projíti, klesti si cestu sekerou, násilím. „*Bude-li tě horšiti ruka tvá, utni ji, lépe jest tobě mdlému vejíti do života, nežli dvě ruce majícímu jíti do pekel v oheň neuhasitelný*“ (Mat. 9, 42.). To jest: pakli ti něco tak milo a draho jest, jako ruka tvá, a pakli přítulnost k té osobě, věci tě podněcuje k hříchu, odřekni se ji. Toť jediný prostředek, jenž s to jest, duši tvou zachovati, užij ho a živ budeš, zanedbáš-li ho, zemřeš!

Posléze ještě jednou opětuji s důrazem výstrahu: Běda člověku, skrze něhož pohoršení pochází! Ó kéž by její ohlas vezdy v duši vaši zazníval, zejména v duši dospělejších z vás! Nikdy nevybočujte z kolejí sobě určených, domnívajíce se snad jako by vám dospělejším uvolnění přísných zákonů dovoleno bylo. Tak nesmýšlejte, tak si nevedte, pomníce, že toť bylo příčinou záhuby rodin, států a národů. Nešetříce věcí na pohled nepatrných, nedbali později také věcí vážných a důležitých a

„*Protinus irrupit vena peioris in ævum
omne nefas*“ (Ovid Metam. l. 1. v. 128.).

V pravdě takový byl konečný osud jejich. Pročež, příteli! varuj se pohoršení i nepatrného i velikého. Čiň, co úkolu tvého jest, abys jako člověk, jako křesťan, jako katolický studující důstojnost svou zachoval. Amen.

Neděle 4. po sv. Duchu.

(Slavnost sv. Aloisia.)

Naše doba podobá se Prometheovi, titanu bohům vzdorujícímu; chce sobě sama bez Boha stačiti, bez Boha žíti, chce všechno bez Boha i proti Bohu provésti. Leč dnešní evangelium zřejmě na okaz dává, jak málo člověk bez Boha a jak mnoho s Bohem pořídití může. — Petr celou noc se soudruhů pracoval a ani jediné rybičky nepolapil. Když však z rána Pán na lodičku vstoupil a rozkázal, by sít svou rozestřel — aj! zahrnuli veliké množství ryb. Dílu Petrovu na slovo Ježíše Krista dostalo se hojného požehnání. — Pročež byť i člověk sebe přičinlivějším byl, nestačí k dobrému dílu jeho vytrvalost sama a sebe důvěřující. Bůh nedá svého požehnání leč tomu, kdo si povědom jest mdloby své, za přispění Boha vzývá a ve jménu jeho dílo začíná.

Dnes světíme také památku patrona studující mládeže, sv. Aloisia. Světec ten učí taktéž mládež naši, jak pracovati, jak se hřivnami jí od Boha uštědřenými má nakládati, aby Bůh dílu jejímu žebnal. Aloisius byl oním věrným služebníkem, jemuž řekl Pán jeho: „*Ejhle služebníče dobrý a věrný, že jsi nad málem byl věren, nade mnohým tebe ustanovím, vejdi v radost Pána svého*“ (Mat. 25, 27.). I rozjímáme dnes parabolou o služebníku věrném a učme se moudrosti ze života svatého mládence, jehož slavnost dnešního dne konáme.

Sv. Aloisi, oroduj za nás!

„*Jako zajisté člověk,*“ vece Pán, „*odcházeje povolal služebníky své a odevzdal jim jmění svoje, tak jest v království Božím. I dal jednomu pět hřiven, jinému pak dvě, jinému pak jednu, každému podle mohútlosti jeho a odcestoval ihned*“ (Mat. 25, 14—15.).

Království Boží znamená církev křesťanskou. Pánem jest Kristus, jenž do nebes slávy se vrátil, až opět přijde k soudu, aby s lidmi účty kladl. Služebníky jsou křesťané. Hřivnami slují rozličné milosti, síly a vlohy těla i duše, jimiž Bůh lidi a křesťany opatřil, aby jimi těžili a největšího užitku k pravé své spáse a ke cti dárcově vytěžili.

Co člověk má, má od Boha. — Tudíž i tobě, křesťanský mládenče! od Boha vytčeno jest obvyšné tvé povolání. Nevzal's

původ z náhody, alébrž od Boha stvořen jsi a opatřen mnohými schopnostmi a milostmi, bys vzděláváním ducha, šlechtěním srdce k cíli svému se blížil, zde svatě žil a na věčnosti spasen byl.

Úkolu tomu sv. Aloisius již v útlém věku úplně dostál. Pocházel ze šlechtického rodu markhrabat z Castiglione. Otec jeho Ferdinand ustanovil jej stavu vojenskému; Marta však, jeho matka, zamýšlela duchovnímu stavu ho věnovati. Aloisius chtěl oběma rodičům zbožným se zavděčiti životem. Nejraději však prodléval o samotě s Bohem. — Pověst o jeho svatosti záhy rozšířila se po celém okolí. Leč záměrům otcovým přičilo se zamilované samotářství dítěte; té aby odvyknul a k vojenství přilnul, vzal jej otec do tábora svých vojinů. Společnost, v níž malý Aloisius nyní se nacházel, brzo objevila nepříznivý vliv na mravy nevinného hochy, jenž slyše od vojáků slova surová, hříšná, počal je po nich opětovati, ač smyslu jich nechápal. > Pak nemalou měl radost z ran dělových. I odňav potají, aby sám dělo vypáliti mohl, prach jednomu z vojinů a přistoup k dělu, zapálil náboj, ale výbuchem a odražením kusu byl tak zděšen a ustrašen, že od toho okamžiku na vždy pozbyl chuti k stavu vojenskému. Když i vychovatel jeho zaslouženon pro ona neslušná slova jemu dal důtku, nevyklouzlo pak nikdy ani jedinké takové slovo z úst jeho. Nyní více než jindy hledal samotu oplakávaje upřímně oněch nepatrných poklesků.

Křesťanský mládenče! Již v útlém věku pílel Aloisius zbožnosti a svatosti. Tys dávno již překročil prah věku dětského a dosud snad jsi ani jediným příkladem k dobrému nepovzbudil soudruhy své jako Aloisius. > Ty nejen že posvátné samoty se vystříháš, ale i pozorlivému oku svých rodičů a učitelů rád se vyhybáš, abys pak činil, čeho bys se musel ustydět, kdyby oni neb jiní dobří lidé to věděli. — < Ty vyhledáváš všelikého zákoutí, abys tam se zlými tovaryši, neslušnými, rozpustilými, drzými řečmi se pobavil aneb onen groš, jež rodiče v potu tváře vydělali, s oněmi prohejřil. — < Tys sám svatým zhrdaje životem úsměšky si snad tropíš ze spolužáků zbožných a ctnostných! — I zpytuj upřímně svědomí, a tíží-li je vina, lituj a oplakávej vedle příkladu sv. Aloisia hříchy a čin pokání.

„Odešed pak,“ pokračuje Pán v naši parabole, „ten, kterýž pět hřiven obdržel, těžil jimi a získal jiných pět. Podobně i ten, jenž dvě obdržel, vyzískal jiné dvě; kterýž ale jednu obdržel, odešed zakopal ji v zemi a skryl peníze pána svého.“

Tak si vedou i křesťané za našich dob. Některí moudře užívají od Boha uštědřených darů a vloh spoluúčinkujíce s milostí Boží; jiní však i těch skrovných schopností, jež byli obdrželi k svému a bližního blahu, oddávající se lenosti a nedbalosti nechávají ladem ležeti.

Sv. Aloisius náležel ku křesťanům prvního druhu. Vznešený rod, výborné vlohy duševní, bohatství oprávněvaly ho k slavnému životu na světě; on však užil oněch milostí, aby vyšších si dobyt dober.

Jsa třináct let octnul se se svými rodiči při dvoře španělském. Leč sebe nádhernější zábavy nebyly s to, nicotu vši pozemskosti zraku jeho zastíniti. Čím větší naň nastoupala pokušení, tím větší horlivostí oddával se modlitbě, kajcnosti a studiím. Všeobecně byl nazýván buď člověkem bez těla aneb andělem v těle. — Konečně dozrál úmysl jeho, dobrovolné chudobě v řádu Tovaryšstva Ježíšova se oddati. Ochotně přisvědčila matka k záměru zbožnému; leč otec vzpíral se dlouho, až konečně, když všecky jeho sliby a vyhrůžky marny byly, taktéž svolil. R. 1585. vstoupil Aloisius v Římě do noviciatu. Vzkročiv do pokojíčka vykázaného zvolal s prorokem: „*Toť místo odpočinku mého . . . tu přebývati budu, nebo zvolil jsem je*“ (Ž. 131, 14.). S veškerou pilí a vytrvalostí oddával se pak studiím filosofie a theologie a nenalezal většího potěšení než v myšlence, že vůli svou vůli vyšší podrobil. R. 1587. složiv slavné sliby přijal nižší posvěcení. Tak moudře užil Aloisius vloh a schopností, že stal se napotom skvělými úspěchy ve studiích ozdobou mladých kleriků a vzorem zachovávání rad evangelických.

Křesťanský mládenče! Taž se, zdali i ty pokušeními ku hříchu na odpor se stavíš o čistotu-li usiluješ? Pomýšleje na budoucí své povolání, máš-li také zření ku schopnostem a náklonnostem svým, či chceš některému stavu se věnovati pro pouhé zaopatření vezdejšího živobytí a pro větší pohodlí, jež by ti poskytoval? Zdalis užil hříven ti udělených aneb jsi zanedbal i tu jednu ti uštědřenou? — Běda, pakli svědomí ti vyčítá, když otázky ty si zodpovídáš! Pak obrať se a následuj sv. Aloisia kajícího, nevinnému se nepřipodobiv.

„*Po mnohém pak čase přišel pán služebníků těch a učinil počet s nimi. A přistoupiv ten, kterýž byl pět hřiven vzal, podal jiných pět hřiven řka: Pane, pět hřiven dal jsi mi, aj! jiných pět nad to získal jsem. Řekl jemu pán jeho: Toť dobře, služebníče dobrý a*

věrný, že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem tě ustanovím: vejdiž v radost pána svého. Přistoupiv pak i ten, kterýž byl dřev hřivny vzal, řekl: Pane, dřev hřivny jsi mi dal a jiných dřev získal jsem. Řekl mu pán jeho: Toť dobře, služebníče dobrý a věrný, že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem tě ustanovím: vejdiž v radost pána svého. Přistoupiv potom i ten, kterýž byl vzal jednu hřivnu, řekl: Pane, vím, že jsi člověk přísný, žneš, kde jsi nerozsíval a sbíráš, kde jsi nerozsýpal: i boje se odšel a skryl jsem hřivnu svou v zemi; aj! tu máš, co trého jest. A odpovídaje pán jeho řekl jemu: Služebníče zlý a lenivý! věděl jsi, že žnu, kde jsem nerozsíval a sbírám, kde jsem nerozsýpal: protož měl jsi dáti peníze mé penězoměncům: a já přijda byl bych vzal, což mého jest s požitkem. Vezmětež tedy od něho hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven; nebo každému majícímu bude dáno a bude hojně míti: tomu pak, kterýž nemá, i co se zdá, že by měl, odňato bude. A neužitečného služebníka uvrzte do temnoty zernitních, tamť bude pláč a skřípění zubů“ (Mat. 25, 19—30.).

Každý člověk dosáhl od Boha přiměřených sil, aby pro své spasení či pro říši nebeskou pracovati a působiti mohl. Nadejde den, kdy bude mu účty klásti z milostí mu udělených a užitých. Blaze tomu, kdo moudře s nimi naložil. Běda, věčně běda tomu, kdo jich zanedbal; věčný trest bude jeho údělem.

Sv. Aloisius svědomitě uživ milostí Božích s blahou mohl očekávati nadějí soudce spravedlivého. A naděje ta záhy měla skutkem se státi. Slabé tělo jeho konečně podleгло nenepatrným namáhaním. Ochuravěl. Nemoc jeho povážlivého dostoupila stupně, když r. 1591. v Římě mor se rozmáhal. Aloisius neprohlédaje k vlastnímu zdraví byl nejprůčinnivějším neduživců ošetřovatelem, až i jej nákaza zachvátila. Osmého pak dne zachvácen byl nebezpečnou zimnicí, která tři měsíce jej soužila. Do vůle Boží se oddávaje očekával poslední hodinu a přijímal sv. svátosti. Konečně dne 21. června r. 1591. ukončil tento anděl v těle lidském pouť pozemskou jsa 23letý. Poslední jeho slovo bylo: Ježíš, Maria! Tak umírá nevinností!

K tomu andělskému mládenci odnášejí se slova písma řkoucího: „*Dokonav záhy vyplnil časy mnohé. Líbilaf se Bohu duše jeho, protož pospíšil vyvésti jej ze středu nepravosti*“ (Moudr. 4, 13—14.).

Drazí přátelé! „*Kdo setrvá až do konce, spasen bude*“ (Mat. 10, 22.). — Aloisius neunavně až do posledního okamžiku těžil

z hřiven od Boha mu propůjčených. Proto mohl také s radostí prozírat k soudu Božímu a za pozemskou korunu, již se zřekl, očekávat nehybnou korunu blaženosti věčné. — A byť i nikdo mezi námi nebyl, jenž by korunou mohl zhrdati, možnoť každému dojítí koruny věčné spásy, bude-li, konaje své povinnosti, následovati Aloisia s milostí Boží spolupůsobícího. Pak nebude jemu se báti onoho okamžení, kdy před soudnou stolicí Boží musí předstoupiti, by skládal účty ze života svého. A nadejde-li okamžik ten dříve neb později, vždy zvolati může s útěchou a radostí: „*Mně živu býti Kristus jest a umřítí zisk. . . . Žádost mám rozdělení býti a býti s Kristem*“ (Filip 1, 21. 23.). Pak uslyší i on slastiplné to slovo: „*Ejhle! služebníče dobrý a věrný, že jsi nad málem byl věren, nade mnohým tebe ustanovím; vejdi v radost Pána svého.*“ Amen.

Neděle 5. po sv. duchu.

Že pokolení bývalých fariseů dosud nevymřelo, dokazují lidé, kteří u věcí náboženských „*k podání starších či předkův*“ se odvolávajíce, nemálo si zakládají na šetření věcí nepatrných. Leč i těm dí Pán: „*Nebude-li hojnější spravedlnost vaše nežli zákoníků a fariseů, nevejdete do království nebeského*“ (Mat. 5, 20.). Jak Fariseové a Kristus u výkladu zákona se rozcházel, zračito z dnešního evangelia. Onino mněli, že pátému přikázání zadost učiněno, pakli nikoho o život neoloupili. Pravda věčná však praví, že přikázání toho i tehdaž nedbáno, když kdo bližního k hněvu ponouká aneb utrhačných mu přezdívek v tvář metá. Kdo nenávidí, hřeší. Bůh nepřijímá oběti z rukou člověka na spolubratra zanevívajícího. „*Jdi prvé, smiř se s bratrem svým a potom přijď obětuj dar svůj.*“ I může-li které přikázání snadnější býti než přikázání lásky k bližnímu? „*Každý jiný dobrý skutek dí sv. Jeronym, může něčím omluven býti.*“ Někdo může říci: mně nelze se postiti. Avšak jest mu možno tvrditi: já nemohu milovati? Tu nikomu se nevelí: jdi na východ a hledej lásku, cestuj na západ a najdeš lásku. Uvnitř v srdci, tam to místo, kde hledati máme lásku. „*Navraťte se přestupníci k srdci*“ (Is. 46, 8.).

Leč přátelé milí! ač láska k bližnímu přikázána jest, stává v životě i těch případů, že ani hněv není hříchem, totiž onen

hněv, jenž se roní z lásky a horlivost svatá sluje. Aby však pravého o věci té ponětí jste nabyli, hodlám v tomto rozjímání o hněvu spravedlivém čili svaté horlivosti slov šířiti.

Ve jménu Páně!

Ve věcech mravopočestných nezřídka bývá úsudek a rozhodnutí naše nesnadné. Ať soudí člověk příliš přísně anebo příliš mírně, zabíhá na bezcestí. To co dí náš básník:*)

„K pravému jen ten si blahu
v životě svém cestu klestí,
kdo si zvolil za svou dráhu
ve všem zlaté středoceští“,

toto jest ovšem bezpečným měřítkem i spravedlivého hněvu. Zvláštní jeho známkou jest, že toliko na zbožných křesťanech a tudíž jen zřídka ho nalazáme. Neboť duše bohabojné jsou schopny rozhořčení, rozhorlení, když běží o česť Boží, o spásu bližních a posvátná práva člověčenstva.

Ti, kdo v životě se řídí heslem: všechno konati k větší cti a slávě Boží, musí ustrnouti a se rozčiliti, pakli kde pozorují, že česť a sláva Páně nohama bývá pošlapána; nebo nekonečná svatosť Boží v každém okamžiku jim na mysli tane, vidíť ono nesmírné mezizdí všemohoucného Tvůrce a mdlého tvora dělicí a každé stéblo, každá krůpěj vody, každý paprsek slunce připomínají jim neskoučenou lásku a dobrotu Boha věčného. I což pak divu, že vidouce neb slyšíce, jak to, co jim nejsvětější a nejmilejší nejen ustraňováno, ale i utlačováno, upíráno bývá, vniternou nevoli i v pohledu i v řeči jeví?

Tak si vedl Mojžíš. Lid israelský před nedrahným časem byl lásky Hospodinovy zakusil. Z otroctví egyptského vyproštěn byv, pohřbil zapřísáhlé své nepřátely ve vlnách rudého moře. Před nedrahným ještě časem blásal hrom, blesk a dým na hoře Sinai všemocnosť Páně a s temena hory zavzníval hlas jeho: „*Já jsem Hospodin, Bůh tvůj, nebudeš se jim klaněti*“ (2. Mojž. 20, 2—4.). Než pohřichu! všechno to bylo zapomenuto a čtyřicet dostačilo dní, aby okolo zlatého telete modloslužebné své rejdy provodili. I kdož pak může zazlíti Mojžíšovi, že „*uzřev tele a tance, rozhněval se velmi, hodil z rukou deskami a roz-*

*) Jablonský.

razil je pod horou“ (l. c. 32, 19.). Tak učinil i Kristus, když síň chrámovou spatřil změněnou v tržiště. I pozved bič vymítal prodavače a penězoměnce. „*Z očí jeho jindy tak přívětivých bleskla se ohnivá a hvězdná moc a velebnost božská v obličeji jeho svítila*“ (Jeron.). Tu vzpomněli si apoštolé na prorocké slovo: *Horlivost domu tvého strávila mne*“ (Ž. 68, 10.). V podobných okolnostech, milí přátelé! i vy se můžete ocitnouti; pakli tu v rovnováze se udržeti nelze, studem tvář vaše zahoří a vážné ústům vyklouzne slovo: pak nedomyšlejte se, že neprávě jednáte, Bůh vám to odplatí. Neboť tehda hájíte česť jeho, a láska k němu velí vám zbraně se uchopiti. Leč běda, jestli byste tak nečinili a snad i k těm, již proti němu a jeho cti se rouhají, se přidružili. „*Qui non vetat peccare, cum possit, jubet*“ (Publ. Syrus.). Bůh nejsvětější musel by ustavičnými stíhati tresty nepřátele a pronasledovatele své; než tomu na odpor stojí jeho odvěčná moudrost. Avšak od svých věrných očekává, že pro věc jeho horliti budou a práv jeho se zastanou. Špatný to sluha, kdo jiné pána svého podezřívati aneb zneuctívati nechává proti nepříteli jej nebráně; a špatný křesťan ten, jenž svého Boha a Spasitele, svou víru a církev nechává hanobiti od těch, jimž může u spravedlivém zahřmíti hněvu slovem Jana Křtitele: „*nesluší tobě*“ . . . Přátelé! k toho druhu křesťanům snad nechcete náležeti; či byste připustili, aby se opětovalo ono divadlo v soudnici Jerusalemské, kde proti Kristu povstali samí žalobníci a křiví svědkové, nižádný však obhájce? Čehož Bůh uvaruj!

Hněv však nejen tehdaž oprávněn jest, kdy přímo o česť Boží běží, alebrž i tenkrát, když spása bližního a tudíž opět česť Boží jest ohrožena. Každého jest úkolem, Boha poznati, ctíti, jemu se klaněti; všemi silami jemu se propůjčovati, a věčně spasenu býti. Kdo povolání tomu zadosť nečiní, zanebezpečuje nejprv blaho své, pak ale i česť Boží, kterýž „*chce, aby všickni spaseni byli*.“ Kdo tedy nechce, co Bůh žádá, vzpěčuje se proti němu a hněv jeho podněcuje. „*I učiněno jest,*“ volá Jeremiáš (20, 9.), *v srdci mém jako oheň hořící a zavřený v kostech mých: i zemdlel jsem nemoha toho snésti. Nebo jsem slyšel hanění mnohých a strach vůkol.*“ Hřích bezbožníků donutil krále Davida, že k Bohu volal o pomstu řka: „*Dštíti bude na hříšníky osídla, oheň a síra a duch bouře (vůtr) díl kalicha jejich*“ (Ž. 10.). I kdožby tudíž mohl zazlíti všem dobrým křesťanům a zejména kněžím, když mečem slova bojují proti hříchu a nepravosti, chu-

dým i bohatcům tutéž odvěčnou pravdu hlásající. Či měli by tito sluhové Boží lhositelně mlčeti vidouce, že tam neustálé se dává pohoršení, tu že svůdce nevinnosti nástrahy strojí, jinde blaho bratra se obrožuje aneb na prostu hyne? Tak i ty, drahý příteli! neopomeň hlasu svého pozvednouti, an vidíš, že hřích do nebezpečí duši bližního uvádí. Povinnost k Bohu, k bližnímu tak ti jednati velí. Jako bouře i strašnou i úrodnou moc na přírodu vyvinuje, tak často zasáhá blahoplovně do útroby bratra bloudícího slovo u svaté horlivosti pronešené. „Studující Vilenští,“ pravil příkře zpovědník jednomu studujícímu tohoto učeliště, jenž z hříchu se chtěl vyznati, „jsou mravně tak zkaženi, že nelze jich napravit.“ A hle! slovo to nesplynulo na prázdno. Onen mladík šel do sebe, polepšil se důkladně a věnoval život svůj jako missonář divochům Africkým.

Avšak hněv dovolen i tehdá, když zlovůle, sobectví a ukrutnost práva člověčenstva vůbec a jednotlivých národů zvlášť podrývají a utlačují. Všichni lidé jsou tvorové Boží a povoláni, aby slávy jeho se účastnili. Božská krev na Golgotě vylita za všechny lidi, církev katolická ustanovena pro všechny lidi. Křesťanství nezná žádného rozhraní mezi svobodnými a mezi otroky, aniž může kdy tomu kterému národu přisvědčiti právo, šlapati nespravedlivě na posvátné dědictví jiných národů. Pakli tedy ještě za našich dnů jsou lidé, kteří s nevýslovnou chladností bližního do otroctví kupují a prodávají, s ním jako s tou němou tváří nakládají a když zmrzačené tělo jeho síla opustila, bídně jej umírati nechají; jestli za našich dnů jeden národ drzou rukou sáhá na zaručená práva jiných národů: i kdož, v jehož srdci dosud neodumřel všecken cit a smysl pro právo, spravedlnost a důstojnost člověka, kdož — táži se — by nebyl na nejvýš rozhořčen nevolí nad zlovolným toho druhu jednáním? Kdož by uchvácen jsa šlechtným hněvem počínání to naprosto nezatratil? Hanba to devatenáctého století, že dosud stává trhů na otroky a to nejen v Africe a Asii, ale i v Americe a Evropě — a že tyto trhy bývají navštěvovány i od národů, již „svobodomyšlných a vzdělaných“ rádi si dávají říkati. Tito přestávají na tom, ubohé divochy jich přirozených práv olupovati a jsou však jiní, již neméně zneuctívají důstojnost lidskou, odvažující se i křesťanské bratry své práv a výsad odvěkými dějinami jim zaručených i sebe hnusnějšími prostředky zbavovati. Hauba — opětuji — že ještě v devatenáctém století kvete otroctví — i v užším i v širším smyslu.

V těchto třech případech, kde o čest Boží, o spásu duší a o práva člověčenstva běží, hněv dovolen jest. Leč opětuji, co jsem svrchu napověděl, že totiž spravedlivý hněv čili svatá horlivost zřídka a jen u bohabojných má průchodu. Nikdy nesmíme zřetelu odvrátiti ode cti a slávy Boží, vlastního a bližního blaha, aniž nám dovoleno nezadatná práva lidské důstojnosti zneuctívati a stenčovati. Na vlastním krbu musí pláti plamen krásný, má-li krásně pláti. „Jinak,“ dí František Sáleský, „podobali bychom se pavům, již, ač pavouky, housenky, myši a jiný hmyz sežírají, však střechy příbytků kazí a tudíž více na škodu než k užitku jsou.“ Pročež *„Hněvejte se. ale nehřešte“* (Žalm 4, 5.). Amen.

Na slavnost ss. Petra a Pavla.

Byť i zázraků a proroctví v církvi Boží tak často jako na počátku jejím nestávalo, nelze nikterak upříti, že by již na prosto byly zanikly. Od vzniku církve katolické nebylo doby, již by jich zhola prázdna byla. Byly vždy v ní nábožné od Boha omilosněné duše, kteréž se podjímaly skutků meze přírody přesahujících. Totéž platí i o proroctvích. Ano mnohá opověď Páně dosud před zrakoma našima v roucho skutečnosti se odívá. Dosud pokrývají ssutiny místo chrámu Jerusalemského, dosud nemají Židé ani krále ani vlasti, po veškeru okršku země jsouce roztroušeni; dosud trvá katolická církev, dosud žije nástupce sv. Petra. Již táhne k večeru druhého tisíciletí, a dosud nepozbylo platno sti slovo, jež řekl Kristus ke galilejskému rybáři dříve Kephas zvanému: *„Ty jsi Petr (skála), a na této skále vzdělám církev svou a brány pekelné ji nepřemohou“* (Mat. 16, 18.). Mnoho podniknuto již sice k vymazání římských papežů z dějin světových. Než prestol kněžského knížete stál ve starém, stojí v novém Římě; a mezi těmi, již naň dosedli, jest veliké množství těch, kteří ho opravdu zdobili a člověčenstvu velmi prospěli. Nebo majíce na zřeteli nejen zájmy náboženské, nýbrž i zájmy státu a člověčenstva, mužně odrazili mnohé útoky, zájmy ty podrývající; a nynější vzdělanost, již Evropa, již svět se honosí, má mnoho co děkovati papežství. I tažme se dějin a pozorujme dnes ty zásluhy, jichž si papežové o člověčenstvo dobyli.

Snad nikdy nebylo slovo „svoboda“ tak často slýcháno, nikdy bažení po svobodě všechny nepronikalo vrstvy členstva jako za dnů našich. Kde z úmyslu šlechtěného po svobodě toužino a jí si žádáno, tam i církve katolická i papežové na odpor jí se nestavili. Tudíž neprávě si vedou, kdož papeže líčí za nepřitele svobody. Kdo dějiny pozorně čte a nestranně všechno jednání papežův posuzuje, musí opačného býti náhledu. Či neudeřila vznikem církve katolické hodina volnosti a svobody? Před Kristem úpěly dvě třetiny členstva pod strašným jhem otroctví. Otrok byl vydán svévoli svého pána a nenalezl nikde zákonité ochrany; ano bylo zásadou právní, že proti otrokům všechno jest dovoleno. V pohanském Římě dosáhla bezohlednost k otrokům té výše, že jimi ryby krmeny a že otroci již pro rozbitou nádobičku na rukou zchromeni byli. — Strašný ten osud otrokův teprv církve katolická v zásadě zrušila a jestli dosud otroctví úplně ze všech člověka nedůstojných poměrů není vymaněno, nenese církve toho viny. Jak známo, nezná ona žádného rozdílu mezi služebníky a svobodnými (Gal. 3, 28.), a papežové se vši mocí nastoupali na to, aby učení tomu povšechného bylo zjednáno průchodu. Řehoř XVI. ještě napomínal vladaře, aby proti těm, již s otroky obchod vedou, zakročili, lodě jejich na moři pronásledovali a hnusnému tomu obchodu hráze položili.

Papežové tedy otroctví aspoň v zásadě překonali a proto veliká část lidského pokolení zavázána jest jim k díkům za právo osobné svobody.

Než probírejme dále dějiny. Ano celá Evropa musí papežům za nezávislost svou děkovati. Stěhování se národů rozlilo se co zhoubný proud po veškeré Evropě. Nesečtené pluky barbarů pustošily země, drancující a pálice města a vybíjejíce jejich obyvatele, proměňovaly celé krajiny v nepřehledné rumiště. Útěk před „*metlou boží*“ byl všeobecný, any davy ty již sever Italie byly zaplavily a k Římu se valily. Tu však vkročil divokému Attilovi v cestu papež Lev s pevnou v Boha důvěrou a vážností svého úřadu i důrazem slova pohnul vůdce Hunnův k tomu, že s nesčíslnými tlupami na pochod zpátečný se dal. Týž římský biskup zachránil později opět Řím a s ním Evropu před násilím Vandalův. Podobně vedli si papežové proti útokům Longobardův a v 10. a 11. století proti útiskům Saracenův. Papežové byli podnikatelé výprav křížáckých; a třeba země svatá nebyla

trvale z moci mohamedanů vyproštěna, nelze upříti, že oněmi výpravami mnoho získala Evropa. Ve století 15. a 16. zahrožena byla nezávislost Evropy návalem Turkův; nebezpečí to však odstraněno vítězstvím u Lepanta, jež bylo zásluhou Pia V. Z té příčiny každý nestranný věcí těch posuzovatel musí souhlasiti s úsudkem Herderovým: „Bez papežův byla by Evropa loupeží despotův, dějištěm věčné nesvornosti aneb dokona mongolskou pouští se stala.“

Než osobná volnost člověčenstva a nezávislost Evropy není poslední papežův zásluhou. Nemenších zásluh získali si také o vědy a umění. Diviti se jest, že často slyšeti nářky na zatemnělý středověk. Avšak na jaké míře stála by věda novověká, kdyby jí nebylo již v středověku a sice nařízením a přičiněním papežův se dostalo pěstování bedlivého? Tito podporovali vznikání a zkvétání řádů řeholných, jež toho času byly jediným útlukem věd a umění. Co z literatury a umění Řekův a Římanův máme, dochováno nám jediné neunavnou pílí klášterů. Paměti-hodný jest tu výrok na slovo vzatého učenice angličana Gibbona: „Jediný klášter benediktinův snad pro vědu více učinil než obě university v Oxfordě a Cambridge.“ V řádech středověkých pracovali mužové, jichž díla svou učeností a rozsáhlostí daleko předčí mnohá díla novověká. A kdož — táži se — zařídil školy vysoké, kdo je podporoval? Papežové, Řím — město papežův — bylo zároveň střediskem vědy a umění.*) I což divu, že slovutný Chateaubriand veřejně vyznal: „Jestli to věcí všem známou, že Europa stolicí apoštolské za všechny téměř vědy a umění k díkům zavázána jest.“

Svoboda, nezávislost, věda a umění nemají trvání, pakli jednotlivci a národové postrádají mravnosti, smyslu pro spravedlnost, kázně a počestnosti. Pro tyto nezbytné vlastnosti i papežové proto vezdy horlili. Od knížete apoštolů Petra až na

*) „Pismena: P. M. (Pontifex maximus) na veškerých památkách města (Říma) výmluvnější než ohnivé jazykové jsou řeči. Zbytky starožitné, jež dějiny římské zevrubně líčí, římskými papeži byly objeveny; nesčíslné sochy a sloupy věků dřevných, Řím na odív vystavující, mají papeže za původce; chrámy a paláce, dosud to vzorové slohu ušlechtilého, od papežů byly zbudovány. Rozmanité sbírky umělecké, kteréž v 4000 pokojích vatikanských se chovají, od papežův byly založeny a rozmnoženy. Chtěl-li bys zásluhy papežství o Řím a umění úplně vypočísti, bylo by tobě u každého domu, u každé brány, u každého kamene prodlévati.“

naše doby ctí církev čtvrtý díl papežův za svaté t. j. takové, již buď pro víru Kristovu mučnickou podstoupili smrt aneb neobyčejné ctnosti v životě svém osvědčili. Ctnosti však, jichž sami píleli, i králům a národům s neohroženou vštěpovali udatností, vzpírajíce se veškerou svou mocí proti vášněm a náruživostem bezuzdným. — Že při tom i neporušenosti katolické víry bedlivě dbali a o rozšíření její vynaložením sil duševních i hmotných usilovali, netřeba slov šířiti. Zevrubně podotknouti chtěl jsem toliko oněch věcí, jež vážnost a úctu k papežství v útrobě všech vzdělanců roznítiti musí. Osobná volnost, nezávislost a věda jestiž heslem, jež od roku 1789. světem zaznívá. Nuže! ať také zasloužené uznání se vzdává i papežství, jež pro tyto zájmy nikoliv teprv po jedno, alebrž již po 19 století bojuje.

A což jest nám, drazí přátelé! činiti tedy vůči těmto rozsáhlým zásluhám papežův? Těšme se z toho, že jsme členové sv. katolické církve a že v náčelnících jejich horlivé a statečné obhájce nejušlechtilejších pokladů člověčenstva nalazáme. Spolu pak vynasnažme se každý, abychom dle síly své také přispěli a podporovali tyto šlechetné snahy nejvyšších představených církve, jež ku zvelebení i rozkvětu jejímu a ku blahu i prospěchu člověčenstva vynakládají, čímž nejlépe osvědčíme se horlivými přívrženci přednostů církve. Amen.

Slavnost ss. Cyrilla a Methoda. *)

Každý národ má své dějiny a své hrdiny, k nimž s hrdostí pohlíží, jejichž vznešené skutky a úkony jej rozněcují a k podobným neb stejným povzbuzují činům. Poukazování na slavné dějiny minulosti zvlášť za dnů našich nezřídka se děje; a i zrak obyčejného člověka, jenž jinak se nestýká s podobnými záležitostmi, radostí září, když slyší jmenovati muže, jichž zásluhy od úst k ústům se vypravují. Zásluhy mužův těch aby i potomstvu v paměti živé utkvěly, bývají také zařizováním pomníků a slavností ke cti těchto velikánů zvěčněny. Tak i národ náš slovanský, jehož dějiny řadou výtečníků oplývají, snaží se památku svých veleduchů všemožnou slávou konati. Důkazem toho jsou ty sochy,

*) Jich u předků našich působení viz ned. 6. po zjevení Páně.

jež na počtu jejich vystavěl a slavnosti, kteréž k oslavě jejich zařídil. První místo všech těch památek zajisté zaujmají pomníky našich slovanských apoštolů Cyrilla a Methoda a slavnost dnešní k jejich počtě ustanovená.

Však ale oslava těchto světců postrádala by pravé své ceny, kdyby i nás k podobným nepobádala činům, jež oni pro blaho naše a předkův našich vykonali. Abychom tedy duchovní své otce Cyrilla a Methoda důstojným ctili způsobem a jich hodnými se osvědčili syny, následujme je a konejme i my slovem a skutkem úřad apoštolský na bližních svých. Tak zároveň i v srdci svých bratrů zbudujeme jim a sobě pomník, ježž ničádný živel s to nebude zničiti.

Jak v úřadě tom si vésti máme, ukáži za pomoci Boží v tomto rozjímání.

Sláva svatých mužů obzvlášť zračí se tím, že símě, jež oni slovem i příkladem do útroby vrstevníků vštípili, i v dětech a v potomcích jejich požehnaného přináší ovoce. Tuto blahoplnou moc bude život světců na potomstvo činiti, pakli většina lidu, v němž jim bylo účinkovati, do jejich stoupati bude šlépějí, užšíu neb širším kruhům sobě svěřeným příslušná naučení a povzbuzení podávajíc; prvé děj se slovem, druhé skutkem.

Leč tu snad někdo z vás mohl by muniti, že dosud, poněvadž pro života povolání se ještě nerozhodl, slova má nijak jeho se netýkají. Avšak byť byste i veřejného nezastávali úřadu, naskýtá se vám jako katolickým křesťanům mnohdy příležitost, pokud váš věk a skromnost dovolují, zejména na soudruhy své slovem i skutkem působiti. Leč nemysli nikdo, že by nad jiné se vynášeje těchto karatelem vždy a všudy býti měl aneb že poučuje, poopravuje a povzbuzuje druhy své, náhle, hrdě a pánovitě by si počínati směl. Takové si počínání plodí rozhořčení, avšak nepřesvědčí a nepoučí nikoho. Ty, chtěje býti apoštolem tovaryšů svých, nejprv pozoruj, zdali tito v ohledu náboženském nebo mravném nepravé a bludné náhledy mají. Podlehají-li skutečně takovým vadám a ty s to jsi, na cestu pravou je přivést i tu žádá svatá povinnost, bys díla apoštolského klidně, přívětivě a laskavě se chopil a také v něm setrval. Nezdařil-li se prvý tvůj pokus, neochabuj a vyhledávej vhodné doby, slušné výdatné zbraně, abys žádoucího došel úspěchu.

Než 'za jiných ještě okolností může se ti namanouti příležitost, bys spolubratra slovem poučil. — Každý člověk bývá všelikého druhu pokušením ku hříchu ponoukán. Vy, přátelé mladí! jste právě v oněch letech, kdy pokušitel co nejvíce na vás doráží. „*Jedenkaždý bývá pokoušen, jsa od své žádosti zachvácen*“ (Jak. 1, 14.). Tu vznikají pocity žádostí, o nichž mnohý dosud ani zdání neměl; kdo těmto vniterným pokušením v jich vzniku a počinku neodolává, uvádí blaho své u nebezpečí; neboť pokušení ta mladíka od Boha odvracují a světu a rozkošem jej naklání. Tu pak povstává lhostejnost k Bohu a věcem božským, modlitba se zanedbává a jiných pobožností se nedbá, až posléze vlažnosti u víře a nemravnosti již již dvěře do kořán se otevírají. Že není od místa — takovým nešťastníkům poučením vhodným přispěti, kdož by mohl tvrditi? A ty, příteli! jenž jsi snad sám podobných zakusil pokušení aneb dosud s úspěchem je překonáváš — i vzhop se a pouč bratra a druhá svého. „*Uposlechně-li tebe, získal jsi bratra svého*“ (Mat. 18, 15.).

Opět může nadejít i ten případ, že vrstevník tvůj do kalu nemravnosti již zabředl. Výrok sv. Augustina: „*Tantillus puer et tantus peccator*“ nestárne nikdy. Rodiče a učitelé, jimž přestupky ty neznámy jsou, často nemohou zakročiti, neboť od jakživa dí přísloví, že „*hřích miluje tmu*.“ Ty však, příteli! často znáš poklesky bratra svého, i můžeš napomínati, varovati, na zlé následky upozorniti, jak tělesně i duševně zahyne ten, jenž širokou nepravosti cestou kráčí. Maje blaho bližního na paměti, vyřkni bez ohalu výstražné slovo, a rouchem-li lásky přioděješ je, pak budiž ujištěn, že nesplyne na prázdno.

Leč není každý z vás s to, nadzminěným způsobem býti apoštolem, hlasatelem pravdy. Povzbuzující výrok sv. Pavla: „*Naplnění jsouce všelikým uměním, takže můžete jeden druhého napomínati*“ (Řím. 15, 14.), odnáší se jen poněkud k mládeži studující. Stává však ještě jiného způsobu, jak pravdě svědectví vydávati, totiž příkladu, skutků. Komu nesnadno slovem pravdě svědectví vydávati aneb pro okolnosti nezbytné slovem působiti nemožno, pak osvědčuj pravdu víry a mravů — příkladem, skutkem. — Kdys řekl sv. František z Assisi jednomu svých učeníků: „Půjdeme do sousedního města, abychom obyvatelům kázání učinili.“ I šli: chatrným oděvem zahalení prošli všechny ulice ani slova nemluvíce a zrak k zemi pokorně upírajíce. Pak zabočil světec z Assisi na cestu ku svému klášteru. „Otče!“ vece

vně města průvodce jeho, „tys pravil, že budeme v městě kázati.“ — „Již stalo se,“ dí na to sv. František; „svým příkladem jsme proti rozpustilosti a přepychu, bezuzdnosti jazyka a zraku obyvatelů tklivé učinil kázání.“ — A v skutku, příklad vyvodí neodolatelnou moc a mnohdy prospěšnějším se osvědčuje než slova. „*Longum est iter per praecepta, breve et efficax per exempla,*“ tvrdil již starý mudrc římský. Vůbec musí slovo býti sprovázeno příkladem, nechce-li někdo slyšeti výčitku: „*Lékaři, uzdrav se sám*“ (Luk. 4, 23.). Na opak stačí nezřídka příklad sám k poučení jiných. Horlivý úředník v kanceláři, pilný řemeslník v dílně, rozšafná hospodyně v domácnosti jsou živým poučením těm, u nichž horlivost, pilnost, rozšafnost toliko hostem bývají. Příkladem-li již dítě, jež rozeznáváti počíná dobré od zlého na jiné účinkovati může, i čím více můžete vy toho způsobu užití, byste se stali apoštoly bratří svých. Vroucí tvá modlitba, pokorné tvé chování, skromné mluvení, cudné vzhlížení, vytrvalé studování, čistý a slušný tvůj oděv, pořádek u věcech tvých školních — zajisté jest neustálým napomínáním tvých soudruhů, aby těchž krásných v životě svém pěsteli vlastností. Mladík, není-li naskrz zkažen a pakli vymkl se z mezí pořádku a mravův toliko mladistvou tékavostí a bujarostí aneb živou letorou: nepozbyl citu pro p o č e s t n o s t, k r á s u a u š l e c h t i l o s t. Ano pro tyto ozdoby spanilé myslí kdož může lehčeji a tou měrou se rozechvěti jako jinoch? Pozoruje-li on tento každého člověka povznašející trojlístek na soudruhu svém, vidí v něm zároveň i onen ideal, ježž na sobě se snaží uskutečniti. A byť i začátek jeho snahy zasloněn byl pouhou revnivostí mravného rázu postrádající, tím věc nikterak od konečného se neodchyluje úspěchu. Postup a dospělost věku přičiní k snaze jeho světlou roušku ryzé mravnosti tak, jako i jablko na stromě teprv v září se přiodívá leskem voskovým a nachem růžovým. Ó kéžby mladiství přátelé! mnozí z vás sloužili za příklad jiným, kéžby mnohý z vás mohl se sv. Pavlem k soudruhům zvolati: „*Následovníci moji buďte bratři!*“ (Filip 3, 17.). Pak by ústav náš se proměnil v pravou štěpnici všeho dobra a ctnosti; pak bych vás jako Pavel věřící v městě Philippi nazval „*svou radostí a svou korunou*“ (F. 4, 1.). I velebil bych církve, ježž synové jste, blahopřál bych státu, jemuž v rozličném života povolání jednou sloužiti máte.

Nuže přátelé! počněte úřad apoštolský slovem i skutkem konati; kdo však již počal, pokračuj v díle bohumilém. Pak

zajisté blahoplodným bude ono osení, jímž před tisíciletím naši apoštolé Cyrill a Method žirné luhy drahé vlasti moravské a české vzdělali; pak blaze bude nám a potomkům odpočívati ve stínu kříže, ježž oni světci v krajích koruny sv. Václava vztýčili. Amen.

Neděle 6. po sv. Duchu.

Dvakrát v roce předčítá nám církev svatá evangelium o rozmnožení chlebů. Obojí ta událost rozhodí se co do času a co do místa, kdy a kde se sběhla. Nasycení pěti tisíc stalo se před velikonocí a ono čtyř tisíc po velikonoci. Onen zástup došel zázračného nasycení, putuje do Jerusalema, tento navrácuje se do domova. Proto i jednu tu událost klade církev na neděli čtvrtou v postě, druhou na dnešní čiž šestou po sv. Duchu. A pravdě vhodná to doba! Neboť kdy mohl by příhodnější zázračné té události okamžik býti, ne-li za těchto dnů, kdež na polích úrodou požehnaných podobný vidíme zázrak — rozmnožení chlebů, jež mocně nás pobádá, abychom vroucí vzdali díky dárci všeho dobra. V skutku není doby, jež by svatou povinností vděčnosti, již Pánu nebes a země za nespočetná dobrodiní povinni jsme, tklivějším připomínala způsobem než doba blízkých žnín. Vhodná jest doba ta i pro vás, ješto vy za několik jen dní sklízeti máte, co jste v roce tom naseli; již není dalek onen den, kdy vysvědčení většího neb menšího úspěchu bude svědčiti žněm vašim duchovním. I nebude tedy od místa, pakli dnes vám připomenu, komu na sklonku roku školního děkovati máte.

Pán s námi!

Že vděčnost i pohanům svaton byla povinností, netřeba slov šířiti. Darius na smrtelném loži prý zvlášť toho želel, že mu nemožno odplatiti jednomu macedonskému vojínu čiší vody, již mu byl podal. Ó jak vznešenou cenu přikládal nešťastný tento král vděčnosti! — A to právem! Neboť není ctnosti, jež by člověka více zdobila, než vděčnost; a není nectnosti, která by ho více hanobila než nevděčnost. Vděčnost hluboko v přírodě naší jest zakotvena, tak že od každého člověka ano i od té němé tváři očekáváme vděčnost. „*Dixeris maledicta cuncta, ingratum cum hominem dixeris,*“ dí Publ. Syrus.

Leč tážeme se, což jest vděčnost čili kdo jest vděčným? Vděčným sluje, kdo dobrodiní uznává, s ním svědomitě nakládá a se vynasnažuje, dobrodiní, seč jest, dobrodinci odplatiti. Avšak komu máte vy zvlášť na sklonku roku díky vzdávati? — Bezčetná jsou dobrodiní, jimiž jste toho roku byli uštědřeni. Bůh, rodiče, učitelé a jiní spanilomyslní příznivci usilovali spojenými silami o úspěch váš i tělesný i duševní. Ó jak vroucí povinni jste díky těmto dobrodincům!

Bůh, oblažitel všeho tvorstva, má první nároky na díky vaše. Kdož by byl s to sčítati všechna ta dobrodiní, jimiž v roce školním od Boha byls obdařen: na těle i na duši. On při životě tě zachoval, on popřál ti zdraví, bys povolání svému dostáti mohl. A byť i strast' neb neuh tě byl navštívil, stalo se tak za moudrým Boha řízením; neboť on chtěl tě snad probuditi ze sna vlažnosti a hříchu, bys stezku ctnosti opět nastoupil, kterou jsi lehkovážně byl opustil. — Bůh opatřil tě vším, čehož k zachování tělesného života bylo potřebí. On krmil lačnického ducha tvého převýborným chlebem vědomostí ušlechtilých. On vyvolil tebe z množství druhů tvých, bys jednou byl světlem a vůdcem bratří svých. On pečoval o blaho tvé duševní dávaje pravdu svatou tobě hlásati. On udělil ti potřebné milosti a všecky prostředky, bys v mravnosti a sebešlechtění prospíval; on skýtal ti přečastých příležitostí, bys konáním skutků dobrých srdce ctnostmi obohacoval a zásluhy pro věčnost si získal. — Pročež vroucí, vroucí díky vzdávej Jemu, dárci všech dobrých darů! Díky čine Pánu volej s blahoslavenou Matkou Boží Marií Pannou: *„Velebí duše má Hospodina a plesá duch můj v Bohu Spasiteli svém, že vzezřel na nízkost sluhy svého“* (Luk. 1, 46—48.). — Díky čine Bohu, pěj s církví sv. říka: *„Bože, chválíme tebe, Pane, moc tvou velebíme.“* — Ale spůsobem nejlepším osvědčíš vděčnost Bohu svému, pakli všech milostí a darů jeho k zdokonalení srdce a všech duševních mohutností moudře užiješ a cestou jeho přikázání kráčetí budeš.

Poděkovav Bohu vzdávej díky rodičům, kteří po něm největšími jsou dobrodinci tvými. Milují tě láskou, jež k žádné lásce lidské se přirovnati nedá. Tys stálým předmětem jich rozmluvy, jich radosti, jich přání a modliteb; i ve snách zaměstnává je obraz tvůj. V tebe skládají naději svou, v tobě vidí novou jména vlastního ozdobu a stáří svého podporu. Z lásky k tobě trpí, mnohé radosti ano i mnohé věci potřebné se odříkajíce. Ó díky, díky

vroucí vzdány buďtež rodičům za lásku tu neskonalou, již jsi v tomto roku opět zakusil a kterouž nikdy ani matce ani otci s to nejsi odplatiti. — Leč jak vděčnost rodičům na jevo dáš? Miluj je upřímně a v uctivosti je měj, abys se synem poddaným, poslušným osvědčil; vystříhej se, bys nikdy myslí jejich nezarmoutil, přičiň se, bys svědomitě užívaje darů jejich lásky radost jim způsobil a čáku jejich úplně uskutečnil; volej úpěnlivě k Bohu, by ti bylo dopřáno, rodičům, když sami nebudou s to pracovati a výživu si zjednati, aspoň poněkud všechny ty důkazy jich lásky splatiti; prosíš Boha, aby i sám byl odměnou oněch dobrodiní, jež ti prokázali, a které ty jim nikdy nebudeš moci odplatiti. Pevných těch úmyslů nezanedbávej nikdy, mládenče křesťanský; pak díky činíš rodičům skutkem. Než k díkům těm přidružíš i díky slovem překročiv prah domu otcovského. Díky ty rozhojní radost jejich a zveliči lásku k tobě. „*Syn moudrý obveseluje otce: ale syn pošetilý jest zármutkem matce své*“ (Př. 10, 1.).

Avšak nezapomeň také díky vzdáti u učitelům svým. Učitelé zastupují místo Boha a rodičů tvých. Dobrodiní, jež oni tobě prokazují, tytýž předčí dobrodiní rodičů. — Dlouholetým sebevzděláním připravovali se na úřad, jež již k prospěchu tvému vykonávají. Učitelé vedou a řídí nezkušenou mládež po dráze blaha a mravné ušlechtilosti, lámou mladíku vědychtivému chleb moudrosti a pravdy, každému vedle jeho schopnosti a vnímavosti jej podávajíce. A tomu veledůležitému povolání věnují všechn svůj čas, všechny své síly, všechn svůj život. — Dí-li přísloví, že: „*přítel zlato převažuje*,“ čím více totéž o učiteli tvrditi můžeme; neboť učitel nejlepším svých chovanců jest přítelem, všechny učeně stejnou láskou milujícím, ke všem spravedlivě se chovajícím. I což vymáhá taková péče a láska na tobě? Díky — díky srdečné. Díky ty nemají však jen trvati, dokud učení tvé trvá, slušno k učitelům býti vděčným po veškerý život.

A byť i učitelé nečinili nároků na díkůvzdání ústné, nikdy nemáš, mládenče! toho opomenouti, bys skutkem, chováním se k nim vděčnost svou okázal. Vypravují, že Alexander Veliký i jako král Aristotela, svého učitele, u veliké choval vážnosti a úctě; „neboť,“ říkával, „od něho jsem se učil dobře a moudře živu býti.“ Ejhle, křesťanský jinochu! hrdina a král jest ti vzorem vděčnosti k učitelům. — Leč pohříchu! jak zahanbuje příklad ten ony mladíky, již s jakousi toliko nuceností neb tvářívnevlídnou učitele své pozdravují a podtají je pomlouvají a úsměšky

z nich si tropí; a když školu byli již opustili, ani pohledem si jich nevšímají! — Doufám, že nikdo z vás k druhu těch a takových náležitosti nebude. Vy jsouce vděčnými k učitelům svým ctíte nejen je ale i sebe. I vzdejte jim již v této posvátné hodině a často i v životě svém díky prosíce Boha, aby jim žehnal za dobrodiní vám prokázaná. Osvědčujte také vděčnost k nim upřímnou láskou, uctivou poddaností a poslušností, moudrým řízením se dle návodu a napomenutí, jež vám učitelé vaši do srdce vstípili. *Prosíme pak vás,*“ dí sv. Pavel, *„bratři! abyste uznali byli k těm, kteří pracují mezi vámi a jsou vám v Pánu představení a napominají vás, abyste k nim hojnější lásku měli pro práci jejich“* (Thess. 5, 12. 13.).

Než jiní také příznivci obětaví a lidumilové slech etní přispívali svou pomocí roku toho tobě, křesťanský mládenče! Věda, že ti nemožno, dobrodiní jim odplatiti, nezapomeň aspoň díky jim vzdáti. I prosíš Boha, aby dobrodincům tvým zdaru a požehnání svého dopřáti ráčil! Poděkuj příznivcům svým, dříve než na prázdniny se odebereš. Či mohl bys se vzdáliti dobrodincům za četná jich dobrodiní díky nevysloviv? Mohl bys takovou hanu a skvrnu na ústav náš uvaliti? I jak klesl bys až i pod tu němou tvář, kdybys nepoděkoval těm, již všelikými tě oštěřili dary? Bohužel, že stává i někdy takových mezi studujícími.

Přátelé! již dal jsem vám na um, jak veliké díky Bohu, rodičům, učitelům a jiným dobrodincům dluhujete i jak díky ty osvědčiti máte. — Nuže, nezanedbejte povinnosti té zvlášť na sklonku toho roku školního. Ó kéž by nebylo ani jednoho nevďěčníka mezi vámi! Pak by s radostí patřil na vás i Bůh i každý člověk, pak byste i vy s veselým pohlíželi okem na duchovní svých prací a snah sklízeň, k níž vám možno bylo dospěti za pomocí Boží a dobrých lidí. Amen.

Neděle 7. po sv. Duchu.

Kristus, dobrý a pečlivý otec i učitel svých učeníků, dává jim v dnešním evangeliu návod, jak by po úzké stezce ctuosti kráčet měli k cíli směřující. *„Pilně se varujte,*“ vece jim, *„lživých proroků, kteříž přicházejí k vám v rouše ovčím, vnitř pak jsou*

vlci hltaví“ (Mat. 7, 15.). Spasná to slova zvláště vám, milí přátelé! Vlci, kteří ze zákoutí nepravosti svých na záhubu studující mládeže se vyřicují, svůdný svůj úmysl obyčejně rouchem nevinných beránek odívají, vycházejíce na loupež mladistvých duší v knihách, obrazech a časopisech, kteréž často pod nevinnými nápisy nejnebezpečnější ukrývají jed. Jiní nástrahy své strojí v divadlech, ve společnostech a v přátelských rozmluvách. Toť jsou lžiprorokové vaši; „*avšak po ovoci jejich poznáte je*“ (Mat. 7, 16.).

Kdo nestojí k Bohu a pro Boha, čelí proti Bohu a tudíž i proti vám a vaší spáse; neboť „*toť vůle Boží — vaše posvěcení*“ (1. Th. 4, 3.). Čehož byste dosáhli, nutno, byste neposlouchali smyslnosti a světa, alebrž činili, co Bůh velí. Boží však vůle složena jest v desíti přikázáních, jichž zachování nezbytnou jest podmínkou věčné blaženosti. „*Chceš-li,*“ dí Kristus (Mat. 19, 17.), *do života vejíti, zachovávej přikázání.*“ Než ne každé zachování jich uspokojuje Boha; ono musí býti dokonalé a stálé, o čemž místněji promluví v tomto rozjímání.

Dokud zákon trvá, musí se zachovati; což prohlédá i k občanskému i božskému zákonu. A žádá-li onen, aby zevrubně jemu bylo vyhověno, čím více naléhá tento na zachování zevrubné a přísné, jelikož jeho zákonodárce svou neskonalou vznešeností a velebností předčí všem zákonodárcům, ano zákon sám svou důležitostí a mocí, již má na blaho časné a věčné, daleko převyšuje ostatní zákony. Bohu nepostačí, pakli kdo jedno jeho přikázání pouze jako Fariseové zachovává a ostatní jako Saduceové lehkovážně přestupuje. Neboť všechna přikázání k jednomu náleží celku; kdo tudíž jedno plní nebo přestupuje, plní nebo přestupuje i ostatní. „*Kdo by pak celý zákon zachoval, ale přestoupil by jedině přikázání, učiněn jest všemi vinen*“ (Jak. 2, 10.).

Z toho zřejmo, jak neprávě si vedou ti, již ku třídě „vzdělaných“ se počítajíce se domnívají, že první přikázání v dekalogu týká se jen těch sprostých, jak říkají; tito ač hlubokou proniknutí věrou, zase naopak klením a zneuctíváním neděle a svátku, třetího a čtvrtého přikázání nedbají. Mnohý mladík nemálo si na tom zakládá, že šesté přikázání skutkem nepřestoupil, ačkoliv to přikázání nečistými myšlenkami, zlými žádostmi, slovy a pohledy denně překročuje. I zdali nemusíme takovým na paměť uvést

slova Eliáše řkoucího: „*Dokavad belhati budete na dvě strany? Jest-li Hospodin Bohem, následujtež ho, pakli Bal, následujte toho!*“ (3. Král. 18, 21.).

Ač přikázání Božích jen málo jest, zní každé z nich jasně, nepřipouštíc nižádné výminky; tedy všech, a sice, tak jak dána byla, šetřiti dlužno. Nejen značitějších ale i nepatrných poklesků a přestupků jest se vystříhati, jelikož i tyto duši s to jsou zabubiti; dí sv. Jan Zlatoústý: „*stejným to neštěstím, utonula-li loď jednou vlnou aneb vodou povlovně vnikající.*“

Leč přikázání Boží nejen dokonale zevrubně, nýbrž i stále potřebí zachovávat. Ten toliko vojín vyniká nad ostatní druhy a požívá úcty vůdce svého, jenž nikdy proti předpisům svých představených se neprovinil. Podobně budou jednou oslaveni oni spravedliví, kteří úmyslných se nedopustili přestupků přikázání Božích, alebrž vezdy „*chodili v zákoně Hospodinově*“ (Ž. 118, 1.), kteří rozum svůj zjevení Božímu podrobovali, vezdy pocty jmena Božího a církvi jeho stanovených slavností a nedělí pílili, vezdy jednak jako představení jednak jako poddaní povinností svých svědomitě dbali, nikdy ani svého ani bližního života nezhrožovali, v každé době cudnosti a čistoty duševní šetřili a taktéž jako poctiví, pravdymilovní křesťané bližnímu ani újmy ani škody na statcích tělesných a duchovních neučinili — v skutku blahoslavení jsou! Ovšem radují se andělé i z hříšníka kajícího; avšak dlužno i na mysl si uvést, že radost tu, jak říkáme, žalost a zármutek v nebesích předcházely. Ovšem raduje se i hříšník, když dlouhá již léta zapovězených pokrmů modlám obětovaných byl požíval, opět s svědomím dobrým se sytí nebeskou mannou a tu zakouší jak „*sladký a lahodný jest Hospodin*“ (Ž. 33.). Avšak jako David, Magdalena a Petr připomíná si trudných chvílí, kdy nikoliv pro Boha ale proti Bohu byl jednal. Nezřídka se stává, že ony údy těla lidského, na nichž násilná operace byla vykonána, tytéž opět zabolévají. Taktéž děje se i hříšníku, dráhu opravy života nastoupivšímu. Třeba i duše dokonalým pokáním uléčena jest, upomínka na doby nepravostí krutými nás proniká pocity. „*Ó jak pozdě, můj Bože! počal jsem milovati tebe!*“ Zajisté nevšední bolest, nevšední žalost zračí se v tom vzdychotu sv. Augustina.

Avšak přátelé milení! bolesti a hoři tomu snadno předejít, šetříme-li vždy a věrně přikázání Božích; pak nepocítíme žalosti té od onoho okamžiku, kdy jsme poprvé zrak k nebesům povznegli, svého Tvůrce a Boha hledající, až do poslední chvíle, kde opět

vzhůru pohledneme, abychom ducha svého do rukou Otce nebeského odporučili. Ó kéž byste, drazí posluchači! slovům těm náležitě porozuměvše se svatou horlivostí zavrhlí ony převrácené zásady, jichž mnohý v jistých dobách věku svého za záminku užívá, aby jistých přikázání dbáti nemusil. Bůh k nižádnému nepříčinil přikázání, že by jen v jistém věku, pohlaví aneb stavu mělo průchod míti. Všeobecný všech přikázání začátek zní: tak praví Hospodin — to čiň aneb nečiň. A všechna přikázání končí těmi slovy: Budete-li přikázání ta zachovávat, štěstí a požehnání bude vám, jinak záhuba a neštěstí očekává vás. Duše naše v každé době jest v moci naší i můžeme jí přestoupením božských zákonů peklo neb zachováním jich nebe si zjednat. Třetího co není možné. Tudíž u volbě té nelze vám, přátelé, dlouho se rozpakovati. A byť i odhodláni pro blaho duše žádalo krutý boj a násilné sebezapření: pomněte na odplatu přehojnou.

„*Perfer et obdura, labor hic tibi proderit olim*“ (Ovid.).

„Svatá Perpetua viděla ve snách žebřík, na němž do nebes jí vstoupati bylo, z obou stran mnohými meči obklíčený a podstavec šeredným hadem střežený. Svrchu však pobízel ji sv. Satur, by zmužile počala stoupati; i uposlechši, podstoupila šťastně a neohroženě smrt mučnickou.“*)

Přátelé! i nás povzbuzují oslavenci nebeští, bychom příkladu jejich pílějice po těchže výšinách nadhvězdných toužili, kdež oni blaha neskonaleho již se účastnili. Leč tam přistáti nelze než dokonalým a stálým přikázání Božích zachováváním. Pročež snažte se, aby přikázání ta byla vezdy rukojetí vašeho života. „*Kdo moje přikázání má*“ — di Kristus Ježíš — „*a zachovává je, tenť jest, jenž mne miluje*“ (Jan 14, 21.). Za tuto činnou lásku Boží prostě denně se sv. Ambrožem řkouce: „*Ó Pane! vezmi z těla mého srdce kamenné a dej mně srdce tělesné, kteréž by tebe milovalo, v tobě zalíbení mělo a jednou tebe i požívalo.*“ A budeme-li srdce takové míti, pak s důvěrou pevnou můžeme očekávati poslední hodinu — s toutéž důvěrou, s níž ústa sv. Hiliona pronesla ta slova: „*Vykroč duše má, co se rozmýšlíš? 70 let skorcem sloužilas Kristu a smrti bys se bála?*“ Pak možno bude nám s apoštolem Pavlem zvolati: „*Mně živu býti Kristus jest a umřítí zisk*“ (Filip 1, 21.). Amen.

*) Masslův výklad Nového Zákona 1. sv. 129. str.

Neděle 8. po sv. Duchu.

Pravdu, kterou zřídka uvažujeme, již každý den na mysl nám uvádí, hlásá apoštol národů v listě k Židům sepsaném řka: „*Uloženo jest lidem jednou umřítí a potom soud*“ (9, 27.). K pravdě té prohlédá i dnešní evangelium. Hrůzou a strachem naplňuje útrobu onen den, k němuž odnášejí se slova písně církevní za zemřelé:

„Aj, tu kniha otevřená,
v níž je vina obsažena,
a z níž bude pomsta čtena.“

Účty nám bude klásti v den soudný! Srdcejemná to pravda! — I zajisté veleprospěšná bude nám, seznáme-li zevrubně, z čehož Bohu jednou účty vydávati budeme; veleprospěšno bude, pakli účty ty nejprv sobě a sice často vydávati budeme, bychom před soudnou stolicí Boha přísného ze strašného se neprobudili sebeklamu. O tom v hodině té hodlám promluvit.

„*Budoucí naše účtů skládání*“ budiž tedy úkolem dnešní úvahy.

Či domníváte se, že věc ta útlému, mladistvému, bujarému věku jest nepřistojná? Ó nikoliv, smrt žádného věku nevyjímá a po smrti nastává soud.

Jako na perutích kvapí čas; den za dnem spěchá do moře věčnosti, týden za týdnem, rok za rokem. — Co jednou zmizelo, již není, nikdy se nevrátí.

„*Tempora labuntur tacitisque senescimus annis,*

Et fugiunt freno non remorante dies“ — dí Ovid.

Za práce a trápení přibývá věku a dříve, než jsme toho se nadáli, zavzní mohutné slovo: „Stůj! až sem a ani krok dále! Již vydej účty ze správcovství svého!“

Účty ty klásti bude každý sám. Před soudem Božím nestává žádného obhájce. Tu nelze otci syna ani synu otce zastávati, ani nemůže podaný bříme knížete, ani kníže bříme poddaných před soudnou stolicí nésti. Tu nemožno, by kdo hříchy své soudci tajil aneb vinu menšil. Tu nelze soudce ani klamati ani strojenou poctivostí přelstíti. — A tento den soudu větším ještě strachem, větší hrůzou srdce proniká, když na člověka, jenž se tobo nejméně nadál, přikvačuje. „*Nebo které hodiny nemníte. Syn člověka*

přijde,“ dí Spasitel (Luk. 12, 14.). I vede se tu člověku jako onomu správci, jemuž Pán nenadále řekl: „*Vydej počet ze vládařství svého, nebo již nebudeš moci vládnouti*“ (Luk. 16, 2.).

Ó strašné to slovo pro správce nespravedlivého! — Před ním stál rozhněvaný a uražený pán, útrobu jeho rozrývalo zlé svědomí a vůkol sebe viděl hanu a hanbu. Bez starosti a péče v rozkoši smyslných radostí prožil dny svého správcovství: a aj! již všechno vzalo za své. — Veta bylo po slávě a blahobytu!

Avšak větší hrůza zmocní se nás v den soudný, když zavzní hlas soudce neklamného a nejspravedlivějšího: „Ukončena jest pozemská tvá pouť; již vydej počet ze života svého!“ — Užíval jsi moudře dnů svých, nepracoval's více pro blaho časné než pro věčné? — Konal jsi svědomitě povinnosti své, či hejřils jen v rozkoších smyslných? Byla tvá sláva, tvé bohatství podporou chudých, utiskovaných, světlem bloudících? Či snad byly tyto přednosti předmětem pohoršení mnohých? Nevzhlédal's pyšně na bratry své vezdejšími dary méně opatřené? — Směřoval zrak tvůj k nebesům či bážilo oko tvé lakotné jen po statku pozemském? Bylo ucho tvé vždy nachýleno pravdám, kteréž jsem tobě v evangelium hlásal, či naslouchal jsi také rád necudným, na cti utrhačným a rouhavým řečem? — Pílel jsi vědomostí spasitelných, či zavrhovals výroky mého zjevení? Považoval jsi rozum, jímž jsem tě nadal, za jediné světlo na své pozemské pouti, kteréž tebe však do zmatků přemnohých uvedlo? — Prospíval jsi i v jiných vědách potřebných, užitečných? Či zanedbal jsi tyto vědomosti si osvojiti? Na opak nepátral jsi raději po věcech, které by tě raději měly věčně tajny zůstatí? — Odporoval jsi pokušením ku hříchu, či přivolil jsi bez odporu k nim? — Odpustil jsi urážky tobě od jiných učiněné, či vyhledávals příležitosti, bys mohl se za ně mstíti? Pamatoval jsi na příklad můj a mých svatých? Připodoboval jsi myšlenky, žádosti, řeči a skutky své ke vzoru tomu, seč síly stačily? — Užíval jsi svědomitě všech milostí a prostředků, které jsem ke blahu tvému ti skytal? — Činil jsi vůbec dobré a varoval jsi se zlého? Tak v onen den hrůzy a strachu soudce nejvyššího svatý a spravedlivý tázati se bude každého z nás. — I jak budeme odpovídati jemu? Krásná ona píseň naznačuje úzkost tu významnými slovy:

Co mám říci v oné době,
koho volat v pomoc sobě,
an se ctnostný chvěje v mdlobě?

Běda, běda nám, neobstojíme-li při zkoušce té poslední a nejdůležitější! — A což ručí nám za to, že obstojíme? — S chvěním prohlíží i spravedlivý k onomu dnu; o mnoho strašnější jest onen den hříšníku.

Než nestává nikde pomoci, bychom hrůzy onoho dne znikli neb aspoň ji umenšili. Ano — pomoc tu nalézáme ve zkoušení či zpytování svědomí.

Užitečno a spasitelno jest nám, pakli často sami život svůj skoumáme, ony otázky, jež Pán v den soudný nám klásti bude, sobě sami předložíme a svědomitě je zodpovíme. „*Kdybychom,*“ dí sv. Pavel (1. Kor. 11, 31.), „*sami sebe rozsuzovali, nebyli bychom souzeni*“ — trestáni od Boha. Čím častěji tuto sebe-zkoušku před se běřeme, tím více na smrt a soud pamatujeme, tím více utkví v paměti nám onen den nezbytný. Čím více zaznívati bude — jak praví sv. Jeronym — hlahol trouby soudu posledního v uších našich, tím více proniknutí budeme spasitelnou bázní a neodvážíme se Boha úmyslně urážeti. „*Ve všech skutcích svých pamětliv buď posledních věcí svých, a na věky nezhřešíš*“ (Sir. 7. 40.).

Kdy však máme tuto sebezkoušku podstoupiti? Každého večera. — Jako obchodník na sklonku dne účtuje, tak máme i my počty si klásti z užívání darů a milostí, jimiž nás Bůh dne minulého oštědřil, máme zpytovati, jak jsme dne toho povinností co lidé a křesťané dostáli. — Okáže-li se konec zpytování nepříznivým blahu duševnímu, pak připojme k upřímné lítosti nad poklesky a hříchy nezvratný úmysl, že dne budoucího zanedbaných dobrých úkonů šetřiti a se každého uchylování od zákona Božího varovati budeme. „*Za dobré, které jsi vykonal, číň Bohu díky; pakli jsi spáchal, podjal, lituj a nečíň toho více*“ (Zlatoúst v žalmu 50.).

Obchodník na konci roku zevrubně zkouší své vydaje a příjmy, aby srovnal poměr majetku s důchody let předešlých; naskytá-li se mu patrný schodek ve vydaji roku toho, snaží se, aby rokem budoucím závod svůj lépe zařídil a spravoval. Taktéž i nám křesťanům zabíhají v roce chvíle, kdy se zpytovati máme, kdy znamenitou dobu života prohlížeti a zpytovati máme, bychom zvěděli, zdali k cíli vytčenému jsme se přiblížili či od něho se odchyliili, zdali na dráze ctnosti jsme úspěchu se dočinili aneb stáli zůstali aneb i na bezcestí zabočili. Výsledek takového skoumání má pak býti měřítkem a povzbuzením budoucí naší snahy. — Taková chvíle

skýtá se nám před přijímáním svátostí pokání a oltární. Proto napomíná sv. Pavel: „*Zkusiž pak sám sebe člověk a tak z toho chleba jez a z kalicha pij. Nebo kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, jelikož nerozsuzuje těla Páně*“ (1 Kor. 11, 28—29.). — I zkoušejte se, přátelé! přísně a nestranně, by nejen přijímání svatých svátostí na vás novou nevalilo vinu, ale abyste posilnění svátostnou milostí a s větší horlivostí o dosažení věčného cíle usilovati mohli.

Taková chvíle sebezkoušky zabíhá vám, studující mládenci! i na konci roku školního. — Tažte se již: Jakých jsem se dodělal já příjmů duchovních v roce tom? — Obohatil jsem ducha svého užitečnými vědomostmi? — Docílil jsem úspěchů mravních a ctnostných? — Či nedbal jsem času tak drahého? — Zachoval jsem dosud svou nevinnost a neúhonnost? — Či jsem se snažil o to, ale nepodařilo se mně, učitele líčenou pilností, licoměrnou zbožností a počestností oklamati? Budou rodiče moji návratu mému žehnati, či slzy nad nedbalostí a mravů mých zkažeností prolévati? — Ó kéž by každý z vás byl s to, by otázky ty uspokojivě si zodpovídal, by výčitky zlého svědomí vás na prázdniny nesprovázely a neunavně vezdy a všudy vás nemučily!

Přátelé! „*Uloženo jest člověku umříti a po tom soud!*“ Soud ten bude odbývati sám Syn Boží, neboť dí písmo: „*Aniž pak Otec soudí koho, ale veškeren soud dal Synu*“ (Jan 5, 22.). — Každý člověk bude souzen z myšlének, žádostí, řečí a skutků. Výměr soudce bude přísný ale nestranný a spravedlivý. Ó té hrůzy dne soudného! Pročež sudme se sami a často; opravujme, čeho jsme zanedbali, pak den soudu nezbytného bude nám méně strašným.

Vám pak, přátelé dospělejší, připomínám ještě tuto událost. K sv. Filipu Neriovi zavítal kdysi mladík a vypravoval mu s patrnou radostí, že dovoleno mu právnictví studovati, aby doktorem a obhájcem se státi mohl. „A pak?“ táže se sv. Filip. „Pak,“ odvěti mládenec, „povedu rozepře a všechny šťastně ukončím.“ „A pak?“ ptá se opět světec. „Pak — pak,“ zarazil se poněkud mladík ten, „pak konečně umru.“ — „A pak?“ táže se s rostoucím důrazem duchovní otec, „co pak počnete, když nadejde vám poslední pře, v níž vy budete obžalovaným, ďábel bude vaším žalobníkem a Bůh vaším soudcem?“ — Mladík stouliv ústa zbledl a zachvěl se. — To strašné slovíčko: a pak — hluboko proniklo útrobu jeho. Slovo to tak se zakotvilo v mysli jeho, že vstoupil

do duchovního řádu, tam se připravoval na ono rozhodné: a pak — totiž na soud a na věčnost.

Pročež přátelé! V každém stavu, k němuž se odhodláte, mějte na paměti onoho mládence a ve všech života polohách uvažujte vždy slůvko: a pak? t. j. soud budoucí. Pak pamětlivi jsouce i povinností svých budete na zřeteli míti svědomité jich plnění, a konečně nebudete od soudce spravedlivého souzeni, aniž budete zavržení. Amen.

Neděle 9. po sv. Duchu.

I.

Evangelium dnešní líčí messiáše jako člověka jemného citu a jako Boha. Jako člověk plakal, jako Bůh předpovídá Jerusalemu záhubu, jež se po 37 letech také vyplnila.

Ježíš slzí. — Ó významné slovo! „*Ten, jenž poslán byl, aby léčil skroušené srdcem*“ (Is. 61, 1.), ten, jenž tolik slzí s lící bídných a strastných byl setřel, slzí sám. — Veliká musí býti bolest, když i Synu Božímu slzeti velí. Dvakrát spatřujeme na Synu Božím slzy, po první na hrobě v Pánu zesnulého přítele Lazara, po druhé, když slavně do Jerusalema vjíždí. Tam i tu roní slzy soustrasti. — V slávě uvádí vděčný lid svého krále do města hlavního, roucha svá před ním rozprostíraje a ratolesti po cestě metaje. „*Hosanna Synu Davidovu! Požehnaný, jenž se bere ve jménu Páně! Hosanna na výsostech*“ (Mat. 21, 9.), zaznívá odevšad; leč král slzí. Slzí pro osud otčiny, města Jerusalema spásu zavrhujeícího a v nekajicnosti tvrdošíjně setrvávajícího, záhubě vstříc vcházejícího. Láska k otčině, k vlasti, vymáhá hořkých jeho slzí. Posléze rozplývají se slzy jeho v nářku žalostném: „*Kdybys bylo poznalo i ty a sice v tento den tvůj, co k pokoji tobě jest! — nyní ale skryto jest před očima tvýma. Nebo přijdou dnové na tebe a obhrnou tebe nepřátelé tvoji náspem a obklíčí tě a sevrou tě odevšad. A na zem povalí tebe a děti tvoje, které v tobě jsou, a neostaví v tobě kamene na kameni, protože jsi nepoznalo času návštěvy svojí*“ (Luk. 19, 42—44.).

Slzy a nářek Páně nad záhubou jeho pozemské vlasti jsou

mně pohnutkou, bych v této posvátné hodině o lásce k vlasti k vám zevrubněji promluvil.

Ve jménu Páně!

Otec, matka jsou názvy nám nejmilejší, nejdražší. K nim druží se naše láska k otčině, k vlasti. Jestliť ona země, kdež žili a působili předkové naši. Ušlechtilé sítě, jež oni v půdu rodinnou byli vštíplí, vzešlo a ovoce spanilé přineslo, a aj! my potomci jejich zakoušíme ho. Vlastí sluje ona země, v níž stála kolébka naše, země, v níž naslouchali jsme prvým zvukům materštiny, země, v níž skýtáno nám příležitosti i prostředků, bychom vyspěli v muže rozšafné, moudré, zbožné a šlechetné. Vlastí zove se země, která život, česť a majetek náš chrání a jiných úspěchů nás přiúčastňuje. Tudíž jest to věcí zcela přirozenou, když zemi tu více než kteroukoliv jinou milujeme, všeobecné lásce k bližnímu újmy nečiníce.

Láska k vlasti jest nám vrozena. Nejen hrud' učence hárá plamenem lásky té, nýbrž i v srdci národů surových, nevzdělaných plápolá oheň její. Nejen obyvatel půdy úrodné miluje otčinu svou, ale i severan, jenž ve věčném téměř sněhu pohřben u bídě veliké živoří, miluje své ledovce, tak jako syn Sahary parnou poušť. Kdo z těch na cizí zavítá půdu, zatouží bezděky po chudé své otčině; a neukojí-li touha ta, blodá jako červ na zdraví jeho. — Nalezl-li kdo v novém světě druhou vlasť, nelze mu prvotné otčiny naprosto zapomenouti. Jméno její zaznívá uchu jeho jako zvuk kouzelný z výšin dalekých. A byť na nové polokouli oplýval věčším štěstím, drahou jest mu vezdy země, v níž klidná spočívala kolébka jeho; tisíce drahých upomínek obzvlášť z věku mladistvého poutají jej k vlasti. Právě tudíž píše Ovid řka:

*„Nescio qua natale solum dulcedine captos
ducit et immemores non sinit esse sui“* (Pont. 1, 3.).

Jelikož láska k vlasti jest přirozena, člověku každému vrozena, nedojímají srdce lidské tak tklivě veškerá vítězství hrdinných světoborců jako prosté činy mužů vlastimilových, jež kniha dějin nám vypravuje. Kdož neobdivuje Leonida, krále spartanského, jenž s 300 šlechetných sourodáků dlouho vzdoroval millionům Xerxovým v Thermopylách, až posléze bídný zrádce Peršanům tajnou objevil stezku v horách, načež pak nepřátelé v zadu na hrdinný hlouček útok učinivše svými střelami a kopími i s vůdcem

chrabrym jej potřeli? — Kdož by nežasl nad vlastenskon láskou Regula, římského konsula, jenž v bitvě od Karthaginských byl poražen a jat. Byv pak od těchto do Říma vyslán, by vyjednavatelem byl takového míru, jež Karthaginští si přáli, musel dříve než odstoupil, slavně přísahati, že se navrátí do zajetí, zavrhnou-li spoluobčané jeho výminky činěné. V Římě odhaliv krajanům slabost nepřátel radil k vojně z lásky k vlasti, ač věděl, že za to podstoupiti musí nejkrutší muky v Karthagině. I navrátiv se dle slova daného do zajetí skončil pak z lásky vlastenecké smrtí trapnou.

A přehlédneme-li dějiny drahé vlasti naší česko-moravské, jak spanilé tu nalazáme vzory pravého vlastenectví! S úžasem vzhlížeti nám jest k slavným předkům našim, kteří ochotně obětovali krev a život, aby vlast obhájiti a zpuštěného nepřátel násilnictví a potupy ji sprostili, kteří zřekli se svých statků, by bídě vlasti odpomohli; kteří přes úplné unavení sil svých nešetřili, aby milované otčině úspěšným působením blahobyti a míru zjednali. Či mám vám i některých výtečníků jména zvěstovati? Nuže vzpomeňte si na reky, o nichž nám vypravuje rukopis kralodvorský, Záboj a Slavoj, Jaroslav, připomeňte si na otce vlasti Karla IV., na apoštoly naše ss. Cyrilla a Methoda, sv. Václava a mnohé jiné.

Podobně i dějiny svaté protkány jsou ušlechtilými vzory pravých vlastimilů. — Ó jak horoucně modlil se na smrtelném loži arciolec **J a k o b a** syn jeho **J o s e f** za vlast svou! Posledním jich přáním bylo, aby v půdě vlastenecké našli po smrti odpočinku. Tam měli israelité pozemské jich pozůstatky dopravit, když by Hospodin příslibení své byl vyplnil. — Láska k zaslíbené vlasti a k ujařmeným bratřím rozněcovala šlechetného **M o j ž í š e** k činům nevšedním. Z lásky k rodákům věnoval jim veškerý své síly, jim obětoval život svůj. A konečně bylo mu útěchou nevýslovnou, že na zemi zaslíbenou, dříve než skončil, patřiti mohl. — Horoucí láska k vlasti nadšením pronikala útrobu proroků, již neunavným kázáním, napomínáním, výstrahami a tresty Božími ano i smrtí lid svůj chtěli zachrániti. Kdož by tu nevzpomněl si na **E l i á š e** proroka a všechny úkory, jež musel trpěti z lásky k vlasti? — Jak spanile stkví se v dějinách lidu židovského jméno **J e r e m i á š e** proroka! Což učinil tento, aby otčinu z propasti záhubné vysvobodil! Jaké pronásledování bylo mu podstoupiti z lásky vlastenecké! Když pak bratři jeho byli

odvedeni do babylonského zajetí, vylévala se láska jeho vlastenecká v písních přežalostných, jež na zříceninách nešťastného rodiště z úst jeho jako hrany zavznívaly.

Leč nedostihlým vzorem lásky k vlasti jest božský Spasitel, jehož laskavé srdce všem lidem bez rozdílu bylo otevřeno, jehož drahocenná krev za všechny na kříži se proudila. Více než tři léta putoval ve vlasti své všudy uče, všudy dobřečině. Především ostatními národy chtěl své rodáky — vyvolený lid Boží — pravého blaha a štěstí přiúčastniti, teprv tehdáž, až by oni blažeností byli oplývali, mělo i pohanům spasitelné jeho učení zvěstováno býti.

Příkladu Páně píleli i všichni praví jeho vyznavači. — Láska k vlasti probouzela apoštoly a jiné věrověsty, že život svůj věnovali horlivému rozšiřování pravého náboženství mezi sourodáky a ušlechtění mravův a vzdělání půdy jim rodné, ačkoliv z darem a požehnáním božského učení oštědřili i nejvzdálenější cizí krajiny. — A což jsou veškeré ústavy vzdělávací a dobročinné nadace, než pomníky zbožné a sdílné lásky vlastenské?

Tak tedy prokmitají jako světlé hvězdy černými mraky dějin světových nejvzácnější vzory plamenné lásky k vlasti. Ó kéž by těmi vzory i váš přirozený cit lásky k vlasti se rozebrál a roznítil, abyste vlast svou milovali a ji jednou všechny síly své obětovali. Nyní již připravujte se k úkolu tomu budoucímu a obtížnému, užívající času a vloh svých k pilnému učení mravnému sebezdokonalení, abyste i v mládí byli ozdobou a nadějí drahé vlasti. — Avšak milující vlast pozemskou, nezapomínejte, že zde na zemi toliko poutníci jsme do otčiny nebeské se beroucí, „že zde nemáme místa zůstávajícího, ale budoucí hledáme“ (Žid. 13, 14.). Ano. přese veškeru lásku k vlasti budiž naší zvláštní snahou, bychom, ukončivše pouť vezdejší, do pravé věčné otčiny nebes vejíti mohli. Čehož dopřej nám dobrotivý Bůh náš Otec. Amen.

II.

Řeč poslední.

„*Hosanna Synu Davidovu! Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně. Hosanna na výsostech!*“ znělo z tisícerych úst, když Kristus jako král slavně do Jerusalema vjížděl. — Když

zástup byl dostoupil vrcholu hory Olivetské, s níž veledojemného pohledu skýtáno oku pozorovatele na město Jerusalemské, vzplakal Pán a žalostnými slovy osvědčil srdečnou soustrasť nad zaslepenými Židy, jež strašné měly zastihnouti tresty Boží. — Již však octnul se průvod v městě hlavním. Ježíš vkročiv do chrámu rozhorlil se, popatřiv spoustu, již svatyně byla zneuctěna. I počal bičem vymítati prodávající a kupující, řka jim: „*Psáno jest: dům můj jest dům modlitby, vy pak jste učinili jej peleší lotrovskou*“ (Is. 56, 7. a Jer. 7, 11.).

V pravdě významný a vznešený to obraz, jež dnešní evangelium zrakům našim objevuje! Obraz ten líčí královskou Krista velebnost, soustrastnou k lidem lásku a důstojnost u trestání viníků. Kéž byste vezdy obraz ten měli na paměti! Kéž byste aspoň tyto tři rysy jeho do srdce svého vštíplili:

- a) slzy v oku Ježíšově,
- b) slova v jeho ústech a
- c) bič v jeho ruce.

Tři ty rysy dojemného obrazu v dnešním evangelium huďtež také předmětem dnešního a posledního rozjímání v tomto školním roce. Pomoc Boží budiž s námi!

1. Ježíš slzí. — Ten, jenž byl přišel, by veškeru setřel slzu, jenž tak ochotně skormoucené těšival slovem: neplač! — tentýž sám pláče. — Ó veliká musela býti bolest, ješto Syna Božího k slzám pohnula. A proč slzy roní Pán? — Slzí nad Jerusalemskými do záhuby padícími. Spasením nabízeným tvrdošíjně zhrdali; Spasitele spásu jim nesoucího úmyslně zavrhlí, nechtíce o něm ani slyšeti. Již i život jeho zahrozili, usilující o bezživotí nenáviděného mesiáše. Veškeré jeho učení, napomínání, všechny jeho divy a zázraky, všechna jeho dobrodiní nenesla nižádného u nich ovoce, neboť neustávali pravdě odpírati, setrvávající u tvrdošíjnosti a nekajivosti své. Proto pláče Kristus — odtud tyto slze! — Slzy to lásky, slzy nejvroucnější soustrasti, nejsrdečnější útrpnosti — z nejlaskavějšího oka se prýstící.

Než i nad Tebou, mládenče, pláče Pán Ježíš, když Jerusalemským obyvatelům se podobáš. I tobě podávána spása, i k tobě Spasitel seslán, i tebe miluje láskou nekonečnou. I pro tebe zřekl se slávy nebeské, vtěliv se; i pro tebe vylil na dřevě kříže svou drahocennou krev. Pakli nabízeným zhrdáš blahem,

pak Spasitel tvůj jest ti lhostejným, učení jeho nedbáš, ke všem jeho pobudkám, napomínkám, výstrahám největší nevděk jevíš; pakli zázraky své maině pro tebe činil, milost jeho nadarmo tobě se udílí; pakli božská jeho krev pro tebe nadarmo byla prolita — pak pláče Syn Boží nad tebou!

I což prospěje, když sebe zbožněji si umyslíš etnosti dbáti, objeví-li se v čas pokušení úmysl ten marným? Co ti prospívá, když se srdcem zkroušeným zpovědnici opouštíš, neznikáš-li i představy smyslné radosti hříchem ti skýtané! Toť znamená, že i Bohu i ďáblu zároveň sloužiti chceš. Syn Boží pláče nad tebou, ješto obrácení tvé není upřímné a ty opět v strašné propasti zhouby duševní uvázneš, z níž tě vysvoboditi bývá pak nesnadnou ano i někdy věcí nemožnou.

Hříšný mládenče! I oplakávej poklesky své a nepravosti lituj upřímně! Střež se lehkomyšlnosti, varuj se, bys nikdy k Spasiteli neb k jeho učení nejevil lhostejnosti a nevšímavosti, setrvej pevně v úmyslech svých dobrých a i v hodině nalehavého pokušení: pak setřeš Spasiteli svému slzy, jež pro tebe vyronil, pak nebudeš kdysi hořce ale nadarmo plakati nad sebou.

2. Pak pravil Pán: *„Kdybys poznalo i ty a sice v tento den, co ku pokoji tobě jest! Nyní ale skryto jest před očima tvýma.“* Toť druhý rys dojemného obrazu v dnešním evangelium. Ač všechna poučení, napomenutí, dobrodiní a zázraky Bohočlověka Židům neprospěla, nebyla láska jeho předce vyčerpána, ale osvědčila se žaluplným nářkem nad zatvrzelostí vyvoleného lidu a nad hroznými tresty, které jej zastihnouti měly. I řekl Kristus Ježíš: *„Přijdou dnové na tebe a oblehnou tebe nepřátelé tvoji náspem a obklíčí tě a sevrou tě odevšad. A na zem povalí tě a děti tvoje, které v tobě jsou a neostaví v tobě kamene na kameni, protože jsi nepoznalo času navštívení svého“* (Luk. 19, 42—44.). — A tak se i stalo. Římané oblehvše za vůdce Tita Jerusalem obehnali město náspem, a dobyvše ho, vyhladili jej z kořene, tak že z něho neostalo ani památky. Více než milion Židův zabynulo mečem, hladem a morem; většina však těch, již po dobytí města pozůstali, prodána byla do otroctví po všech zemích. Tak dokonalo město Jerusalem i židovstvo po 37 letech, jak Pán byl opověděl. Strašný to trest za strašné hříchy, jak dí Josefus Flavius: *„Žádné město nikdy takových trestů nesnášelo, ale žádné pokolení za paměti lidské v zlosti plodnějším ne-*

bylo.“*) Nářek Páně nad Židy tklivě dojmá srdce naše, jelikož z lásky jeho k těm, již vlastní jeho krví vykoupeni jsou, ani nevypadá ten, koho slzy jeho pohnouti s to nejsou. Láska ta nechce se líšiti takové duše, která naléztí se nedává. Tu Ježíš vzpláče a vzdychá nad lehkovážným a zatvrzelým srdcem — a toť jeho posledním voláním.

Zbloudilče! nejsou-li slzy Ježíšovy s to, by tebou pohnuly, pak počíná nářek jeho nad tebou! Nářek vede ústy svých náměstků, ústy tvých rodičů, učitelů, dobrodinců a hlasem svědomí, že nehodláš poznati, co ti ku pokoji jest. Ježíš nařiká, bys časné i věčné záhubě se vyhnul. — Mládenče! I můžeš-li Ježíše dlouho nechat nařikati? Jinak veta po tobě, veta po tvé spáse. — Zbloudilý jinochu! obměkči srdce své! obrať se, dokud ti čas kyne. Poznej, co ti ku pokoji, bys pozdě poznání toho nedošel a marně litoval. — Nevzdaluj se těch, již tobě dráhu k pokoji okazují a Ježíšův nářek ohlašují, aby Bůh neblahé tvé nerozumnosti a zaslepenosti tě nezůstavil, a abys pro nebesa a člověčenstvo zachován byl.

3. Třetí rys dojemného obrazu v dnešním evangeliu představuje Ježíše v chrámě.

Nejzámožnější pohlavarové Jerusalemsští udržující nejrozšířenější spojení s rodinami na slovo vzatými provodili v chrámě podvodný obchod a lichvu. A aj! chudý prorok Nazaretský, syn člověka, jenž ani tolik vlastním nenazýval majetkem, kde by hlavu svou uložití mohl, povznesl bič svůj nad nimi a jediným své moci slovem je ohromiv, vypudil z místa posvátného. Tu hanobitelé chrámu tak byli zaraženi nevšední velebností jeho osobnosti a chování, že mlčky s obětnými hovádky a poklady chrám opustili.

Když pak přes veškeré napomínání, přes veškeré slzy a žalostný nářek Spasitelův hříšník v zatvrzelosti setrvává, tu již chápe se Ježíš metly, by ostrou přísností ze sna hříchu jej probudil. A kdo by se zpěčovati chtěl metle Božské spravedlnosti? Ten by již prázden byl veškeré víry. Naopak sklání zbloudilec šíji svou před velebností Všemocného, naznáváje zavinilost a trestuhodnost svou a koře se spravedlivému soudu Božímu. — Tak jeví Ježíš vznešenost svou i důstojností, s jakovou trestá viníky.

*) De bello Jud. V. 10, 5.

Mladíku křesťanský! Vypršela-li doba, kdys mohl ale nechtěl poznati, co ti ku pokoji, pak zahrozí i tobě Pán metlou svou. Ó kéž bys aspoň tehdá v prachu se pokořil přísuosti jeho! Kéž bys nemoha mírnými prostředky ku poznání pokoje pozbuzen býti, aspoň tehdá velebností Nejvyššího byl proniknut a strasti a útrapy vezdejšího života jako blahou pokutu za poklesky své strádal a v duchu kajicnosti je snášel.

Ó by živěji třetí tento rys tanul ti na mysli, když pokušení tě obkličují, když ty již poznati máš, co ti ku pokoji, když svůdník blaho tvé časné i věčné zahrožuje! Ó pak pomni na třetí ten rys, by Kristus Ježíš svou milostí chrám srdce tvého očistil a všeckno z něho vypudil, co by je zneuctívalo, aby svůdníkům rozkázati s to byl: „Opusťte tuto svatyni, k níž žádného nemáte práva“ — aby lehkomyšlnosti, marnivosti, závisti, neposlušnosti, vzdorovitosti, lži, pokrytství, pomluvě zaveleti mohl: „Pryč z chrámu Ducha sv.! Nezneuctívejte ho.“ Ovšem musíš i ty k očistě té přispívati, hlasu Ježíšova poslouchati a všemi silami ducha i těla o zachování své usilovati.

Křesťanská mládeži! Zakotviž hluboko v srdci svém trojí rys obrazu z dnešního evangelia. Patř na slzy v oku Ježíšově, naslouchej nářku z jeho úst a pozoruj bič v ruce jeho. — Ó by Pánu nikdy nenadešla příležitost, že by nad vámi vzplakati, naříkati a metlou své spravedlnosti mrskati vás musel! Pročež vzbudte v této posvátné hodině opět nezvratný úmysl, že jako křesťanští studující vezdy chcete zachovávat povinnosti vám příslušné; že ve všech života polohách budete pamětlivi Boha a jeho přikázání. Přátelé! toť poslední slova, jež mnohým z vás v životě naposledy mluvím. Slova ta buďtež vaším duchovním průvodcím, jehož na cestu do života vám podávám; slova ta buďtež pokladem, jímž na dráze budoucí se živiti máte. Ó přijmětež jej s toutéž ochotou, s jakou vám ho skýtám. Vždy měl jsem na zřeteli dobro a blaho vaše; že blaho to zvlášť v poslední hodině při loučení se mně na mysli tane, buďtež ubezpečeni. Často v tomto roku bylo mně k vám mluvit; vždy byla to láska k vám, již slova do úst mně kladla, vždy mluvil jsem k vám tak, jak cit a přesvědčenost mi velely; nikdy jsem nepřeháněl. Již však jest mým jedinkým a vřelým přáním, aby práce má nebyla marna, ale aby to símě Boží v mladistvých srdcích vašich pevně se zakořenivši, stonásobné přineslo

ovoce. Pán žehnej dílu tomu! Ve jménu jeho činil jsem, seč síly mé byly, ve jménu jeho vás také propouštím v pokoji.

Požehnání a milost Boží a mocná jeho ochrana sprovázej vás po všech života stezkách, archanděl Rafael budiž vám jako mladému Tobiaši vůdcem na cestě do života a do drahé otčiny, byste sproštěni byli všeho úrazu na těle i na duši. „A nyní poroučím vás slovy sv. Pavla (Skut. 20, 32.) Bohu a slovu milosti jeho, kterýžto mocen jest, vzdělati a dáti dědictví mezi všemi posvěcenými.“ Amen.

Hrubší omylové.

Na straně	6. řádek	10. zdola	místo: zanimal	čti: zaujímal.
" "	7. "	4. svrchu	" quet	" puer.
" "	8. "	3. "	" účele	" účelu.
" "	9. "	9. zdola	" takéž	" taktéž.
" "	10. "	14. "	" práva	" pravé.
" "	12. "	16. svrchu	po slově: každému	čti: z vás.
" "	11. "	19. "	místo: ošetřiti	čti: oštěřiti.
" "	17. "	3. "	" účtů	" účty.
" "	21. "	11. zdola	" beránku	" beránka.
" "	27. "	15. svrchu	" překvačí	" přikvačí.
" "	30. "	9. zdola	" města	" město.
" "	32. "	3. svrchu	" caedes	" caedes.
" "	37. "	4. "	" v duchu	" v skutku.
" "	39. "	18. zdola	" utrhaní	" utrhaním.
" "	41. "	5. svrchu	po slově: zástupů	čti: velebil.
" "	43. "	7. zdola	místo: jež	čti: jenž.
" "	52. "	2. "	" zlý	" celý.
" "	56. "	12. svrchu	" barví	" baví.
" "	68. "	14. "	" tiseň	" tišeň.
" "	77. "	5. "	" 873	" 973.
" "	85. "	1. "	po slově: neminula	čti: toho.
" "	89. "	16. zdola	místo: jímž	" jimiž.
" "	90. "	7. "	" vým	" svým.
" "	91. "	2. svrchu	" strojiti	" strojili.
" "	97. "	12. zdola	" úmyslu	" smyslu.
" "	97. "	4. "	" lidí	" lidi.
" "	98. "	10. svrchu	" ohavených	" ohavných.
" "	100. "	19. "	" opomíjejíce	" neopomíjejíce.
" "	103. "	1. zdola	" vykoupené	" vykoupení.
" "	113. "	9. svrchu	" nám	" sám.
" "	113. "	16. "	po slově: zase	čti: ku.
" "	118. "	15. zdola	vypustiž slovo: místo.	
" "	119. "	9. "	místo: jehož	čti: něhož.
" "	121. "	13. svrchu	" pohlízejíc	" pohlízejíce.
" "	121. "	6. zdola	" jež	" již.
" "	125. "	14. svrchu	" ἀρατῆρ	" ἀρητῆρ
" "	127. "	2. "	" nepřispívala	" nepřispívalo.
" "	133. "	18. "	budiž vypuštěna předložka: z.	
" "	134. "	1. "	před slovem: nám	čti: k.
" "	134. "	8. "	místo: slovům	čti: slovu.
" "	135. "	4. "	" jim	" jím.
" "	139. "	13. zdola	" toto	" toho.
" "	142. "	11. svrchu	" nehádali	" hádali.
" "	156. "	17. "	" přistoup	" přistoupiv.
" "	174. "	4. a 5. zdola	místo: třetího a čtvrtého	čti: druhého a třetího.
" "	179. "	12. zdola	místo: podjal	čti: zlé.
" "	182. "	18. "	po slově: neukojí-li	čti: se.
" "	186. "	8. "	místo: jej	čti: je.

Obsah.

	Stránka
Řeč začátečná	5
Neděle 19. po sv. Duchu	12
" 20. " " "	15
" 21. " " " (Posvěcení chrámu Páně)	19
" 22. " " " (Na den všech věrných zemřelých)	23
" 23. " " "	27
" 24. " " "	30
" 1. v adventě	34
" 2. "	37
" 3. "	41
" 4. "	45
O novém roce	49
Na zjevení Páně	52
Neděle 1. po zjevení Páně	56
" 2. " " "	59
" 3. " " "	63
" 4. " " "	67
" 5. " " "	70
" 6. " " "	74
" devítník (septuagesima)	78
" 1. po devítníku	82
" 2. " "	86
" 1. postní	89
" 2. "	92
" 3. "	96
" 4. "	99
" 5. "	103
Zvěstování Panny Marie	108
Neděle 1. po velikonoči	112
" 2. " "	116
" 3. " "	120

	Stránka
Neděle 4. po velikonoci	124
" 5. " " "	128
Na nanebevstoupení Páně	132
Neděle 6. po velikonoci	135
Na hod svatodušní	139
Na Nejsvětější Trojici	143
Neděle 2. po sv. Duchu	147
" 3. " " "	151
" 4. " " " (slavnost sv. Aloisia)	155
" 5. " " "	159
Slavnost ss. Petra a Pavla	163
" " Cyrilla a Methoda	166
Neděle 6. po sv. Duchu	170
" 7. " " "	173
" 8. " " "	177
" 9. " " "	181
" " " " " (Řeč poslední)	184

